

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till inkomstskattelag samt ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås, som en led i revideringen av kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen, att en ny inkomstskattelag stiftas. Inom det förnyade inkomstskattesystemet skall beskattningen av kapitalinkomster särskiljas från beskattningen av förvärvsinkomster. Kapitalinkomster skall enligt förslaget påföras en 25 procents proportionell statsskatt. Förvärvsinkomster skall liksom för närvarande beskattas enligt en progressiv skatteskala vid statsbeskattningen och dessutom påföras kommunalskatt med därtill hörande pålagor. Samfundens inkomster skall underkastas en enhetlig 25 procents skatt, vars avkastning fördelas mellan skattetagarna.

I förslaget till ny inkomstskattelag hålls stadgandena om beskattning av kapitalinkomster isär från stadgandena om förvärvsinkomster. För fysiska personer skall enligt förslaget särskilt räknas ut den beskattningsbara kapitalinkomsten och den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Av ägarföretagares inkomster betraktas som kapitalinkomst ett belopp som motsvarar den beräknade avkastningen på företagets kapital, medan återstoden betraktas som förvärvsinkomst. Med avvikelse från det nuvarande systemet skall öppna bolags och kommanditbolags inkomster alltid fördelas mellan delägarna innan de beskattas.

I fråga om beskattningen av kapitalinkomster föreslås, utöver en proportionell skattesats, flera andra ändringar. Skattebasen föreslås bli breddad bl.a. när det gäller överlåtelsevinster, hyresinkomster och försäkringsavkastningar. Inom skogsbeskattningen föreslås en övergång från det nuvarande arealbaserade systemet till beskattning av reella virkesförsäljningsinkom-

ster. Räntheinkomsterna, som för närvarande källbeskattas, föreslås i full utsträckning bli överförda till den enhetliga kapitalbeskattningen år 1996.

Räntheutgifter skall enligt förslaget dras av från kapitalinkomsterna. Om den beskattningsbara kapitalinkomsten t.ex. på grund av räntheutgifterna blir negativ, skall den mot skatteprocenten för kapitalinkomsten svarande andelen av underskottet, med vissa begränsningar, gottgöras genom avdrag från skatten på den skattskyldiges förvärvsinkomst. Detta system ersätter bl.a. det nuvarande räntheavdraget för bostadslån. Systemet med utredning av användningsändamålet för lån föreslås bli slopat. Under en fem års övergångsperiod beviljas dessutom ett successivt sjunkande extra räntheavdrag som fastställs på de under år 1992 betalda räntorna.

Propositionen innehåller, utöver ett förslag till en ny inkomstskattelag, på grund av den föreslagna tekniska ändringarna också ett förslag till ändring av lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund.

Den nya inkomstskattelagen skall ersätta avsnitten om inkomstbeskattning i den nuvarande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet samt lagen om förlustutjämning vid inkomstbeskattningen. Stadgandena om förmögenhetsbeskattning överförs i det närmaste oförändrade till en ny förmögenhetsskattelag. Det är meningen att de föreslagna lagarna skall träda i kraft så att de för första gången tillämpas vid beskattningen för år 1993. Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för år 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	6.5. Den totala inverkan på skatteintäkterna .	25
1. Bakgrunden till reformen	4	6.5.1. Kapitalskattereformens verkningar vid personbeskattningen	25
2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning	5	6.5.2. Övriga inverkningar på intäkterna av personbeskattningen	26
2.1. Allmänt	5	6.5.3. Inverkningar på beloppet av skatter som inflyter av samfund och på de sammanlagda skatteintäkterna	26
2.2. De övriga nordiska länderna	5	6.6. Kapitalskattereformens inverkningar på inkomstfördelningen	26
3. Målen och de viktigaste utgångspunkterna för propositionen	6	6.6.1. Inverkningarna enligt hushållstyp .	26
3.1. Samordning av kapitalinkomstbeskattningen	6	6.6.2. Inverkningar enligt kapitalinkomsternas belopp	28
3.2. Tryggande av skattesystemets internationella konkurrensförmåga	7	7. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal	29
3.3. Förbättring av företagens finansieringsstruktur	7	8. Ärendets beredning	29
3.4. Förbyggande av skattespekulation	7	9. Annat som inverkat på propositionen	30
3.5. Tryggande av skattetagarnas ställning	8	DETALJMOTIVERING	30
4. Det centrala innehållet i förslaget till inkomstskattelag	9	1. Motivering till lagförslagen	30
4.1. Systemets struktur	9	1.1. Inkomstskattelag	30
4.2. Ändringar i fråga om skattskyldigheten ..	11	I Avd. allmänna stadganden	30
4.2.1. Familjebeskattning	11	1 kap. Lagens tillämpningsområde	30
4.2.2. Beskattningssammanslutninga	11	2 kap. Allmänna definitioner	31
4.2.3. Personbolag	12	II Avd. skattskyldighet	31
4.2.4. Samfällida skogar	13	1 kap. Skattskyldighetens internationella utsträckning	31
4.3. Indelningen i förvärvsinkomster och kapitalinkomster	13	2 kap. Vissa allmänna stadganden om skattskyldighet	32
4.4. Beskattningen av olika kapitalinkomstslag.	14	3 kap. Delvis eller helt skattefria samfund.	34
4.4.1. Ränteinkomster	14	4 kap. Företagsregleringar	34
4.4.2. Dividendinkomster	15	III Avd. Skattepliktig inkomst och avdrag från inkomsten	34
4.4.3. Hyresinkomster	16	1 kap. Allmänna stadganden	34
4.4.4. Försäkringsutbetalningar	17	2 kap. Skatteplikt för kapitalinkomst	36
4.4.5. Inkomst av skogsbruk	18	3 kap. Avdrag från kapitalinkomst	43
4.4.6. Överlåtelsevinster	20	4 kap. Skatteplikt för förvärvsinkomst	45
4.5. Ränteavdrag och underskott som hänförs till visst kapitalinkomstslag	21	5 kap. Avdrag från förvärvsinkomsten	48
4.6. Beskattning av förvärvsinkomster	22	6 kap. Särskilda stadganden om avdrag från förvärvsinkomst	50
4.7. Förlustutjämning	22	IV Avd. Periodisering av inkomster och utgifter .	50
4.8. Inkomstutjämning	23	V Avd. Skatt	52
5. Lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund	23	1 kap. Statsskatt och samfunds inkomstskatt	52
6. Propositionens ekonomiska verkningar	23	2 kap. Kommunal skatt	54
6.1. Inledning	23	3 kap. Underskottsgottgörelse	54
6.2. Förenhetligande av beskattningen	24	4 kap. Särskilda stadganden	55
6.3. Indelning av företagsinkomst i förvärs- och kapitalinkomst	25		
6.4. Ändringar i avdragssystemet	25		
6.4.1. Ränteavdrag och underskottsgörelse	25		
6.4.2. Avdragen under övergångsperioden	25		
6.4.3. Pensionsinkomstavrdragen	25		

	Sida		Sida
VII Avd. ikraftträdelse- och övergångsstadganden	55	2. Lag om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund.	100
1.2. Lag om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund	61	BILAGA	101
2. Ikraftträdande	61	Parallelltext	102
LAGTEXTER	62	2. Lag om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund	102
1. Inkomstskattelag	62		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrunden till reformen

Förslaget till ny inkomstskattelag och andra propositioner som skall avlåtas samtidigt utgör den centrala delen i den reform av kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen som genomförs i syfte att utveckla dessa beskattningsformer i en enhetligare och neutralare riktning.

Finlands inkomstskattesystem har på senare år utvecklats i snabb takt. I samband med den genomgripande skattereform som genomfördes år 1989 förnyades systemet genom en breddning av skattebasen och en sänkning av skatteskalan vid statsbeskattningen. Innehållsmässigt motsvarade reformen i stor utsträckning den internationella utvecklingen i det skedet. Utan den genomgripande reformen skulle det finländska inkomstskattesystemet i dag uppvisa synnerligen stora avvikelser från internationell praxis, eftersom skatteprocentsatserna i flera länder genomgående sänkts efter mitten av 1980-talet. Den ekonomiska integrationen och liberaliseringen av de internationella kapitalrörelserna i början av 1990-talet har emellertid inneburit nya utmaningar också när det gäller utvecklandet av beskattningen. I de övriga nordiska länderna har man reagerat snabbt på de nya utmaningarna. I dagens läge motsvarar det inkomstskattesystem som skapades hos oss i samband med den genomgripande skattereformen således inte längre i alla avseenden de nya kraven.

Bland de viktigaste målen som hade ställts upp för den genomgripande skattereformen kan nämnas strävandet att till ett enhetligt beskattningsbemötande av olika inkomsttyper. Likafullt genomfördes förenhetligandet endast delvis, framförallt i fråga om kapitalinkomsterna. Skattebördan i fråga om olika typer av kapitalinkomster varierar alltså från fullständig skattefrihet till över 60 procents marginalbeskattning, på ett sätt som inte är lyckat med hänsyn till resursallokeringen och kapitalmarknadens funktion. De ekonomiska verkningarna av denna bristande neutralitet i beskattningen är numera helt andra än de var på den tid då kapitalmarknaden i stor utsträckning var reglerad, dvs. före den senare hälften av 1980-talet. I och med avregleringen av penningmarknaden kan kapitalen numera relativt fritt söka sig till objekt som ger den största ekonomiska avkast-

ningen. Beskattningen påverkar dock på kapitalströmmarna. Den nuvarande icke-neutrala kapitalbeskattningen har visat sig få allt flera negativa totalekonomiska konsekvenser.

Inom beskattningen har den traditionella utgångspunkten varit att kapitalinkomster skall beskattas strängare än förvärvsinkomster. I praktiken har det emellertid av många orsaker visat sig vara svårt att förverkliga denna tankegång, vilket har lett till att beskattningen av kapitalinkomster endast skenbart varit strängare än beskattningen av förvärvsinkomster. Beskattningen av kapitalinkomster har förenats med diverse lättnader, vilka haft som följd att den faktiska skattebördan i genomsnitt har blivit lindrig. Om man beaktar verkan av ränteavdragen har totalavkastningen av kapitalinkomstbeskattningen varit negativ.

En orsak till att det i praktiken inte går att i större omfattning beskatta kapitalinkomster enligt de allmänna skatteprocenter som tillämpas inom personbeskattningen, är frigörelsen av de internationella kapitalrörelserna. Av denna anledning är det ännu mera befogat än förr att utgå ifrån, att beskattningen inte väsentligt får överstiga den internationella nivån.

I Sverige och Norge har man under de senaste åren genomfört synnerligen omfattande inkomstskattereformer, vilka inneburit en övergång till ett s.k. differentierat inkomstskattesystem. Det differentierade inkomstskattesystemet innebär en markant förändrad inställning till beskattningen av å ena sidan förvärvsinkomster och å andra sidan kapitalinkomster. Kännetecknande för detta system när det gäller personbeskattningen är att

- 1) förvärvsinkomster beskattas progressivt,
- 2) på kapitalinkomster tillämpas en enhetlig proportionell skattesats,
- 3) skattesatsen för kapitalinkomster är klart lägre än den progressiva beskattningens högsta skatteprocenter,
- 4) ränteutgifternas avdragsvärde bestäms enligt skattesatsen för kapitalinkomster.

Det differentierade inkomstskattesystemet erbjuder vissa betydande fördelar. Den låga skattesatsen för kapitalinkomster innebär att behovet av lättnader i fråga om vissa inkomsttyper minskar väsentligt eller helt faller bort, vilket ger möjligheter att bygga upp ett system som på ett avgörande sätt är mera neutralt. Samtidigt erbjuds bättre utgångspunkter för

den från spararnas synpunkt viktiga överskåd-
ligheten och stabiliteten i systemet. En enhetlig
behandling av inkomster och utgifter förhind-
rar i sin tur skattespekulation som utnyttjar
asymmetriska drag i skattesystemet.

En av fördelarna med det differentierade
inkomstskattesystemet är att bolagsskattepro-
centen är densamma som skattesatsen för
kapitalinkomster. Detta underlättar sam-
ordnandet av skattebördor på olika typer av
kapitalplaceringar i företag samt gör det mind-
re attraktivt att försöka uppnå skattefördelar
genom att bolla med inkomster och utgifter
mellan företagen och de privatekonomierna.

Det kan förefalla svårt att motivera ett
slopande av beskattningens progressivitet när
det gäller kapitalinkomster, eftersom inkomst-
beskattningens progressivitet i allmänhet har
ansetts motiverad ur rättvisesynpunkt. Det är
emellertid skäl att beakta att progressiviteten
vid kapitalinkomstbeskattningen inte heller för
närvarande de facto är effektiv, eftersom sys-
temet är förenat med ett flertal lättnader. När
det gäller de viktigaste kapitalinkomsterna kan
det nämnas att beskattningen av bostadsin-
komst har slopats i samband med fastighets-
skattereformen, att merparten av alla räntein-
komster redan nu är föremål för proportionell
källskatt och att försäljningsinkomster i stor
utsträckning inte beskattas.

Kapitalinkomst är vanligen inte i sin helhet
någon reell inkomst utan utgör delvis ersätt-
ning för den minskning som kapitalets realvär-
de undergått. Sålunda kan det motiveras att
lägre nominella skatteprocenter tillämpas på
kapitalinkomst än på arbetsinkomst. Den i
praktiken viktigaste synpunkten är dock att vi
måste möta de utmaningar som den internatio-
nella skattekonkurrensen innebär. Internatio-
nella erfarenheter visar att kapitalen efter
befrielsen av kapitalrörelserna har en benägen-
het att fly höga nominella skattesatser till
länder med lindrig beskattning.

Särskilt i lägen med låg inflation föreligger
det emellertid risk för en omotiverat stor
skillnad mellan den reella skattebördan på
förvärvsinkomster respektive kapitalinkomster.
Bland annat av den anledningen är det skäl att
i framtiden försöka sänka också den progres-
siva skatteskalans procentsatser. För en sänk-
ning av skatteskalen talar också den synpunk-
ten att stora skillnader i procentsatserna i
onödan lockar till försök att omvandla för-
värvsinkomster till kapitalinkomster.

2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning

2.1. Allmänt

På grund av kapitalinkomsternas allt större
internationella rörlighet är det vid utvecklandet
av beskattningen ytterst viktigt att beakta
övriga staters skattesystem. Åtminstone änså-
länge uppvisar visserligen olika länders beskatt-
ning stora variationer både vad beträffar struk-
turen och nivån. Någon klar internationell linje
kan inte skönjas. I de flesta länder är utgångs-
punkten den att kapitalinkomster beskattas
tillsammans med förvärvsinkomster, men lättna-
der är vanligen förenade med kapitalin-
komstbeskattningen.

Inte heller inom EG har man lyckats har-
monisera beskattningen av kapitalinkomster.
Det viktigaste avgörandet i detta avseende kom
till 1989, då man beslöt att inte förverkliga
EG-kommissionens direktivförslag som gällde
minimiskatt på ränteinkomster. På räntor som
betalas till personer eller företag som är hem-
mahörande i en medlemsstat skulle enligt för-
slaget i regel uppbäras minst 15 procent skatt
vid källan (COM(89)60).

Eftersom kapitalinkomster i de flesta OECD-
länderna beskattas som en del av totalinkoms-
ten, har den allmänna sänkningen av skattesat-
serna efter mitten av 1980-talet berört också
kapitalinkomsterna. I flera länder har detta
skett i förening med en neutralare kapitalin-
komstbeskattning, medan den därtill anslutna
breddningen av skattebasen har åstadkommits
genom gallring bland de olika typerna av
skattelättnader. I synnerhet beskattningen av
försäljningsvinster har utökats.

2.2. De övriga nordiska länderna

Den strukturella utvecklingen av kapitalin-
komstbeskattningen under de senaste åren har
varit ett typiskt nordiskt fenomen. Det första
steget var den skattereform som gjordes i
Danmark år 1987. Betydligt längre gick de
reformer som genomfördes i Sverige år 1991
och i Norge år 1992.

Kännetecknande för de nordiska reformerna
är att förvärvsinkomstbeskattningen hålls isär
från kapitalinkomstbeskattningen. I Sverige
och Norge har för kapitalinkomster bestämts
en proportionell skattesats. Också i Danmark
har progressionen nästan helt slopats vid be-

skattningen av kapitalinkomster. Ett centralt drag i reformerna har varit att skattesatsen för kapitalinkomster tillämpas också på ränteavdrag.

I Sverige betalas i medeltal 30,8 procent kommunalskatt på förvärvsinkomster. På förvärvsinkomster som överstiger ca 200 000 kronor läggs dessutom en 20 procents statsskatt. På kapitalinkomster samt på samfundsinkomster läggs enbart en proportionell statsskatt, som år 1992 uppgick till 30 procent. Skatten på kapitalinkomster sjunker år 1993 till 25 procent. Försäljningsvinster av aktier beskattas enligt en 25 procents skattesats redan år 1992. Dubbelbeskattningen av dividender lindras genom ett begränsat dividendavdrag (det s.k. Annell-avdraget).

I Sverige dras ränteutgifter av från kapitalinkomster. Av underskott som hänför sig till kapitalinkomster dras 30 (25 fr.o.m. 1992) procent av från den skattskyldiges skatter på förvärvsinkomsten. Detta system har ersatt det tidigare ränteavdraget.

Norges nya inkomstskattesystem bygger på en indelning i två olika typer av beskattningsbar inkomst. På nettoinkomsten, från vilken gjorts bl.a. ränteavdrag, läggs en 28 procents skatt. För förvärvsinkomster skall dessutom betalas en socialskyddsavgift som utgör 7,8 procent av löneinkomsten. På inkomst som överstiger 195 000 kronor skall dessutom betalas en särskild skatt som upp till 230 000 kronor är 9,5 procent och för den överskjutande delen 13 procent. Den högsta marginalskatten på förvärvsinkomster är således 48,8 procent. Räntor får dras av endast när nettoinkomsten beräknas.

I Norge är också samfundsskattesatsen 28 procent. Dubbelbeskattningen av dividender elimineras genom ett system med gottgörelse för bolagsskatt.

I Danmark påförs fysiska personers nettoinkomst 22 procents statsskatt och i medeltal 29 procents kommunalskatt. För förvärvsinkomst som överstiger en viss inkomstgräns skall betalas ytterligare 12 procent i skatt. På det sammanlagda beloppet av förvärvsinkomst över en viss inkomstgräns och positiv nettokapitalinkomst skall dessutom betalas 6 procent i skatt. För förvärvsinkomster stiger marginalskatten maximalt till 68 procent och för kapitalinkomster till 57 procent. Samfundsskattesatsen sjunker år 1993 från 38 till 34 procent. Beskattningen av dividender särskiljs från den

övriga beskattningen så att den som får dividender betalar 30 procent i skatt upp till 30 000 kronor och 45 procent på den överskjutande delen. Dubbelbeskattningen lindras inte på något annat sätt än genom dessa skattesatser som är lägre än beskattningen i övrigt.

I Danmark kan ränteutgifter inte dras av i samband med den 12-procentiga tillägsskatten på förvärvsinkomst.

Skattereformerna i Sverige, Norge och Danmark har inneburit väsentliga ändringar också i företagsbeskattningen. Sammankopplingen mellan kapitalinkomst- och företagsbeskattningen accentueras i det differentierade inkomstskattesystemet, som innebär att också företagsinkomst delas i förvärvsinkomst och kapitalinkomst.

3. Målen och de viktigaste utgångspunkterna för propositionen

3.1. Samordning av kapitalinkomstbeskattningen

Ett viktigt mål för propositionen är att revidera beskattningen av kapitalinkomster och företagsbeskattningen så att dessa beskattningsformer blir enhetligare och neutralare. Genom ökad neutralitet blir det möjligt att reducera de effektivitetsförluster som anses vara en följd av det nuvarande systemet med dess kraftigt styrande inverkan på investeringsbesluten.

En ökning av beskattningens neutralitet är också förenlig med kraven på opartiskhet. En enhetlig beskattning av olika kapitalinkomsttyper uppfyller från inkomsttagarnas synpunkt kraven på s.k. horisontell rättvisa. Detta innebär att samma skattebörda bör påföras lika stora inkomster.

Enligt det föreslagna systemet blir beskattningen av olika kapitalinkomster betydligt neutralare än enligt det gällande systemet, vilket uttryckligen kännetecknas av ett varierande beskattningsbemötande av olika kapitalinkomsttyper. I fråga om de viktigaste ränteinkomsterna förverkligas neutraliteten visserligen först efter en övergångsperiod, eftersom lagen om skattelättnader för depositioner och obligationer (726/88) delvis kommer att vara i kraft ända till år 1995 och eftersom källskatten på ränteinkomster stiger till 25 procent först år 1996.

Det nya systemet kommer i sin slutliga form

att innehålla relativt få undantag från neutraliteten vid beskattningen av kapitalinkomster. Det kommer dock att innebära lättnader bland annat vad beträffar ägarbostäder och generationsväxling. Avvikelser från neutraliteten uppkommer också genom att iakttagandet av realiseringsprincipen innebär en lindrigare beskattning av avkastningar av värdestegringstyp.

3.2. Tryggande av skattesystemets internationella konkurrensförmåga

I och med avregleringen av de internationella kapitalrörelserna är det vid utvecklingen av kapitalinkomstbeskattningen nödvändigt att beakta också kapitalens snabba rörlighet över gränserna. För att vår beskattning av kapitalinkomster skall klara sig i den internationella miljön, måste den anpassas till de krav som kapitalens rörlighet ställer på beskattningens nivå.

Såsom ovan konstateras, finns det inte någon entydig internationell standardnivå för beskattningen av kapitalinkomster — beskattningen varierar inte bara från land till land utan också inom de enskilda länderna. När kapitalinkomstbeskattningens nivå dimensioneras är det skäl att beakta att det också finns länder där kapitalinkomster i stor utsträckning är skattefria. Även om den internationella konkurrensen med låga skattesatser eventuellt kommer att hårdna i framtiden, finns det ännu inga tecken som tyder på att det blir nödvändigt att anpassa kapitalinkomstbeskattningen efter de verkliga "skatteparadisens" nivå.

En aspekt när det gäller bedömningen av kapitalinkomstbeskattningens konkurrenskraft internationellt sett är den avkastning efter skatt som en i Finland bosatt investerare får på placeringar i Finland respektive utomlands. Det är skäl att komma ihåg att också avkastningen på placeringar som gjorts utomlands vanligen i full utsträckning utgör skattepliktig inkomst i Finland. Särskilt i fråga om ränteinkomster är detta fallet nästan utan undantag. En lägre utländsk beskattning kan utnyttjas endast genom att inkomsterna kanaliseras till en utländsk enhet eller genom att inkomsttagaren försummar sin deklarationsskyldighet, förutsatt att inkomsterna inte heller på någon annan väg kommer till beskattarens kännedom.

Även om det är svårt att bedöma vilken inverkan kapitalens rörlighet har på skattesy-

stemets konkurrensförmåga, är den nuvarande beskattningen på maximalt över 60 procent problematisk även ur denna synvinkel. De olägenheter som förorsakas av ett sådant system tillspeets också i takt med den ekonomiska integrationen. Ett system där kapitalinkomster visserligen i stor utsträckning beskattas, men i samtliga fall enligt en relativt låg skatteprocent, klarar sig bättre i den internationella konkurrensen.

3.3. Förbättring av företagets finansieringsstruktur

Inom det nuvarande skattesystemet är ränteinkomster klart gynnade jämfört med dividendinkomster. Ränteinkomster påförs i stor utsträckning en 15 procents källskatt, medan bolagsinkomst som delas ut som dividend som mest beskattas med över 60 procent. Detta betyder att skuldfinansiering ger avsevärda skattefördelar jämfört med aktiekapital.

Det föreslagna systemet innebär att beskattningen av dividender som betalas ut till aktieplacereare sjunker till nivån 25 procent. Till samma nivå kommer beskattningen av de för närvarande vid källan beskattade ränteinkomsterna att stiga under en övergångsperiod. Den föreslagna ändringen innebär en kraftig förbättring av beskattningsbemötandet av dividendinkomster jämfört med ränteinkomster. Samtidigt förbättras de finländska företagets möjligheter att skaffa riskkapital på ett sätt som främjar den totalekonomiska utvecklingen.

Detta förenhetligande av beskattningen av dividender och räntor kommer att inverka på de storföretags ställning som skaffar finansiering på den allmänna kapitalmarknaden. Det föreslagna systemet innehåller också element som stimulerar småföretag att förstärka sin kapitalstruktur. Inkomst som förvärvas av en ägarföretagare som arbetar i sitt eget företag kommer att betraktas som kapitalinkomst till den del den motsvarar den schematiskt beräknade avkastningen på företagets nettoförmögenhet. En ökning av företagets nettoförmögenhet skulle således öka den andel av företagarens inkomst som hänförs till kapitalinkomsten.

3.4. Förebyggande av skattespekulation

För att skattebördan skall kunna fördelas

rättvist samt med tanke på skattetagarnas behov är det viktigt att de skattskyldiga inte kan få grundlösa skattefördelar genom att spekulera i skattesystemets asymmetriska element. En av olägenheterna i den nuvarande kapitalinkomstbeskattningen är att den möjliggör s.k. skattearbitrage. Detta grundar sig på att skattetagaren med en stor andel deltar i ränteutgifter med en klart mindre andel i avkastningen av placeringar. För närvarande är det i vissa fall möjligt att minska skatteutgifterna inom den progressiva beskattningen det oaktat, att motsvarande inkomster realiseras i form av lindrigt beskattade överlåtelsevinster eller ränteinkomster.

Skattearbitrage kan förhindras genom proportionell kapitalbeskattning. En förutsättning är dels att beskattningen av kapitalinkomster är täckande och enhetlig och dels att de till kapitalinkomsterna hänförliga avdragen, inklusive ränteutgifter, dras av i enlighet med kapitalinkomsternas skatteprocent. Skattetagarens andel av utgifterna blir således densamma som av inkomsterna, vilket omöjliggör spekulation av det slag som beskrivs ovan.

En proportionell kapitalbeskattning minskar också i övrigt behovet av och möjligheterna till skatteplanering. Den nuvarande inkomstbeskattningen med sina oenhetliga ränteavdrags-system kan leda t.ex. till att också en sådan investering blir lönsam, vars avkastning i verkligheten är negativ. Då beskattningen är progressiv är det också förmånligt att dela upp familjeförmåigheter för att lindra verkningarna av progressiviteten. I samband med en proportionell kapitalinkomstbeskattning är arrangemang av detta slag i regel utan effekt, eftersom inkomsterna beskattas enligt samma skattesats oberoende av respektive inkomsttagares inkomstnivå.

3.5. Tryggande av de olika skattetagarnas ställning

För de offentligt-ekonomiska verkningarna redogörs närmare i kapitel 8 nedan. Verkningarna på totalintäkterna av beskattningen blir relativt små med tanke på den strukturella vidden av ändringarna. Utgångspunkten för reformen har varit att trygga de olika skattetagarnas ställning på ett rättvist sätt. I det nya systemet bör det fästas särskild uppmärksamhet vid kommunernas och försam-

lingarnas skatteintäkter eftersom beskattningen av kapitalinkomster och samfund lösgör sig från kommunalbeskattningen som baserar sig på skattöre till en skild beskattning.

Beskattningen av kapitalinkomster utgör en del av personbeskattningen. Enligt förslaget är den på väg att differentieras till ett eget system inom ramarna för vilket både behandlingen av kapitalinkomsterna och de avdrag som beviljas från dem sker. Alla låneräntor, även bostadslåneräntor, behandlas som en del av kapitalbeskattningen varvid de upphör att minska på basen för skatteöret i kommunalbeskattningen vilket den för närvarande gör. Det stora mängden ränteavdrag i jämförelse med mängden kapitalinkomster skulle betyda att en fullständig lösgöring av kapitalbeskattningen från kommunalbeskattningen skulle öka kommunernas och församlingarnas skatteintäkter på statens bekostnad.

Den reformerade kapitalbeskattningen hänförs sig emellertid till beskattningen av förvärvsinkomster och samtidigt även till kommunalbeskattningen via den gottgörelse som beviljas från skatten på förvärvsinkomster på basis av underskottet i kapitalinkomstslaget. Avdraget av underskottsgottgörelse från skatt på förvärvsinkomst utvidgas förutom till den statliga inkomstskatten även till kommunal- och kyrkoskatten samt till den försäkrades folkpensions- och sjukförsäkringspremie. Detta är av nöden redan av den orsaken att på detta sätt kan rätten för de skattskyldiga som betalar endast lite eller ingen skatt alls att få den skattelättnad som gottgörelsen medför tryggas. Samtidigt innebär propositionen att även i det nya systemet en del av den belastning som det nuvarande ränteavdraget medför överförs via gottgörelsen på kommunerna och församlingarna. I det föreslagna avdraget av underskottsgottgörelse har allokeringen av de olika skatterna förverkligats sålunda att kommunernas och församlingarnas skatteintäkter bibehålls på sin nuvarande nivå vid personbeskattningen oberoende av differentieringen av beskattningen av kapitalinkomster.

Förslaget som beskrivits ovan innebär att det för tryggandet av skatteintäkternas del inte är nödvändigt att stadga att kommunerna blir skattetagare av skatt på kapitalinkomster emedan den traditionella kommunalbeskattningen tryggar kommunernas skatteintäkter vid personbeskattningen. Differentieringen av beskattningen av kapitalinkomster inverkar naturligt-

vis på olika sätt på de enskilda kommunernas och församlingarnas skatteintäkter, antingen så att intäkterna ökar eller minskar, men dessa variationer kan beaktas då skatten från samfund fördelas mellan de enskilda skattetagarna. Förslagen till detta förfarande ingår i regeringens proposition till ändring av lagen om skatteuppbörd.

Fördelningen av skatterna som fås från kapitalinkomsten till kommunerna skulle vara problematisk även utöver det som gäller de positiva och negativa intäkterna. Exempelvis att bli skattetagare av virkesförsäljning skulle för kommunernas del innebära att de åtminstone under den första delen av en lång övergångsperiod även skulle delta i den betydande sänkning av skatteintäkterna som är att vänta. Även den delvisa sammanslagningen av källskattebeladga ränteintäkter som för närvarande endast avkastar statskatt med kapitalskattesystemet år 1996 skulle vara ett svårt problem. Att dela ut skatten från kapitalintäkterna till församlingarna kan uppenbarligen inte komma i fråga, eftersom det i systemet som grundar sig på en enhetlig skattesats inte är möjligt att avskilja de skattebetalare som inte är medlemmar i kyrkan.

Att kommunernas och församlingarnas skatteintäkter i fortsättningen bibehålls på sin nuvarande nivå kommer att utöver den ekonomiska utvecklingen bero även på det huruvida skattebasen för kommunalskatten kommer att hållas på den nivå som nu estimerats. Det mest kritiska i detta hänseende är hur företagsinkomsterna vid personbeskattningen fördelas i förvärvs- och kapitalinkomstslag. På basis av de uppgifter som finns tillgängliga har det värderats att vid övergången till det nya systemet kommer en relativt liten del av den företagsinkomst som skall fördelas att anses som kapitalinkomst. Till detta inverkar dels det svåra ekonomiska läget som har ökat skuldsättningen, dels de drag inom kapitalstrukturen för näringsverksamheten som antas bli bestående.

På grund av att skattesatsen för kapitalinkomster är lägre än den för förvärvsinkomster kommer det att uppstå försök att ändra förvärvsinkomster till kapitalinkomster. För kommunernas del utgörs risken av hur bra skattesystemet och -förvaltningen lyckas förhindra en otillbörlig minskning av skattebasen för förvärvsinkomsterna. Den nu föreslagna lösningen av trygghandet av skattetagarnas ställ-

ning grundar sig på dagens uppfattning om hur skattebasen för förvärvsinkomster kommer att hållas. En noggrannare uppgift om reformens verkningar kan fås först på basis av flera års erfarenhet. Om kapitalinkomsternas utveckling i förhållande till förvärvsinkomsternas visar sig avsevärt avvika från det estimerade, skall kommunernas ställning som kapitalinkomstskattetagare omvärderas.

4. Det centrala innehållet i förslaget till inkomstskattelag

4.1. Systemets struktur

Det grundläggande elementet i det föreslagna systemet är den långt genomförda skillnaden mellan beskattningen av fysiska personers förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Den skillnad mellan förvärvsinkomster och kapitalinkomster som görs redan i det nuvarande skattesystemet har inte en lika stor betydelse. Enligt det föreslagna inkomstskattesystemet kommer det däremot att vara av en avgörande betydelse från beskattningssynpunkt, om en inkomstpost klassificeras som förvärvsinkomst eller kapitalinkomst. Av den anledningen behövs det också noggranna regler om hur inkomsterna skall delas i förvärvs- respektive kapitalinkomster.

Det föreslagna systemet innebär att fysiska personers inkomster delas i två inkomstslag, dvs. förvärvsinkomster och kapitalinkomster. För de skattskyldiga skall särskilt räknas ut dels den beskattningsbara förvärvsinkomsten, dels den beskattningsbara kapitalinkomsten. Vid statsbeskattningen skall på den beskattningsbara förvärvsinkomsten tillämpas en progressiv skateskala, medan på den beskattningsbara kapitalinkomsten skall betalas 25 procent i statskatt. Från särskiljandet av förvärvsinkomster respektive kapitalinkomster görs en avvikelse såtillvida, att ett eventuellt underskott som hänför sig till ett kapitalinkomstslag påverkar beloppet av den skatt som skall betalas på förvärvsinkomsten. Av underskottet kan 25 procent inom ramen för de stadgade maximibeloppen dras av från den skatt som skall betalas på förvärvsinkomsten.

Kommunalskatt påförs uteslutande för förvärvsinkomster. På basis av den skattskyldiges förvärvsinkomster skallenligt förslaget räknas ut den vid kommunalbeskattningen beskatt-

ningsbara inkomst på vilken liksom för närvarande skall bestämmas kommunalskatten och kyrkoskatten samt folkpensions- och sjukförsäkringspremierna.

Avdrag som motsvarar de nuvarande avdragen från totalinkomsten skall, med undantag av ränteavdraget, göras från förvärvsinkomsten. Kapitalinkomsterna skall inte heller påverka beloppen av t.ex. pensionsinkomstavdraget och kommunalbeskattningens grundavdrag. Ränteutgifter skall enligt förslaget dras av från kapitalinkomsterna, men de kan också påverka beloppet av skatten på förvärvsinkomsterna, via den underskottsgottgörelse som nämns ovan.

Till indelningen av inkomsterna i förvärvsinkomster och kapitalinkomster samt förnyandet av de olika skattetagarnas ställning ansluter sig också i övrigt en betydande förändring av inkomstskattesystemets struktur. Beskattningen verkställs numera per förvärvskälla, även om inkomsterna och förlusterna av de olika förvärvskällorna sammanslås vid statsbeskattningen. Den skattskyldige kan ha en rörelseförvärvskälla, yrkesförvärvskällor och fastighetsförvärvskällor samt personlig inkomst. Inom det föreslagna inkomstskattesystemet kommer indelningen i förvärvskällor att förändras avsevärt. Alla former av näringsverksamhet utgör tillsammans en förvärvskälla och även jordbruket utgör en egen förvärvskälla, trots att grundenheten för uträkningen av jordbrukets nettoinkomst alltså skall vara en gårdsbruksenhet. Övriga inkomster skall enligt förslaget höra till den personliga förvärvskällan.

Den nuvarande indelningen i förvärvskällor har dels historiska orsaker, dels syftar den i stor utsträckning till att trygga skattetagarnas ställning inom det nuvarande inkomstskattesystemet. Inom det föreslagna systemet skall skattetagarnas ställning ordnas på nya grunder, vilket innebär att indelningen i förvärvskällor inte längre behövs för att trygga de olika skattetagarnas inkomster. Inom det differentierade inkomstskattesystemet kommer indelningen i förvärvskällor att tjäna andra syften än för närvarande, dvs. den skall närmast trygga möjligheterna att hålla isär olika ekonomiska funktioner såsom separata beräkningsenheter. Indelningen kommer således att få en större betydelse inom statsbeskattningen.

Den nya indelningen i förvärvskällor motsvarar tillämpningsområdena för inkomstskattelagen, lagen om beskattning av inkomst av

näringsverksamhet och inkomstskattelagen för gårdsbruk. Inkomsterna av näringsverksamhet jordbruksinkomsterna måste hållas isär av den anledningen att det vid uträkningen av resultatet av näringsverksamheten respektive jordbruket skall tillämpas särskilda stadganden som avviker från varandra.

Resultatet av näringsverksamhet och jordbruk som bedrivs av fysiska personer och såsom särskilda skattskyldiga beskattade inhemska dödsbon skall på det sätt som relateras nedan i avsnitt 4.3 indelas i förvärvsinkomst och kapitalinkomst. Den sålunda erhållna förvärvsinkomstandelen och kapitalinkomstandelen skall enligt förslaget däremot inte behandlas separat från den skattskyldiges övriga inkomstbildning, utan de skall ingå i den skattskyldiges beskattningsbara förvärvsinkomst respektive beskattningsbara kapitalinkomst. Utöver de olika regler för inkomstberäkningen som nämns ovan förutsätter också bestämmandet av förvärvsinkomstandelen och kapitalinkomstandelen att näringsverksamheten och jordbruket delvis behandlas separat från de skattskyldigas övriga verksamhet.

Indelningen av näringsverksamhetens och jordbrukets resultat i en förvärvsinkomstandel och en kapitalinkomstandel inverkar också på behandlingen av förlusterna av detta slags verksamhet. Eftersom förluster inte på samma sätt som en positiv inkomst kan indelas i förvärvsinkomst och kapitalinkomst, är det enda helt konsekventa sättet att sammanslå förluster för bestämmande av förvärvsinkomsten och kapitalinkomsten, att dra av förlusterna från inkomsten av motsvarande verksamhet under övriga skatteår. Enligt förslaget skall förlusterna av näringsverksamhet och jordbruk dras av från resultatet av liknande verksamhet under de 10 följande skatteåren. Härvid kommer förlusternas inverkan på beskattningen att motsvara indelningen av verksamhetens resultat i förvärvsinkomst och kapitalinkomst. Eftersom detta emellertid i vissa fall kan vara en från den skattskyldiges synpunkt oskäligt begränsande lösning, föreslås den skattskyldige alternativt få rätt att yrka på att förlusterna skall dras av inom respektive kapitalinkomstslag redan samma skatteår. Härigenom kommer förlustens inverkan på beskattningen att bestämmas uteslutande enligt skattesatsen för kapitalinkomsterna.

Den indelning i förvärvskällor som beskrivs

ovan föreslås gälla även sammanslutningar. En viktig grupp av beskattningssammanslutningar är de som bedriver jordbruk. Skogsbruksinkomst skall enligt det föreslagna systemet hänföras till den personliga förvärvskällan. Eftersom jordbruksinkomsten dock utgör en särskild förvärvskälla, kommer sammanslutningar som idkar jord- och skogsbruk ofta att ha två inkomstkällor.

Vid beskattningen av samfund har särskiljandet av olika förvärvskällor inte samma betydelse som vid personbeskattningen. Detta beror på att samfunds inkomster inte föreslås bli indelade i förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Ett samfunds hela inkomst föreslås bli beskattad enligt skattesatsen 25 procent. Eftersom ett samfund emellertid kan ha verksamheter vilkas resultat skall räknas ut enligt olika skattelagar, är det i detta skede inte möjligt att helt frångå indelningen i förvärvskällor heller vid beskattningen av samfund.

Den beskattningsbara inkomsten av ett samfunds näringsverksamhet och den beskattningsbara inkomsten av dess jordbruk samt den beskattningsbara inkomsten av samfundets övriga verksamhet skall räknas särskilt, vilket innebär att förlust av en inkomstkälla inte får dras av från inkomsten av en annan förvärvskälla. Förlust av näringsverksamhet skall enligt förslaget dras av från resultatet av de följande skatteårens näringsverksamhet, förlust av jordbruk skall dras av från jordbruksresultatet medan förlust som hänför sig till övrig verksamhet skall dras av från inkomsten av den övriga verksamheten.

Strukturen i den inkomstskattelag som föreslås bygger på de systematiska utgångspunkter som beskrivs ovan. Lagen har särskilda avsnitt om beskattning av kapitalinkomster och förvärvsinkomster. På andra skattskyldigas än fysiska personers och dödsboms inkomster skall enligt förslaget tillämpas stadgandena om kapitalinkomster. I likhet med den nuvarande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet föreslås den nya lagen innehålla på samtliga skattskyldiga tillämpliga grundstadgandena om bl.a. inkomstbeskattningens territoriella omfattning, skattskyldighet och beräkning av skatter. Stadganden om förlustutjämnning föreslås bli intagna i den nya inkomstskattelagen medan lagen om förlustutjämnning vid inkomstbeskattningen föreslås bli upphävd.

4.2. Ändringar i fråga om skattskyldigheten

4.2.1. Familjebeskattning

Revideringen innebär inga stora ändringar av principerna för familjebeskattningen. Enligt förslaget slopas emellertid på grund av införandet av en proportionell skattesats sambeskattningen av kapitalinkomster också när det gäller minderåriga barns inkomster. Dessutom föreslås vissa ändringar som gäller beskattningen av företagarmakar. Särbeskattningen av företagarmakar utsträcks till att omfatta också beskattningen av kapitalinkomster samt kommunalbeskattningen, samtidigt som begreppet egentlig företagare frångås. Vid fördelningen av inkomster mellan företagarmakar skall i praktiken i stort sett iakttas samma principer som för närvarande. Huvudregeln kommer fortfarande att vara den att inkomsten skall delas lika mellan makarna i det fall att de är likställda om företagare. Kapitalinkomstandelen av den inkomst som hänför sig till företag-sverksamheten skall delas mellan makarna på basis av deras nettoförmögenhet, medan förvärvsinkomstandelen skall delas på basis av arbetsinsatserna.

4.2.2. Beskattningssammanslutningar

Revideringen innebär viktiga ändringar när det gäller beskattningssammanslutningars och dessas delägars beskattning. Sammanslutningarna indelas i två grupper, dvs. beskattningssammanslutningar och näringsammanslutningar. Såsom beskattningssammanslutningar betraktas sådana av två eller flera personer bildade sammanslutningar som har till syfte är att bruka eller besitta en fastighet, samt även rederibolag.

Bakom de ändringar som föreslås i fråga om beskattningen av beskattningssammanslutningar och deras delägare ligger privaträttsliga synpunkter. Beskattningssammanslutningar är inte rättssubjekt som kan förvärva egendom eller ta skuld i sitt eget namn. Vid beskattningen behandlas sammanslutningarna dock i flera avseenden som rättssubjekt.

Enligt förslaget skall ränteutgifter inte längre dras av från en sammanslutnings resultat innan inkomsten fördelas mellan delägarna. Eftersom räntor för närvarande dras av från en sammanslutnings inkomst, kan fördelningen av sam-

manslutningens inkomst mellan delägarna bli skev i det fall att delägarna har olika stora skulder som ansluter sig till förvärvet av andelen i sammanslutningen. Enligt förslaget skall sammanslutningens delägare dra av de ränteutgifter som hänför sig till sammanslutningens inkomst från de andelar av nettoinkomsterna av sammanslutningens inkomstskäl som delats ut till dem.

I detta skede, då inkomstbeskattningens struktur av andra orsaker undergår en väsentlig förändring, är det likväldigt ändamålsenligt att hålla kvar beskattningssammanslutningarna som beräkningssubjekt, dock inte när det gäller avdrag av ränteutgifter. Utgifter som föranleds av inkomstens förvärvande och bibehållande skall således dras av från sammanslutningens inkomst innan den fördelas mellan delägarna.

Beskattningen av en beskattningssammanslutning och dess delägare föreslås bli ändrad också så att sammanslutningens förluster fördelas mellan delägarna. Förslaget baserar sig dels på de privaträttsliga synpunkter som nämns ovan, dels på det nya inkomstskattesystemets struktur, vari jordbruk utgör en särskild inkomstskälla. Förlust som hänför sig till jordbruk kan således inte direkt dras av från virkesförsäljningsinkomster, vilka beskattas som kapitalinkomst, och utgifter som överstiger skatteårets virkesförsäljningsinkomst kan inte heller dras av från jordbruksinkomsten.

Vid beskattningen av fysiska personer erbjuder inkomstskattesystemets struktur likväldiga möjligheter till kvittning mellan jord- respektive skogsbruk. En förlust som hänför sig till jordbruk kan enligt förslaget på yrkande av den skattskyldige dras av från hans kapitalinkomster under förluståret. Å andra sidan kan utgifter som hänför sig till virkesförsäljningsinkomster dras av från jordbruksinkomster:s kapitalinkomstandel samt, som en del av underskottsgottgårelsen, också från den skatt som hänför sig till jordbrukets förvärvsinkomstandel. För att dessa kvittningsmöjligheter skall fungera också när det gäller beskattningen av delägarna i en sammanslutning som bedriver jordbruk och skogsbruk, föreslås att en beskattningssammanslutnings förluster fördelas mellan delägarna.

4.2.3. Personbolag

Det föreslås att i handelsregistret införda

öppna bolag och kommanditbolag inte längre i något avseende skall behandlas som särskilda skattskyldiga. Dessa bolags ställning vid beskattningen ändrades i början av år 1989 så att hälften av deras inkomst beskattas som sammanslutningens och hälften som delägarnas inkomst. Detta var ett steg i riktning mot sådan delägarbeskattning som är vanlig i internationell praxis, men det bedömdes då att en fullt ut genomförd delägarbeskattning ytterligare kunde vara ägnad att förstärka trenden att bilda små aktiebolag.

Vid beredningen av den nu aktuella reformen har två alternativa sätt att ordna personbolagens ställning vid beskattningen varit aktuella. Enligt det ena alternativet skulle man ha gått in för den s.k. staketmodellen, som innebär att beskattningen av personbolag i stor utsträckning förenhetligas med beskattningen av aktiebolag. Denna modell innebär att den inkomst som uppkommer i personbolag beskattas i enlighet med en samfundsskattesats medan delägarna beskattas endast för den inkomst de lyft ur bolaget. Staketmodellen har i detalj utvecklats i betänkandet av arbetsgruppen för beskattningen av personbolag (VM 1992:6), men alternativet frångicks i den fortsatta beredningen. Orsaken var förutom den korta beredningstiden de farhågor som framfördes om hur systemet skulle kunna tillämpas vid beskattningen av alla typer av personbolag.

Enligt förslaget skall både rörelseidkande och andra personbolags inkomst fördelas och beskattas som delägarnas inkomst. På motsvarande sätt förfar man redan nu vid bestämmandet av delägares folkpensions- och sjukförsäkringspremier. Också vid förmögenhetsbeskattningen skall personbolagens förmögenhet fördelas mellan delägarna för beskattning.

I samband med den nu aktuella reformen har övergången till delägarbeskattning delvis andra verkningar än den skulle ha haft vid en totalskattereform. Detta är en följd av att beskattningen av bolagsmän i det föreslagna inkomstskattesystemet lindras av att inkomsten delvis räknas som kapitalinkomst. Om det inte uppkommer någon kapitalinkomstandel, behövs det i övergångsskedet specialarrangemang som lindrar beskattningen. Detta gäller i synnerhet de personbolag vilkas eget kapital är negativt. Det föreslås därför att bolagsmännen i rörelsedrivande öppna bolag och kommanditbolag som för närvarande beskattas som sammanslutningar som skall delas, beviljas ett

extra avdrag från förvärvsinkomsterna, dvs. ett bolagsmannaavdrag åren 1993—1998.

Personbolagen skall enligt förslaget kvarstå som beräkningssubjekt också när det gäller avdrag av ränteutgifter. Ett bolags förlust skall inte fördelas mellan delägarna. Det är motiverat att dessa sammanslutningar bibehålls som beräkningssubjekt, eftersom öppna bolag och kommanditbolag är rättssubjekt. Också andra sammanslutningar som bedriver näringsverksamhet än personbolag föreslås vara redovisningssubjekt. I praktiken är närmast sammanslutningar av detta slag sådana sammanslutningar, vilka det är meningen att ombilda till aktiebolag. I annat fall skall en sammanslutning som idkar näringsverksamhet och som är avsedd att tillvarata delägarnas gemensamma intressen i allmänhet anses som ett öppet bolag även om den inte har införts i handelsregistret.

Den nu föreslagna beskattningen av delägare innebär att beskattningen av personbolag närmar sig beskattningen av enskild näringsidkare vilket är motiverat för många bolags del. Staketmodellen erbjuder emellertid ostridiga fördelar för att förbättra kapitalstrukturen i bolag. Regeringen skall även påbörja tilläggsberedningar i vilka möjligheterna att övergå till staketmodellen utreds samtidigt som det föreslagna avdraget för bolagsman skall börja minska under skatteåret 1995.

4.2.4. Samfällda skogar

Det föreslås ändringar också i beskattningen av samfällda skogar. Det nuvarande systemet innebär att för samfällda skogar fastställs en inkomst som fördelas mellan delägarna för beskattning. Denna process är i praktiken besvärlig eftersom antalet delägare fall kan vara synnerligen stort.

En viktig orsak till att inkomsten av samfällda skogar har fördelats mellan delägarna för beskattning har varit beskattningens progressivitet. Övergången till beskattning av virkesförsäljningsinkomsten innebär att skogsbeskattningen kommer att baseras på en proportionell skattesats, vilket leder till att progressionssynpunkten förlorar sin betydelse. Det föreslås således att de samfällda skogarna skall stadgas vara särskilda skattskyldiga vilkas inkomst beskattas enligt samfundsskattesatsen. Detta kommer i vissa fall att medföra stora administrativa inbesparingar. Liksom övriga

samfund kommer de samfällda skogarna att börja beskattas på basis av den faktiska virkesförsäljningsinkomsten, utan någon möjlighet att välja det gamla systemet under övergångsperioden.

4.3. Indelningen i förvärvsinkomster och kapitalinkomster

Ett viktigt element i det föreslagna inkomstskattesystemet är indelningen av inkomsterna i förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Utgångspunkten är att de kapitalinkomster i första hand skall bestämmas som blir proportionellt beskattade. De övriga inkomster som blir progressivt beskattade kallas förvärvsinkomster.

Den föreslagna lagen kommer att ha ett kapitel om beskattning av kapitalinkomster och ett kapitel om beskattning av förvärvsinkomster. I de ifrågavarande stadgandena indelas fysiska personers inkomster i förvärvsinkomster och kapitalinkomster på så sätt att samtliga skattepliktiga inkomstposter kommer att höra till någotdera inkomstslaget. Indelningen i förvärvsinkomster och kapitalinkomster avviker i någon mån från den nuvarande indelningen. Kapitalinkomst är enligt förslaget i regel avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan sådan inkomst som kan anses härröra från förmögenhet. Inkomst som inte stadgas vara kapitalinkomst anses vara förvärvsinkomst.

Frågan om indelning av inkomst i förvärvsinkomst och kapitalinkomst är besvärlig i synnerhet när det gäller beskattning av företagare. Företagsinkomst är till sin ekonomiska karaktär ofta till en del kapitalinkomst och till en annan del förvärvsinkomst. Det är inte motiverat att avgöra frågan beroende på under vilken benämning inkomstbildningen sker. Det är å andra sidan nödvändigt att indelningen av företagsinkomst i förvärvsinkomst och kapitalinkomst görs enligt schematiska regler. I denna proposition föreslås utgångspunkten vara den att indelningen skall vara densamma som i de övriga nordiska länderna, dvs. att såsom kapitalinkomst betraktas den beräknade avkastningen på det i företaget investerade kapitalet, medan återstoden är förvärvsinkomst. Av de olika tillbudsstående schematiska alternativen motsvarar detta bäst utgångspunkten för det föreslagna inkomstskattesystemet, där poster

som klart är av kapitalinkomstkaraktär skall beskattas proportionellt. En fördel med det föreslagna systemet är också att det uppmunt- rar företagen att öka sitt eget kapital och därigenom förstärker företagens kapitalstruk- tur.

Enligt förslaget utgör ägarföretagares in- komst kapitalinkomst till 15 procent av före- tagets nettotillgångar, medan den överskjutan- de delen utgör förvärvsinkomst. Denna regel gäller inte enbart privata näringsidkares och jordbruksidkares inkomster utan också de in- komstandelar som tillkommer delägarna i när- ringssammanslutningar och sammanslutningar som idkar jordbruk, samt dividender som delas ut av andra aktiebolag än börsbolag. Den beräknade avkastningsprocentens relativt höga nivå är ett sätt att trygga att avkastningen av passiva aktieplaceringar i praktiken i sin helhet utgör kapitalinkomst.

Den differentierade beskattningen av för- värvsinkomster och kapitalinkomster förutsät- ter också en precisering av beskattningsbemö- tandet av vissa förmåner som erhålls på grund av anställningsförhållanden. Ett nytt drag i inkomstskattesystemet är att det behövs stad- ganden för att förhindra att ersättning som de facto hänför sig till en arbetsinsats betalas ut som en post av kapitalinkomstkaraktär.

4.4. Beskattningen av olika kapitalinkomstslag

4.4.1. Ränteinkomster

I praktiken är räntor de kapitalinkomster som är lindrigast beskattade hos oss. Bakom denna lindriga beskattning ligger de i början av 1940-talet införda skattelättnaderna för depo- sitioner och obligationer vilka motiverades uttryckligen med främjandet av hushållens spa- rande, men också med inflationssynpunkter och administrativa argument. Som en följd av skattelättnaderna har hushållens sparande hos oss traditionellt inriktats på bankkonton. Lät- naderna har det oaktat inte nödvändigtvis i första hand gynnat spararna, ty under den period då finansieringsmarknaden var reglerad utgjorde skattelättnaderna en viktig del av ränteregleringsmekanismen.

I det första skedet av totalskattereformen, dvs. i början av 1989 gjordes inte ännu några ändringar som berörde beskattningen av de centrala ränteinkomsterna, även om målsätt-

ningen att samordna beskattningen av kapital- inkomster konstaterades förutsätta ett gradvis slopande av skattefriheten för depositioner och obligationer. Det utvidgade avdraget för egen- domsinkomst började visserligen tillämpas på andra räntor som betalades till fysiska personer än sådana som avses i skattelättnadslagen. För räntornas vidkommande fick det ingen större betydelse.

Flera alternativa sätt att utveckla beskatt- ningen av ränteinkomster diskuterades. Vid beredningen stannade man slutligen för en proportionell källskatt med en 10 procents skattesats. En ettårig lag om källskatt på ränteinkomst trädde i kraft den 1 januari 1991. Den tillämpas på depositioners och masskulde- brevslåns räntor som inte är helt skattefria. Lagens giltighetstid har förlängts till 1992 och 1993. Skattesatsen för dessa år har höjts till 15 procent.

Fördelarna med källskattelösningen ansågs vara särskilt systemets överskådlighet och enkelhet samt att källskatteförfarandet inte för- utsätter någon anmälningsskyldighet. Den låga skattesatsen motiverades med inflationssyn- punkter, men också med att bankerna måste ges tillräckligt med tid att anpassa sig till räntekonkurrensen i en situation där deras lönsamhet hade försvagats. Det ansågs inte heller vara möjligt att underlätta anpassningen genom att omedelbart avstå från skattelättna- derna för depositioner och obligationer. Lagens giltighetstid har trots stiftandet av källskattela- gen förlängts flera gånger. År 1994 kommer det således att vara möjligt att göra 24 månaders depositioner vars ränta i sin helhet är skattefri, förutsatt att den uppgår till högst Finlands Banks grundränta minskad med två procenten- heter. Därutöver har regering i sin proposition som givits den 27 augusti 1992 (reg.prop. 119/92 rd) föreslagit att skattelättnaderna skall kunna göras på 36 månaders konton vars ränta är högst Finlands Banks grundränta minskad med en procentenhet. Det skall vara möjligt att göra en dylik deposition ända till utgången av 1993. Däremot finns det efter 1992 inte längre möjligheter att emittera skattefria obligationer. I praktiken har skattefria obligationslån inte emitterats under de senaste åren, trots att lagen medgivit sådana.

Skattefrihetsgränsen för depositioner med de lägsta räntorna, dvs. för s.k. dagligkonton, har fr.o.m. år 1992 direkt angivits i skattelättnads- lagen för depositioner och obligationer. Den

är således inte längre bunden till Finlands Bank grundränta. En förutsättning för skattefrihet är att kontots årliga ränta uppgår till högst 4,5 procent.

Det nya beskattningssystem som föreslås för kapitalinkomster innebär att också ränteinkomster skall beskattas enligt den allmänna 25 procents skattesatsen. I annat fall går det inte att slippa det i det nuvarande skattesystemet inbyggda asymmetriska skattebemötandet av ränteinkomster och ränteutgifter och de därmed förknippade problemen.

När det gäller depositionsräntorna skulle en direkt övergång från en 15 procents räntesats till en 25 procents sannolikt leda till anpassningssvårigheter för bankerna, på grund av det svåra ekonomiska läge de befinner sig i. Avsikten är därför att skattesatsen för källbeskattade räntor gradvis höjs från 25 procent, på så sätt att skattesatsen år 1993 liksom nu är 15 procent, medan den åren 1994 och 1995 höjs till 20 procent och från början av år 1996 till 25 procent.

Under övergångsperioden föreslås skattesatsen för ränteinkomster vara lägre än avdragsprocenten för ränteutgifter. För att detta inte skall göra det möjligt att vid beskattningen få ogrundade fördelar, skall källbeskattade räntor under denna tid inte beaktas såsom sådan kapitalinkomst från vilken räntor kan dras av.

Inte heller efter övergångsperioden är det skäl att slopa källskatteförandet vid beskattningen av räntor på bankdepositioner och masskuldebrev, vilket innebär att den särskilda källskattelagen fortfarande skall vara i kraft. Någon skyldighet att uppge depositionsräntor i deklarationen kommer inte heller att föreligga. Det blir dock möjligt att uppe räntor i deklarationen. Detta kommer i vissa fall att vara förmånligt, eftersom möjligheten att dra av utgifter som hänför sig till kapitalinkomsten i så fall ökar.

Den slojade deklarationsskyldigheten när det gäller ränteinkomster kommer inte att ha någon betydelse i det fall att sådana depositioner och masskuldebrevslån som avkastar källbeskattade räntor måste uppges för förmögenhetsbeskattning. Förmögenhetsskattefriheten kommer således att kvarstå i sin nuvarande omfattning.

Källskatteförandet kommer att kunna utsträckas till depositionsräntor oberoende av vilken räntenivå som gäller för depositionskontona. Redan av administrativa skäl är det

emellertid ändamålsenligt att bibehålla skattefriheten för s.k. dagligkonton. Härigenom skulle också verkningarna av de övriga ändringarna lindras utan att detta får någon väsentlig betydelse när det gäller statens ränteinkomster. Det föreslås därför att räntan på depositionskonton med låg ränta också i fortsättningen skall vara helt skattefri inkomst under samma förutsättningar som för närvarande, dvs. förutsatt att den årliga räntan på kontot är högst 4,5 procent.

4.4.2. *Dividendinkomster*

Skattebördan på dividendinkomster är enligt det nuvarande skattesystemet större än på övriga kapitalinkomster. Skillnaden accentueras vid en jämförelse mellan ränteinkomster och dividendinkomster. Dividender är i full utsträckning föremål för progressiv beskattning, medan räntor endast påförs en 15 procents proportionell skatt.

En av de viktigaste strukturella nyheterna i den genomgripande revideringen av skattesystemet var införandet en enkel beskattning av de dividender som aktiebolag delar ut genom ett system med gottgörelse för bolagsskatt. Dubbelbeskattning eliminerades genom att dividendtagaren i sin beskattning får gottgörelse för den skatt som påförts den såsom dividend utdelade vinsten. Enkelbeskattningen tryggas genom att bolaget åläggs en kompletterande skattskyldighet i syfte att säkerställa att skatt i enlighet med samfundsskattesatsen betalas på den såsom dividend utdelade vinsten.

Avsikten med revideringen av kapitalbeskattningen är att också den dividend som betalas till placerare skall beskattas enligt den allmänna 25 procents skattesatsen för kapitalinkomster. Beskattningen av dividender lindras således avsevärt jämfört med vad den är nu.

Eftersom skattesatsen för kapitalinkomster är densamma som samfundsskattesatsen, förverkligas enkelbeskattningen av utdelade dividender redan i det skedet då på ett bolags vinst uppbärs skatt i enlighet med den nämnda skattesatsen. Ur denna synvinkel förefaller skattepliktigheten för dividender och bevarandet av gottgörelsesystemet för bolagsskatt inte vara nödvändiga i framtiden. Det finns emellertid många orsaker till att beredningen utmynnat i ett förslag till bevarande av gottgö-

relsesystemet för bolagsskatt vid beskattningen av dividendinkomster.

Om dividender vore skattefria inkomst för mottagaren kunde de inte på ett naturligt sätt fogas redovisningssystemet som en del av respektive kapitalinkomstslag. En annan viktig synpunkt är att dividender inte heller enligt det nya systemet alltid kan beskattas enligt en proportionell skattesats. Dividender kan på det sätt som relateras ovan också bli beskattade som förvärvsinkomst, i enlighet med stadgandena om förvärvs- och kapitalinkomster. I dessa fall blir den av bolaget betalda skatten inte slutlig, vilket innebär att gottgörelsesystemet i någon form måste bevaras åtminstone för dessa bolag. Gottgörelsesystemet för bolagsskatt utgör också ett effektivt hinder för kedjebesättning. Om systemet slopas måste detta problem lösas på något annat sätt.

Vilket beskattningssystem som väljs för dividender har betydelse också med tanke på dividender som betalas till utlandet. Det är inte möjligt att avstå från rätten att beskatta dividender, men det är också svårt att motivera ett beskattningssystem i det fall att dividender som betalas inom landet är skattefria. Finlands rörelsemarginal vid skatteavtalsförhandlingar kunde bli kringskuren.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås den grundläggande strukturen i gottgörelsesystemet för bolagsskatt bli bevarad sådan den är. Som en del av kapitalskattereformen föreslås dock vissa ändringar i gottgörelsesystemet för bolagsskatt. Det är fråga om förlängning av tiden för användning av skatteöverskott, de verkningar som den förändrade samfundsskattesatsen får på gottgörelsens storlek och om lindrad beskattning för dividender som tas in från utlandet. Dessa ändringar relateras närmare i den proposition med förslag till ändring av lagen om gottgörelse för bolagsskatt som avläts till riksdagen samtidigt som denna proposition.

4.4.3. Hyresinkomster

Hyresinkomster blir för närvarande i princip progressivt beskattade. Inkomster av uthyrning av en för stadigvarande boende avsedd bostad är så tillvida i en särställning, att den skattskyldige på basis av dem har rätt till avdrag för egendomsinkomst. Egendomsinkomstsvdraget

är 2 000 mark utökat med hälften av de överskjutande inkomster som berättigar till avdrag. Avdragets maximibelopp är dock 20 000 mark. Eftersom på dividender och de viktigaste räntorna inte, på grund av gottgörelsesystemet för bolagsskatt och källskatten på ränteinkomster, tillämpas något egendomsinkomstsvdrag, gäller avdraget i praktiken främst hyresinkomster.

Enligt det nya beskattningssystem som föreslås för kapitalinkomster skall på hyresinkomster tillämpas en enhetlig 25 procents skattesats utan särskilda lättnader. De naturliga avdragen, såsom bolagsvederlag, skall dras av inom respektive kapitalinkomstslag i enlighet med principerna för beskattning av nettoinkomster. Egendomsinkomstsvdraget föreslås bli slopat varefter samtliga hyresinkomster blir jämställda. Eftersom det enligt det nya systemet inte kommer att behövas några särskilda stadganden med tanke på hyresinkomster, skall det stadgas om saken endast på så sätt att hyresinkomster nämns som ett exempel på kapitalinkomster i ett allmänt stadgande om beskattning av sådana.

Beskattningen av hyresinkomster kommer i och med revideringen att samordnas också på grund av att avdragsrätten för räntor ändras. Enligt det gällande systemet är skattebördan för en skattskyldig som får hyresinkomster beroende av om uthyrningsverksamheten anses vara tillräckligt omfattande för att uppfylla kännetecknen på s.k. förvärvsverksamhet. Detta innebär rätt att dra av räntor utan övre gräns också från andra inkomster än hyresinkomster. I rättspraxis har uthyrning av två bostäder ansetts som förvärvsverksamhet men inte uthyrning av en bostad. Denna gränsdragning, som förefaller vara tämligen artificiell, har en avgörande betydelse på omfattningen av rätten att dra av de räntor som hänför sig till hyresinkomsterna, ty alternativet till den i det närmaste obegränsade avdragsrätten för räntor när det varit fråga om förvärvsverksamhet har varit att dra av räntorna under någon annan benämning än bostadslåneräntor. I så fall har maxiavdraget enligt de gällande stadgandena varit tämligen begränsat.

Efter kapitalskattereformen kan från hyresinkomster dras av räntor och oberoende av verksamhetens omfattning kan dessa sammanställas till ett underskott. Denna ändring kommer att gynna särskilt uthyrning i liten skala.

4.4.4. Försäkringsutbetalningar

I samband med den genomgripande skatte-reformen skattebelades avkastningen av spar-livförsäkring, som tidigare varit helt skattefri. Detta ledde till en märkbar breddning av skattebasen, i och med att den partiella avdrag-barheten för livförsäkringspremier samtidigt slopades. I fråga om långvarigt försäkringsspa-rande lindrades beskattningen visserligen så att hälften av avkastningen stadgades vara skatte-pliktig om försäkringen hade varit i kraft minst 10 år. Från början av år 1992 sänktes tidsgrän-sen till fem år.

Beskattningsbemötandet av försäkringar för-blev icke-neutralt i samband med den genom-gripande skattereformen, eftersom det gjordes endast smärre ändringar i beskattningen av frivilligt pensionsförsäkringssparande. Trots att inkomst som erhållits med stöd av frivillig pensionsförsäkring är skattepliktig, innebär den omfattande avdragbarheten för premierna att avkastningen på sparandet i praktiken bli obeskattad. En jämförelse mellan olika place-ringsformer ger vid handen att pensionsförsäk-ringen är beskattningsmässigt förmånligast.

Utgångspunkten för kapitalbeskattningsre-formen är den att beskattningen av livförsäk-ringssparande alltjämt skall vara grundad på beskattning av försäkringens avkastning. Något till försäkringens giltighetstid bundet spe-cialbemötande när det gäller försäkringsspa-rande över en längre tid blir det inte frågan om, utan avkastningen, dvs. skillnaden mellan för-säkringsutbetalningen och premierna skall i samtliga fall vara skattepliktig kapitalinkomst med en 25 procents skattesats. Avkastningen föreslås bli beskattad i det skedet då avkast-ningen realiserar, dvs. först vid den tidpunkt då försäkringsutbetalningen sker, även om detta innebär en fördel i form av framskjuten be-skattning i jämförelse med sådant sparande där avkastningen beskattas varje år. Efter reformen kommer beskattningen att lindras, särskilt i fråga om kortvarigt livförsäkringssparande.

Dödsfallsersättningar som betalas till den försäkrades anhöriga föreslås alltjämt vara helt skattefri inkomst.

Beskattningen av livförsäkringsavkastning i enlighet med den skattesats som tillämpas på kapitalinkomster föreslås bli utsträckt till att gälla också försäkringar som bekostas av ar-betsgivaren. Premierna för sådana försäkringar föreslås dock bli hänfödda till arbetstagarens

skattepliktiga förvärvsinkomst redan det år då de har betalats. Det är nödvändigt att betrakta premierna i sin helhet som förvärvsinkomst för att inte arbetsgivaren genom att teckna en livförsäkring skall kunna ombilda lönen till kapitalinkomst som beskattas enligt en lägre skattesats. Det lönar sig att förfara på detta sätt om beskattningsbemötandet av försäkring-ar som tas av arbetsgivaren kommer att vara detsamma som nu, eftersom endast 10 procent av försäkringspremierna räknas som inkomst. Enligt det föreslagna systemet blir premien en gång beskattad såsom lön, vilket den till sin natur är, medan avkastningen blir beskattad såsom kapitalinkomst i det skedet då den realiserar.

Ett konsekvent kapitalskattesystem förutsät-ter att avkastningsbeskattningen utsträcks till att gälla också pensionsförsäkringssparande. Ett problem är emellertid att en pensionsför-säkring inte i alla avseenden kan anses ha karaktären av placeringsverksamhet utan snarare måste anses utgöra en del av den sociala tryggheten. Detta är fallet framförallt när det gäller obligatorisk pensionsförsäkring men ock-så sådana frivilliga försäkringar vilkas syfte är att komplettera det annars ofullständiga pen-sionsskyddet. Det kan vara fråga om antingen individuella eller kollektiva försäkringar som bekostats av den försäkrade själv eller av hans arbetsgivare.

Det föreslås att den nuvarande lindriga beskattningen av pensionsförsäkringar, dvs. den omfattande rätten att dra av premierna och den för arbetstagaren gällande skattefrihe-ten vad beträffar premier som betalats av arbetsgivaren, skall fortbestå i det fall att den försäkrades sammanlagda pensionsskydd inte överstiger en s.k. normal pensionsskyddsnivå. Bindningen av premiernas avdragbarhet till skatteårets förvärvsinkomst föreslås bli slopad och ersatt med en markbestämd begränsning. Efter reformen får premier avdras till ett maximibelopp av 50 000 mark i året.

Den normala pensionsskyddsnivån föreslås bli bestämd utgående från pensionsåldersgrän-sen 58 år samt genom begränsning av det pensionsbelopp som den försäkrade får med stöd av både obligatorisk och frivillig pensions-försäkring till 66 procent av de pensionsgrun-dande inkomsterna, efter en schematisk uträk-ning enligt situationen det år då premien drogs av. Åldersgränsen grundar sig på den nuvaran-de allmänast tillämpade tidigaste möjliga ål-

den för förtidspension. Den procentuella andelen grundar sig på den högsta möjliga lagstadgade pensionsskyddsnivån, vilken t.ex. hos staten och kommunerna alltså är 66 procent av lönen. Denna nivå kan uppnås också med frivilliga tilläggsförmåner inom arbetspensionssystemet.

Om en frivillig försäkring tillsammans med den försäkrades övriga pensionsskydd leder till en månatlig pension om högst ca 4 000 mark, får premierna dras av även om de skulle överskrida den nämnda procentuella andelen av den försäkrades inkomst. Detta stadgande gör det bl.a. möjligt att upp till en viss gräns ordna tilläggs pensionsskydd för en make som inte har några inkomster.

Pensioner i enlighet med kollektiva frivilliga tilläggs pensionssystem anses alltid uppfylla förutsättningarna för ett lindrigare beskattningsbemötande. Detta underlättar det administrativa arbetet med att klarlägga pensionsnivån i enskilda fall. Avgörandet är motiverat trots att åtminstone vissa pensionsstiftelser har stadgar som kan leda till ett bättre pensionsskydd än det som beskrivs ovan. De särskilda förmånerna gäller emellertid i allmänhet vissa yrken, t.ex. piloter, och håller på att minska i antal i och med att pensionsstiftelserna snarare skärper än lindrar förutsättningarna för sina pensionsförmåner.

Beskattningen av andra frivilliga pensionsförsäkringar som s.a.s. kompletterar grundpensionsskyddet än de som beskrivs ovan föreslås bli skärpt på så sätt att avdragsrätten för premierna begränsas. Utbetalningar som erhållits på basis av dessa pensionsförsäkringar föreslås i likhet med andra pensioner bli beskattade såsom förvärvsinkomster. Av premierna föreslås 60 procent vara avdragbara upp till 30 000 mark. Avdragsprocenten är så dimensionerad att skattebemötandet av pensionsförsäkring skall vara så neutralt som möjligt i jämförelse med annat sådant sparande där beskattningen skjuts upp till slutet av spartiden. Premierna för försäkringar som tagits av arbetsgivaren betraktas i dessa fall som den skattskyldiges löneinkomst. Den skattskyldige skall emellertid enligt förslaget ha rätt till samma avdrag som i det fall att han själv hade tagit försäkringen.

4.4.5. Inkomst av skogsbruk

Beskattningen av skogsbruksinkomst har hos

oss sedan 1920-talet baserats på den enligt skogsmarkens beräknade avkastningsförmåga uppskattade tillväxten, dvs. på arealbeskattning. Som en viktig skattepolitisk motivering för det nuvarande skogsskattesystemet har i allmänhet framförts den jämna och förutsägbara skattebördan och, från skattetagarnas synpunkt den jämna skatteavkastningen. Vårt skogsskattesystem har försvarats också med industri- och skogspolitiska argument. Det har ansetts främja en jämn råvarutillgång för skogsindustrin samt en långsiktig skogsvård.

En olägenhet med avseende på rättvisan i beskattningen måste anses vara endast en del av de faktiska virkesförsäljningsinkomsterna blir beskattade. Svagheter i skatteunderlaget är en följd bl.a. av ett otal skattelättnader, det sena utnyttjandet av de nya tillväxtuppgifter som fås genom inventeringar samt eftersläpningen i skatteklassificeringarna. För en i medeltal lindrig skogsbeskattning talar visserligen de senaste årens minskade försäljningsmöjligheter, som har lett till att hela tillväxten inte har kunnat realiseras. Det har därför ansetts vara motiverat att också börja undervärdera avverkningsbesparingen.

Bland de negativa sidorna i vårt skogsbeskattningssystem kan nämnas att skattebetalningsförmågan inte blir beaktad. Beskattningen uppfattas som sträng också om den i genomsnitt är lindrig, i det fall att trädbeståndets storlek och struktur eller störningar på marknaden leder till att det inte finns några möjligheter till virkesförsäljningsinkomster. Eftersom det under de senaste åren blivit svårare att sälja virke har det höjts allt flera röster för en övergång till ett system med beskattning av de faktiska inkomsterna. Man har också pekat på de tidsmässiga skillnaderna i skatteklassificeringarna, som lett till att skogsägarna inte är jämställda i beskattningshänseende, samt på det nuvarande skogsskattesystemets svårbegriplighet.

De sedan länge aktuella planerna på att förnya grunderna för vårt skogsskattesystem föreslås bli förverkligade i samband med kapitalskattereformen. Fysiska personers skogsbruksinkomster kan till sin natur anses vara kapitalinkomster. Den proportionella skattesatsen för kapitalinkomster kansåledes utsträcks till att gälla också skogsinkomst. Som förvärvsinkomst är det motiverat att anse endast värdet av leveransarbete.

Eftersom det nuvarande systemet innebär

svagheter i skatteunderlaget för skogsinkomsten, är det dock inte skäl att tillämpa den proportionella skattesatsen för kapitalinkomster på den enligt det nuvarande skogsskattesystemet uträknade nettoinkomsten. En proportionell kapitalinkomstbeskattning med en låg skattesats kan komma i fråga endast om skatteunderlaget är heltäckande och skattebemötandet av samtliga inkomster opartiskt. På grund härav och de övriga olägenheterna i det nuvarande systemet föreslås det att skogsbeskattningen i stället för på den nuvarande uppskattade genomsnittliga avkastningen skall baseras på beskattning av verklig inkomst. Beskattning av verklig inkomst utsträcks samtidigt till att gälla också skogsinkomst som förvärvats inom näringsverksamhet.

En direkt övergång till det nya systemet skulle vara orättvis från de skogsägares synpunkt som inte har kunnat realisera den skogstillväxt som de redan har beskattats för. Det behövs därför övergångsarrangemang. Enligt förslaget kan arealbeskattning väljas ända till år 2006. Övergångsperioden blir således 13 år lång. Möjligheten att välja mellan det nya och det gamla skogsskattesystemet skulle emellertid ges endast fysiska personer, dödsbon och av dessa bildade beskattningssammanslutningar. Övriga skattskyldiga föreslås inte få denna valmöjlighet eftersom de i allmänhet har bedrivit långsiktigt skogsbruk och jämnt realiserat skogstillväxten. Med tanke på beskattningens opartiskhet och för trygghet av en skäligen avkastning är det nödvändigt stadga att en skattskyldig inte under övergångsperioden kan flytta över från det gamla systemet till det nya. Det val som gjorts i samband med att reformen träder i kraft blir således slutgiltigt. För dem som valt arealbeskattning skall skogsinkomsten således beskattas som förvärvsinkomst under övergångsperioden.

Liksom i fråga om andra kapitalinkomster skall den proportionella skatten vid beskattning av skogsbruksinkomst påföras nettoinkomsten, dvs. den inkomst som återstår efter avdrag av utgifterna för inkomstens förvärvande. I det nya systemet föreslås de utgifter som hänför sig till skogsbruket bli avdragna till sitt verkliga belopp, till åtskillnad från vad som är fallet vid arealbeskattningen, där en del av skogsodlingskostnaderna tas i beaktande som ett genomsnittligt procentuellt avdrag från skattekvotens penningvärde.

Ett särdrag i fråga om beskattningen av

virkesförsäljningsinkomst är att utgifterna och inkomsterna inte uppkommer samtidigt. För att förbättra samtidigtheten kan från skogsbrukets kapitalinkomst göras en utgiftsreservering som skall användas för att täcka av skogsbruket förorsakade utgifter under de fyra eller sex följande skatteåren. Det föreligger dock inget hinder för att dra av utgifterna heller under sådana år då virkesförsäljningsinkomster inte uppkommer, eftersom de utgifter som hänför sig till virkesförsäljningsinkomsten kan dras av från övriga kapitalinkomster. På basis av dem kan också göras ett underskottsavdrag från den skatt som uppbärs på förvärvsinkomsterna. Om denna möjlighet inte finns kan utgifterna dras av från kapitalinkomsterna under de tio följande åren.

Utöver möjligheten att dra av utgifter som hänför sig till skogsbruk har man diskuterat frågan om skogens anskaffningsutgift på ett eller annat sätt kunde beaktas som ett avdrag från försäljningsinkomsten, dvs. som ett slags substansavskrivning. För en sådan avskrivningsmöjlighet talar den omständigheten att skogens anskaffningsutgift förutom markgrunden och det växande trädbeståndet inkluderar värdet av det trädbestånd som är avverkningsklart vid förvärvstidpunkten. Då detta realiserats sjunker lägenhetens värde i motsvarande mån. Till denna del är det på sätt och vis fråga om en återbetalning på den betalda köpesumman. Utan någon avskrivningsmöjlighet vore det förmånligt att sälja skog jämte markgrunden eftersom det skulle vara möjligt att i sin helhet dra av anskaffningsutgiften vid uträkningen av överlåtelsevinsten.

Det föreslås därför att beskattningssystemet för inkomst av skogsbruk utökas med ett schematiskt skogsavdrag av samma typ som man har i Sverige. Skogsavdraget föreslås uppgå till sammanlagt hälften av skogens anskaffningsutgift. Avdraget skall liksom avskrivningen göras från de årliga skogsinkomsterna, men beloppet kan uppgå till högst 40 procent av skatteårets inkomst.

Rätt att göra skogsavdrag skulle dels de skattskyldiga ha som är berättigade att välja skogsbeskattningssystem och dels samfälliga skogar och andra samfälliga förmåner, däremot inte samfund eller personbolag. I fråga om dessa skall på skogsanskaffningsutgiften tillämpas de allmänna bokföringsprinciperna. Detta vore ägnat att göra systemet avsevärt mycket överskådligare.

4.4.6. Överlåtelsevinster

Beskattningen av överlåtelsevinster är alltså jämt lindrig i vårt land, trots att skatteunderlaget sedan 1980-talet har förstärkts i flera repriser. Ända till år 1986 var endast tillfälliga försäljningsvinster skattepliktiga, dvs. de vinster som erhöles vid överlåtelser av lös egendom som ägts kortare tid än fem år och fast egendom som ägts kortare tid än 10 år, i det fall att egendomen hade förvärvats mot vederlag. I början av 1986 förnyades beskattningen av överlåtelsevinster så att stora försäljningsvinster oberoende av hur egendomen förvärvats och hur länge den ägts blev partiellt skattepliktiga som s.k. egendomsöverlåtelsevinster. I praktiken kom beskattningen att gälla endast överlåtelser där priset översteg 2 miljoner mark. Vinster vid överlåtelse av egen bostad och vinster i samband med vissa överlåtelser mellan anhöriga var också då helt skattefria.

I samband med det första skedet av den genomgripande skattereformen utvidgades beskattningen av överlåtelsevinster räknat från början av år 1989 så att skatteplikten utsträcktes till 40 procent av de vinster som under skatteåret erhållits genom egendomsöverlåtelser, till den del deras belopp överstiger 200 000 mark. Från och med beskattningen för år 1991 har den skattepliktiga andelen varit 50 procent. Den skattefria markbestämda andelen har höjts till 220 000 mark. Eftersom alltid minst hälften dras av från överlåtelsepriset i stället för från anskaffningsutgiften, gäller beskattningen av överlåtelsevinst i praktiken överlåtelser där försäljningspriset överstiger 440 000 mark.

I samband med den beskattningsreform som genomförs i fråga om kapitalinkomster föreslås beskattningen av försäljningsvinster bli avsevärt överskådligare och enklare. Det är också nödvändigt att ytterligare förstärka skatteunderlaget. På överlåtelsevinster skall enligt förslaget tillämpas den proportionella skattesatsen för kapitalinkomster, oberoende av förvärvsättet och ägartiden. Indelningen i tillfälliga försäljningsvinster och överlåtelsevinster föreslås bli slopad. Den låga skattesats som föreslås beaktar behovet av ett inflationsskydd, vilket innebär att både den proportionella och den markbestämda fridelen kan slopas. Dessa behövs inte längre heller av den anledningen att beskattningen av försäljningsvinster är förenad med en fördel i form av uppskjuten beskatt-

ning. Beskattningen kommer således också i framtiden att vara lindrigare än beskattningen av löpande avkastning.

I syfte att lindra de verkningar som ändringen föranleder under övergångsperioden föreslås att såsom anskaffningsutgift för egendom som har förvärvats före år 1989 skall kunna dras av minst 50 procent. Av administrativa skäl är det nödvändigt att såsom alternativ till anskaffningsutgiften kunna dra av en schematisk procentuell andel också vid överlåtelser av senare förvärvad egendom. Såsom denna procentuella andel föreslås 30 procent.

För att lindra verkan av de ändringar som görs i fråga om beskattningen av försäljningsvinst föreslås att i systemet hålls kvar vissa lindringar som gäller beskattningen av sådana överlåtelser som redan nu specialbehandlas.

Försäljningsvinster av egen bostad skall också i fortsättningen vara skattefria under samma förutsättningar som för närvarande, dvs. efter två års boende och ägande. Också vid försäljning av hemlösöre erhålla summor om högst 50 000 mark per år föreslås vara skattefria.

Delvis skattefria är enligt förslaget överlåtelser i samband med generationsväxlingar, överlåtelser till kommuner och för naturskyddsändamål samt s.k. expropriationsöverlåtelser och därmed jämförbara frivilliga överlåtelser. Den lindriga beskattningen skall i dessa fall förverkligas genom en presumtiv 80 procents anskaffningsutgift, varvid själva skatten utgör högst 5 procent av överlåtelsepriset.

De skattelättnader som beviljas i samband med generationsväxlingar föreslås bli inskränkta i överensstämmelse med den ursprungliga idén, dvs. så att de kommer att gälla endast överlåtelser av företagsegendom. Stadgandet skall således tillämpas i det fall att den skattskyldige överlåter till jordbruk eller skogsbruk hörande fast egendom, andel i en sammanslutning eller aktier i ett fåmansbolag, vilka medför en minst 10 procents ägarandel i bolaget.

Rätten att dra av försäljningsförluster föreslås bli utvidgad i samband med reformen. Förluster som inte kan dras av från de vinster som uppkommer under skatteåret kan dras av från de försäljningsvinster som uppkommer under de följande tre åren. Med försäljningsvinst jämställs en sådan värdeminskning på ett värdepapper som till följd av ett bolags konkurs eller av någon annan motsvarande orsak blir slutgiltigt. Försäljningsförlust av egen bostad föreslås inte vara avdragbar, eftersom inte

heller försäljningsvinst av egen bostad är skattepliktig inkomst.

4.5. Ränteavdrag och underskott som hänför sig till visst kapitalinkomstslag

Ett viktigt element i de föreslagna inkomstskattesystemet är det symmetriska bemötandet av kapitalinkomster och avdrag från sådana. Detta förverkligas så att skatteverkan av de avdrag som ansluter sig till kapitalinkomster, inklusive ränteutgifter, bestäms enligt den skattesats som gäller för kapitalinkomsterna. Endast på detta sätt är det möjligt att förebygga dels ogrundade skattesanktioner, dels skattearbiter. Med skattesanktioner avses härvid situationer där utgifterna för förvärvande av skattepliktig inkomst inte kan dras av till fullt belopp. Skattearbiter behandlas ovan i avsnitt 3.4.

Sådana utgifter för inkomstens förvärvande som dras av från kapitalinkomsterna är t.ex. de kostnader som är förknippade med en uthyrd fastighet eller lägenhet samt kostnaderna för förvärvande av virkesförsäljningsinkomst. Den viktigaste posten som kan dras av från kapitalinkomsterna består av ränteutgifter. Skattebemötandet av ränteutgifter intar en särställning också av den orsaken att skatteavdrag för bostadslåneräntor är den största enskilda bostadspolitiska understödsformen. Vid utformningen av systemet för ränteavdrag är det därför skäl att beakta också bostadspolitiska synpunkter.

I det föreslagna systemet förändras behandlingen av ränteutgifter väsentligt. Ränteutgifterna får till sitt fulla belopp dras av från kapitalinkomsterna utan några begränsningar i fråga om slag eller några selvriskandelar i mark eller procent. Däremot får räntorna inte dras av direkt från förvärvsinkomsten.

Inom det nya kapitalskattesystemet föreslås utredningen av lånens användningsändamål bli slopad. Ett missförhållande i det nuvarande systemet kan bl.a. anses vara att den nästan obegränsade rätten att dra av räntor för annan förvärvsverksamhet har baserats på gränsdragningar som utformats inom rättspraxis och som i stor utsträckning är artificiella. Beskattningsbemötandet av räntor som hänför sig till placeringsverksamhet har varit oenhetligt, både vad beträffar valet av placeringsobjekt och placeringsverksamhetens omfattning. I sam-

band med revideringen är det meningen att jämställa räntor som hänför sig till olika placerings- och sparformer.

För ett slopande av utredningen om lånens användningsändamål talar även den omständigheten att indelningen i bostadslån och s.k. konsumtionskrediter i och med liberaliseringen av finansieringsmarknaden blir allt skenbarare och slumpmässigare. Den nya typen av lånearrangemang ger ofta långa lån som kan kombineras på olika sätt. Detta innebär att det blir svårt att i efterskott reda ut lånens ursprungliga användningsändamål och inbördes amorteringsordning. Det är också svårt att kontrollera vad lån som tagits som s.k. grundreparationslån verkligen används till samt om lån som tagits för anskaffning av en bostad används också för andra ändamål. Den skattenytta som ränteutgifter ger inom ramen för det nya systemet begränsas i tillräcklig utsträckning av att avdragets skatteverkan bestäms enligt en skattesats om endast 25 procent.

En specialställning intar emellertid de räntor som ansluter sig till näringsverksamhet och jordbruk. Dessa avskiljs från övriga räntor eftersom de ingår i näringsverksamhetens och jordbrukets resultat. När resultatet indelas i en kapitalinkomstandel och en förvärvsinkomstandel, kan skatteverkan av de i resultatet inkluderade ränteutgifterna med avvikelse från övriga räntor helt eller delvis bestämmas enligt skatteprocenten för förvärvsinkomsterna.

Trots den differentierade beskattningen av kapitalinkomster och förvärvsinkomster föreslås det att ett eventuellt underskott i något av den skattskyldiges kapitalinkomstslag får utnyttjas också i beskattningen av förvärvsinkomsterna. Detta föreslås bli förverkligat så att en mot skattesatsen för kapitalinkomsterna svarande andel av underskottet används som gottgörelse för skatten på förvärvsinkomsten. Tack vare detta förfarande kommer t.ex. ränteutgifternas skatteverkan att vara 25 procent både när räntorna dras av från kapitalinkomsterna och när avdraget görs i form av underskottsgottgörelse.

Ett sådant arrangemang är nödvändigt närmast av två skäl. Bostadspolitiska och mera allmänna samhällspolitiska skäl förutsätter att möjligheterna till ränteavdrag inte begränsas till skattskyldiga som har kapitalinkomster. Ett begränsat utnyttjande av det underskott som hänför sig till ett visst kapitalinkomstslag redan samma år ger för det andra den behövliga

flexibiliteten åt systemet, där beskattningen av kapitalinkomster och beskattningen av förvärvsinkomster i övrigt har differentierats. Utan en sådan flexibilitet kan det uppkomma situationer där den skattskyldige blir tvungen att betala skatt oavsett att hans totalinkomst under det ifrågavarande året har varit negativ. Via underskottsgottgörelsen kan den skattskyldige jämna ut sin beskattning t.ex. i en situation där resultatet av hans näringsverksamhet är negativt men han har löneinkomster.

Det är emellertid skäl att, liksom för det nuvarande ränteavdraget, ställa upp en övre gräns för den underskottsgottgörelse som får dras av från förvärvsinkomstskatten. Det är emellertid inte skäl att fastställa några strikta gränser eftersom underskottsgottgörelsens effekt dämpas betydligt redan av det faktum att gottgörelsen är bunden till en skattesats om endast 25 procent. Förslaget innebär att underskottsgottgörelsens maximibelopp dimensioneras så att bostadslåneräntor vanligen i sin helhet kan inkluderas. Gottgörelsens maximibelopp föreslås vara 8 000 mark, vilket motsvarar 32 000 marks ränteutgifter för en skattskyldig som inte har några kapitalinkomster. Till maximibeloppet kommer ytterligare en 2 000 marks förhöjning på grund av det första barnet och ytterligare en 2 000 marks förhöjning för det följande barnet. Det sammanlagda maximibeloppet för makar föreslås vara 16 000 mark och för en tvåbarns familj 20 000 mark, vilket motsvarar 80 000 mark i räntor.

Med avvikelser från de nuvarande ränteavdragsbegränsningarna betyder de ovan nämnda maximibeloppen inte att rätten att dra av den överskjutande delen slutgiltigt går förlorad. Den överskjutande delen skall enligt förslaget fastställas som det ifrågavarande kapitalinkomstslagens förlust, som kan dras av från kapitalinkomsterna under de följande tio skatteåren.

Eftersom underskottsgottgörelsen föreslås bli avdragen från skatten på förvärvsinkomsterna, kommer ränteavdragsförmånen att gynna de skattskyldiga på ett sätt som avviker från det nuvarande systemet med avdrag från inkomsten. Inom det nuvarande systemet där avdragsförmånen bestäms enligt den skattskyldiges marginalskatteprocent får en höginkomsttagare vanligen på basis av lika stora räntor en större nytta än en person med lägre inkomster. Systemet har kritiserats för denna skevhet, särskilt till den del det är fråga om skatteav-

dragets betydelse som bostadspolitiskt understöd. En av de viktigaste verkningarna av den föreslagna skattereformen som en helhet är att nyttan av ränteavdraget skall vara lika stor oberoende av inkomstnivån. En förutsättning är endast att den skattskyldige har ett till förvärvsinkomsten hänförligt tillräckligt skattebelopp mot vilket underskottet kan gottgöras. Också denna begränsning lindras av det faktum att gottgörelsen ges familjevis.

Det föreslagna bemötandet av ränteutgifter leder på sikt till en inskränkning av det bostadspolitiska stödet via ränteavdrag. Från de skattskyldigas synpunkt sker en klar minskning av avdragsförmånen, i synnerhet på de högre marginalskattenivåerna. Eftersom det inte är motiverat med en snabb nedskärning av ränteavdragsförmånen för dem som tagit bostadslån medan det nuvarande systemet varit gällande, föreslås ändringen av ränteavdragssystemet bli genomförd under en fem års övergångsperiod.

4.6. Beskattning av förvärvsinkomster

Såsom nämns ovan kommer definitionen av förvärvsinkomst att ändras i någon mån. Beskattningen av förvärvsinkomst föreslås i och för sig undergå endast smärre ändringar. Bland de viktigaste är de preciseringar i beskattningen av anställningsförmåner som måste göras på grund av differentieringen av kapitalinkomster och förvärvsinkomster.

4.7. Förlustutjämning

Enligt förslaget skall stadgandena om förlustutjämning flyttas över till den nya inkomstskattelagen. Lagen om förlustutjämning vid inkomstbeskattningen föreslås bli upphävd. Samtidigt föreslås ändringar i stadgandenas innehåll bl.a. på grund av att indelningen i förvärvskällor och de olika skattetagarnas ställning ändras. Förlustutjämningsperioden föreslås bli förlängd till 10 år samtidigt som företagens resultatutjämningsmöjligheter föreslås bli begränsade i enlighet med den lag som föreslås om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Det nuvarande förlustutjämningsystemet vid kommunalbeskattningen är fördelat mellan de enskilda förvärvskällorna, medan en enhet-

lig förlust skall bestämmas vid statsbeskattningen. Det föreslagna systemet innebär att förlustutjämning för fysiska personer skall verkställas särskilt i fråga om respektive förvärvsinkomst- och kapitalinkomstslag. För behandlingen av förluster inom näringsverksamhet och jordbruk redogörs ovan i avsnitt 4.1. Fysiska personer skall enligt förslaget ha rätt att välja om förlusterna skall överföras för att dras av från resultatet av liknande verksamhet under därpåföljande år eller om de skall dras av under förluståret inom de inkomstslag som hänför sig till kapitalinkomsterna. Det förutsätts dessutom specialstadganden för att förluster som uppkommit medan det gamla systemet gällde skall kunna dras av från inkomster som uppkommit medan det nya systemet varit gällande.

4.8. Inkomstutjämning

Stadgandena om inkomstutjämning föreslås ändrade på så sätt, att skatteårets marginalskatt tillämpas på varje del av engångsinkomsten som skall utjämnas. Detta motsvarar stadgandets ursprungliga syfte eller med andra ord lindringen av progressionen. Gällande stadgande om inkomstutjämning lindrar däremot beskattningen i så hög grad, att det är förmånligare att erhålla inkomsten på en gång än att erhålla den jämnt.

5. Lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund

Som en följd av kapitalskattereformen måste justeringar göras i lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund (680/76). Ändringarna hänför sig till kommunernas förändrade ställning som skattetagare och till den förändrade indelningen i inkomstkällor.

6. Propositionens ekonomiska verkningar

6.1. Inledning

Kapitalskattereformens inverknings på skatteintäkter och inkomstfördelning har utretts genom försöksbeskattningar. Vid granskningen av verkningarna på skatteintäkterna framkommer även olika skattetagares ställning i reformen. För inverkningarnas på

inkomstfördelningen del har ändringar i beskattningsnivån hos olika grupper av inkomsttagare och olika hushållstyper utretts som en följd av reformen. Alla inkomst- och skatteuppgifter som framläggs i detta kapitel har beräknats med 1993 års inkomst- och prisnivå.

6.2. Förenhetligandet av beskattningen av kapitalinkomst

Beskattningen av kapitalinkomster förenhetligas genom att underställa de olika slagen av kapitalinkomster beskattning mera täckande än för närvarande. Den föreslagna reformen vidgar skattebasen för försäljningsvinster, försäkringsprestationer och företagsinkomster. Beskattningen av avkastning av skog ändras till beskattning av inkomst av virkesförsäljning. Det föreslås att lagerreserverna och driftsreserveringarna slopas och avdragsrätten för representationskostnader minskas inom näringsbeskattningen, vilket ökar skattebasen för företagsinkomster.

Det uppskattas att förslagen för utvidgande av inkomstbasen som ingår i propositionen innebär att fysiska personers skattepliktiga inkomster sammanlagt ökar med två miljarder mark 1993. Det uppskattas att försäljningsvinsterna ökar med drygt en miljard mark. Ändringarna av näringsbeskattningen uppskattas öka inkomstbasen för personbeskattningens företagsinkomst med en halv miljard mark.

Övergången av den inkomst som beskattas av personbolagen som företagets inkomst till att beskattas som delägarnas inkomst ökar personbeskattningens inkomstbas med drygt två miljarder mark medan företagsbeskattningens inkomstbas på motsvarande sätt minskar. Övergången till beskattning av inkomst av virkesförsäljning uppskattas leda till att inkomstbasen vad gäller skogsinkomster inskränks med ca 1,7 miljarder mk nästa år. Detta beror på det att största delen av skogsägarna, dvs. närmast de som under de närmaste åren inte säljer skog, uppskattas övergå till beskattning av inkomst av virkesförsäljning omedelbart.

Utvidgningarna av inkomstbasen för kapitalinkomster förverkligas i sin fulla utsträckning först under loppet av flera år. En täckande beskattning av försäljningsvinster, förutom vad gäller försäljning av egen bostad, mångdubblar med tiden den nuvarande skattebasen till dessa

delar. Även övergången till beskattning av inkomst av virkesförsäljning innebär att skattebasen för beskattning av skog på lång sikt märkbart vidgas. Övergången till en låg proportionell skattesats inverkar dock på att beskattningen av skogsinkomst som helhet lindras något. Den låga skattesatsen anses även ha en sporrande verkan på bildningen av övriga kapitalinkomster, som t.ex. hyres- och dividendinkomster. Även i fråga om ränteinkomster strävar man efter att så snabbt som möjligt uppnå en vid och enhetlig skattebas och en neutral beskattning med hänseende på andra former av avkastning.

Det föreslagna systemet skulle på ett betydande sätt förenhetliga beskattningen av avkastning av kapitalinvesteringar.

Inverkingarna av dessa ändringar åskådliggörs genom följande kalkyl om inkomstbeskattningen för investeringsobjekt i nuvarande system och i det nya systemet. Nettointäkterna av investeringsobjekten efter skatt då bruttointäkterna antas vara 10 % av investeringarna har uträknats i tabell 1. Variationerna i nettointäkterna beskriver således skillnader i behandlingen i skattehänseende.

Tabell 1. Intäkter efter skatt av inhemska investeringsobjekt i nuvarande system och i det nya systemet då intäkterna av investeringsobjekten före skatt är 10 %.

Investeringsobjekt	Nuvarande system		Den nya systemet	
	Besittningstid 3 år	10 år	Besittningstid 3 år	10 år
Skattepliktig deposition och masskuldebrevslån	8,5	8,5	7,5	7,5
Aktier — avkastning som dividend	4,0	4,0	7,5	7,5
— avkastning som dividend och värdestegring	4,1	7,6	7,6	7,9
Hyresbostad — avkastning som dividend och värdestegring	5,7	9,0	7,6	7,9
Pensionsförsäkring — ingående i grundpensionsskyddet	—	12,5	—	12,5
— av investeringskaraktär	—	12,5	—	7,3
Sparlivförsäkring	5,9	8,6	7,7	8,2

Skattegraden för ränteinkomst inom det nya systemet är 25 %. Gränsskattegraden enligt den progressiva skalan för investerare är 60 %. Det antagna värdet för aktie- och bostadsinvesteringen är 200 000 mk. Den antagna gränsskattegraden för pensionskedet vid beräkandet av nettointäkterna av frivillig pensionsförsäkring är 50 %.

De små variationer i nettointäkterna som syns i tabellen för det nya systemet förorsakas av värdestegringsintäkternas i medeltal något lägre skattegrad. Denna förändring av fördelen med uppskjutning av skattebetalning som investeraren får då värdestegringarna blir beskattade först i samband med realisering av investeringen. Av samma orsak är beskattningsnivån fortfarande i någon mån beroende av investeringsstiden. En frivillig pensionsförsäkring är ur beskattningssynpunkt i en gynnsammare ställning än övriga objekt om pensionsförsäkringen tagits för att komplettera ett annars bristfälligt totalpensionsskydd.

6.3. Indelning av företagsinkomst i förvärvs- och kapitalinkomst

I följande tabell har insamlats beräkningar om fördelningen av jordbrukets och näringsverksamhetens inkomster i förvärvs- och kapitalinkomst 1993. Uppskattningen har gjorts på basis av beskattningssuppgifterna för 1989 och 1990. I den har man inte försökt beakta den höjande verknigen på kapitalinkomstandelar som förorsakas av användning av bokföringsvärden som överstiger förmögenhetsvärdena i beskattningen och inte s.k. beteendeförändringar. Man har inte heller beaktat verknigen av den ekonomiska utvecklingen efter 1990 på nettoförmögenheten hos de former av företagsverksamhet som granskats.

Tabell 2. Uppskattning över fördelningen av företagsinkomsterna på förvärvs- och kapitalinkomstandelar 1993

	förvärvs- milj.mk	inkomst %	kapital- inkomst %
Inkomster av jordbruket	7 800	87,5	12,5
Affärs- och yrkesinkomst	9 700	92,5	7,5
Inkomst av samfund	6 500	85,0	15,0

Jordbruket är till sin karaktär en relativt

kapitalintensiv verksamhet. Kapitalinkomstens andel blir också större än för yrkes- och affärsidkare. På basis av det satsade kapitalet kunde andelen t.o.m. vara större, men den minskas av att jordbruksförmögenhet undervärderas vid beskattningen. En del av brukningshetererna är dessutom mycket skuldbelastade.

Gällande sammanslutningarnas inkomst verkar det jämfört med de andra som om en större andel av inkomsten bildar kapitalinkomst. Orsaken till detta resultat är de personbolag som bildar en stor del av sammanslutningarna. Deras kapitalinkomstandel tycks bli större än inom övriga former av företagsverksamhet. Personbolag, dvs. öppna bolag och kommanditbolag är mera kapitalintensiva än de övriga former av företagsverksamhet som granskas här. De är inte heller så skuldbelastade som t.ex. affärsidkare. I de sammanslutningar som inte berörts av det s.k. halveringsförordandet, utan i vilka inkomsten även för närvarande fördelats att beskattas av delägarna, blir kapitalinkomstandelen på en lägre nivå än i halverade personbolag.

6.4. Ändringar i avdragssystemet

6.4.1. Ränteavdrag och underskottsgottgörelse

Minskningen av skatteintäkterna som beror på nuvarande avdrag av räntor på skulder uppgår i sin helhet till 5,4 miljarder mk. Räntor på bostadsskulder utgör 4,3 miljarder mk av dessa.

Inom det nya systemet avdras räntorna från kapitalinkomsten. På basis av räntor som inte avdras beviljas dessutom underskottsgottgörelse, som uppgår till 25 % av ifrågakvarande del av räntorna. Beloppet för underskottsgottgörelsen begränsas av en individuell övre gräns om 8 000 mk, som höjs med 2 000 mk på basis av vårdnad om ett barn och med ytterligare 2 000 mk på basis av vårdnaden om ett andra barn.

På grund av att räntorna avdras från kapitalinkomsten sjunker skatteintäkterna inom det nya systemet 1993 med ca 5,1 miljarder mk. Av detta belopp inriktas 3,3 miljarder mk på räntor på bostadsskulder. På grund av det bostadsränteavdrag för övergångsperioden som

framkommer i det följande blir skatteutgiften för boende år 1993 sammanlagt 4,2 miljarder mark.

6.4.2. Avdragen under övergångsperioden

I de räntor som berättigar till det extra ränteavdraget under övergångsperioden intas även räntor för studielån för 1992. Genom det extra ränteavdraget styrs 1993 stöd till ett belopp av 950 milj. mk. Detta stöd minskar årligen med en femtedel av 1993 års belopp och utgår år 1998.

Arrangemanget för förvärvsverksamhetens ränteavdrag under övergångsperioden förorsakar en minskning av 1993 års skatteintäkter om 25 milj. mk.

Det föreslagna bolagsmannaavdraget som beviljas under sex år beviljas delägare, i vars inkomstandel inte alls eller endast i en relativt liten utsträckning ingår kapitalinkomst. År 1993 minskar bolagsmannaavdraget skatteintäkterna med uppskattningsvis 230 milj. mk, varav 120 milj. mk ankommer på staten och 80 milj. mk på kommunerna.

6.4.3. Pensionsinkomstavdragen

Till det nu föreslagna differentierade inkomstskattesystemets natur hör att även avdrag från förvärvsinkomst differentieras från beskattningen av kapitalinkomster. Då kapitalinkomsterna inte längre inverkar på pensionsinkomstavdragen ökar de beviljade pensionsinkomstavdragens totalbelopp ökar till följd av reformen med 400 milj. mk vid statsbeskattningen och med 500 milj. mk vid kommunalbeskattningen. Den minskande inverkan på skatteintäkterna blir inom statsbeskattningen liten och inom kommunalbeskattningen uppgår den till under 50 milj. mk.

6.5. Den totala inverkan på skatteintäkterna

6.5.1. Kapitalskattereformens verkningar vid personbeskattningen

Det uppskattas att för kapitalinkomsterna enligt den nu föreslagna inkomstskattelagen inflyter 1,5 miljarder mk i skatt 1993. Av de inkomster som förblir inom den progressiva

beskattningen inflyter å sin sida 2,6 miljarder mk mindre i statlig inkomstskatt än tidigare. Sammanlagt inflyter det således ca 1 100 milj. mk mindre i statlig inkomstskatt än vad som skulle inflyta av samma inkomster enligt gällande skattegrunder.

Orsaken till att intäkterna av den statliga inkomstskatten blir mindre än för närvarande består i lösningarna för övergångsskedet. Bortfallet av den förlust av skatteinkomster om uppskattningsvis nästan en miljard mark som förorsakas av övergångsstadgandena om ränteadrag år 1993 och den gradvisa stegringen av den försiktigt uppskattade nivån för virkesförsäljningsinkomster ökar de influtna skatterna redan över nuvarande nivå då den permanenta nivån för skattesystemet uppnås. Om även stegringen av ränteinkomsternas källskattesats till en enhetlig nivå med skattesatsen för kapitalinkomster beaktas, kan statens inkomstskatter även i en statisk granskning av intäkterna på lång sikt uppskattas bli 1—2 miljarder mark högre än för närvarande.

De till kommunerna och församlingarna sammanlagt influtna inkomstskatterna stannar vid personbeskattningen på nuvarande nivå. Den minskande inverkan på de skattören som inflyter vid kommunalbeskattningen som förändras av inkomstposter som övergår till att beskattas som kapitalinkomst kompenseras av ändringarna i avdragssystemet, särskilt av den ökande inverkan på antalet influtna skattören som förorsakas av att ränteadragen bortfaller. Kommunernas och kyrkans deltagande i finansieringen av underskottsgottgörelsen har dimensionerats så att dessa skattetagargrupper skatteinkomstnivåer inom det nya systemet i fråga om personbeskattningen bibehålls.

6.5.2. Övriga inverknings på intäkterna av personbeskattningen

Det för inkomstskattens intäkter mest betydande förslaget som inte ansluter sig till kapitalskattereformen är avdragsgillheten för löntagarnas arbetspensionsavgift både i stats- och kommunalbeskattning. Förslaget ingår i en regeringsproposition och är under riksdagens behandling. Det uppskattas att avgiften inhämtar ca 7,7 miljarder mk av löneinkomsterna för 1993, om den utgör 3 % av löneinkomsterna. Avdragsgillheten innebär förlorade skatteinkomster för staten till ett belopp om ca 1 900

milj. mk och för kommunerna till ett belopp om ca 1 250 milj. mk. Folkpensionsanstaltens inkomster minskar med 350 milj. mk och kyrkans inkomster med 80 milj. mk.

6.5.3. Inverknings på beloppet av skatter som inflyter av samfund och på de sammanlagda skatteintäkterna

Utvecklingen av samfundens inkomstbeskattning granskas närmare i regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet som avges samtidigt med denna proposition. Enligt försöksbeskattningskalkylerna förstärks samfundens skattebas strukturellt som en följd av reformen. Det uppskattas dock att den samfundsskatt som inflyter 1993 på grund av att konjunkturläget försvagas blir på innevarande års nivå.

Apitalskattereformen som en helhet gör att kommunernas och kyrkans skatteintäkter på grund av de strukturella ändringarna stannar på ungefär samma nivå och statens skatteintäkter sjunker ca en miljard mk 1993. Med beaktande av den ekonomiska situationen och den oberoende av kapitalskattereformen föreslagna, för intäkterna betydande avdragsgillheten för löntagarnas arbetspensionsavgift blir intäkterna av inkomstskatterna dock för staten ca tre miljarder mark, för kommunerna drygt en miljard mk och hos kyrkan ca 100 milj. mk mindre än under innevarande år.

6.6. Kapitalskattereformens inverknings på inkomstfördelningen

6.6.1. Inverkningsarna enligt hushållstyp

I det följande granskas hur skattegraderna ändras 1993 på grund av kapitalskattereformen. Skattegraderna före och efter reformen har uträknats i förhållande till samma inkomst, dvs. det sammanlagda beloppet som uppskattas för en skattetagares förvärvs- och kapitalinkomster år 1993. Granskningen har gjorts särskilt för varje enskilt hushåll och hushållsgrupperingen har gjorts på basis av den socioekonomiska ställningen hos hushållets huvudman. Inkomstgrupperingen har gjorts på basis av hushållets totala inkomster, dvs. förutom de

skattepliktiga inkomsterna har även skattefria inkomstposter beaktats.

Tabell 3. Reformens inverknings på skattegraden 1993 enligt hushållstyp och inkomstnivå

Inkomstklass totalinkomst år 1993	Alla	Lönta- gare	Jord- bruks- före- tagare	Övriga före- tagare	Pen- sions- tagare
15 001— 60 000	-0,1	-0,4	—	0,9	0,0
60 001—120 000	-0,3	-0,3	-0,7	-0,3	-0,3
120 001—200 000	-0,3	-0,2	-2,0	0,0	-0,4
200 001—400 000	-0,3	-0,2	-2,4	-0,4	-0,4
400 001	0,3	0,0	-2,5	0,2	-3,4
ALLA	-0,3	-0,2	-2,3	0,1	-0,5

På den understa raden kan konstateras att skattegraden i medeltal sjunker med 0,3 procentenheter. Det förekommer dock skillnader mellan hushållsgrupperna. Löntagarnas skattegrad sjunker med 0,2 procentenheter. Ändringen är så liten på grund av att inkomstbildningen till största delen består av förvärvsinkomst på vars beskattning den föreslagna reformen inte inverkar. Ett undantag från ovan nämnda är ändringen av avdragsförfarandet för räntor på skulder, vilket även i huvudsak förklarar skillnaderna inom löntagargruppen.

Jordbruksföretagarnas skattegrad sjunker betydligt mer än för de andra grupperna, dvs. 2,3 procentenheter. De faktorer som inverkar på detta är framför allt att virkesförsäljningskatten är så lindrig för dem som valt den framför nuvarande arealbaserade beskattning. På hur bra uppskattningen stämmer inverkar således väsentligt i vilken mån en övergång till beskattning av virkesförsäljningsinkomst sker. Jämfört med övriga företagare är jordbruksföretagarnas kapitalinkomstandelen också större. Dessutom har inga utvidgningar av jordbruksinkomstens inkomstbas föreslagits.

Skattegraden för övriga företagare sjunker endast lite. Detta resultat är en följd av många faktorer som verkar i olika riktningar. Beskattningen lindras av företagsinkomstens kapitalinkomstandel som bildas för affärs- och näringsidkare samt för delägare i personbolag. Kapitalinkomst bildas dock inte i den mån som hos jordbruksidkarna. Detta beror både på företagarnas större skuldbörda samt företagets ofta obetydliga förmögenhet. Den inskränkning av reserveringar som föreslås inom näringsbeskattningen utvidgar skattebasen för näringsid-

kare och sammanslutningar. Även försäljningsvinster förekommer mera allmänt hos företagare än hos andra grupper av skattskyldiga. Detta förorsakar till sin del en höjning av skattegraden.

Delägarna i personbolag omfattas i huvudsak av tabellens kolumn "övriga företagare". Deras genomsnittliga skattegrad med beaktande av det föreslagna bolagsmannaaavdraget 1993 skall sjunka med ca en procentenhet. Så sker trots att nuvarande s.k. halveringsförfarande bortfaller och hela sammanslutningens inkomst fördelas till att beskattas av delägarna. Till en betydande del förklaras detta resultat av personbolagens betydligt högre nettoförmögenhetsnivå, och därigenom även större kapitalinkomstandel, än hos affärs- och näringsidkare.

Pensionstagarnas skattegrad sjunker i medeltal en halv procentenhet. Detta är en följd av både det att beskattningen av den frekventa kapitalinkomst som förekommer hos pensionsstagare lindras samt att dessa inkomster bortfaller ur den inkomst som sänker pensionsinkomstsvdraget. Till följd av ändringarna beskattas pensionärernas kapitalinkomster enligt samma grunder som de övriga skattskyldigas kapitalinkomster. På grund av sammankopplingen i fråga om pensionsinkomstsvdragen och kapitalinkomsterna är ju detta inte för närvarande fallet.

Reformen förändrar inte inkomstfördelningen i någon högre grad då man granskar alla hushåll tillsammans. Skattegraden sjunker minst i hushåll som har den lägsta inkomstnivån. Detta beror på pensionärshushållen, vars skattegrad på denna inkomstnivå är oförändrad.

För löntagarna sjunker hushållens skattegrad desto mer ju lägre inkomstnivån är. För löntagarhusåll som har den högsta inkomstnivån är skattegraden oförändrad. Skillnaderna i ändringen av skattegrad beror i huvudsak på att ränteavdraget blir underskottsgottgörelse. Inom de lägre inkomstnivåerna är denna förändring fördelaktig. Detta beror på att det avdrag som för närvarande görs av inkomsten, och således är beroende av marginalsattensnivån, enligt det nya systemet görs av skatten och samtidigt blir oberoende av inkomstnivån. Inom de övre inkomstnivåerna innebär detta en minskning av skattefördelen som inom de allra högsta inkomstnivåerna enligt förslaget inte kompenseras till sitt fulla belopp genom det extra avdraget under övergångsperioden.

Skattegraden för jordbruksföretagare sjunker med drygt två procentenheter förutom inom inkomstnivån 60 000—120 000 mk. Enligt det statistiska materialet förekommer jordbruks-hushåll just inte under denna inkomstnivå. Den mindre sänkningen av skattegraden än inom övriga inkomstnivåer föransleds delvis av skuldsatthet och genom det av en mindre nettoförmögenhet. Delvis beror den också på att i gruppen finns hushåll med så låg skattegrad, att skattegraden för den kapitalinkomst som bildas endast lite eller inte alls underskri-der nuvarande skattegrad.

Ändringarna av skattegraden för övriga fö-retagare per inkomstnivå är mera oenhetliga än för de andra grupperna. Detta beror på mång-falden av de faktorer som ger upphov till ändringar av företagarnas skattegrader. Delvis torde det även vara fråga om egenskaperna hos det material som använts och som utjämnas då man betraktar landets alla företagarkhushåll. Stegringen av skattegraden inom den högsta inkomstnivån beror både på den uppskattade utvidgningen av inkomstbasen som förorsakas av avvecklandet av reserveringssystemet samt på den allmänna förekomsten av försäljnings-vinster.

Inom pensionstagarnas högsta inkomstnivå finns de som tydligast gagnas av den lindrade beskattningen av betydliga kapitalinkomster. Förutom om dividendinkomster är det ofta fråga om hyresinkomster, vars beskattning inom de lägre inkomstnivåerna i vissa fall även kan skärpas.

6.6.2. Inverkningar enligt kapitalinkomsternas belopp

I det följande granskas hur skattegraderna för inkomsttagare med kapitalinkomster av olika belopp ändras på grund av kapitalskat-terereformen 1993. Skattegraderna har uträknats enligt samma principer som i tabell 3 men klassificeringen har gjorts enligt inkomsttagare och inte enligt hushåll. I kapitalinkomsterna och i de skatter som betalas för dem ingår även räntor för källskattepliktiga depositioner och källskatt.

Tabell 4. Reformens inverknings på 1993 års skattegrad enligt kapitalinkomstens belopp och inkomstnivå.

Inkomstklass totalinkomst år 1993	Alla	Ingen	Kapitalinkomst	mk	
	inkomst	kapital	under 10 000	över	
	10 000	10 000	-50 000	50 000	
1 001— 60 000	0,0	-0,2	0,1	4,2	—
60 001—120 000	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	—
120 001—200 000	-0,3	-0,2	-0,3	-0,7	-1,7
200 001—350 000	-0,4	0,0	0,2	-0,8	-3,4
350 001—	0,7	0,4	0,3	0,3	-4,0
ALLA	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4	-3,7

Av tabellens nedersta rad kan konstateras att den genomsnittliga sänkningen av skattegraden endast ökar lite då kapitalinkomsten stiger till högst 50 000 mk. Betydligt mera sjunker skat-tegraden för dem som har kapitalinkomster som överstiger 50 000 mk. Denna för 1993 uppskattade lindring sjunker dock under de följande åren betydligt i takt med att skatte-satsen för de källskattepliktiga räntorna stiger mot en enhetlig skattesats för kapitalinkomster.

Skattegraderna för dem som inte har kapital-inkomster sänks av den gottgörelse som görs från skatten på förvärvsinkomst hos små- och medelinkomsttagare på basis av ränteutgifter. Gottgörelsen, som görs oberoende av inkomst-nivå, favoriserar personer med små inkomster på bekostnad av personer med stora inkomster. Då det avdrag som under övergångsperioden beviljas på basis av räntor på bostads- och studieskulder inte erbjuder full kompensation för dem som hör till den högsta klassen i inkomstskatteskalen, förorsakar detta en höj-ning av skattegraden i den högsta inkomstklas-sen.

För dem, vars kapitalinkomster är under 10 000 mk, höjs skattegraderna något vad gäller dem som har de lägsta inkomsterna. Höjningen beror på en åtstramning av beskatt-ningen av hyresinkomster som omfattats av förmögenhetsinkomstavrdraget å ena sidan och en åtstramning av beskattningen av dividendin-komsterna å andra sidan. I fråga om dividendin-komsterna är det fråga om de fall där den erhållna gottgörelsen inom nuvarande system överskridit den skatt som betalats. Inom det nya systemet är den skatt som skall betalas för dividenden och gottgörelsen nästan utan undantag lika stora. Ändringen av beskattningen av små eller medelstora kapitalinkomster lind-rar beskattningen för personer med medelstora eller goda inkomster. För de personer som har de största inkomsterna består ändringen av

skattegraden på grund av åtstramningen av ränteavdraget dock i en höjning.

För de personer, vars kapitalinkomster är 10 000—50 000 mk sker å sin sida en tydlig stegring av skattegraderna för dem som har de minsta inkomsterna. I denna inkomstgrupp ingår de personer, vars inkomst i huvudsak består av kapitalinkomster, för det mesta av antingen hyres- eller dividendinkomster. Det är fråga om de medlemmar av hushåll, som i övrigt saknar inkomster, men åt vilka ovan nämnda kapitalinkomster styrts av beskattningens mässiga skäl. Den nya proportionella beskattningen av kapitalinkomster avlägsnar den fördel som för närvarande fås genom fördelning av inkomster inom hushåll.

7. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Reformen av beskattningen av kapitalinkomster och av företagsbeskattningen på det sätt som regeringen föreslår innebär den kanske största strukturella ändring av skattesystemet som någonsin genomförts på en gång i vår inkomstbeskattning. Det är fråga om en reform med så många helt nya drag både innehållsligt och tekniskt att genomförandet av reformen kommer att vara en stor utmaning för skatteförvaltningen.

Datasystemen inom skatteförvaltningen har genomgått en grundlig reform under de senaste åren. Då detta reformarbete kom att sammanfalla med den föregående totalreformen av inkomstbeskattningen, som genomfördes åren 1989-1991, ledde detta till att beskattningen försenades.

I detta avseende är utgångspunkterna annorlunda för den reform som nu föreslås än för den föregående reformen. De nya datasystemen inom kapitalbeskattningen kommer till stora delar att införas med hjälp av de nuvarande tekniska lösningarna och anordningarna.

Beskattningen för åren 1991 och 1992 binder i praktiken personalresurserna inom skatteförvaltningen. På grund av att kapitalskattereformen är så omfattande kommer för beredningen av beskattningen för 1993 bl.a. att behövas ett stor mängd utomstående arbetskraft. Möjligheterna att använda utomstående sakkunnig arbetskraft är dock också de begränsade.

Därför måste man vara beredd på att vara

flexibel vad gäller tidpunkten för färdigställandet av beskattningen. Detta medför inte nödvändigtvis några större problem vare sig för de skattskyldiga eller för skattetagarna.

Positivt från skatteförvaltningens synpunkt är att reformen på många punkter i hög grad förenklar inkomstskattesystemet. Bl.a. gäller detta övergången till beskattning i hemkommunen, inkomstbeskattningen av samfund och beskattningen av inkomst av virkesförsäljning. Främst är det övergången till det nya systemet som kommer att vara arbetsdryg. Med undantag av upprätthållandet av det arealbaserade skogsskattesystemet kommer det mest arbetsdryga skedet inte vara långt. I sin helhet kommer kapitalskattereformen inom de kommande åren för sin del att lätta upp skatteförvaltningens organisation.

8. Ärendets beredning

Enligt regeringsprogrammet skall beskattningen av kapitalinkomster koordineras och beskattningens struktur förnyas, så som skett i de övriga nordiska länderna. I regeringsprogrammet konstateras även att samfundsskattesatsen skall sänkas, skattebasen för företagsbeskattningen breddas och beskattningsbemötandet av från utlandet hemtagna dividender lindras.

Finansministeriet inledde den 24 maj 1991 ett projekt för att utreda möjligheterna och lägga fram förslag till utveckling av kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen i enlighet med de mål som ställts upp i regeringsprogrammet. Uppdraget innebar att särskilt avseende skulle fästas vid koordineringen av kapitalinkomstbeskattningen. Förslagen skulle göras upp utgående från en bedömning av möjligheterna att utveckla kapitalinkomstbeskattningen i riktning mot proportionell beskattning. Vid utformningen av förslagen skulle det beaktas vilka verkningar de får på inkomstbeskattningens avkastning.

För koordineringen av projektarbetet tillsattes en expertgrupp som gavs i uppdrag att ta ställning till utvecklingslinjerna för kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen samt till vissa med tanke på inkomstbeskattningens struktur centrala frågor. Expertgruppen överlämnade den 2 januari 1992 till finansministeriet sin promemoria om utvecklingslin-

jerna för kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen (VM 1991:28).

Sammanlagt 64 myndigheter och organisationer har gett utlåtanden om expertgruppens promemoria. Reformen har efter överlämnandet av promemorian beretts under ledning av regeringens skattepolitiska ministerutskott. För den fortsatta beredningen tillsattes åtta arbetsgrupper, i vilka utöver olika myndigheter också kommunernas centralorganisationer och näringslivets organisationer var representerade. Arbetsgrupperna hade i uppdrag att

1) utgående från expertgruppens beredningsarbete reda ut möjligheterna att trygga kommunernas ställning inom ett skattesystem som innebär att en proportionell, enhetlig skattesats gäller för kapitalinkomster och samfundens inkomster (Arbetsgruppen för utredning av kommunernas ställning som skattetagare, mellanrapport 15.6.1992),

2) utgående från expertarbetsgruppens beredningsarbete göra upp förslag till ändringar i lagen om statsbudgeten och lagstiftningen i samband därmed,

3) bedöma de verkningar som förslagen till förnyande av kapitalinkomstbeskattningen och personbeskattningen i samband med projektet för utvecklande av företagsbeskattningen kommer att få på avkastningen av personbeskattningen och hushållens inkomstfördelning,

4) utgående från expertgruppens beredningsarbete göra upp förslag till stadganden om beskattning av virkesförsäljningsinkomster (Arbetsgruppen för beskattning av virkesförsäljningsinkomster, promemoria VM 1992:5),

5) utgående från expertgruppens beredningsförslag göra upp förslag till förnyande av personbolagens beskattning så att vinst som

lämnas i bolag beskattas enligt en enhetlig relativ skattesats (Arbetsgruppen för personbolagens beskattning, promemoria VM 1992:6),

6) utgående från expertgruppens beredningsarbete delta i beredningen av författningar i syfte att bredda skattebasen för företagsbeskattningen (Arbetsgruppen för utredning av skattebasen inom företagsbeskattningen, promemoria VM 1992:13),

7) bedöma de verkningar som kapitalinkomstbeskattningen och de inom projektet för utveckling av företagsbeskattningen framlagda förslagen till förnyande av företagsbeskattningen kommer att få på de inkomstskattebelopp som uppbärs hos företagen och

8) bedöma de bortfall som kapitalinkomstbeskattningen och de inom projektet för utveckling av företagsbeskattningen framlagda förslagen till förnyande av beskattningen kommer att få på kyrkans och församlingarnas skatteinkomster.

9. Annat som inverkat på propositionen

Förnyandet av kapitalinkomstbeskattningen och företagsbeskattningen utgör en helhet, till vilken utöver de lagförslag som ingår i denna proposition ansluter sig flera andra propositioner. Av dessa kan framförallt nämnas propositionen med förslag till förmögenhetsskattelag samt propositionerna med förslag till ändringar i beskattninglagen, lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, lagen om gottgörelse för bolagsskatt samt inkomstskattelagen för gårdsbruk.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Inkomstskattelag

I AVD. ALLMÄNNA STADGANDEN

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 §. Inkomstskatt och skattetagare. Stadgan-

dena om beskattning av inkomst och förmögenhet föreslås i framtiden bli intagna i separata lagar. Den inkomstskatt som uppbärs enligt den nya inkomstskattelagen skall liksom hittills tillfalla staten, kommunerna och församlingarna. Fysiska personers skatt på kapitalinkomst skall till åtskillnad från vad som nu är fallet dock i sin helhet tillfalla staten. Eftersom samfundens inkomstskatt i fortsätt-

ningen kommer att utgöra en fast procentuell andel av inkomsten, skall kommunernas och församlingarnas andel av skatten inte längre räknas ut på basis av skatteörena utan utgöra en enligt dagens förhållanden fastställd andel av samfundsskatten. Närmare stadganden om redovisningen av skatteinkomsterna till de olika skattetagarna skall liksom hittills finnas i skatteuppbördslagen. Om samfundens inkomstskatteprocenter och fördelningen av skatten mellan de olika skattetagarna skall emellertid stadgas i denna lags avdelning om skatten.

2 §. Andra stadganden om inkomstskatt. I paragrafen hänvisas liksom för närvarande till de lagar som utöver inkomstskattelagen innehåller regleringar rörande inkomstskatt.

2 kap. Allmänna definitioner

3 §. Samfund. Till sitt innehåll motsvarar stadgandet den definition av samfund som ingår i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

4 §. Sammanslutning. Stadgandet överensstämmer med den definition av sammanslutningsbegreppet som finns i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, med undantag av samfällda skogar som föreslås bli beskattade som särskilda skattskyldiga. Sammanslutningarna skall dock indelas i två grupper, dvs. näringsammanslutningar och beskattningssammanslutningar. Om beskattningen av en beskattningssammanslutning och dess delägare stadgas i 15 §. En näringsammanslutning och dess delägare beskattas i enlighet med 16 §.

5 §. Samfälld förmån. Till de samfällda förmåner vilka beskattas såsom särskilda skattskyldiga skall i framtiden höra också samfällda skogar. Dessa har hittills beskattats som sammanslutningar. I och med övergången till proportionell beskattning av virkesförsäljningsinkomster finns det inga grunder för fördelning av inkomsterna av samfällad skog mellan delägarna. Den föreslagna ändringen underlättar det administrativa arbetet i samband med beskattningen av samfällda skogar.

Liksom hittills skall såsom samfällda förmåner betraktas fiskelag, skifteslag och med dessa jämförbara konsortier som bildas av ett stort antal delägare. Förteckningen föreslås bli utökad med delvis skattefria väglag. Dessas

status har hittills inte omnämnts i lagen, trots att väglagen i princip är skattskyldiga till kommunen.

6 §. Fastighet. Fastighetsdefinitionen överensstämmer med det gällande stadgandet. Bl.a. på grund av stadgandena om begränsat skattskyldiga behövs detta stadgande alltså i lagen.

7 §. Makar. Inkomstskattelagens definition av makar motsvarar den gällande lagstiftningen.

8 §. Minderårigt barn och fosterbarn. Definitionerna motsvarar dem som finns i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Momentet om försörjning av barn innehåller en smärre justering av ordalydelsen, men motsvarar till sitt innehåll den gällande lagstiftningen.

II AVD. SKATTSKYLDIGHET

1 kap. Skattskyldighetens territoriella omfattning

9 §. Allmän och begränsad skattskyldighet. Stadgandet motsvarar till sitt sakinnehåll gällande 9 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Ordalydelsen i stadgandet om räntor som har betalats till utlandet föreslås emellertid bli förtydligad och stadgandet överfört till ett eget moment.

10 §. Inkomst som förvärvats i Finland. Enligt förslaget skall i förteckningen över inkomster som förvärvats i Finland strykas bostadsinkomst, som tidigare nämndes i 1 punkten, eftersom beskattningen av bostadsinkomst upphör fr.o.m. år 1993. I 1 mom. föreslås dessutom en strykning av den föräldrade hänvisningen till sådana före ikraftträdandet av lagen om bostadsaktiebolag (30/26) registrerade bolag som numera nämns i 2 § 2 mom. i den nya lagen om bostadsaktiebolag (809/91). Detta leder inte till någon innehållsmässig ändring eftersom inkomsten av en lägenhet som innehafts på grund av aktier i sådana bolag också annars med stöd av 1 punkten är inkomst som förvärvats i Finland.

Till paragrafens 2 punkt föreslås ett tillägg om inkomst av i Finland bedrivet jordbruk eller skogsbruk. Dessa har sedan gammalt i enlighet med 1 punkten såsom fastighetsinkomst betraktats såsom i Finland förvärvad

inkomst, men på grund av slopanDET av fastighetsinkomstbegreppet skall de för klarhetens skull nämnas särskilt.

Till paragrafens 5 punkt föreslås bli fogat ett omnämmande om pension som grundar sig på en i Finland tecknad trafikförsäkring. I paragrafens 6 punkt föreslås en strykning av omnämmandet om andelar i samfällda förmåners inkomst. Omnämmandet är missvisande eftersom andel i en samfälld förmåns inkomst är skattefri för delägaren.

I paragrafens 9 punkt föreslås ett omnämmande om vinstandelar i finska placeringsfonder samt fondandelar och överskott som erhållits av finska personalfonder. Det är fråga om ett förtydligande eftersom inkomster av dessa slag också hittills har ansetts vara förvärvade i Finland, även om detta inte särskilt nämnts i lagen. Stadganden om beskattning av dessa inkomster ingår redan för närvarande i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet.

I före detta 9 punkten som nu föreslås bli 10 punkten stryks liksom i 1 punkten hänvisningen till vissa bolag som registrerats före den 1 mars 1926. Vinsterna av överlåtelser av aktier i sådana bolag utgör vanligen också annars, i enlighet med 10 punkten, i Finland förvärvad inkomst.

11 §. Boende i Finland. Stadgandet överensstämmer med det gällande stadgandet om saken.

12 §. Skattskyldighet för diplomater och internationella organisationers anställda. I denna paragraf föreslås en strykning av omnämmandet om bostadsinkomst. Till paragrafen föreslås bli fogat ett stadgande om skattefrihet som gäller lön för arbete som har utförts för en internationell konferens som hållits i Finland. Motsvarande stadgande ingår i gällande 80 § 3 mom. lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Hänvisningen till 1926 års lag om bostadsaktiebolag föreslås bli struken som obehörlig.

13 §. Skattskyldighet för anställda på finska fartyg. I fråga om inkomstbeskattningen motsvarar stadgandet gällande lag.

2 kap. Vissa allmänna stadganden om skattskyldigheten

14 §. Särbeskattning av makar. Stadgandet motsvarar i stort sett de nuvarande stadgand-

ena. Makars förvärvsinkomster och kapitalinkomster föreslås bli särbeskattade både vid stats- och vid kommunalbeskattningen. Avdragssystemet föreslås dock få drag av sambeskattnig, uttryckligen när det gäller behandlingen av makars underskottsgottgörelse. Också i fråga om företagarmakar motsvarar stadgandet huvudsakligen de nuvarande stadgandena, men särbeskattningen av företagarmakar föreslås bli utsträckt till att gälla också beskattningen av kapitalinkomster och kommunalbeskattningen.

Vid beskattningen av företagarmakar skall begreppen egentlig företagare och biträdande make frångås. Förvärvsinkomstandelen av företagsinkomsten från näringsverksamhet eller jordbruk fördelas mellan makarna i förhållande till deras arbetsinsats. I lagen tas emellertid liksom för närvarande in ett stadgande med stöd av vilket förvärvsinkomstandelen fördelas jämnt mellan makarna om inte något annat visas. Både den skattskyldige och skattemyndigheterna kan visa att makarnas insatser inte är lika stora. Vid bedömningen av storleken av makarnas arbetsinsats skall vid sidan av arbetstiden även värdet av makarnas arbetsinsats beaktas.

Den i 38 § 1 mom. avsedda kapitalinkomstandelen av inkomst som skall delas beräknas på basis av makarnas nettoförmögenhet som vid utgången av föregående skatteår hänförde sig till näringsverksamhet eller jordbruk. Kapitalinkomstandelen fördelas mellan makarna enligt den andel de då hade i den nettoförmögenhet som hänför sig till verksamheten. I lagen tas emellertid in ett antagande om jämn fördelning om inte annan utredning om ägofördelningen framställs.

Enligt 4 mom. skall stadgandena om beskattningssammanslutningar tillämpas på beskattningen av inkomsten av skogsbruk som makarna bedriver gemensamt. Inkomsten av skogsbruk som makarna bedriver beräknas sålunda på ett enhetligt sätt.

15 §. Beskattning av beskattningssammanslutningar och deras delägare. Beskattningen av beskattningssammanslutningar och deras delägare ändras på det ovan relaterade sättet så att räntor dras av vid delägarnas beskattning och så att också negativa nettoinkomster som hänför sig till sammanslutningens förvärvskällor fördelas mellan delägarna.

Jordbruk som bedrivs av en beskattningssammanslutning skall enligt förslaget utgöra en

separat förvärvskälla. Sammanslutningens övriga inkomster, inklusive kapitalinkomsten av skogsbruk, skall enligt förslaget höra till sammanslutningens personliga förvärvskälla. För sammanslutningen skall således nettoinkomsten eller den negativa nettoinkomsten av jordbruket fastställas separat från den övriga verksamheten. Om en beskattningssammanslutning som bedriver skogsbruk för övergångsperioden väljer arealbaserad beskattning, skall för sammanslutningen också särskilt fastställas nettoinkomsten av skogsbruket i enlighet med 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk.

De för en beskattningssammanslutning fastställda nettoinkomsterna eller negativa nettoinkomsterna skall fördelas mellan delägarna enligt de andelar som tillkommer dem av sammanslutningens nettoinkomster eller negativa nettoinkomster. Om en beskattningssammanslutning har såväl jordbruksinkomst som annan inkomst, kan det finnas skillnader mellan delägarnas andelar av de inkomster som hänför sig till respektive förvärvskällor. Betydelsen av delägarnas arbetsinsatser accentueras nämligen i allmänhet i samband med att inkomstandelarna av jordbruket fastställs, medan det vid fördelningen av inkomsten av den övriga verksamheten är naturligt att andelarna i allmänhet fastställs i enlighet med ägarförhållandena.

Enligt stadgandet kan en beskattningssammanslutning inte ha någon näringsinkomst. Om t.ex. en jordbrukande sammanslutning till jordbruket hörande verksamhet måste anses som en särskild rörelse, skall inkomsten av denna verksamhet beskattas såsom den skattskyldiges näringsverksamhet. Om näringsverksamheten bedrivs för flera av beskattningssammanslutningens delägare gemensamt bildar den en separat näringsammanslutning.

Av de andelar av nettoinkomsten eller den negativa nettoinkomsten av en skattesammanslutnings jordbruk som fördelats mellan delägarna skall dras av de ränteutgifter som hänför sig till sammanslutningens jordbruk. Om skiljande av kapitalinkomstandel från inkomstandelen stadgas i 39 §. Om resultatet av jordbruk för delägare i sammanslutning är negativt fastställs för delägaren en jordbruksförlust från sammanslutningen som dras av på det sätt som avses i 39 § under följande år eller som på yrkan av den skattskyldige dras av på det sätt som avses i 59 § från delägarens kapitalinkomster under förluståret. Delägarens jordbruksförlust från sammanslutning kan inte

dras av från beslutet av ett jordbruk som han själv bedriver. Den andel av en beskattningssammanslutnings nettoinkomst av annan verksamhet som fördelats mellan delägare utgör kapitalinkomst enligt 39 § och andelen i den negativa nettovinsten av annan verksamhet dras av från kapitalinkomsterna med stöd av 59 §.

16 §. Beskattning av näringsammanslutningar och deras delägare. En näringsammanslutning beskattas på samma sätt som sådana sammanslutningar som skall delas vid beskattningen. Också ett rörelseidkande öppet bolags och kommanditbolags inkomst skall fördelas mellan delägarna enligt de andelar som tillkommer dessa av sammanslutningens inkomst. Inkomst som berättigar till gottgörelse för bolagsskatt skall liksom gottgörelse för bolagsskatt enligt förslaget betraktas som inkomst för sammanslutningens delägare. Gottgörelse skall liksom för närvarande beviljas sammanslutningens delägare direkt.

En näringsammanslutning har i allmänhet endast inkomst av näringsverksamhet. Om en näringsammanslutning emellertid dessutom har jordbruksinkomst och inkomst av annan verksamhet, skall för sammanslutningen särskilt fastställas den inkomst eller förlust som hänför sig till jordbruket eller den personliga förvärvskällan. Förlust som hänför sig till en personlig förvärvskälla kan också uppstå av den anledningen att sammanslutningen har ränteutgifter som inte hör till näringsverksamheten.

Inkomstandelarna för ett öppet bolags och ett kommanditbolags delägare skall i första hand bestämmas på det sätt som anges i bolagsavtalet, vilket innebär att bolagsmännen skall anses ha lika stora andelar av de inkomster som hänför sig till sammanslutningens förvärvskällor.

17 §. Beskattning av för dödsbon och deras delägare. Stadgandet motsvarar 32 och 33 §§ i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Ett inhemskt dödsbo anses i allmänhet som en särskild skattskyldig. Ett undantag från denna regel utgör ett rörelsedrivande dödsbo efter det att tre år har förflutit efter arvlåtarens dödsår. Ett sådana rörelsedrivande dödsbo skall vid beskattningen, liksom för närvarande, behandlas som en sammanslutning.

I paragrafens 4 mom. bibehålls den nuvarande hänvisningen till diplomater och internationella

nella organisationers anställda, men i lagrummet stryks såsom obehövlig hänvisningen till sådana på finska fartyg anställda som inte anses vara bosatta i Finland. Hänvisningen behövs inte eftersom ett dödsbo enligt förslaget är inhemskt endast i det fall att arvlåtaren måste anses ha varit bosatt i Finland när han avled.

18 §. Beskattning av för samfällda förmåner och deras delägare. Samfällda förmåner, vilka enligt förslaget inkluderar samfällda skogar, skall liksom hittills beskattas som särskilda skattskyldiga. Till stadgandet fogas också ett förtydligande omnämnande om delägars skattefrihet för andel av den samfällda förmånens inkomst I paragrafen ingår även ett stadgande om skatteprocenten för väglag som hittills varit skattskyldig endast i kommunalbeskattningen. Skatteprocenten motsvarar kommunens och församlingens andel av inkomstskatten för samfund.

19 §. Konkursbons ställning vid beskattningen. Stadgandet motsvarar den gällande lagen.

3 kap. Delvis eller helt skattefria samfund

20 §. Samfund som är befriade från inkomstskatt. Lagrummets förteckning räknar upp samma från skatt befriade samfund som 16 § iden gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

21 §. Delvis skattefria samfund. De skatter som upp bärs hos samfundet skall enligt det nya inkomstskattesystemet redovisas till skattetagarna enligt ett annat förfarande än det nuvarande. Av den anledningen ändras skattskyldigheten för samfund som endast är skyldiga att betala kommunalskatt så att de skall betala skatt enligt en särskild, i 124 § stadgad inkomstskatteprocent. Denna procentsats, som föreslås vara 12,04, motsvarar kommunens och församlingens andel av samfundets inkomstskatteprocent.

Speciallagen om beskattningen av Oy Alko Ab föreslås bli upphävd. De erforderliga stadgandena om skattebasen tas in i paragrafen som ett särskilt moment. Momentet motsvarar i stor utsträckning den gällande lagen om Ab Alko Ab:s skattskyldighet vid kommunalbeskattningen (1107/88). I andra avseenden än den i momentet angivna inkomsten som bestäms på basis av tillverkningsvärdet av alkoholhaltiga ämnen skall bolagets resultat en-

ligt förslaget, liksom för närvarande, bestämmas i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

22 §. Allmännyttiga samfund. Definitionen överensstämmer med det gällande stadgandet.

23 §. Skattskyldighet för allmännyttiga samfund. Allmännyttiga samfund föreslås vara skattskyldiga för sin näringsinkomst enligt samfundsskattesatsen. För inkomst av fastigheter eller delar av fastigheter som använts för andra än allmännyttiga eller allmänna ändamål har allmännyttiga samfund hittills betalat endast kommunalskatt. Enligt inkomstskattelagen skall de för sådan inkomst betala skatt enligt en mot kommunens och församlingens andel svarande lägre inkomstskatteprocent, på samma sätt som samfund som är skattskyldiga endast till kommunen. Terminologin i paragrafen föreslås bli justerad sålunda att ordet affärsverksamhet ersätts med ordet näringsverksamhet liksom i övriga delar av inkomstskattelagen. Detta ändrar inte skattskyldighetens sakliga omfattning.

4 kap. Företagsregleringar

24 §. Ändringar av verksamhetsformen. Denna paragraf motsvarar 39 § i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

25—28 §§. Överföring av egendom från en annan förvärvskälla, Privat uttag från sammanslutning, Upplösning och Fusion. Stadgandena motsvarar den gällande lagstiftningen.

III AVD. SKATTEPLIKTIG INKOMST OCH AVDRAG FRÅN INKOMSTEN

1 kap. Allmänna stadganden

29 §. Inkomstbegreppet och inkomstslagen. Liksom enligt den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är inkomstbegreppet vidsträckt även i den föreslagna inkomstskattelagen. Skattepliktig inkomst är den skattskyldiges alla inkomster och förmåner i pengars värde, om inte annat uttryckligen stadgas i lag eller om det inte är fråga om en förmån av ett slag som enligt vedertagen rätts- och beskattningspraxis kan anses falla helt utanför inkomstbegreppet. I stadgandet uttrycks också

principen om beskattning av nettoinkomst. S.k. naturliga avdrag för inkomstens förvärvande eller bibehållande får liksom för närvarande göras.

Fysiska personers och dödsboms inkomst skall i det differentierade inkomstskattesystemet indelas i två inkomsttyper och beskattas såsom kapitalinkomst och förvärvsinkomst. På samfunds och samfällda förmåners inkomster skall tillämpas stadgandena om uträkning av kapitalinkomsten. Detta gäller dock inte inkomst av näringsverksamhet eller jordbruksinkomst, som alltid skall räknas ut i enlighet med respektive speciallagar.

Reglerna för uträkning av kapitalinkomst kan tillämpas t.ex. på ett näringsdrivande samfunds inkomst av placeringsverksamhet i det fall att denna inte kan anses höra till någon näringsinkomstkälla. På inkomsten av sådan verksamhet skall enligt förslaget tillämpas samma stadganden som på fysiska personers kapitalinkomster. Också räntorna skall dras av på samma sätt som från fysiska personers kapitalinkomst. Räntorna berättigar emellertid inte till någon underskottsgottgörelse som dras av från skatten, eftersom andra än fysiska personer inte kan ha förvärvsinkomster och således inte heller kan påföras skatt för sådana. Negativa resultat av verksamhet som avses i inkomstskattelagen skall således i fråga om samfund och samfällda förmåner dras av endast från sådana inkomster som kan jämföras med följande års kapitalinkomster.

30 §. Fastställande av den beskattningsbara inkomsten. Inom det differentierade inkomstskattesystemet skall fysiska personers beskattningsbara inkomst räknas ut separat för förvärvsinkomst och kapitalinkomst. Det nuvarande totalinkomstbegreppet slopas. Detta får betydelse i synnerhet med tanke på avdragssystemet, ty de nuvarande avdragen, som görs från totalinkomsten skall, med undantag av ränteavdraget, göras från förvärvsinkomsten.

Inkomstbegreppen ändras också på grund av att den traditionella indelningen i förvärvskällor ändras. Den största principiella ändringen kommer att gälla fastighetsinkomst, eftersom det inte längre skall finnas några fastighetsförvärvskällor. Hittills har indelningen i inkomst-källor när det gällt fastigheter tjänat framförallt kommunalekonomiska syften, dvs. utgjort en garanti för att fastighetsskatten tillfallit den kommun där fastigheten är belägen. Eftersom den skattskyldiges förvärvsinkomst i fortsätt-

ningen beskattas endast i hemkommunen och skatten på kapitalinkomsterna tillfaller staten, kan fastighetsförvärvskällan slopas som beräkningsenhet.

Förvärvskällor enligt den nya inkomstskattelagen är den skattskyldiges näringsverksamhet och jordbruk. Övrig verksamhet tillhör den personliga förvärvskällan. Till åtskillnad från vad som nu är fallet skall all näringsverksamhet som den skattskyldige bedriver, dvs. både yrkes- och affärsverksamhet höra till samma förvärvskälla. Likaså skall allt jordbruk bilda en enda förvärvskälla. Enligt det nuvarande systemet utgör yrkesverksamhet en separat förvärvskälla medan all affärsverksamhet hör till samma förvärvskälla.

Varje fastighet eller gårdsbruksenhet, dvs. de till samma ekonomiska helhet hörande fastigheterna har hittills tillsammans utgjort en särskild förvärvskälla. Till en och samma förvärvskälla har kunnat höra både skogsbruk och jordbruk. I detta avseende medför det nya inkomstskattesystemet en betydande ändring emedan skogsbruk nämligen inte hör till samma förvärvskälla som jordbruk. Virkesförsäljningsinkomster föreslås i fortsättningen bli beskattade som en del av kapitalinkomstslagens övriga inkomster, medan jordbruksresultatet räknas ut särskilt, på samma sätt som resultatet av näringsverksamhet. Också enligt det nya systemet skulle skogsbrukets och jordbrukets beskattning vara sammanbundna. Förlust som hänför sig till jordbruk kan nämligen om den skattskyldige yrkar det dras av från kapitalinkomsterna, till vilka även skogsbruksinkomsterna hör. Skogsbruksinkomsterna blir å andra sidan beaktade i samband med uträkningen av kapitalinkomstslagens underskott, vilket innebär att de eventuellt kan dras av från skatten på förvärvsinkomsterna.

Som ett nytt hjälpbegrepp införs företagsinkomst som skall fördelas, varmed avses den inkomst som närings- eller jordbruksdrivande företagare eller företagarmakar får från företaget. Denna inkomst skall enligt förslaget delas i förvärvs- och kapitalinkomst i enlighet med de grunder som stadgas nedan. Från resultaten av jordbruket eller näringsverksamheten skall enligt förslaget dras av de förluster som fastställts för tidigare år, innan inkomsten överförs på en fysisk person som företagsinkomst som skall fördelas.

Såsom nettoinkomst betraktas den inkomst inom såväl förvärvs- som inom kapitalinkomst-

slaget, från vilken har gjorts de naturliga avdragen. Skatteårets inkomst skall räknas ut inom kapitalinkomstslaget genom att räntorna dras av från nettoinkomsten. Eftersom avdragen vid statsbeskattningen, liksom enligt det nuvarande systemet, inte till fullo stämmer överens med avdragen vid kommunalbeskattningen, skall skatteårets inkomst inom förvärvsinkomstslaget räknas ut särskilt för stats- respektive kommunalbeskattningen, genom att från nettoinkomsten görs de lagstadgade allmänna och sociala avdrag som för närvarande görs från totalinkomsten.

Inom vardera inkomstslaget fås den beskattningsbara inkomsten först efter att från skatteårets inkomst har dragits av de förluster som fastställts för tidigare år. I detta avseende skiljer sig begreppen i den nya inkomstskattelagen från den nuvarande, enligt vilken från den beskattningsbara inkomsten ytterligare kan dras av förlust.

Eftersom indelningen i kapitalinkomster och förvärvsinkomster gäller endast fysiska personer, är det nödvändigt att i paragrafens fjärde moment särskilt ta in ett stadgande om hur samfunds och samfällda förmåners beskattningsbara inkomst skall räknas ut i enlighet med de principer som beskrivs ovan. Också i dessa fall skall inkomsterna från olika förvärvskällor, dvs. näringsverksamhet, jordbruk och personliga inkomster, hållas isär. När det gäller allmännyttiga samfund är detta nödvändigt redan av den orsaken att skilda skattesatser enligt förslaget skall tillämpas på deras näringsinkomst och fastighetsinkomst.

31 §. Särskilda stadganden om naturliga avdrag. Exempelförteckningen över utgifter för inkomstens förvärvande är densamma som enligt den gällande lagen. Liksom enligt den gällande lagen får levnadskostnader inte dras av och inte heller utgifter för förvärv av skattefri inkomst. Ordalydelsen i exemplet på levnadskostnader har förnyats, men innehållsmässigt motsvarar stadgandet det nuvarande.

En förutsättning för att löner som betalats till andra familjemedlemmar än maken skall få dras av är alltså att de inte överstiger vad som för samma arbete skulle ha betalats till en utomstående anställd. Den åldersgräns som gäller som en förutsättning för att löner som betalats till den skattskyldiges barn skall vara avdragbara föreslås vara oförändrad.

Stadgandet om rätt att dra av i lagen om pension för lantbruksföretagare nämnda premi-

er för olycksfallsförsäkring har preciserats. Sådana premier kan således dras av enligt inkomstskattelagen endast om de hänför sig till renskötsel eller skogsinkomst i enlighet med det nya systemet. Idkare av jordbruk drar av dessa premier enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk.

Fastighetsskatt är avdragbar vid beskattningen i det fall att den ansluter sig till inkomstförvärv. En typisk sådan form av förvärvsverksamhet är uthyrningsverksamhet, men som sådan kan betraktas också ett bostadsaktiebolags och ett ömsesidigt fastighetsaktiebolags verksamhet. En sammanslutnings fastighetsskatt dras av vid beräkningen av sammanslutningens inkomst.

I och med att byggnadsmarksavgiften har slopats, behöver den inte längre nämnas som avdragsgill i 85 §.

2 kap. Skatteplikt för kapitalinkomst

32 §. Kapitalinkomst. I inkomstskattelagstiftningen har hittills inte funnits någon egentlig definition av begreppet kapitalinkomst. Eftersom kapitalinkomster i princip har beskattats strängare än förvärvsinkomster, har någon sådan inte behövts. Däremot har det behövts en fullständig definition av förvärvsinkomster. Exempel på kapitalinkomster ges emellertid i stadgandet om förvärvsinkomstandelen av företagsinkomst i 27 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

Inom det differentierade inkomstskattesystemet beskattas kapitalinkomster enligt en lindrigare skattesats än övriga förvärvsinkomster. Det behövs därför en fullständig definition av kapitalinkomster. Som kapitalinkomst kan betraktas endast inkomst som kan anses ha influtit på grund av förmögenhet. I oklara fall skall inkomsten betraktas som förvärvsinkomst och beskattas enligt den progressiva inkomstskatteskalan. Det har dock inte gjorts något försök att räkna upp benämningarna på alla de olika kapitalinkomststyperna, för att lagen inte skall behöva ändras alltid när t.ex. ett nytt placeringsinstrument tas i bruk.

I de flesta fallen är det lätt att avgöra till vilket inkomstslag en inkomst hör. Gränsdragningsproblem uppkommer i fråga om inkomster som kan anses innehålla både en kapitalinkomstandel och en förvärvsinkomstandel. Sådana inkomster förekommer i synnerhet inom

företagsverksamhet, dvs. näringsverksamhet och jordbruk. Också i skogsbruksinkomst och renskötselinkomst ingår det både kapital- och förvärvsinkomstendelar, även om dessa inkomstslag huvudsakligen klart består av kapitalinkomster.

I fråga om inkomster som det är svårt att hänföra till kapital- eller förvärvsinkomster har i lagförslaget tagits in detaljerade stadganden om till vilketera inkomstslaget en inkomst hör. Vissa inkomster, såsom nyttjanderätter och ersättningar som baserar sig på immateriella rättigheter samt försäkringsersättningar och skadestånd, kan beroende på fallet höra till någotdera inkomstslaget.

Inkomst av företagsverksamhet indelas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst, genom att den andel först avskiljs som skall betraktas som kapitalinkomst. Denna utgörs av den schematiskt uträknade avkastningen på de tillgångar som placerats i företaget. Detaljerade stadganden om saken föreslås i 38—42 §§.

Ränteinkomster

33 §. Skatteplikt för räntor. Alla ränteinkomster skall enligt förslaget till inkomstskattelag utgöra skattepliktig kapitalinkomst. Räntorna på fysiska personers och inhemska dödsbonds depositioner och masskuldebrevslån skall fortsättningsvis beskattas i enlighet med lagen om källskatt på ränteinkomster. Eftersom källskatten under övergångsperioden, dvs. till år 1996, kommer att vara lägre än den allmänna skattesatsen för kapitalinkomster, skall källbeskattade räntor under denna tid inte beaktas som sådana kapitalinkomster från vilka den skattskyldige kan dra av de till kapitalinkomsterna hänförliga utgifter och räntor. Denna begränsning följer av övergångsstadgandena.

Räntan på dagligkonton är skattefria i det fall att den årliga räntan på kontot är högst 4,5 procent. Det föreslås nu för första gången ett stadgande om saken i den allmänna inkomstskattelagen, eftersom skattefriheten till denna del är avsedd att bli bestående. Hittills har dessa kontons skattefrihet stadgats i en tidsbestämd lag om skattelättnader för depositioner och obligationer.

Andra än källbeskattade eller skattefria räntor skall enligt förslaget beskattas enligt en skattesats om 25 procent.

Förmåner av privatförsäkring

34 §. Skatteplikt för livförsäkringsersättningar. Också försäkringsutbetalningar skall i det differentierade inkomstskattesystemet indelas i kapitalinkomster och förvärvsinkomster. En på livförsäkring baserad ersättning är kapitalinkomst, medan en på annan personförsäkring baserad ersättning är skattepliktig förvärvsinkomst.

Utgångspunkten för beskattningen av försäkringsersättningar föreslås liksom för närvarande vara full skattepliktighet. Skattepliktig kapitalinkomst enligt en 25 procents skattesats föreslås emellertid av en sparlivförsäkring vara endast avkastningen, i det fall att försäkringen har tecknats för den skattskyldige själv eller för hans nära anhöriga. Det skattepliktiga beloppet av en försäkringsutbetalning kommer inte längre att vara beroende av försäkringens giltighetstid. Samma skatteföljder gäller således försäkringar som varit i kraft både kortare och längre tid än fem år.

Definitionen av sparlivförsäkring föreslås vara densamma som för närvarande, men lagrummets ordalydelse har förnyats i vissa avseenden. Inom det nya systemet utsträcks principen om beskattning av försäkringens avkastning till att gälla också avkastningen av sådan sparlivförsäkring som arbetsgivaren har tecknat. Till övriga delar skall livförsäkring som bekostats av arbetsgivaren behandlas på samma sätt som lön, vilket innebär att premierna skall räknas som arbetstagarens inkomst.

35 §. Fastställande av en livförsäkrings avkastning. Avkastningen av en livförsäkring skall liksom för närvarande räknas ut så att från försäkringsutbetalningen dras av summan av premierna. Till detta belopp skall läggas de premier som har betalats för en i samma försäkringsavtal ingående sparlivförsäkring och därtill hörande dödsfallsförsäkring. Vid uträkningen av avkastningen på en livförsäkring som arbetsgivaren har tecknat för sin arbetstagare skall från försäkringsutbetalningen dras av ett belopp som motsvarar de premier vilka beskattas som den försäkrades förvärvsinkomst.

36 §. Skattefria försäkringsersättningar. Liksom hittills föreslås ersättningar på grund av dödsfallsförsäkringar vara skattefria i det fall att de såsom engångsersättningar betalas till den försäkrades närmaste anhöriga. Skattefria föreslås dessutom i samma utsträckning som

för närvarande vara på försäkring baserade skadestånd, om de inte har erhållits i stället för en skattepliktig kapitalinkomst. Motsvarande stadgande om förvärvsinkomster ingår i kapitlet om skatteplikt för förvärvsinkomster.

Vissa nyttjanderätter

37 §. Sytning och annan nyttjanderätt. I pengar eller annan förmån än bostadsförmån, naturprodukter eller tjänster erhållen sytning är enligt förslaget skattepliktig kapitalinkomst. Skatteplikten för sytning bestäms således på samma grunder som för närvarande. Partiell skatteplikt gäller i enlighet med ett tillägg till övergångsstadgandena sådana avtal som ingåtts år 1989 eller därefter. Också penningsytning som grundar sig på tidigare avtal skall således fortsättningsvis vara skattefri.

I det andra momentet ingår ett stadgande om skatteplikt för vissa nyttjanderätter. En typisk sådan förmån är t.ex. i samband med generationsväxling förbehållen rätt till avkastning av överläten egendom. Sådan inkomst är till sin karaktär typisk kapitalinkomst. Avkastningen av nyttjanderätt kan emellertid, liksom pension, också vara förvärvsinkomst. Av den anledningen skall frågan om en förmån som grundar sig på nyttjanderätt skall beskattas som kapitalinkomst eller förvärvsinkomst avgöras från fall till fall.

Kapitalinkomstandel av företagsinkomst

38 §. Kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som skall delas. Inkomsten av näringsverksamhet eller jordbruk som bedrivs av fysiska personer och dödsbon skall delas i kapitalinkomst på så sätt att av inkomsten först räknas ut kapitalinkomstandelen på grundval av den till näringsverksamheten eller jordbruket hörande nettoförmögenheten. Den del av inkomsterna som överstiger denna andel utgör förvärvsinkomst. Den andel som överlåtelsevinster utgör av till jordbrukstillgångarna hörande värdepapper samt till anläggnings-tillgångarna hörande fastigheter och värdepapper skall emellertid i enlighet med 2 mom. utgöra kapitalinkomst vid beskattningen av en enskild näringsidkare och jordbruksidkare.

Den kalkylerade kapitalinkomstandelen skall enligt förslaget fastställas på basis av den

nettoförmögenhet som den skattskyldige hade vid utgången av föregående skatteår eller, i det fall att verksamheten inleds under skatteåret, vid utgången av samma skatteår. Avkastningen på kapitalet anses utgöra 15 procent av värdet av den i enlighet med förmögenhetsskattelagen uträknade nettoförmögenheten. Om näringsidkarens räkenskapsperiod inte är 12 månader skall detta beaktas när avkastningen räknas ut.

Kapitalinkomstandelen av näringsverksamheten eller jordbruket skall räknas ut på basis av den nettoförmögenhet som utvisas av skillnaden mellan de till näringsverksamheten eller jordbruket hörande tillgångarna och skulderna, vilket innebär att tillgångar och skulder som hänför sig till den skattskyldiges privathushåll faller utanför beräkningen. Den skattskyldiges till privathushållet hörande förmögenhet skall inte tas med i beräkningen heller i det fall att förmögenhet av detta slag ingår i de tillgångar som anges i balansräkningen för näringsverksamheten.

Överlåtelsevinster för fastigheter och värdepapper som hör till näringsverksamhetens eller jordbrukets tillgångar föreslås ingå i den beräknade 15 procents kapitalinkomstandelen, men om överlåtelsevinsternas belopp överstiger den enligt 15 procent uträknade kapitalinkomstandelen skall överlåtelsevinsternas belopp i sin helhet anses utgöra kapitalinkomst.

39 §. Kapitalinkomstandelen av den inkomstandel som tillkommer delägare i beskattningssammanslutningar. Den andel som tillkommer en beskattningssammanslutnings delägare av sammanslutningens jordbruksinkomst skall delas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst på motsvarande sätt som den företagsinkomst som skall delas vid beskattningen av jordbruksidkaren indelas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst. Från delägarrens inkomstandel skall emellertid först dras av de räntor som hänför sig till hans jordbruksinkomst från sammanslutningen.

Beräkningsgrund för den kalkylerade 15 procents kapitalinkomstandelen skall enligt förslaget vara sammanslutningsdelägarrens andel av sammanslutningens tillgångar, minskad med de skulder som hänför sig till sammanslutningens jordbruk.

Om nettoinkomsten av t.ex. en jordbruksidkande sammanslutnings jordbruk är 150 000 mark, delägarrens andel av sammanslutningens inkomst hälften (75 000 mark) och hans ränteutgifter 25 000 mark, utgör den inkomst som

skall delas i förvärvs- och kapitalinkomst 50 000 mark. Om sammanslutningens tillgångar vid utgången av föregående skatteår är 900 000 mark, delägarans andel av sammanslutningens tillgångar en tredjedel (300 000 mark) och hans skulder som hänför sig till sammanslutningens verksamhet 200 000 mark, utgör beräkningsgrunden för delägarans kapitalinkomst 100 000 mark. Kapitalinkomst andelen av den 50 000 marks inkomst som skall delas är således 15 000 mark och förvärvsinkomst andelen 35 000 mark.

Av en jordbruksidkande sammanslutnings inkomst skall endast den inkomst andelen som erhållits från jordbruket delas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst. Om en sådan sammanslutning också har virkesförsäljningsinkomst eller på arealbasis uträknad nettoinkomst av skogsbruk, kommer delägarans andel av sammanslutningens virkesförsäljningsinkomst i sin helhet att utgöra kapitalinkomst, medan andelen av skogsbruksnettoinkomsten i sin helhet kommer att utgöra förvärvsinkomst. Vidare skall värdet av leveransarbete av skog betraktas som delägarans förvärvsinkomst.

Andra beskattningssammanslutningar än sådana som bedriver jordbruk kan i allmänhet inte ha inkomster som kan betraktas som förvärvsinkomster. Sammanslutningar som bedriver skogsbruk kan emellertid under övergångsperioden ha sådan nettoinkomst av skogsbruk som skall betraktas som förvärvsinkomst. Sammanslutningars övriga inkomster är hyresinkomster eller andra kapitalinkomster, vilket innebär att också en delägarans andel av sådan inkomst i sin helhet utgör kapitalinkomst.

40 §. Kapitalinkomst andelen av den inkomst andelen som tillkommer delägare i näringsssammanslutningar. Den andel av resultatet av en sammanslutnings näringsverksamhet som tillkommer en delägare i en näringsssammanslutning skall indelas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst på motsvarande sätt som en enskild näringsidkarens företagsinkomst som skall uppdelas i kapitalinkomst och förvärvsinkomst. Beräkningsgrunden omfattar i detta fall endast de nettotillgångar som hänför sig till näringsverksamheten. Om sammanslutningen har jordbruksinkomst, skall kapitalinkomst andelen av jordbruksinkomsten räknas ut på basis av jordbrukets nettotillgångar. Näringsssammanslutningens övriga inkomster är kapitalinkomst.

Beräkningsgrunden för kapitalinkomst andelen bestäms enligt delägare. En tyst bolagsmans andel i ett personbolags tillgångar kan således vara positiv fastän bolagets nettoförmögenhet är negativ.

Dividendinkomst av aktier som hör till en näringsssammanslutnings näringsverksamhet skall i likhet med gottgörelse för bolagsskatt beaktas när kapitalinkomst andelen av delägarans inkomst andelen räknas ut. En sådan dividendinkomst minskar inkomst andelens kapitalinkomst andelen om t.ex. en bolagsmans andel av ett personbolags inkomst är 100 000 mark, hans andel av bolagets dividendinkomst jämte gottgörelse 20 000 mark och hans andel av nettoförmögenheten 200 000 mark, utgör kapitalinkomst andelen 30 000 mark. I så fall utgör 10 000 mark av inkomst andelen kapitalinkomst medan dividenden i sin helhet utgör kapitalinkomst.

Dividend och gottgörelse som har erhållits från aktier som inte tillhör näringsverksamheten skall värderas enligt de allmänna stadgandena. Kapitalinkomst andelen av en sådan dividend fastställs sålunda på det sätt som stadgas i 42 §.

41 §. Uträkning av nettoförmögenhet. Den nettoförmögenhet som utgör beräkningsgrund för kapitalinkomst andelen skall fastställas på det sätt som förmögenhetsskattelagen stadgar. Beräkningsgrunden inbegriper endast de skattepliktiga tillgångarna. Tillgångarna värderas på samma sätt som vid förmögenhetsbeskattningen. Också skuldbegreppet och värderingen av skulderna överensstämmer med förmögenhetsbeskattningen. I inkomstskattelagen har emellertid tagits in vissa kompletterande stadganden. Vid uträkningen av kapitalinkomst andelen är det nämligen viktigt att avgränsa företagsförmögenheten och den till jordbruket hänförliga förmögenheten från den skattskyldiges övriga tillgångar och skulder. Allokeringen av tillgångarna och skulderna har ofta inte samma betydelse vid förmögenhetsbeskattningen som den kommer att ha vid beräkningen av kapitalinkomst andelen. Till jordbrukstillgångarna räknas inte penningmedel eller fordringar och till en näringsssammanslutnings tillgångar räknas inte fordringar på delägarna. En bostad som en sammanslutnings delägare förfogar över dras av från hans andel i sammanslutningens näringsverksamhetstillgångar.

42 §. Kapitalinkomst andelen av dividend från annat bolag än ett börsbolag. Kapitalin-

komstandelen av dividend från ett annat bolag än ett börsbolag skall fastställas enligt samma principer som kapitalinkomstandelen av en näringsidkares näringsinkomst och den inkomstandel som tillkommer en delägare i en näringsammanslutning. Dividend anses som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar 15 procent av det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av de aktier som dividendtagaren äger. Det matematiska värdet av en aktie skall beräknas på basis av bolagets nettoförmögenhet vid utgången av föregående skatteår. I fråga om de aktier för vilka något matematiskt värde inte räknas ut vid förmögenhetsbeskattningen, skall såsom beräkningsgrund för dividendens kapitalinkomstandel användas aktiernas i förmögenhetsskattelagen angivna gängse värde föregående skatteår.

Inkomst av skogsbruk och ren skötsel

43 §. Kapitalinkomst av skogsbruk. Skattepliktig kapitalinkomst är den inkomst som erhålls vid överlåtelse av avverkningsrätt, dvs. inkomsten av s.k. rotförsäljning. Skattepliktiga är också inkomsterna av genom leveransförsäljning sålda trävaror, såsom stockar, stolpar, massaved, brännved och flis som har tillverkats av stamvirke. Eftersom det i praktiken är omöjligt att skilja flis av stamvirke från kvistbaserad och annan flis, kommer all inkomst av flisförsäljning att vara skattebelagd. Från inkomst av leveransförsäljning skall dras av värdet av upparbets- och transportarbetet, vilket beskattas såsom förvärvsinkomst. Den ersättning för maskiner och redskap som ingår i försäljningsinkomsten vid leveransförsäljning, utgör kapitalinkomst. Också inkomst av virke som sålts med stöd av avverkningsrätt som den skattskyldige förbehållit sig i samband med fastighetsöverlåtelse skall beskattas i enlighet med denna paragraf. Från denna inkomst får emellertid inte göras vare sig skogsavdrag eller utgiftsreservering, eftersom dessa beviljas endast skogens ägare.

Med överlåtelse av virke avses den första överlåtelsen men inte längre den överlåtelse varigenom den som köpt virket eller avverkningsrätten i sin tur överlåter antingen avverkningsrätten eller virket. På inkomster som förvärvats genom försäljning av julgranar, tjärved eller andra produkter som inte hör till den

egentliga virkeshandeln skall däremot tillämpas stadgandena om beskattning av jordbruk.

Som kapitalinkomst av skogsbruk betraktas också försäkringsersättningar och skadestånd som erhållits för växande skog. Skattepliktig kapitalinkomst uppkommer genom att virke tas ut för användning i privathushåll eller överförs till någon annan inkomstkälla. Därvid används rotvärdet eller gängse värdet. Eftersom stadgandet även skall tillämpas på sådana samfund och näringsammanslutningar på vilkas förvärvskällor det allmänna gängse värdet tillämpas, kan som skattepliktig inkomst för dessa samfund och sammanslutningar anses ett noggrannare värde än rotvärdet. Såsom skattepliktigt uttag för eget bruk anses också vederlagsfri överlåtelse av avverkningsrätt utan markgrunden. Också sådant uttag för eget bruk skall uppskattas enligt rotvärdet.

En skogsägarens eget uttag för t.ex. uppvärmningsändamål utgör inte skattepliktig inkomst. När en skogsägare använder eget virke för att uppföra eller reparera ekonomibyggnader och andra jämförbara byggnader, görs en s.k. konkludent kvittning: det egna uttaget beskattas inte men å andra sidan ingår värdet av det ur egen skog tagna virket inte i byggnadens anskaffningsutgift. Virke som används till byggnade av skogsägarens eget bostadshus eller annars för hans privathushåll skall inte behandlas på samma sätt utan det egna uttaget för sådana ändamål räknas som inkomst. Inkomster som förvärvats genom vidareförädling av virke ur egen skog beskattas som jordbruksinkomst, om inte vidareförädlingen skall betraktas som en särskild rörelse.

På överlåtelse av en skogsfastighet tillämpas uteslutande stadgandena om överlåtelsevinster. I samband med sådan överlåtelse uppkommer ingen skogsförsäljningsinkomst.

44 §. Inkomst av renskötsel samt dess uträkning. Inkomsterna av renskötsel indelas i förvärvs- och kapitalinkomst på så sätt att värdet av arbete som utförts till förmån för renskötseln utgör förvärvsinkomst medan återstoden av den på nuvarande sätt uträknade inkomsten utgör kapitalinkomst.

Överlåtelsevinster

45 §. Skatteplikt för överlåtelsevinst. Stadgandena om beskattning av överlåtelsevinst föreslås bli betydligt enklare. Överlåtelsevinster

skall inte längre, beroende på förvärvets karaktär och ägartiden indelas i tillfällig försäljningsvinst och vinst av egendomsöverlåtelse. Förvärvets karaktär skall enligt förslaget inte längre ha någon betydelse för överlåtelsevinstens skattepliktighet och även ägartiden skall ha betydelse endast såvida det är frågan om uträkning av vinst i samband med överlåtelse av egendom, bostad eller egendom som hänför sig till vissa generationsskiften som har förvärvats före år 1989. I regel skall överlåtelsevinster till hela beloppet vara skattepliktig inkomst enligt en skattesats om 25 procent. En skattefri andel uppkommer endast av vinster i samband med överlåtelser av hemlösöre.

Vad som i paragrafens 2 mom. stadgas om situationer där någon överlåtelse inte anses ske och någon överlåtelsevinst således inte uppkommer, motsvarar gällande 71 § 1 mom. lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

46 §. Uträkning av överlåtelsevinst. Liksom för närvarande skall det skattepliktiga beloppet av överlåtelsevinst räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av anskaffningsutgiften eller anskaffningsutgiftens oavskrivna del samt utgifterna för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av från överlåtelsepriset föreslås dock alltid vara minst 30 procent och, i fråga om egendom som har förvärvats före år 1989, 50 procent. Skillnaden med avseende på den s.k. anskaffningsutgiftspresumtionens storlek kommer i framtiden att vara den s.g.s. enda punkten när det gäller beskattning av överlåtelsevinster, där tidpunkten då egendomen förvärvades alltjämt har betydelse för vinstens skattepliktiga belopp.

Beträffande fång som grundar sig på avvitring föreslås den s.k. kontinuitetsprincipen, dvs. besittningstiden och anskaffningsutgiften beräknas på basis av den överlåtelse som föregått avvitringen.

I rättspraxis har det ansetts att varken placering av tillgångar i personbolag eller uttag av tillgångar ur personbolag utgör något nytt förvärv. Nu föreslås emellertid i lagen ett stadgande om att sådana transaktioner mellan en bolagsman och ett personbolag skall anses som förvärv vid beräkningen av ägartiderna. Ett undantag utgörs av förändringar i verksamhetsformen. T.ex. om en enskild näringsidkare fortsätter sin verksamhet i form av ett personbolag eller om en ansvarig bolagsman fortsätter ett bolags verksamhet i egenskap av enskild

näringsidkare, skall 24 § tillämpas på beräkningen av ägartiderna.

När vinsten av överlåtelse av en andel i ett personbolag räknas ut skall de privata uttag beaktas, som överstiger bolagsmannens vinstandelar. Dessa privatuttag inverkar minskande på anskaffningsutgiften för bolagsandelen. Privatuttagen kan emellertid också överstiga bolagsmannen placeringar i bolaget. Det föreslås att i lagen tas in ett förtydligande stadgande om beräkning av överlåtelsevinsten, i det fall att de privata uttagen har överskridit det sammanlagda beloppet av bolagsmannens placeringar och de årliga vinstandelarna. Skillnaden föreslås bli fogad till överlåtelsevinsten.

I 4 mom. föreslås ett mot den gällande lagen svarande stadgande om att skadestånd skall fogas till överlåtelsepriset, i det fall att de inte har använts för att reparera den skadade egendomen. I så fall skall skadeståndet realiseras i priset.

Vad 5 mom. stadgar om uträkning av vinst som erhållits vid överlåtelse av fordon överensstämmer med den gällande lagen.

Paragrafens 6 mom. om värdet av förbehållen avverkningsrätt överensstämmer med den gällande lagen. Eftersom skogsbeskattningen kommer att baseras på den verkliga inkomsten, skall stadgandet gälla endast de skogsägare som väljer det gamla systemet, dvs. beskattning av nettoinkomsten av skogsbruket under övergångsperioden. Det nya systemet innebär att stadgandet blir överflödigt i denna utformning, eftersom beskattningen kommer att baseras på virkesförsäljningsinkomsten. Samma stadganden kommer att gälla realisering av i samband med överlåtelse förbehållen avverkningsrätt som annan virkesförsäljning.

47 §. Särskilda stadganden om uträkning av anskaffningsutgiften för egendom. Frånsett tillägget om skogsavdrag motsvarar paragrafen de nuvarande stadgandena om uträkning av anskaffningsutgift. Liksom för närvarande skall arvs- eller gåvobeskattningsvärdet av vederlagsfritt erhållen egendom jämföras med anskaffningsutgiften, vilket innebär att anskaffningsutgiftspresumtionerna gäller också i fråga om sådana överlåtelser.

I paragrafens 2 mom. föreslås att vid uträkning av överlåtelsevinsten för skog från anskaffningsutgiften skall dras av beloppet av skogsavdrag som gjorts med stöd av 55 §.

48 §. Skattefria överlåtelsevinster. Helt skattefria föreslås vinsten av överlåtelse av egen

bostad vara, under samma förutsättningar som för närvarande, dvs. efter två års boende och ägande. Skattefriheten gäller också överlåtelse av bostadsrätt.

Mot den gällande lagen svarar också stadgandet enligt vilket skattepliktig överlåtelsevinst inte anses uppkomma vid områdesbyten som sker i naturskyddssyfte.

Överlåtelsevinster av hemlösöre och av överlåtelse av därmed jämförbar egendom som är avsedd för annat personligt bruk föreslås vara skattefria upp till den delen som överlåtelseprisen tillsammans är 50 000 mark i året. Skattefriheten gäller endast sedvanligt hemlösöre. Överlåtelser av värdefulla konstföremål och andra föremål som måste anses som placeringsobjekt är således skattepliktiga. Också vinster som erhållits genom överlåtelse av båtar och bilar är skattepliktiga, eftersom dessa föremål inte ens begreppsmässigt kan anses utgöra hemlösöre.

49 §. Partiellt skattefria överlåtelsevinster. Partiellt skattefria skall i framtiden vara sådana för närvarande skattefria överlåtelsevinster som erhålls i samband med generationsväxlingar och sådana överlåtelsevinster på vilka enligt de gällande stadgandena kan tillämpas endast den lindrigare beskattningsformen för försäljningsvinst, dvs. stadgandena om vinst av egendomsöverlåtelse. Den lindrigare beskattningen har gällt överlåtelser i samband med fastighetsexpropriation och därmed jämförbara frivilliga överlåtelser, överlåtelse av fastighet i samband med uppdämning eller reglering av vattendrag samt överlåtelse av fast egendom till offentliga samfund.

Skattelättnaden för generationsväxlingsöverlåtelser skall inskränkas till att gälla endast sådana egentliga generationsväxlingar som avslutar sig till förvärvande av inkomst. För närvarande gäller lättnaden också överlåtelser av t.ex. börsaktier och fritidsfastigheter. Det föreslås att skattelättnad i fråga om försäljningsvinst i framtiden skall kunna gälla endast sådan fast egendom som hör till jordbruk eller skogsbruk. Skattelättnaden har hittills inte heller gällt egendom som hör till näringsverksamhet, utan beskattningen av denna verksamhet har berörts av stadgandena om skatt på inkomst av näringsverksamhet. Skattelättnad skall tillämpas i fråga om överlåtelser av bolagsandelar och aktier samt annan därmed jämförbar egendom, förutsatt att det är fråga

om överlåtelse av egendom som berättigar till en minst 10 procents ägarandel i ett bolag.

Skattelättnaden i fråga om partiellt skattefria försäljningsvinster skall tekniskt sett genomföras med användning av en anskaffningsutgiftspresumtion som är större än normalt. Som ett alternativ till anskaffningsutgiftspresumtion kan i samband med dessa överlåtelser alltid dras av minst 80 procent av överlåtelsepriset. Lättnaden innebär att inkomstskatten kan uppgå till högst 5 procent av överlåtelsepriset.

50 §. Överlåtelseförlust. För närvarande kan endast förlust som uppkommit vid en tillfällig överlåtelse dras av från tillfällig försäljningsvinst som uppkommit samma år. Det har således sällan förekommit situationer där det de facto är möjligt att dra av förlust. Rätten att dra av överlåtelseförluster föreslås bli utsträckt till fyra år så att förlust kan dras av från försäljningsvinster som har uppkommit under skatteåret och de följande tre åren. För att spekulation skall kunna förhindras får försäljningsförlust inte dras av från andra kapitalinkomster.

Vid överlåtelse av förslitning underkastad egendom, t.ex. en bil, kan det inte uppkomma sådan förlust som enligt det föreslagna lagrummet vore avdragbar. Detta motsvarar gällande beskattningspraxis och det är således inte skäl att ta in något stadgande om saken i lagen.

Med förlust skall i framtiden jämföras också sådan värdeminskning på egendom som kan anses slutgiltig. Situationer av detta slag uppkommer åtminstone vid konkurs och då optioner förfaller.

Eftersom försäljningsvinst för egen bostad och likaså vinst vid överlåtelse av hemlösöre ytterst sällan blir skattepliktig inkomst, skall inte heller förlust vid överlåtelse av sådan egendom vara avdragbar. Detta gäller även sådan egen bostad som den skattskyldige har ägt kortare tid än två år.

Övriga kapitalinkomster

51 §. Familje- och arvsrättsliga förvärv. Arvs- och familjerättsliga förvärv skall alltså vara skattefria vid inkomstbeskattningen, med undantag av sidoarv som vid kommunalbeskattningen skall beskattas såsom förvärvsinkomst i enlighet med vad som stadgas i 86 §.

52 §. Vissa ersättningar som baserar sig på immateriella rättigheter. På den skattskyldiges

eget arbete eller verksamhet baserade ersättningar för patent, upphovsrätt, mönsterskydd och andra jämförbara rättigheter föreslås vara skattepliktig inkomst. Ärvda, köpta eller genom testamente erhållna rättigheter föreslås däremot bli beskattade som kapitalinkomst. Detta gäller emellertid inte den situationen att rätten har erhållits som gåva. Begränsningen är nödvändig för att ersättningar med karaktär av förvärvsinkomst inte skall kunna ändras till kapitalinkomst t.ex. genom att rätten till ett patent ges som gåva till ett barn.

53 §. Vissa skattefria kapitalinkomster. Förteckningen motsvarar med undantag av 6 punkten den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. I kapitlet om skatteplikt för kapitalinkomster har tagits in stadganden om sådana inkomsters skattepliktighet som närmast är kapitalinkomster till sin karaktär. Förteckningen över skattefria inkomster föreslås bli utökad med en 6 punkt som sådant av ett offentligt samfund givet räntestöd som den skattskyldige får i form av lägre ränta än den gängse, men inte som någon egentlig penningprestation. Sådant räntestöd har inte heller hittills beskattats, eftersom det inte har ansetts falla inom ramen för inkomstbegreppet. Det har emellertid uppkommit ovisshet om saken efter det att räntestöd som av kommunernas medel betalats till personer som skaffar sin första bostad uttryckligen stadgats vara skattefritt. Avsikten med det föreslagna stadgandet är att klargöra rättsläget och att säkerställa ett enhetligt beskattning av samtliga räntestöd av samma typ.

3 kap. Avdrag från kapitalinkomst

54 §. Utgifter för inkomstens förvärvande. I lagrummet framhålls att principen om beskattning av nettoinkomst uttryckligen gäller kapitalinkomster. Enligt det föreslagna inkomstskattesystemet utgör uträkningen av nettoinkomsten inom kapitalinkomstslaget en helhet. T.ex. skogsvårdsavgifter kan således dras av från hyresinkomster. Källbeskattade räntor skall vid uträkningen av bruttoinkomsten inom kapitalinkomstslaget dock beaktas som kapitalinkomster först år 1996, då deras skattesats kommer att vara densamma som för övriga kapitalinkomster.

55 §. Skogsavdrag. Anskaffningsutgiften för skog föreslås bli beaktad genom att ett skogs-

avdrag beviljas från skogsbrukets kapitalinkomst. Skogsavdrag beviljas endast fysiska personer, dödsbon och av dessa bildade beskattningssammanslutningar samt samfälliga förmåner. Om skogen hänför sig till näringsverksamhet föreligger dock ingen rätt till skogsavdrag. Skogsavdrag får göras endast från den kapitalinkomst av skogsbruk som erhållits från en fastighet som kan anses vara ett gårdsbruksenhet. Eftersom gårdsbruksbegreppet behövs bl.a. vid beskattningen av dem som är ägare till flera gårdsbruksenheter, föreslås det att i inkomstskattelagen för gårdsbruk tas in en definition av gårdsbruk. Också vid tillämpningen av inkomstskattelagen avses med en gårdsbruksenhet en självständig ekonomisk enhet på vilken det bedrivs jord- eller skogsbruk.

Skogsavdraget skall fastställas på basis av den bruttokapitalinkomst som den skattskyldige under skatteåret fått från skogsbruket. Till den inkomst från vilken skogsavdraget görs räknas dels inkomst av virkesförsäljning, dels eventuella försäkringsersättningar och skadestånd samt rotvärdet av virke som tagits ut för eget bruk eller annars överförs till annan verksamhet i syfte att förvärva inkomst. Leveansarbetets andel skall således inte beaktas. Skogsavdraget får per skatteår uppgå till högst 40 procent av den kapitalinkomst av skogsbruk som erhållits från områden som berättigar till skogsavdrag. Skogsavdrag får göras endast från sådan kapitalinkomst av skogsbruk som skulle ha fått från skog som mot vederlag förvärvats under det nya skogsskattesystemets giltighetstid. Ett skogsavdrag som räknas en skattskyldig till godo minskar i likhet med en avskrivning anskaffningsutgiften för skogen och ökar således överlåtelsevinsten i det fall att skogen sedermera säljs med vinst.

För att grunden för skogsavdraget skall kunna beräknas är det i sådana fall där till en skattskyldigs fastighetsförvärv hör också annat än markgrund och växande skog, nödvändigt att fastställa den andel som utgörs av priset på skogsområdet på basis av hela det betalda anskaffningspriset. Skogens andel får inte bestämmas vara större än det gängse värdet. Om köpet har avsett enbart ett skogsområde, skall det betalda priset som sådant läggas till grund för skogsavdraget.

I fråga om vederlagsfria förvärv skall kontinuitetsprincipen tillämpas, vilket innebär att förvärvaren har rätt till samma skogsavdrag som den föregående ägaren skulle ha haft.

Skogsavdrag görs endast på yrkande av den skattskyldige. Den skattskyldige skall själv, i samband med att han yrkar på skogsavdrag, utreda avdragsförutsättningarna och den på det ovan nämnda sättet uträknade anskaffningsutgiften. Utredningen om den andel som anskaffningspriset för skogsområdet utgör av fastighetens sammanlagda pris kan baseras t.ex. på en skogsbruksplan. När det skattskyldige anhåller om avdrag för ett skatteår skall han genom skogsnämndens utredning eller på något annat tillförlitligt sätt visa att det under skatteåret har utförts avverkning på det till skogsavdrag berättigande området. Om den skattskyldige under samma år har avverkat också på andra områden, skall utredningen vidare innehålla en uppskattning av hur mycket som har avverkats på det till skogsavdrag berättigande området.

Avdraget skall uppgå till minst 10 000 mark. Det relativt arbetsdryga skogsavdragssystemet skall således inte tillämpas på smärre virkesförsäljningar.

Rätten till skogsavdrag skall följa äganderätten till markgrunden. Efter att ha överlåtit markgrunden skall den skattskyldige inte längre ha rätt att göra skogsavdrag, även om han har förbehållit sig avverkningsrätt till trädbeståndet. I samband med försäljningen av en lägenhet eller ett skogsområde blir det inte heller aktuellt att göra skogsavdrag, eftersom det i ett sådant fall är nödvändigt att vid beskattningen räkna ut den i samband med köpet uppkomna överlåtelsevinsten eller -förlusten.

56 §. Andra avdrag från kapitalinkomst av skogsbruk. Den skattskyldige får dra av de utgifter som hänför sig till kapitalinkomsten av skogsbruk till deras verkliga belopp och i enlighet med sådana anteckningar som stadgas i beskattningsförfordningen.

De löneutgifter som uppräknas i stycke 1 i paragrafen, andra utgifter som hänför sig till dessa löneutgifter och försäkringspremier är avdragbara till den del de hänför sig till skogsbruk.

På definitionen av skogsväg och dess byggnadskostnader skall tillämpas skattestyrelsens för närvarande gällande anvisningar. Med skogsdikning avses dels skogsdikning och dels iståndsättning av skogsdiken.

Utöver de i paragrafen som exempel nämnda utgifterna kan en skogsägare ha utgifter av allmän kostnadskarakter, vilka hänför sig både

till förvärvandet av skogsinkomst och till den skattskyldiges privathushåll. Dessa utgiftsposter, t.ex. resekostnader, adb-kostnader och kontorskostnader, måste vid beskattningen indelas i en avdragbar skogsbruksandel och i en icke-avdragbar privathushållsandel på basis av uppskattning.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett stadgande om att utgifter för vilka har erhållits understöd inte får dras av. Med skogsförbättringslån betalda utgifter är avdragbara men däremot inte avkortningarna på lånet.

57 §. Donationsavdrag. Samfunds rätt att från sin inkomst dra av donationer för bevarande av kulturarvet eller främjande av vetenskap eller konst föreslås kvarstå oförändrad. Eftersom avdraget hittills har gällt enbart statsbeskattningen är dess verkning i skattehänseende i fortsättningen större än för tillfället.

58 §. Ränteutgifter. En skattskyldigs rätt att dra av räntorna på skulder som hänför sig till annat än näringsverksamhet eller jordbruk överförs till kapitalinkomsterna. Enligt det föreslagna stadgandet kan ränteavdrag göras också av andra skattskyldiga som beskattas enligt inkomstskattelagen än fysiska personer.

Räntor skall också efter reformen hänföras till den skattskyldiges respektive förvärvskällor, men de skall inte längre indelas i enlighet med skuldens användningsändamål. En nyhet är även att begreppet räntor som hänför sig till s.k. annan förvärvsverksamhet bortfaller. Dessa räntor skall behandlas på samma sätt som övriga räntor. Under en övergångsperiod skall dessa räntor i likhet med räntorna på bostadslån emellertid särbehandlas så tillvida att det på basis av dem föreligger rätt till särskilda avdrag under övergångsperioden.

Den avdragsbegränsning rörande på förhand betalda räntor som stadgas i 2 mom. är densamma som enligt gällande lag. Också stadgandena om att räntor enligt lagen om studiestöd och lagen om bostadsproduktion inte får dras av är desamma som för närvarande.

59 §. Från kapitalinkomster avdragbar förlust i förvärvskälla. Den skattskyldige föreslås ha rätt att yrka att förlust som hänför sig till näringsverksamhet och jordbruk helt eller delvis dras av från skatteårets kapitalinkomster. Om den skattskyldige yrkar att förlusten helt eller delvis skall dras av från kapitalinkomsterna, behandlas förlusten därefter på motsvarande sätt som sådana övriga avdrag som görs

från kapitalinkomster. En förlust kan således inom ramen för underskottsgottgörelsen bli avdragen från skatten på den skattskyldiges förvärvsinkomster. Till den del förlusten inte blir avdragen från övriga kapitalinkomster och inte heller gottgjord från skatterna på förvärvsinkomsterna, skall den hänföras till den skattskyldiges förlust i kapitalinkomstslaget.

Beskattningen av beskattningssammanslutningar kommer att ändras på det sätt som relateras ovan. Vid beskattningen av en delägre skall hans andel av förlusten från sammanslutningen som hänför sig till jordbruket behandlas på motsvarande sätt som en jordbruksidkares förlust. När delägreans resultat av jordbruket räknas ut skall avdrag göras också för hans till sammanslutningens verksamhet anslutna ränteutgifter, vilka således kan utgöra förlust från sammanslutningen som hänför sig till delägreans jordbruk.

60 §. Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag. Den del av de till kapitalinkomsterna hänförliga utgifterna som överstiger kapitalinkomsterna, skall enligt förslaget utgöra kapitalinkomstslagets underskott. På den grunden kan den skattskyldige från skatten på sina förvärvsinkomster göra ett avdrag i enlighet med skattesatsen för kapitalinkomsterna. Om hela underskottet inte blir beaktat vid uträkningen av avdraget från skatten, kan den återstående andelen dras av från de följande årens kapitalinkomster. På basis av denna förlust i kapitalinkomstslag är det inte längre möjligt att under senare år erhålla gottgörelse för den skatt som utgår på förvärvsinkomsterna, utan förlusten kommer slutgiltigt att bli ett avdrag från kapitalinkomstslaget. I fråga om makar uppstår underskottet självständigt på basis av vardera makens egna kapitalinkomster och de till dem hänförliga avdragen. T.ex. räntorna på makarnas gemensamma lån skall delas jämnt mellan dem. Familjebundenheten kvarstår emellertid i fråga om underskottsgörelsen. Denna kan nämligen flyttas från den ena maken till den andra.

4 kap. Skatteplikt för förvärvsinkomst

61 §. Förvärvsinkomst. Skattepliktig förvärvsinkomst är enligt stadgandet annan inkomst än sådan kapitalinkomst som avses i 3 kap. Som typisk förvärvsinkomst nämns lön och därmed jämförbar inkomst och inkomst som

ersätter sådan inkomst samt pension. Eftersom det inom ramen för det differentierade inkomstskattesystemet är viktigare att definiera kapitalinkomster än förvärvsinkomster, föreslås den förteckning över förvärvsinkomster som ingår i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet bli slopad. Förvärvsinkomst är således all inkomst som inte klart kan hänföras till kapitalinkomsterna.

Förvärvsinkomst är också sådan nettoinkomst av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk. Stadgandet gäller sådana skattskyldiga som för 13 år väljer en arealbaserad skogsbeskattning. Eftersom skatteunderlaget för arealbeskattningen inte uppfyller de krav som bör ställas med tanke på tillämpningen av den proportionella 25 procents skattesatsen, skall de som valt arealbeskattning beskattas för nettoinkomsten av skogsbruket i enlighet med den progressiva skatteskalen för förvärvsinkomst.

62 §. Förvärvsinkomstandelen av företagsinkomst och dividend. Den andel som överstiger kapitalinkomstandelen av resultatet av en enskild näringsidkares näringsverksamhet och resultatet av en jordbruksidkares jordbruk, av den inkomstandel som tillkommer en delägre i en sammanslutning samt av den dividend som tillkommer en dividendtagare, skall enligt förslaget utgöra förvärvsinkomst. Förtäckt dividend är alltid förvärvsinkomst.

63 §. Värdet av leveransarbete. När en skattskyldig från sin skog överläter virke genom en leveransförsäljning, skall virkesförsäljningsinkomsten delas i en kapitalinkomstandel och en förvärvsinkomstandel. Det är inte möjligt att fastställa en absolut riktig delningsgrund och det är inte heller möjligt att genom lag stadga om delningsgrunden så flexibelt att samtliga på värdet inverkan faktorer blir beaktade. För undvikande av onödiga besvär som hänför sig till delningsgrunderna skall skattestyrelsen ge schematiska anvisningar om hur arbetets andel skall bestämmas och hur olika avverkningsmetoder samt de i olika delar av landet rådande särskilda förhållandena skall beaktas vid denna bedömning.

Värdet av leveransarbete skall enligt gällande 12 § inkomstskattelagen för gårdsbruk uppskattas i pengar till det belopp som skulle ha betalats för arbetet till en anställd. Denna delningsgrund föreslås bli tillämpad framförallt på dem som utfört leveransarbete, oberoende av vilkendera beskattningsförfarandet som valts. I det

arealsbaserade systemet fungerar stadgandet som förr: värdet av det utförda leveransarbetet skall bestämmas utan maskinernas och redskapens andel, vilket skulle innebära avskrivningar på maskiner och transportmateriel. I fråga om dem som beskattas för virkesförsäljningsinkomst skulle stadgandet fungera så att såsom förvärvsinkomstandel betraktas värdet av leveransarbetet medan återstoden av virkesförsäljningsinkomsten vore kapitalinkomst. Det utgifter som hänför sig till leveransarbetet kan dras av från kapitalinkomstandelen.

Värdet av leveransarbetet är enligt de gällande stadgandena skattepliktig inkomst endast till den del den virkesmängd som familjemedlemmarna eller delägarna i dödsboet eller sammanslutningen har upparbetat eller transporterat sammanlagt överstiger 150 kubikmeter eller i händelse av skogsskada 500 kubikmeter. Denna skattelättnad är betydande, eftersom den årligen på riksnivån leder till skattefria inkomster om ca 300 miljoner mark. Detta slags lättnader lämpar sig i princip inte för beskattning av de verkliga inkomsterna av skogsbruk, men eftersom skattefriheten för leveransarbete dock har betydelse för virkesförsörjningen och tryggheten av förvärvsmöjligheterna på landsbygden, föreslås skattefriheten för leveransarbete kvarstå. Den föreslås dock gälla för högst 125 kubikmeter per gårdsbruksenhet och år.

Skattefrihet för leveransarbete erhålls endast för värdet av leveransarbete som har utförts i en gårdsbruksenhets skog. Leveransarbetets skattepliktiga andel skall fördelas som förvärvsinkomst för dem som utfört arbetet. Liksom vid beviljande av skogsavdrag gäller den definition av en gårdsbruksenhet som inkomstskattelagen för gårdsbruk stadgar.

Vissa till arbetsförhållande anslutna eller med arbetsinkomst jämförbara förvärvsinkomster

64 §. Naturaförmåner. Också enligt den nya inkomstskattelagen skall naturaförmåner vara skattepliktig inkomst och på det sätt som skattestyrelsen närmare bestämmer uppskattas till gängse värdet.

65 §. Inkomst från personalfonder. Från personalfonder erhållna fondandelar och överskott jämställs i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet med löneinkomst. Både fondandelar och överskott skall också enligt det

differentierade inkomstskattesystemet betraktas som förvärvsinkomst.

66 §. Aktieemission på grundval av arbetsförhållande. En på grund av ett arbetsförhållande erhållen förmån som består i rätt att teckna aktier till ett lägre pris än gängse är enligt det gällande stadgandet skattepliktig om rabatten är större än 15 procent av aktiens genomsnittliga gängse pris. Skatteplikten för en sådan förmån föreslås bli så utvidgad att prisnedsättningen blir skattepliktig om den är större än 10 procent av aktiens genomsnittliga gängse pris. Om emissionen inte är riktad till en majoritet av de anställda, skall prisnedsättningen i sin helhet vara skattepliktig förvärvsinkomst.

Förtursrätt att teckna aktier i arbetsgivarbolaget på basis av ett konvertibelt skuldebrev eller optionsrätt skall också vara skattepliktig förvärvsinkomst till den del det betalda priset är lägre än aktiens gängse värde när lånet emitterades, såvida värdet kan bestämmas redan då. I praktiken är förmånens värde känt när det är fråga om offentligt noterade aktier. I fall där förmånens värde inte är känt när lånet emitteras skall det bestämmas utgående från den tidpunkt då aktien tecknades.

67 §. Anställningslån. Liksom för närvarande skall ränteförmån på lån som erhållits på grund av ett arbetsförhållande betraktas som skattepliktig förvärvsinkomst. Värdet av en till grundräntan bunden förmån föreslås bli så justerad att en ränteförmån blir skattepliktig till den del som den för lånet uppburna årliga räntan underskrider Finlands Banks grundränta ökad med en procentenhet.

68 §. Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier. Som skattepliktig förvärvsinkomst betraktas också av arbetsgivaren betalda premier för sparlivförsäkringar samt sådana pensionsförsäkringspremier som inte i enlighet med stadgandena om rätt att dra av pensionsförsäkringspremier är avdragbara för den försäkrade utan en procentuell övre gräns. Stadgandet förutsätter i praktiken att arbetsgivaren när han planerar att teckna en individuell pensionsförsäkring för sin arbetstagare skall reda ut dennes sammanlagda pensionsskyddsnivå, för att klarlägga om premierna skall betraktas som inkomst för arbetstagaren eller ej. Utredningen vore av samma slag som den försäkrade själv måste skaffa när han yrkar att försäkringarna utan procentbegränsning skall dras av i sin egen beskattning. Som skattepliktig inkomst

betraktas premierna för en sådan försäkring som den s.k. ägarföretagaren tecknat och vars avdragbarhet är begränsad i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet enligt samma grunder som de premier för en försäkring som en enskild näringsidkare tecknat.

69 §. Sedvanlig personalförmån. Förteckningen över helt eller delvis skattefria sedvanliga personalförmåner motsvarar den som finns i gällande 49 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

70 §. Riksdagsmans kostnadsersättning och reserätt. I fråga om beskattningsbemötandet av riksdagsmans kostnadsersättning och den till riksdagsmannauppdraget hörande rätten till gratisresor föreslås inga ändringar.

Resekostnadsersättningar

71 §. Skattefria resekostnadsersättningar. De skattefria kostnaderna för arbetsresor föreslås vara desamma som enligt den gällande lagen.

72 §. Arbetsresa. Definitionen av en arbetsresa föreslås vara oförändrad och likaså definitionen av vad som inte betraktas som en arbetsresa.

De vid beskattningen avdragbara kostnaderna för andra resor än ersättningsgilla arbetsresor föreslås bli beaktade såsom naturliga avdrag, i enlighet med stadgandena om avdrag för resekostnader mellan bostaden och arbetsplatsen.

73 §. Grunderna för och beloppet av skattefria ersättningar. Skattestyrelsen skall liksom för närvarande årligen på förhand fatta beslut om skattefria resekostnadsersättningar efter att ha hört kostnadsersättningsdelegationen. I delegationen är de centrala arbetsmarknadsorganisationerna representerade.

Inga ändringar föreslås i de skattefria ersättningsbeloppen.

Stadganden om saken finns i gällande 50 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet samt i lagens 162 §, som hör till övergångsstadgandena. Det föreslås likaså att det i denna paragraf, som hör till inkomstskattelagens permanenta stadganden, stadgas om det förfarande som skall tillämpas och om den nivå på de inbesparade levnadskostnaderna som skall uppnås efter övergångsperioden. De stadganden om de inbesparade levnadskostnadsbeloppen som skall tillämpas åren 1993—1996 före-

slås bli intagna i denna lags övergångsstadganden.

Sjöarbetsinkomst och därtill anslutna reseersättningar

74 §. Definitionen av sjöarbetsinkomst föreslås kvarstå i samma utformning som i den gällande lagen.

75 §. Skattefria ersättningar till personer som uppstår sjöarbetsinkomst. Också beskattningen av kostnadsersättningar i samband med sjöarbetsinkomst föreslås förbli oförändrat.

Inkomster av tjänstgöring utomlands

76 §. Vissa skattefria ersättningar i anslutning till tjänstgöring utomlands. Stadgandena om beskattningen av lön för tjänstgöring utomlands föreslås förbli oförändrade.

77 §. Arbetsinkomst utomlands. Inga ändringar föreslås i stadgandet.

Vissa skadestånd och försäkringsersättningar

78 §. Skatteplikt för skadestånd. Liksom hittills föreslås endast sådana skadestånd vara skattepliktig inkomst, vilka erhålls i stället för skattepliktig inkomst eller som ersättning för försämrade utkomst.

79 §. Försäkringsutbetalningar på grund av personförsäkring. I paragrafen skall ingå ett allmänt stadgande om att pensionsutbetalning som grundar sig på pensionförsäkring beskattas som förvärvsinkomst i de fall då pensionsutbetalningen erläggs i stället för skattepliktig förvärvsinkomst exempelvis som dagpenning eller annan därmed jämförbar ersättning. Liksom för närvarande skall hälften av försäkringsersättning som har betalats ut på grund av bestående arbetsoförmåga anses vara skattepliktig förvärvsinkomst.

80 §. Skattefria försäkringsersättningar och skadestånd. Stadgandet motsvarar gällande 56 § samt 60 § 2 och 3 punkterna.

81 §. Pensioner med engångspremie. Beskattningen av pensioner med engångspremie bibehålls oförändrad, vilket innebär att den skattepliktiga förvärvsinkomstandelen bestäms enligt en fallande skala utgående från den skattepliktiga ålder. Premierna för dessa försäk-

ringar skall fortfarande inte vara avdragbara i enlighet med inkomstskattelagen.

Understöd, pris, vinster och sidoarv

82 §. Stipendier, understöd och hederspris. Stadgandet motsvarar den gällande lagen.

83 §. Pris i konstnärliga tävlingar. Beskattningen av pris i konstnärliga tävlingar föreslås bli så ändrat att finansministeriet på framställning av undervisningsministeriet alltid skall fatta ett skattefrihetsbeslut före tävlingsårets början.

Härigenom förtydligas det nuvarande utnämningsförfarandet. Förfarandet motsvarar också lagens ursprungliga syfte.

84 §. Pris i skolelevstävlingar. Stadgandet bibehålls oförändrat.

85 §. Lotterivinster. Liksom hittills skall vinst som beskattas enligt lotteriskattelagen inte vara beskattningsbar inkomst vid inkomstbeskattningen, om den inte kan anses som vederlag för arbete eller som lön. Sidoarv

86 §. Sidoarv. Liksom enligt den gällande lagen skall sidoarv vara skattepliktigt vid kommunalbeskattningen till den del som dess belopp överstiger 15 000 mark per år.

Helt eller delvis skattefria förvärvsinkomster

87 — 92 §§. Republikens presidents arvode, strejkunderstöd, inkomster av naturprodukter och modersmjölk, underhållsbidrag för barn, periodiskt understöd och skattefria sociala förmåner. Stadgandena stämmer med vissa tekniska ändringar överens med den gällande lagen.

De stadganden som ännu skall tillämpas i fråga om före år 1989 ingångna förbindelser om periodiskt understöd, pensioner som grundar sig på 5 § lagen om socialhjälp och i fråga om skadestånd som före år 1989 förordnats bli utbetalda som försörjningspension, nämns i lagförslagets övergångsstadganden.

5 kap. Avdrag från förvärvsinkomsten

Naturliga avdrag

93 §. Kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen. Utöver övriga naturliga avdrag skall också minst 2000 marks och högst

16 000 marks kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen vara avdragbara under samma förutsättningar som för närvarande.

94 §. Motorsågs- och skogsarbetaravdrag. Inga ändringar föreslås i de gällande stadgandena med undantag av att stadgandet vari hänvisas till inkomstskattelagen för gårdsbruk avlägsnas. Hänvisningen är onödig eftersom avdraget endast gäller löneinkomst.

95 §. Avdrag för inkomstens förvärvande. Inga ändringar föreslås i fråga om beloppet av och förutsättningarna för beviljande av avdrag för inkomstens förvärvande, vilket görs från löneinkomst.

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid stats- och kommunalbeskattningen

96 §. Avdrag för pensionsförsäkringspremie. En ny typ av begränsning föreslås när det gäller rätten att dra av premier för frivillig pensionsförsäkring. Enligt 98 § i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är premierna i sin helhet avdragbara i det fall att de inte överskrider 12 procent av den skattskyldiges förvärvsinkomst under skatteåret.

Efter reformen kommer pensionerna, utgående från premiernas avdragsgillhet och beskattningen av premier som arbetsgivaren har betalt, att indelas i tre grupper. Liksom för närvarande kommer premier för obligatoriska pensionsförsäkringar att vara helt avdragbara. Hit hör också arbetstagares obligatoriska arbetspensionspremie som för första gången skall betalas för år 1993, men inte premien för folkpensionsförsäkring. Obegränsat avdragbara är också premierna för tilläggspension som an knyter till lagstadgad pension eller som ordnats kollektivt på annat sätt. Sådana tilläggspensioner är frivilliga grund- och tilläggspensionsförsäkringar som grundar sig på lagen om pension för företagare, s.k. registrerade tilläggsförmåner som hänför sig till det lagstadgade pensionskyddet liksom även pensionskassornas och pensionsstiftelsernas kollektiva tilläggsförmåner, vilka ofta ger möjlighet till förtida ålderspension. Villkoren för och nivån på dessa förmåner övervakas av social- och hälsovårdsministeriet.

Till den andra gruppen hör sådana premier för frivillig individuell pensionsförsäkring, som inte tillsammans med den försäkrades övriga

lagstadgade och frivilliga pensionsskydd leder till ett sammanlagt pensionsskydd som överskrider det s.k. grundpensionsskyddet. I dessa fall kan premierna i sin helhet dras av upp till 50 000 mark per år.

Enligt förslaget skall det pensionsskydd som anses motsvara grundnivån bestämmas utgående från pensionsåldern och pensionsnivån. Betalningen av ålderspension får inte börja förrän den försäkrade har fyllt 58 år. Detta stadgande skall naturligtvis inte tillämpas vare sig på invalidpension eller familjepension. Dessutom får den försäkringsbaserade pensionen inte tillsammans med det övriga pensionsskyddet överskrida 66 procent av den pensionsgrundande inkomsten. I fråga om förtidspensioner minskas andelen med 3,3 procentenheter för varje år som pensionsåldern underskrider 65 år. Minskingsprocenten har räknats ut schematiskt på det belopp varmed sänkningen av pensionsåldern minskar pensionen i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. Den föreslagna 3,3 procents minskningen motsvarar i relation till den pensionsgrundande inkomsten en 5 procents minskning av pensionen. Stadgandet leder till att pensionen i det fall att pensionsåldern är t.ex. 60 år får utgöra högst 49,5 procent av den pensionsgrundande lönen.

När premien dras av är det naturligtvis inte känt vilket den skattskyldiges faktiska pensionsskydd kommer att vara i det skede då pensionen börjar löpa. Den procentuella andel som anger pensionsnivån skall således bestämmas schematiskt i enlighet med situationen det år avdraget görs, vilket innebär att pensionsskyddet skall beräknas på samma sätt och utgående från samma inkomster som om den skattskyldige hade blivit arbetsoförmögen under skatteåret.

I sådana fall då den försäkrade helt saknar inkomster eller har synnerligen små inkomster, är det inte möjligt att direkt tillämpa den procentuella andelen. Det blir således nödvändigt att bestämma en minimipensionsnivå som den skattskyldiges sammanlagda pensionsskydd jämförs med. Som denna miniminivå föreslås den s.k. minsta samordningslönen enligt arbetspensionslagstiftningen. Denna skall användas som ett jämförelsetal som avspeglar en rimlig minimipension. Samordningslönen är då denna proposition avlåtts 6 941 mark och den är bunden till index. Den på denna grund uträknade fulla 66 procents pensionen är således 4 581 mark i månaden. Om den skattskyl-

dige har en på frivillig försäkring grundad pension som tillsammans med det övriga pensionsskyddet leder till högst detta belopp, kan premierna dras av enligt den lindrigare regeln.

Också företagare kan råka i den situationen att 66-procentsgränsen gör det omöjligt att på ett rimligt sätt komplettera pensionsskyddet. Detta beror på att som grund för uträkningen av pensionen i enlighet med pensionslagstiftningen för företagare inte beaktas de sista arbetsårens inkomst, såsom fallet är enligt lagen om pension för arbetstagare, utan pensionen grundas på inkomsten av företagarens hela tidigare verksamhet. Denna är ofta relativt liten, vilket innebär att den procentuella gränsen vanligen överskrids. Det föreslås därför att premierna utan hinder av den procentuella gränsen skall få dras av upp till 50 000 mark, i det fall att företagarens sammanlagda pensionsskydd inte överskrider nivån på det lagstadgade pensionsskyddet och nivån på sådan tilläggspension som avses i 11 § lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare. I fråga om sådant tilläggspensionsskydd gäller social- och hälsovårdsministeriets beslut om att pensionsskyddscentralen skall räkna ut tilläggsförmånens exakta belopp. Avsikten med systemet är att ge företagarna möjlighet att komplettera sitt pensionsskydd så att det når upp till samma nivå som för löntagare i motsvarande ställning.

Om villkoren för en individuell frivillig pensionsförsäkring skulle leda till ett sammanlagt pensionsskydd som är högre än det som beskrivs ovan, skall 60 procent av premierna vara avdragbara upp till ett premiebelopp om 50 000 mark. Detta innebär att den skattskyldige årligen kan dra av 30 000 mark i premier. Om det är arbetsgivaren som tecknat försäkringen skall premierna räknas som inkomst för arbetstagaren, men arbetsgivaren har rätt till motsvarande avdrag i sin egen beskattning.

I tekniskt hänseende är det försäkringsbolaget som skall reda ut förutsättningarna för pensionsförsäkringspremiers avdragbarhet. Bolaget kan av den skattskyldige bemyndigas att skaffa de samordningsuppgifter som behövs från pensionsskyddscentralen. Pensionsskyddscentralen saknar i allmänhet inkomstuppgifter om det senaste arbetsförhållandet. Det försäkringsbolag där pensionsförsäkringen tecknats kan vidarebefordra de uppgifter som den försäkrade lämnat till pensionsskyddscentralen för uträkning.

Den utredning om den skattskyldiges försäkringsskydd som försäkringsbolaget givit skall fogas till skattedeklarationen med ett kvitto på premiebetalningen. Detta föreslås vara ett förutsättning för avdragbarheten och bestämmandet av intygets innehåll föreslås i enlighet med det bemyndigande som ges i beskattninglagen ankomma på skattestyrelsen. Intyget skall vara så klar till sitt innehåll en skatteberedare på basis av det, utan egna räkneoperationer snabbt kan avgöra till vilken grupp försäkringen skall hänföras med avseende på premiernas avdragbarhet. Intyget skall skaffas och fogas till skattedeklarationen i det skedet då försäkringen tecknas. På basis av samma försäkring blir det således inte nödvändigt att inhämta ny utredning varje år.

Den frivilliga pensionsförsäkringen skall med små preciseringar bestämmas på samma sätt som enligt den gällande lagen.

97 §. Avdrag för sjöarbetsinkomst. Stadgandet motsvarar gällande lag. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås emellertid att det skall stadgas om sjömansskattenämndens uppgifter genom förordning.

98 §. Avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga. Inga ändringar föreslås i fråga om förutsättningarna för avdraget och dess maximibelopp. Liksom hittills beaktas den skattskyldiges samtliga kända inkomster och tillgångar vid prövningen av om avdraget skall beviljas.

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid statsbeskattningen

99 §. Barnavårdsavdrag vid statsbeskattningen. Barnavårdsavdraget föreslås vara oförändrat både beträffande grunderna för beviljandet och beloppet.

100 §. Pensionsinkomstavdrag vid statsbeskattningen. Beloppet av detta avdrag och grunderna för beviljandet av det föreslås vara oförändrade.

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid kommunalbeskattningen

101—104 och 106 §§. Pensionsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen, Barnavdrag vid kommunalbeskattningen, Ensambeförjareavdrag vid kommunalbeskattningen, Invalidav-

drag vid kommunalbeskattningen och Grundavdrag vid kommunalbeskattningen. Stadgandena motsvarar gällande lag. Avdragen föreslås bli gjorda från nettoförvärvsinkomsten.

105 §. Studiepenningssavdrag vid kommunalbeskattningen. Som ett nytt avdrag föreslås ett studiepenningssavdrag som är ett grundavdrag till sin karaktär. Tillsammans med grundavdraget skall det trygga att den studiepenning som betalas i enlighet med det nya studiestödssystemet och som beräknas för 12 månader inte blir beskattad, om vederbörande inte har några andra inkomster. Då inkomsterna stiger minskas avdraget med hälften av de inkomster som överstiger avdragets fulla belopp.

6 kap. Särskilda stadganden om avdrag från förvärvsinkomsten

107 §. Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året. Stadgandet motsvarar gällande lag.

108 §. Avdrag som beviljas dödsbon. Stadgandet motsvarar till sitt innehåll gällande lag.

109 §. Delning av avdrag mellan makar. Stadgandet stämmer överens med motsvarande paragraf i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Om inkomstbeloppet läggs till grund för valet av den som får avdraget, skall endast nettoförvärvsinkomster beaktas.

IV AVD. PERIODISERING AV INKOMSTER OCH UTGIFTER

110 §. Allmänt stadgande om periodisering av inkomster. Periodiseringsstadgandena förblir i princip oförändrade.

111 §. Utgiftsreservering från kapitalinkomst av skogsbruk. Skogsbruk avviker från nästan alla andra former av inkomstförvärv såtillvida att åtminstone små gårdsbruksenheter i allmänhet inte får skogsbruksinkomster varje år, utan t.ex. med 5—10 års intervaller. Utgifter för skogsbruket uppkommer däremot varje år. Slutavverkningar är förenade med en lagstadgad förpliktelse att förnya skogen. Sådana åtgärder kan i allmänhet vidtas första 1—3 år efter slutavverkningen.

För att skogsbruksinkomsterna bättre skall kunna synkroniseras med i synnerhet utgifterna för förnyelse av skogen föreslås att fysiska

personer, dödsbon och av dessa bildade beskattningssammanslutningar skall få senarelägga en del av den kapitalinkomst av skogsbruket som de fått från en fastighet som skall betraktas som en gårdsbruksenhet. Om skogen utgör en del av den skattskyldiges näringsverksamhet har han dock inte denna rätt. Utgiftsreserveringens belopp skall enligt förslaget användas till att täcka utgifterna för inkomstens förvärvande. Utgiftsreserveringens maximibelopp får enligt förslaget utgöra 15 procent av kapitalinkomsten av skogsbruket, efter det att skogsavdraget har gjorts. Beloppet skall inkomstföras under de fyra följande skatteåren. Med beaktande av de speciella förhållande som råder i Uleåborgs och Lapplands län föreslås tiden i dessa län vara sex år. Utgiftsreserveringen innebär att den skattskyldige under fyra/sex år kan inkomstföra den ifrågavarande inkomsten för att täcka under de åren uppkommande utgifter. Av utgifter som skall dras av såsom avskrivningar får täckas endast ett belopp som motsvarar den årliga avskrivningen. Det belopp av utgiftsreserveringen som är oanvänt efter fyra/sex år skall inkomstföras direkt som kapitalinkomst av skogsbruket. Detta belopp får inte hänföras till beräkningsgrunden för skogsavdraget eller den nya utgiftsreserveringen. Om den skattskyldige har fått försäkringsersättning eller skadestånd på grund av förstörd skog får av ersättningen för samma tid senareläggas det belopp som behövs för förnyelse av den förstörda skogen.

112 §. Periodisering av pensionsinkomst. Periodiseringen av pensionsinkomst skall ske på samma sätt som hittills. För att underlätta beskattningsförfarandet föreslås emellertid att den skatt som fastställts för hela tre år debiteras som skatt för det år då pensionen uppburits. Detta skall inte inverka på skattens storlek.

113 §. Allmänt stadgande om periodisering av utgifter. I det allmänna stadgandet om utgiftsperiodisering föreslås inga ändringar. Stadgandet skall gälla utgifter som hänför sig till både kapital- och förvärvsinkomster.

114 §. Periodisering av anskaffningsutgifter. Principen för periodisering av anskaffningsutgifter ändras inte.

115 §. Periodisering av skogsbruksutgifter. Av sådana utgifter som hänför sig till kapitalinkomster av skogsbruk föreslås aktiviserings tvånget gälla endast utgifter för byggande och grundförbättring av skogsvägar samt för skogs-

dikning och iståndsättning av skogsdiken. Utgifter med lång verkningstid får enligt förslaget avskrivas såsom årliga utgiftsrestposter om högst 15 procent.

Avskrivningarna av sådana maskiner, redskap och anordningar som används för avverkning och transporter och som ofta används också inom jordbruket, skall göras i enlighet med 8 § inkomstskattelagen för gårdsbruk medan avskrivningarna av byggnader görs i enlighet med 9 § inkomstskattelagen för gårdsbruk. I fråga om avskrivning av andra nyttigheter skall enligt förslaget tillämpas 10 § inkomstskattelagen för gårdsbruk. Utgifter eller utgiftsrester om högst 1 000 mark får avskrivas på en gång.

116 §. Periodisering av bokföringsskyldigas inkomster och utgifter. För periodisering av bokföringsskyldiga inkomst och utgift tillämpas stadgandena i lagen om beskattning av näringsverksamhet (360/68) enligt nuvarande praxis.

V AVD. FÖRLUSTUTJÄMNING

117 §. Förlustavdrag. I lagens femte avdelning föreslås stadganden om förlustavdrag. Vid beskattningen fastställda förluster skall liksom tidigare dras av från de följande skatteårens inkomster i den ordning de uppkommit. Om fastställande av förluster och om besvärsrätten stadgas i beskattningslagen.

118 §. Förlust om hänför sig till förvärvsinkomstslag och kapitalinkomstslag. I paragrafen stadgas om hur förluster som hänför sig förvärvsinkomstslag och kapitalinkomstslag skall dras av från följande års inkomster. Det förekommer sällan förluster i samband med inkomstslag, men om sådana uppkommer får de dras av från förvärvsinkomstslagets inkomst under de följande 10 åren. Avdraget görs separat vid statsbeskattningen och vid kommunalbeskattningen, eftersom skatteårets förvärvsinkomst vid statsbeskattningen sällan är lika stor som skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen.

Förlust som hänför sig till ett förvärvsinkomstslag skall räknas ut på basis av de skattepliktiga förvärvsinkomsterna, med beaktande av de s.k. naturliga avdragen för dessas förvärvande och bibehållande. När förlusten fastställs skall inte beaktas de från förvärvsinkomsten avdragna pensionsförsäkringspremier-

na, eftersom rätten att dra av sådana inte längre är begränsad på basis av förvärvsinkomsternas belopp. Förlust som hänför sig till näringsverksamhet eller jordbruk dras inte av från förvärvsinkomstslaget, men om det uppkommer en positiv förvärvsinkomst skall denna ingå i förvärvsinkomstslagets inkomst för skatteåret. Den förvärvsinkomstandel som uppkommer av näringsverksamhet och jordbruk kan således inverka förminskande på skatteårets förlust inom förvärvsinkomstslaget.

Förlust som hänför sig till ett kapitalinkomstslag definieras i 60 § såsom den förlust som återstår efter att det på grund av en förlust under förluståret har gjorts en underskottsgottgörelse från skatten på förvärvsinkomsten. Denna överskjutande del av förlusten får dras av från kapitalinkomsterna under de följande 10 åren. På grund av en förlust får underskottsgottgörelse inte längre göras under de år som följer efter förluståret.

119 §. Förlust av näringsverksamhet och jordbruk. De förluster som hänför sig till samtliga en skattskyldigs inkomstkällor inom näringsverksamhet och jordbruk skall fastställas särskilt för sig. Också för en näringsammanslutning som beskattas som ett redovisningssubjekt fastställs förluster av näringsverksamheten och jordbruket. Med en beskattningssammanslutnings delägars förlust av jordbruk avses det sammanlagda beloppet av hans förlustandel och hans ränteutgifter som hänför sig till sammanslutningens inkomst.

Förlusten skall enligt förslaget dras av från resultaten av näringsverksamheten och jordbruket under de följande 10 skatteåren. Ett undantag är sådan förlust som med stöd av 59 § har yrkats bli avdragen från en fysisk persons, ett dödsbos eller en beskattningssammanslutnings delägars kapitalinkomster under förluståret.

120 §. Förlust som hänför sig till samfunds, näringsammanslutningars och samfällda förmåners övriga verksamhet. Förlust vid ett samfund, en näringsammanslutnings och en samfälld förmåns personliga inkomstkälla skall fastställas särskilt. Förlusten dras av från inkomsten av den personliga inkomstkällan under de följande 10 åren.

121 §. Avslutande av näringsverksamhet och jordbruk. Om den förlust som hänför sig till en fysisk persons eller ett dödsbos näringsverksamhet eller jordbruk inte kan dras av från resultatet av näringsverksamheten eller jord-

bruket på grund av att verksamheten avslutats, överförs förlusten till att bli avdragen från den skattskyldiges kapitalinkomster under de följande skatteåren. Den tid under vilken förlusterna dras av förlängs dock inte. De kan dras av från kapitalinkomsterna under de 10 skatteåren efter förluståret. Också en beskattningssammanslutnings delägars förlust från sammanslutningen i samband med jordbruk kan på motsvarande sätt dras av från kapitalinkomsterna, i det fall att sammanslutningens verksamhet upphör. En näringsammanslutnings förlust får däremot inte dras av vid beskattningen av en delägare. Vid upplösningen av ett personbolag kan förlusten dras av i form av en till sammanslutningandelen hänförlig upplösningförlust.

122 och 123 §§. Ägarbystens och fusioners inverkan på rätten att dra av förluster. Inga ändringar föreslås i de gällande stadgandena. Stadgandena om ägarbyten föreslås emellertid gälla endast näringsammanslutningar, eftersom beskattningssammanslutningars förlust dras av vid beskattningen av delägarna.

VI AVD. SKATTEN

1 kap. Statsskatten och samfunds inkomstskatt

Allmänna stadganden

124 §. Fastställande och fördelning av skatten mellan skattetagarna. I paragrafen stadgas om fastställande av statsskatt och samfunds inkomstskatt och om fördelning av den sistnämnda mellan skattetagarna. Om den progressiva skatteskalen skall liksom för närvarande stadgas i en särskild lag.

Fysiska personer och dödsbon skall, liksom för närvarande, för sin förvärvsinkomst betala inkomstskatt till staten enligt en progressiv inkomstskatteskala. För kapitalinkomst skall också fysiska personer och dödsbon betala skatt enligt inkomstskatteprocenten, dvs. enligt skattesatsen 25 procent. Övriga skattskyldiga, dvs. samfund och samfällda förmåner, skall för sina inkomster betala skatt enligt samma 25 procents skattesats. Denna fördelas mellan skattetagarna så att statens andel är 12,96, kommunens andel 11,20 och församlingens andel 0,84 procentenheter. Fördelningen motsvarar de nuvarande proportionerna för inkomstskatten. Liksom för närvarande har

evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets församlingar rätt till församlingens andel.

Partiellt skattefria samfund, vilka hittills har betalat skatt endast till kommunen, skall enligt det nya systemet betala skatt enligt en lägre skattesats om 12,04 procent. Denna innehåller både kommunens och församlingens andel. Samma skattesats gäller också allmännyttiga samfunds fastighetsinkomster, vilka hittills har varit skattepliktiga endast vid kommunalbeskattningen.

125 §. Avrundning av skatt. Inkomstskatten skall liksom hittills avrundas till hela mark.

Avdrag från skatten

126 §. Invalidavdrag vid statsbeskattningen. Invalidavdraget vid statsbeskattningen förblir oförändrat både vad gäller beloppet och grunderna för beviljandet. Det hittills tillämpade övergångsstadgandet finns med också bland inkomstskattelagens övergångsstadganden.

127 §. Underhållsskyldighetsavdrag vid statsbeskattningen. Paragrafen motsvarar gällande 146 § 3 mom. lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

Inkomstutjämning

128 §. Förutsättningarna för inkomstutjämning. I samband med debiteringen av statsskatten kan inkomstutjämning göras om den skattskyldige under skatteåret har haft en engångsinkomst om minst 15 000 mark som har uppkommit under flera år. Engångsinkomsten skall enligt förslaget dessutom utgöra minst en fjärdedel av den skattskyldiges sammanlagda nettoförvärsinkomst under skatteåret. En förutsättning för att inkomstutjämning skall kunna göras är att den skattskyldige yrkar på sådan före skatteårets utgång. Förutsättningarna för inkomstutjämning föreslås i övrigt vara desamma som för närvarande, men minimibeloppet av den engångsinkomst som berättigar till inkomstutjämning har höjts.

Eftersom skatten på kapitalinkomster bestäms enligt en proportionell skattesats, finns det efter reformen behov av inkomstutjämning endast i samband med beskattningen av förvärsinkomster. I det fall att det i resultatet av näringsverksamhet eller i inkomsten av jord-

bruk ingår inkomst som berättigar till inkomstutjämning, skall engångsinkomsten innan inkomstutjämnningen görs indelas i förvärsinkomst och kapitalinkomst på det sätt som 2 mom. stadgar. En sådan situation kan uppkomma t.ex. då grunden för inkomstutjämnningen är en inkomst som erhållits i samband med överlåtelse av en rörelse. Den inkomst som är föremål för inkomstutjämning är dock vanligen inte näringsinkomst, eftersom inkomstutjämningsstadgandet liksom för närvarande är subsidiärt i förhållande till periodiseringsstadgandena i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

129 §. Verkställande av inkomstutjämning. En till inkomstutjämning berättigande engångsinkomst föreslås bli uppdelat i delar på samma sätt som för närvarande. Uträkningen av skatten på engångsutgiften föreslås emellertid bli ändrad på så sätt att lika mycket skatt påförs varje del av engångsinkomsten. Skattebeloppet för varje del av engångsinkomsten fås genom att en av delarna läggs till den skattskyldiges övriga förvärsinkomster under skatteåret, varefter skillnaden mellan skatten på den sålunda erhållna inkomsten och den skatt som utgår enbart på de övriga förvärsinkomsterna räknas ut. Skatten på engångsinkomsten räknas ut så att skatten på en del av engångsinkomsten multipliceras med antalet delar. Det föreslagna stadgandet gör inkomstutjämnningen mindre förmånlig än den nuvarande regleringen i sådana fall då den skattskyldige under skatteåret har gott om andra inkomster som skall beskattas enligt en progressiv skala.

T.ex. i fall där den skattskyldiges beskattningsbara förvärsinkomst vid statsbeskattningen sammanlagt uppgår till 300 000 mark, varav 100 000 är en till inkomstutjämning berättigande engångsinkomst som uppkommit under fem år, skall engångsinkomsten först delas i fem 20 000 marks delar, varav en adderas till de övriga förvärsinkomsterna, dvs. till 200 000 mark. Skatten på en av delarna utgörs av skillnaden mellan skatten på 200 000 mark och 220 000 mark. Skatten på engångsinkomsten fås genom att skillnaden multipliceras med fem.

Skatten på engångsinkomsten skall enligt förslaget vara minst 15 procent av engångsinkomsten. Motsvarande krav ingår även i det nuvarande stadgandet om inkomstutjämning. Skattesatsen 15 procent blir för närvarande tillämpad ganska ofta, eftersom endast en av

engångsinkomstdelarna fogas till skatteårets övriga inkomster medan skatten på de övriga delarna räknas ut särskilt på basis av den progressiva skalan. Detta har betytt att det från beskattningssynpunkt ofta har varit betydligt förmånligare att ta emot en under flera år kumulerad inkomst såsom en till inkomstutjämning berättigande engångsinkomst, än att ta emot motsvarande inkomst fördelad på flera år. Den skulle ha beskattats såsom inkomst för respektive år. Efter den föreslagna ändringen skall minimiskattesatsen om 15 procent tillämpas närmast i sådana fall där den skattskyldige inte utöver en till inkomstutjämning berättigande engångsutgift har andra beskattningsbara förvärvsinkomster under samma skatteår eller där beloppet av dessa övriga förvärvsinkomster är obetydligt.

2 kap. Kommunalskatt

130 §. Uträkningsgrunden för kommunalskatten. Fysiska personer och dödsbon skall alltså betala på uttaxering enligt antalet skatteören baserad kommunalskatt på sin förvärvsinkomst. På inkomsten uppbärs också kyrkoskatt på samma grunder som tidigare. Liksom hittills skall uttaxeringen per skatteöre bestämmas enligt kommunallagen.

3 kap. Underskottsgottgörelse

131 §. Beloppet av underskottsgottgörelse. Beloppet av gottgörelsen, som dras av från skatten på förvärvsinkomsten, utgör en med inkomstskatteprocenten överensstämmande andel, dvs. 25 procent av kapitalinkomstslagets underskott. Vid uträkningen beaktas endast till kapitalinkomstslaget hänförligt underskott som har uppkommit under samma skatteår, vilket innebär att ett under tidigare år uppkommet underskott inte kan dras av från skatten på förvärvsinkomsten. Maximibeloppet av gottgörelsen uppgår till 8 000 mark per skattskyldig. Detta maximibelopp ökas med ett barntillägg som beviljas den av makarna vars på förvärvsinkomsterna fastställda inkomstskattebelopp är högre, om inte makarna har yrkat annorlunda. Gottgörelsens maximibelopp vid makarnas beskattning är såtillvida gemensamt att

den outnyttjade delen av en makes maximibelopp överförs på den andra maken.

132 §. Avdrag av underskottsgottgörelse från en skattskyldigs statsskatt. Underskottsgottgörelse dras av från inkomstskatten på förvärvsinkomsten på så sätt att gottgörelsen i första hand dras av från den skattskyldiges statsskatt. Innan underskottsgottgörelsen dragits av skall från den skattskyldiges statsskatt ha gjorts även eventuella invalidavdrag och underhållsskyldighetsavdrag. Av dessa kan invalidavdraget också göras från makens skatt. Enbart det belopp som dras av från statsskatten kan emellertid utgöra högst tre fjärdedelar av hela underskottsgottgörelsens belopp. Detta stadgande behövs för att eliminera skillnader i skattetagarnas ställning.

133 §. Avdrag av underskottsgottgörelse från en skattskyldigs övriga skatter. Till den del som underskottsgottgörelsen inte skall dras av enbart från statsskatten enligt 132 § eller till den del som statsskatten på den skattskyldiges förvärvsinkomst inte räcker för avdrag av gottgörelsen, skall gottgörelsen dras av från stats- och kommunalskatten på den skattskyldiges förvärvsinkomst, från den försäkrades folkpensions- och sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten. Sålunda kan gottgörelsen förutom enligt 132 § även bli avdragbar med stöd av 133 § som den del av alla skatter och avgifter. Gottgörelsen skall fördelas och dras av från dessa till de olika skattetagarna utgående skatter, i proportion till deras belopp.

134 §. Överföring av underskottsgottgörelse på make. Till den del som en skattskyldigs sammanlagda skatter på förvärvsinkomsten inte räcker för att gottgörelsen skall kunna dras av, överförs gottgörelsen på maken och dras av från skatterna på dennas förvärvsinkomst. Också i detta fall skall gottgörelsen i första hand dras av från statsskatten, medan den del av gottgörelsen som överstiger statsskattens belopp dras av från de övriga skatter som tillfaller skattetagarna, i förhållande till dessas skattebelopp. I det fall att skatterna på den skattskyldiges och hans makes förvärvsinkomster inte är tillräckliga för att underskottsgottgörelsen skall kunna dras av, skall det underskott som motsvarar den oavdragna delen ingå i det till respektive kapitalinkomstslag hänförliga underskott, på grundval av vilket kapitalinkomstslagets förlust fastställs. Till denna del kan underskottet dras av från de följande årens kapitalinkomster.

4 kap. Särskilda stadganden

135 §. Skatteavtal. Stadgandets 1, 2 och 4 mom. motsvarar gällande lag för inkomstskattelagens del. Begreppet totalinkomst i 4 mom. ersätts med begreppet nettoinkomst eftersom begreppet totalinkomst slopas.

Finland avstår till vissa delar från att utöva sin beskattningsrätt. I paragrafens 3 mom. föreslås att utgifterna för förvärvande och bibehållande av inkomst som befriats från skatt i Finland inte på motsvarande sätt skall vara avdragbara. Stadgandet tillämpas även i fall där inkomst som erhållits från utlandet beskattas i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet eller enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk. Avdragsförbudet gäller oberoende av 16 § 2 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet också den del av utgifterna som överskrider den i Finlands skattefria inkomsten.

136 §. Beskattningens övre gräns. I inkomstskattelagen föreslås ett stadgande om ett sammanlagt maximibelopp för den skattskyldiges inkomstskatt och förmögenhetsskatt, trots att ett stadgande av detta slag i praktiken kan tillämpas endast i sådana fall där den skattskyldige har påförts förmögenhetsskatt. Den sänkta skattesatsen för kapitalinkomster innebär att det på grund av stadgandet om beskattningens övre gräns blir möjligt att debitera förmögenhetsskatt i flera fall än tidigare.

137 §. Bemyndigande att utfärda förordning. Stadgandet innehåller ett sedvanligt bemyndigande att utfärda förordning. Avsikten är att till en ny inkomstskatteförordning överföra de stadganden om inkomstbeskattning som finns i den gällande förordningen om skatt på inkomst och förmögenhet.

VII AVD. IKRAFTTRÄDELSE- OCH ÖVERGÅNGSSTADGANDEN

138 §. Lagens ikraftträdande. Avsikten är att den nya inkomstskattelagen skall träda i kraft den 1 januari 1993. Den ersätter stadgandena om inkomstbeskattning i 1988 års lag om skatt på inkomst och förmögenhet. Stadgandena om förmögenhetsbeskattning föreslås bli överförda till en ny förmögenhetsskattelag. Det föreslås därför att lagen om skatt på inkomst och förmögenhet upphävs. Eftersom den föreslagna inkomstskattelagen inkluderar stadganden om

förlustutjämning och om kommunalbeskattningen av Oy Alko Ab, kan också dessa speciallagar upphävas.

139 §. Räntor som avses i lagen om källskatt på ränteinkomst. Det är meningen att den för kapitalinkomster gällande 25 procents skattesatsen, fr.o.m. beskattningen för år 1996 skall börja tillämpas på sådana depositioners och masskuldebrevslåns räntor som avses i lagen om källskatt på ränteinkomst. Skatteprocenten för dessa räntor föreslås år 1993 vara 15 och 20 åren 1994 och 1995. För att de skattskyldiga inte skall kunna dra ogrundad nytta genom att dra av till kapitalinkomster hänförliga utgifter från inkomster som beskattas enligt en lägre skattesats, skall källbeskattade räntor inte betraktas som sådana kapitalinkomster som avses i den nya inkomstskattelagen, till den del de inflyter före år 1996. Lagen om källskatt på ränteinkomst kan vara i kraft också efter år 1995 som en lag som reglerar källskatteförfarandet, även om de ränteinkomster som avses i den föreslås vara sådana kapitalinkomster som avses i inkomstskattelagen. Det föreslås senare bli stadgat i källskattelagen om möjligheten att i deklarationen uppge källbeskattade räntor.

140 §. Övergångsperiod för skogsbeskattningen. Eftersom skatten i enlighet med det arealbaserade systemet har betalats på basis av den genomsnittliga skogstillväxten, har de skogsägare som inte under sin ägartid sålt virkeskvantiteter motsvarande tillväxten ett trädbestånd som redan en gång blivit beskattat. Övergångsstadgandet skall förhindra att ett och samma trädbestånd blir beskattat två gånger. Det föreslås därför att fysiska personer, dödsbon och av dessa bildade beskattningssammanslutningar samt samfälliga förmåner skall ges rätt att välja mellan det gamla och det nya systemet. Övriga skattskyldiga föreslås bli överförda till det nya systemet i och med att lagen träder i kraft.

Skogsägarna skall innan beskattningen för år 1993 har slutförts meddela om de för 13 år framåt vill bibehålla den arealbaserade beskattning som avses i den gällande inkomstskattelagen för gårdsbruk. Det föreslås inte vara möjligt att byta beskattningssystem under övergångsperioden. Beskattningen av makar, dödsbon och beskattningssammanslutningar kan verkställas enligt skogsbrukets nettoinkomst endast i det fall att de gemensamt yrkar på detta.

Om den skattskyldige inte själv väljer något-

dera skogsskattesystemet eller om det är oklart vilket han valt, skall de nya stadgandena tillämpas på den skattskyldige.

Eftersom valet görs först före slutförändret av 1993 års beskattning, dvs. år 1994, skall i lagen tas in ett stadgande om vem som får välja skattesystem i det fall att skogen har bytt ägare under år 1993. Av administrativa orsaker föreslås att yrkande på beskattning enligt det arealbaserade systemet får framställas av den som är ägare till skogen den 31 januari 1993. Om den nye ägaren väljer arealbaserad beskattning, skall också på beskattningen av den skattskyldige som ägde skogen i början av året tillämpas samma system år 1993. Om den nye ägaren inte framställer något yrkande, skall båda ägarna beskattas enligt det nya systemet för den skog som varit köpeobjekt.

Eftersom valet görs av skogsägaren, blir det i allmänhet inte nödvändigt att på samma ägares skogar tillämpa olika beskattningssystem. Ett undantag från denna regel utgör sådana ovan relaterade ägarbyten som skett under år 1993 samt sådana fall av samfällt ägande där den skattskyldige utöver sina andelar har endast skog som han äger ensam. På en tilläggsareal som har förvärvats av en skattskyldig som redan förut har beskattats för skogsinkomst skall alltid tillämpas det system som han tidigare har valt. Denna princip gäller också i det fall att tilläggsområdet har erhållits vederlagsfritt. På skog som har erhållits vederlagsfritt efter den 1 januari 1994 skall tillämpas det beskattningssystem som den föregående ägaren valt, i det fall att förvärvaren inte från förr har skog. Vid överlåtelse mellan nära anhöriga är priset ofta så lågt att överlåtelsen blir en mellanform av köp och gåva. Det anses vara fråga om ett förvärv mot vederlag om köpet, bytet eller en annan överlåtelse har skett mot ett vederlag som överstiger tre fjärdedelar av det gängse värdet.

Skogsavdrag får göras endast från sådan kapitalinkomst av skogsbruk som härstammar från en skog som mot vederlag har förvärvats efter denna lags ikraftträdande.

Enligt 13 § inkomstskattelagen för gårdsbruk har det varit möjligt att från nettoinkomsten av skogsbruk särskilt dra av utgifter för byggande av skogsväg och skogsdikning, i form av 25 procents årliga avskrivningar från utgiftsresten. Dessa stadganden har för första gången tillämpats vid beskattningen för år 1991. Skattskyldiga som beskattas för kapitalinkomst av

skogsbbruk får enligt förslaget för byggande av skogsväg och för skogsdikning som har slutförts år 1991 eller därefter, enligt 115 § dra av de oavskrivna anskaffningsutgifterna såsom högst 15 procents årliga avskrivningar.

En skattskyldig som blir beskattad för kapitalinkomst av skogsbruk har eventuellt medan systemet med arealbaserad skogsbeskattning gällde, inom skogsbruket använt maskiner, redskap, byggnader och andra nyttigheter vilka inte har kunnat hänföras till jordbruk eller näringsverksamhet och vilkas anskaffningsutgifter således inte har kunnat avdras. Såsom anskaffningsutgift anses i sådana fall det gängse värdet. Avskrivningarna föreslås bli gjorda enligt vederbörande stadganden i inkomstskattelagen för gårdsbruk.

Virkesförsäljningsinkomster betalas i allmänhet i flera rater. Det är således möjligt att inkomstposter som hänför sig till virkesförsäljningar som ägt rum före lagens ikraftträdande förfaller till betalning ännu efter att lagen har trätt i kraft. Enligt kassapincipen skall de betraktas som inkomster i det fall att den skattskyldige har gått över till det nya systemet. Eftersom detta inte kan anses vara skäligt föreslås det att inkomstposter som har erhållits senast den 31 mars 1993 inte skall betraktas som skattepliktig inkomst i det fall att köpebrevet om virkesförsäljningen har undertecknats före lagens ikraftträdande.

141 §. Överlåtelseavtal som ingåtts före år 1993. De nya stadgandena om överlåtelseavtal föreslås gälla endast överlåtelse som har gjorts år 1993 eller därefter. Stadgandet behövs eftersom vissa av dem är skattskyldiga enligt inkomstskattelagen kan ha en från kalenderåret avvikande räkenskapsperiod, som sträcker sig in på år 1992. I det fall att skatteåret sammanfaller med kalenderåret är det också annars klart att de nya stadgandena om överlåtelse skall tillämpas på överlåtelse som gjorts först efter lagens ikraftträdande.

142 §. Övergångsperiod för resekostnadsersättningar. Stadgandet motsvarar gällande 162 § 3 mom. i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Lagrummet fogades till lagen genom en ändring som trädde i kraft den 28 december 1990 (1343/90). Avsikten är att till år 1996 dämpa verkningarna av den ändring som görs i fråga om grunderna för uträkning av resekostnadsersättningar.

143 §. Tillämpning av vissa ikraftträdelse- och övergångsstadganden i lagen om skatt på

inkomst och förmögenhet. Eftersom den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är relativt ny, är det skäl att hålla kvar vissa av dess ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Detta gäller närmast i fråga om sådana inkomster vilkas beskattning utvidgades i samband med den genomgripande skattereformen. Samtidigt ville man dämpa ändringens verkningar i sådana fall där en inkomst hänförs sig till lagstiftning som gällde före den genomgripande skattereformen eller till avtal som ingåtts före denna. Sådana övergångsstadganden gäller vissa ersättningar som baserar sig på före år 1989 tecknade försäkringar och på före år 1989 inträffade försäkringsfall, penningstytning som grundar sig på före år 1989 ingångna avtal, förmåner i enlighet med lagen om understödkassor, reservistlön och familjepension.

Indelningen av inkomster i kapitalinkomster och förvärvsinkomster gäller också försäkringsutbetalningar som baserar sig på före år 1993 tecknade försäkringar, i det fall att de erhålls efter att reformen trätt i kraft. De skall således efter reformen, beroende på sin karaktär, beskattas antingen som förvärvs- eller kapitalinkomster.

Av en livförsäkringsutbetalning som grundar sig på en försäkring som varit i kraft minst fem år utgör för närvarande hälften skattepliktig inkomst. Det föreslås att detta stadgande upphävs eftersom en sådan försäkringsutbetalning efter reformen blir beskattad enligt den låga skattesatsen för kapitalinkomster och inte, såsom för närvarande, enligt den progressiva skalan.

Invalidavdrag kan enligt förslaget allttjämt erhållas också på basis av en invaliditetsgrad som är lägre än 30 procent, om rätt därtill har förelegat enligt lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. I praktiken gäller detta numera få betydelsefulla stadgande endast sådana fall där invaliditetsgraden har konstaterats före år 1975.

144 §. Räntheavdrag under övergångsperioden. I och med att räntheavdraget blir ett avdrag som görs från kapitalinkomster och som inkluderas i den underskottsgottgörelse som överensstämmer med skattesatsen för kapitalinkomster, minskas nyttan av räntheavdraget i synnerhet för höginkomsttagare, eftersom avdragets progressionslindrande element bortfaller. För de mest skuldsatta får ändringen å andra sidan inte en lika stor betydelse, eftersom

det till det nya avdraget berättigande räntebeloppet höjs.

Det är meningen att ändringen av räntheavdragets karaktär inte oskäligt skall få försvåra de skattskyldigas ställning, vilka har byggt sin ekonomi på ett räntheavdrag av den nuvarande typen. Det föreslås därför att ändringens verkan dämpas genom ett avdrag som under övergångsperioden görs från skatten och som avvecklas gradvis. Det föreslagna avdraget är av administrativa orsaker schematiskt, vilket innebär att dess belopp räknas ut med ADB på basis av beskattningsuppgifterna för år 1992, utan att de skattskyldiga behöver lämna in några särskilda utredningar. Avdragsgrunderna behöver inte heller justeras senare.

Det föreslås att de som har bostadsskuld eller studielån med statsborgen i slutet av år 1992 skall beviljas ett extra räntheavdrag från skatten åren 1993 —1996.

Avdragets fulla belopp föreslås det första året vara 12,5 procent av räntorna på bostadslånet i slutet av år 1992 upp till ett belopp av 30 000 mark och för makar upp till 45 000 mark. Avdragets fulla belopp föreslås således som högst, dvs. år 1993, för ensamstående vara 3 750 mark och för makar 5 625 mark. Avdraget minskar successivt under fem års tid med 2,5 procentenheter årligen.

Eftersom avsikten med avdraget är att kompensera för den förlorade progressionsförmånen, är det nödvändigt att binda det till den skattskyldiges inkomstnivå. Avdraget börjar beviljas fr.o.m. 60 000 marks inkomster och stiger till sitt fulla belopp när inkomsterna uppgår till 160 000 mark. Om inkomsterna är ännu högre ökar de således inte avdragets belopp. Eftersom kompensationsbehovet i och med övergången till det nya systemet för äkta makar börjar avta när räntorna överstiger 45 000 mark, skall det fulla avdragsbeloppet för dem minskas med en fjärdedel av det överskjutande räntebeloppet. I fråga om ensamstående behöver avdragets fulla belopp inte minskas på grund av storleken av räntebeloppet.

När inkomsterna inte når upp till 160 000 mark, skall det fulla avdragsbeloppet enligt förslaget minskas så att avdraget utgör en procent av det fulla beloppet för varje begynnande tusental mark varmed inkomsten överstiger 60 000 mark. T.ex. år 1993 uppgår avdragets fulla belopp för ensamstående till 3 750 mark, varav en procent utgör 37,50

mark. Om den skattskyldiges inkomster är 100 000 mark, skall avdraget räknas ut så att beloppet multipliceras med talet 40, dvs. med antalet fulla tusental mark som överstiger 60 000 mark. Det extra ränteavdraget blir således 1 500 mark.

När det är fråga om makar beviljas avdraget den som i sin deklaration uppgivit det högre beloppet avdragbara räntor. Om båda, såsom vanligt är, har uppgivit samma räntebelopp beviljas avdraget den vars skatt på förvärvsinkomsterna är större, om inte makarna yrkar annorlunda. Yrkandet skall framställas innan beskattningen för år 1993 har slutförts.

De som år 1992 tagit bostadsskuld för vilken de betalar räntor för endast en del av året får inte tillräcklig kompensation genom ett avdrag som är bundet enbart till räntebeloppet. Det samma är fallet beträffande dem vilkas räntnivå på bostadslånet, t.ex. för att de på grund av systemet med bostadssparpremie har fått räntestöd, hittills varit låg men under de närmaste åren kommer att stiga till marknadsräntans nivå. Det föreslås därför att räntan skall anses utgöra minst 8 procent av bostadslånets belopp.

För att maximera ränteavdraget under övergångsperioden kunde det vara förmånligt för den skattskyldige betala räntorna för kommande år på förhand. Eftersom detta inte motsvarar det verkliga stödbehovet föreslås att på förhand betalda räntor vid uträkningen av avdraget skall beaktas endast för skatteåret.

Tekniskt sett skall det extra ränteavdraget enligt förslaget fogas till underskottsgottgårelsen och utgöra en del av denna, men det skall inte inverka på maximibeloppen av underskottsgottgårelsen. Dessa skall bestämmas på basis av särskilda stadganden.

145 §. Förvärvsinkomstavrdrag vid kommunalbeskattningen. Förvärvsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen stämmer överens med den 167 b § som temporärt fogats till den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. Avdraget utgör en del av den inkomstpolitiska helhetsuppbyggnaden och är avsett att gälla åren 1992 och 1993.

146 §. Bostadsavdrag under övergångsperioden. Rätt till bostadsavdrag vid statsbeskattningen har de som har valt avdraget senast vid beskattningen för år 1991. Rätten till bostadsavdrag kvarstår, visserligen till ett sjunkande belopp, ända till beskattningen för år 2 000. För att de som är berättigade till bostadsav-

drag också i fortsättningen skall få räkna sig till godo en förmån som är minst lika stor som bostadsavdraget, skall det fyrfaldiga beloppet av deras per skatteår uträknade bostadsavdrag varje skatteår jämföras med beloppet av deras räntor. När underskottet räknas ut skall det större av dessa belopp beaktas. Jämförelsegrunden är de till underskott berättigande räntorna och inte själva underskottsgottgårelsen, av den orsaken att det annars kan gå så att en sådan till bostadsavdrag berättigad skattskyldig som har stora kapitalinkomster, kvittar sina räntor direkt mot dem och dessutom får räkna sig till godo en mot bostadsavdraget svarande gottgårelse.

Bostadsavdraget under övergångsperioden skall beaktas till det belopp som den skattskyldige skulle ha haft rätt till medan bostadsavdraget var i kraft. Detta föreslås gälla både bostadsavdragets fulla belopp och barnförhöjningen. Beloppen kan vid behov justeras så att förändringar i penningvärdet blir beaktade.

147 §. Övergångsperiod för räntor i samband med förvärvsverksamhet. Enligt lagen om skatt på inkomst och förmögenhet har den skattskyldige rätt till ett i fråga om maximibeloppet obegränsat ränteavdrag på basis av räntor i samband med s.k. övrig förvärvsverksamhet. Stadgandet har tillämpats i fall då räntorna har stått i samband med en tillräckligt omfattande inkomstbringande verksamhet av förvärvsnatur. Under årens lopp har det i rättspraxis skett en viss gränsförskjutning. Som förvärvsverksamhet har t.ex. ansetts uthyrning av minst två hyresbostäder eller förvärv av en bolagsandel som ansluter sig till den skattskyldiges inkomstförvärv.

Inom det nya systemet kommer räntor i samband med förvärvsverksamhet att jämföras med övriga räntor, vilket innebär att för dem i fråga om underskottsgottgårelse gäller samma maximibelopp som för övriga räntor. Om räntorna i samband med förvärvsverksamheten överstiger kapitalinkomsterna, är avdragsrätten för dessa räntor inom det nya systemet mer begränsad än den för närvarande är. Detta är inte skäligt för sådana skattskyldiga som för sin förvärvsverksamhet har tagit lån innan denna reform har trätt i kraft. Det föreslås därför att maximibeloppet av underskottsgottgårelse på basis av räntor i samband med förvärvsverksamhet åren 1993—1997 skall höjas med ett successivt sjunkande belopp. Förhöjningens maximibelopp föreslås bli

uträknat som en procentuell andel av skillnaden mellan ettvarvt skatteårs nettokapitalinkomster och räntorna på 1992 års skuld för förvärvsverksamhet. Om den skattskyldige inte har kapitalinkomsterna skall räntorna direkt beaktas som underskott. Följande exempel visar hur avdraget räknas ut:

Räntorna i samband med den skattskyldiges förvärvsverksamhet 1992	100 000 mk
Kapitalinkomster 1993	0 mk
Underskottsgottgörelsens maximibelopp	8 000 mk
Förhöjningen av underskottsgottgörelsens maximibelopp 20 % x 100 000 mk 1993	20 000 mk
Underskottsgottgörelsens sammanlagda maximibelopp	28 000 mk

De till underskottsgottgörelse berättigande räntorna uppgår i exemplet till 112 000 mark.

Möjligheten att höja underskottsgottgörelsens maximibelopp genom att betala räntor på förhand föreslås bli begränsad på samma sätt som beträffande ränteavdraget under övergångsperioden. Således beaktas endast räntor som hänför sig till skatteåret. Det är inte heller skäl att höja underskottsgottgörelsens maximibelopp i sådana fall där den skattskyldige under skatteåret har haft ett högt räntebelopp som hänfört sig till förvärvsverksamheten, medan skulderna vid skatteårets utgång har underskridit räntebeloppet eller varit obefintliga. Det föreslås därför att såsom räntor skall anses ett belopp som uppgår till högst 15 procent av den till förvärvsverksamheten hänförliga skulden vid utgången av skatteåret.

Om underskottsgottgörelsens maximibelopp har höjts med den gottgörelseandel som maken inte kunnat utnyttja, skall förhöjningen på basis av räntorna i samband med förvärvsverksamheten göras på detta sätt upp till det redan förhöjda maximibeloppet.

148 §. Bolagsmannaavdrag under övergångsperioden. Övergången till att vid beskattningen av personbolag beskatta inkomsten hos delägarna vore ägnad att skärpa beskattningen i fall där ett personbolags inkomst har delats så att hälften beskattas som bolagets inkomst och hälften som delägarnas inkomst och efter reformen kommer delägarna inte att ha någon kapitalinkomstandel från bolaget. För att dämpa effekten av denna ändring föreslås en sex

års övergångsperiod. Under den beviljas ett särskilt bolagsmannaavdrag till förmån för de av halveringsbeslutet år 1992 berörda bolagsmännen i öppna bolag och kommanditbolag, som fortsätter att vara delägare i ett bolag av detta slag.

Bolagsmannaavdrag beviljas endast från förvärvsinkomst. Dess fulla belopp räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av de kapitalandelar och de förvärvsinkomstandelar som bolagsmannen fått. Eftersom avdraget enligt förslaget beviljas de enskilda bolagsmännen och inte bolaget, kan inkomstandelarna härstamma från flera olika bolag. Endast s.k. halverade bolag skall dock beaktas.

Bolagsmannaavdragets fulla belopp föreslås vid beskattningarna för åren 1993 och 1994 utgöra 15 procent av de nämnda inkomstandelarna, upp till att sammanlagt belopp om 200 000 mark. Fr.o.m. år 1995 skall avdraget successivt minskas med tre procentenheter årligen så att det sista året avdraget beviljas blir 1998.

Eftersom syftet med bolagsmannaavdraget är att stödja framförallt företag med en svag kapitalstruktur, skall avdraget minskas med hälften av de sammanlagda kapitalinkomstandelar som bolagsmännen erhåller. Tröskeln för bolagsmannaavdraget uppnås således alltid då kapitalinkomsternas andel av personbolagens inkomstandelar blir dubbelt större än den procentuella andel som beviljas såsom bolagsmannaavdrag. Åren 1993 och 1994 utgör denna andel 30 procent och den sjunker i takt med bolagsmannaavdraget till sex procent år 1998. Som högst är bolagsmannaavdraget 30 000 mark, dvs. 15 procent av 200 000 mark. Enligt förslaget beviljas avdraget inte om bolagsmannens kapitalinkomstandelar sammanlagt uppgår till minst 60 000 mark.

När bolagsmannaavdraget beviljas görs ingen skillnad mellan ansvariga och tysta bolagsmän.

149 §. Fastställande av kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som hänför sig till skatteår 1993. De nya värderingsstadganden som gäller företagsförmögenhet föreslås träda ikraft vid förmögenhetsbeskattningen för skatteåret 1993. För att kapitalinkomstandelen vid inkomstbeskattningen också skall beräknas enligt de nya värderingsprinciperna föreslås att beräkningen för skatteåret 1993 skall basera sig på den nettoförmögenhet som hör till närings-

verksamheten eller jordbruket vid utgången av skatteåret.

150 §. Avdrag av förluster som hänför sig till skatteår före 1993. Det behövs specialreglering som gäller avdrag av förluster som hänför sig till skatteår före 1993 vid beskattningen år 1993 och därpåföljande år bl.a. på grund av att indelningen i förvärvskällor ändras. I reformen föreslås att den tid under vilken förluster får dras av förlängs till tio skatteår. Preskriptionstiden för förluster som fastställts för skatteår före år 1993 förlängs emellertid inte.

151 §. Fysiska personers och dödsboms förluster för skatteår före 1993. I det differentierade inkomstskattesystemet skall de förluster som hänför sig till fysiska personers och dödsboms inkomstslag fastställas skilt för sig vid statsbeskattningen. Förlust av förvärvsinkomst dras av från de följande årens förvärvsinkomst medan förlust av kapitalinkomst dras av från de följande årens kapitalinkomster. De förluster som hänför sig till skatteår före skatteåret 1993 skall i första hand dras av från förvärvsinkomsten. Till den del som förlusterna dock inte kan dras av från förvärvsinkomsten, skall de dras av från kapitalinkomsten. Detta avdragsförfarande för förluster föreslås också gälla sådana gamla, av näringsverksamhet föranledda förluster som för närvarande ingår i den skattskyldiges vid statsbeskattningen fastställda förlust. Sådana gamla förluster som härrör från näringsverksamhet skall således inte dras av från näringsidkarens resultat av näringsverksamheten förrän denna delas i förvävs- och kapitalinkomst.

Till följd av de begränsningar som sedan skatteåret 1989 vid statsbeskattningen gällt avdrag för förlust av gårdsbruk har förlust vid gårdsbruks förvärvskälla fastställts särskilt. Förlusten har dragits av från samma förvärvskällas inkomst även vid statsbeskattningen. Obegränsad rätt att dra av gamla gårdsbruksförluster från den skattskyldiges samtliga förvärvsinkomster fr.o.m. skatteåret 1993 skulle inte motsvara målsättningarna för de gällande begränsningarna. Det föreslås därför att vid statsbeskattningen fastställd gårdsbruksförlust skall få dras av högst till det sammanlagda belopp som motsvarar den företagsinkomst av jordbruket som skall fördelas och kapitalinkomsten av skogsbruket eller nettoinkomsten av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk samt det skattepliktiga värdet av leveransarbete.

Fysiska personers och dödsboms vid kommunalbeskattningen fastställda förluster skall enligt förslaget dras av från skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen. Förluster vid andra fastighetsförvärvskällor än gårdsbruksenheter skall emellertid inte längre dras av vid kommunalbeskattningen, eftersom kapitalinkomsten av en fastighet enligt förslaget är skattepliktig endast vid statsbeskattningen. Rätten att dra av förlust vid rörelseförvärvskälla, yrkesförvärvskälla och gårdsbruk föreslås bli begränsad, för att avdrag för dessa förluster inte omotiverat skulle öka i samband med övergången till det differentierade inkomstskattesystemet. Förlust vid rörelseförvärvskälla och yrkesförvärvskälla skall dras av högst till ett belopp som motsvarar förvärvsinkomstandelen av den näringsinkomst som ingår i skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen. Förlust som hänför sig till gårdsbruk dras av högst till den sammanlagda beloppet av den i skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen ingående förvärvsinkomstandelen av jordbruket och den nettoinkomst av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk samt värdet av skattepliktigt leveransarbete.

152 §. Samfunds, näringsammanslutningars och samfällda förmåners förluster från skatteår före skatteåret 1993. Den förändrade indelningen i förvärvskälla förutsätter i fråga om beskattningen av samfund, sammanslutningar och samfällda förmåner specialregleringar om rätten att dra av gamla förluster. Gamla förluster skall fördelas och dras av från näringsverksamhetens och jordbrukets förvärvskälla samt: den personliga förvärvskällan, både vid statsbeskattningen och kommunalbeskattningen. Till denna nya förvärvskälla skall hänföras hälften av det sammanlagda beloppet av de förluster från tidigare år som för varje skatteår fastställts vid stats- och kommunalbeskattningen. Utgångspunkten är den att förlusterna vid kommunalbeskattningen skall fördelas i överensstämmelse med den nuvarande indelningen i förvärvskälla.

Förlusterna fördelas på det sätt varom stadgas i 1 mom. oberoende av huruvida den skattskyldige år 1993 har en sådan ny förvärvskälla som motsvarar den gamla förvärvskällan. Om exempelvis ett aktiebolag inte längre bedriver näringsverksamhet blir de gamla förluster som hänför sig till näringsverksamheten inte avdragna. I 2 mom. ingår emellertid ett kompletterande stadgande om avdrag av för-

luster som hänför sig till jordbruk då en förlust som hänför sig till jordbruk även kan härröra sig från skogsbruk.

153 §. Beskattningssammanslutningars förluster från skatteår före skatteåret 1993. När en beskattningssammanslutnings och dess delägarers beskattning ändras skall för sammanslutningen inte längre fastställas någon förlust, utan sammanslutningens förlust skall fr.o.m. skatteåret 1993 fördelas mellan delägarna. I praktiken är det emellertid svårt att fördela en beskattningssammanslutnings gamla förluster mellan delägarna. En beskattningssammanslutnings förluster från skatteår före skatteåret 1993 skall enligt förslaget dras av från sammanslutningens nettoinkomst innan denna fördelas mellan delägarna. Gamla förluster skall enligt förslaget delas upp mellan beskattningssammanslutningens förvärvskälla enligt samma principer som de vilka föreslås bli tillämpade vid beskattningen av samfund, näringsssammanslutningar och samfällda förmåner.

154 §. Tillämpning av stadganden som gäller enbart statsbeskattning respektive kommunalbeskattning. Vissa lagar om skattelättnader, såsom lagen om skattelättnader inom utvecklingsområdena (290/82) och lagen om investeringsfonder (309/64), innehåller stadganden enligt vilka ett visst avdrag görs endast vid statsbeskattningen eller en viss inkomstpost är skattefri endast vid kommunalbeskattningen. Endast vid kommunalbeskattningen tillämpas bl.a. beskattning av fastighet enligt prövning, som med stöd av 3 § lagen om upphävande av beskattningens stadganden om beskattning enligt prövning (655/92) kan tillämpas ännu skatteåren 1993 och 1994. Vid prövningen av det skäliga beloppet skall härvid dock beaktas endast den andel av skatteåret som föregått kalenderåret 1993.

Efter kapitalskattereformen kommer det inte längre att föreligga skillnader av det ovan beskrivna slaget mellan stats- och kommunalbeskattningen. Det nuvarande systemet med fristående statsbeskattning och kommunalbeskattning frångås nämligen när det gäller beskattning av andra inkomster än förvärvsinkomster. Särskilda stadganden behövs emellertid med tanke på sådana situationer där det vid beskattningen av samfunds, samfällda förmåners, näringsssammanslutningars eller fysiska personers näringsverksamhet förekommer regleringar som enbart gäller statsbeskattning eller kommunalbeskattning och som härstam-

mar från tidigare år. Det föreslås därför att beloppen av de poster skall halveras, vilka hänför sig till avdrag som görs endast vid statsbeskattningen eller kommunalbeskattningen och vilka skall fogas till inkomsten.

I fråga om samfund och samfällda förmåner föreslås skatteverkan av de nämnda avdragen och tilläggen vara oförändrad. Vid beskattningen av öppna bolags, kommanditbolags och enskilda näringsidkares näringsinkomst är verkan beroende av till vilken del inkomsten beskattas som förvärvsinkomst och till vilken del den beskattas som kapitalinkomst. Med tanke på lagens klarhet och förvaltningens enkelhet är det motiverat att utsträcka halveringsstadgandet också till dessa, i synnerhet som stadgandet i praktiken kommer att tillämpas relativt sällan och det i allmänhet kommer att gälla mindre betydande inkomst- eller avdragsposter.

155 §. Tillämpning av hänvisningstadganden annanstans i lagen. I annan lagstiftning ingående hänvisningar till lagar som upphävs genom inkomstskattelagen anses syfta på antingen inkomstskattelagen eller på förmögenhetsskattelagen.

1.2. Lag om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund

1 §. Till följd av den ändrade indelningen i förvärvskällor föreslås paragrafens stadganden om fastighetsinkomst bli så ändrade att de motsvarar de uttryck som används i inkomstskattelagen.

6 §. Det i 2 mom. stadgade förfarandet att bereda kommunstyrelsen tillfälle att avge utlåtande föreslås bli slopat i och med att kommunalbeskattningen av samfund ändras. Förfarandet har varit baserat på den skattetagarstatus som tillkommer samfundets hemkommun eller den ort där fastigheten eller verksamhetsstället finns.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Utkastet till inkomstskatteförordning är finns i bilaga 2 till denna proposition.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1993. De tillämpas första gången vid beskattningen för 1993.

4. Lagstiftningsordning

Utgångspunkten för reformen har varit att trygga de olika skattetagarnas ställning på ett rättvist sätt. Man har fäst särskild uppmärksamhet vid kommunernas och församlingarnas ställning som inte skall försvagas på grund av skattereformen. Kommunernas och församlingarnas skatteintäkter bibehålls på sin nuvarande nivå både vid personbeskattningen och samfundsbeskattningen. Under beredningen av reformen har bl.a. en fråga aktualiserats, nämligen frågan om huruvida de i lagförslaget

ingående ändringsförslag som rör skattetagarnas ställning begränsar kommunernas beskattningsrätt och självstyrelse med hänsyn till 51 § regeringsformen så, att propositionen borde behandlas i den ordning som enligt 67 § riksdagsordningen gäller för stiftande av grundlag. Behandling i grundlagsordning skulle dock inte behövas, eftersom i stadgandena om kommunernas beskattningsrätt med avseende på förvärvsinkomster och stadgandena om kommunernas rätt till avkastningen av samfundsskatten samtliga inkomsters, och alltså även kapitalinkomsternas betydelse med hänsyn till de olika skattetagarnas skatteintäkter har beaktats. Lagförslaget bör därför enligt regeringens uppfattning behandlas i den ordning som stadgas i 66 § riksdagsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Inkomstskattelag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

I AVDELNINGEN ALLMÄNNA STADGANDEN

1 kap.

Lagens tillämpningsområde

1 §

Inkomstskatt och skattetagare

På förvärvsinkomst skall betalas skatt till staten, kommunen och församlingen.

På kapitalinkomst skall betalas skatt till staten. Kommunernas rätt till avkastningen av beskattningen av kapitalinkomster tas i beaktande vid fördelningen av skatteinkomsterna på det som nedan i denna lag och i lagen om skatteuppbörd (611/78) stadgas.

På inkomster av samfund och samfällda förmåner skall betalas skatt till staten, kommunen och församlingen.

2 §

Andra stadganden om inkomstskatt

Om beräkning av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk, källskatt på ränteinkomst, om beskattningsförfarandet, förskotts- och skatteuppbörd stadgas särskilt.

På beskattning av begränsat skattskyldigs inkomst och på gottgörelse för bolagsskatt tillämpas utöver denna lag vad som stadgas särskilt.

2 kap.

Allmänna definitioner

3 §

Samfund

Med *samfund* avses i denna lag
1) staten och dess inrättningar,

- 2) kommuner och kommunalförbund,
- 3) församlingar och andra religionssamfund,
- 4) aktiebolag, andelslag, sparbanker, placementsfonder, ömsesidiga försäkringsbolag, lånemagasin, ideella och ekonomiska föreningar, stiftelser och inrättningar,
- 5) sådana utländska konsortier som skulle betraktas som sammanslutningar eller samfälliga förmåner om de vore inhemska,

6) utländska dödsbon,
 7) andra juridiska personer eller för särskilt ändamål förbehållna förmögenhetskomplex som är jämförbara med de samfund som nämns i 1-6 punkterna.

4 §

Sammanslutning

Med sammanslutning avses i denna lag

1) öppna bolag, kommanditbolag och sådana konsortier som två eller flera personer har bildat för att bedriva näringsverksamhet och som är avsedda av verka för delägarnas gemensamma räkning, om de inte skall betraktas som samfund (*näringsammanslutning*),

2) partrederi samt sådana konsortier som två eller flera personer har bildat för att bruka eller förvalta en fastighet (*beskattningssammanslutning*).

Som sammanslutningar betraktas inte sådana konsortier som två eller flera skattskyldiga som idkar näringsverksamhet har bildat för utförande av ett byggnadsarbete eller annat därmed jämförbart arbete om vilket har överenskommit på förhand.

5 §

Samfällid förmån

Som *samfällida förmåner* betraktas samfällid skog, väglag, fiskelag och skifteslag samt andra med dessa jämförbara konsortier.

6 §

Fastighet

Vad denna lag stadgar om fastigheter tillämpas också på sådana byggnader, konstruktioner och andra inrättningar på annans mark som tillsammans med besittningsrätten till marken kan överlåtas till tredje man utan att markägaren hörs.

7 §

Makar

Med makar avses i denna lag personer som har ingått äktenskap med varandra före skatteårets utgång.

På makar som för att upphöra med sin samlevnad antingen har bött åtskils hela skatteåret eller under skatteåret varaktigt har flyttat isär och på makar som inte vardera är allmänt skattskyldiga tillämpas dock inte stadgandena om makar i denna lag.

Stadgandena om makar i denna lag tillämpas även på personer som under skatteåret fortfarande har levat under äktenskapsliknande förhållanden i gemensamt hushåll utan att ingå äktenskap med varandra och som tidigare har varit gifta med varandra eller som har eller har haft ett gemensamt barn.

8 §

Minderårigt barn och fosterbarn

Med *minderåriga barn* avses i denna lag barn som före skatteårets utgång inte har fyllt 17 år.

Vad denna lag stadgar om barn tillämpas även på barn till den skattskyldiges make och på den skattskyldiges eller hans makes adoptivbarn och fosterbarn.

Med *fosterbarn* avses i denna lag barn som utan ersättning uppfostas hos någon annan än sina föräldrar, adoptivföräldrar eller maken till någondera av föräldrarna och vars försörjning inte berättigar någon annan till de avdrag för barn om vilka stadgas i denna lag. Har ett barn under skatteåret varit fosterbarn till två eller flera personer, har den av fosterföräldrarna rätt till avdrag som under skatteåret längst har försörjt barnet.

Är barnets föräldrar gifta med varandra vid utgången av skatteåret, anses båda föräldrarna under skatteåret ha försörjt barnet. Är barnets föräldrar inte gifta vid utgången av skatteåret eller har de i syfte att upphöra med sin samlevnad varaktigt bött åtskils, anses den förälder som anförtratts vårdnaden om barnet ha försörjt det under skatteåret. Har båda föräldrarna anförtratts vårdnaden om barnet eller har även den andra föräldern annars haft vårdnad om barnet, anses den av föräldrarna som under största delen av skatteåret har haft den omedelbara vårdnaden om barnet ha försörjt detta.

II AVDELNINGEN SKATTSKYLDIGHET

1 kap.

Skattskyldighetens territoriella omfattning

9 §

Allmän och begränsad skattskyldighet

Skyldiga att betala skatt på inkomst är

1) personer som under skatteåret har varit bosatta i Finland, inhemska samfund, samfälliga förmåner och dödsbon för inkomst som förvärvats här och annorstädes (*allmän skattskyldighet*),

2) personer som under skatteåret inte har varit bosatta i Finland samt utländska samfund för inkomst som förvärvats här (*begränsad skattskyldighet*).

Begränsat skattskyldiga är inte skyldiga att betala skatt för här förvärvad ränteinkomst på kontofordringar som uppkommit vid utrikeshandeln, på medel som deponerats i bank eller annan penninginrättning, på obligationer, debentures, andra masskuldebrevslån eller på sådana till Finland upptagna lån, som inte skall anses som jämförbara med kapitalplacering.

En utländsk kreditinrättning som har ett filialkontor i Finland är utan hinder av 2 mom. skyldig att betala skatt på grund av all inkomst som filialkontoret förvärvat.

En skattskyldig som endast en del av skatteåret har varit bosatt i Finland beskattas för denna tid enligt 1 mom. 1 punkten och för återstoden av året enligt 2 punkten.

10 §

Inkomst som förvärvats i Finland

Inkomst som förvärvats i Finland är bland annat

1) inkomst av här belägna fastigheter eller av lägenheter som innehas på grund av aktier i ett finskt bostadsaktiebolag eller annat aktiebolag eller på grund av medlemskap i ett bostadsandelslag eller ett annat andelslag,

2) inkomst av rörelse som bedrivits, av yrke som utövats här eller inkomst av jordbruk eller skogsbruk som bedrivits här,

3) löneinkomst av finska staten, en finsk kommun eller något annat finskt offentligt samfund,

4) annan löneinkomst än sådan som nämns i

3)-punkten, om arbetet, uppdraget eller tjänsten uteslutande eller huvudsakligen har utförts i Finland för en härvarande arbets- eller uppdragsgivares räkning,

5) pensionsinkomst från finska staten, en finsk kommun eller ett annat finskt offentligt samfund, eller pensionsinkomst som direkt eller indirekt grundar sig på ett arbete, ett uppdrag eller en tjänst som avses i föregående punkt eller på en trafik- eller pensionsförsäkring som tecknats i Finland,

6) dividend, ränta på andelskapital och annan med dem jämförbar inkomst från ett finskt aktiebolag, andelslag eller annat samfund, gottgörelse för bolagsskatt som hänförs till dessa samt andelar i finska sammanslutningars inkomst,

7) ränteinkomst, då gäldenären är en person bosatt i Finland eller ett finskt samfund, en finsk sammanslutning eller samfällig förmån eller ett finskt dödsbo,

8) royalty, licensavgift och annan med dem jämförbar gottgörelse, då den egendom eller rätt på vilken gottgörelsen grundar sig används i näringsverksamhet här eller då den som är skyldig att betala gottgörelsen är en person bosatt i Finland eller ett finskt samfund, en finsk sammanslutning eller samfällig förmån eller ett finskt dödsbo,

9) vinstandelar i finska placeringsfonder samt fondandelar och överskott som erhållits från finska personalfonder,

10) vinst som uppkommit vid överlåtelse av en fastighet som är belägen här eller av aktier eller andelar i ett finskt bostadsaktiebolag eller annat aktiebolag eller andelslag, av vars samtliga tillgångar mera än 50 procent utgörs av en eller flera fastigheter som är belägna här.

11 §

Boende i Finland

En person anses vara bosatt i Finland om han har sitt stadigvarande bo och hemvist här eller om han vistas här över sex månader i följd, varvid tillfällig frånvaro inte anses medföra avbrott i vistelsen. En finsk medborgare anses dock vara bosatt i Finland även om han inte vistas här över sex månader i följd, tills dess tre år har förflutit efter utgången av det år under vilket han lämnade landet, om han inte visar att han inte under skatteåret har haft väsentlig anknytning till Finland. Visas inte något annat, anses en finsk medborgare efter

nämnda tidpunkt inte vara bosatt i Finland.

Som bosatt i Finland anses även

1) en finsk medborgare som tjänstgör vid Finlands utrikesrepresentation och hör till den utsända personalen samt står i anställningsförhållande till finska staten,

2) en finsk medborgare som arbetar utomlands i uppdrag för Finlands Utrikeshandelsförbund r.f. och som omedelbart innan han ingick arbetsavtalet angående detta arbete var bosatt i Finland.

Har en finsk medborgare som tjänstgör utomlands vid Förenta Nationerna eller något av dess fackorgan, vid Internationella atomenergiorganisationen eller i internationellt utvecklingssamarbete omedelbart innan han ingått tjänstgöringsavtalet varit bosatt i Finland i enlighet med 1 mom., anses han medan denna tjänstgöring pågår vara bosatt i Finland, om han inte visar att han under skatteåret inte har haft väsentlig anknytning till Finland. Under de förutsättningar om vilka stadgas ovan anses en sådan finsk medborgare vara bosatt i Finland, som i huvudsyssla stadigvarande står i något annat tjänsteförhållande till finska staten utomlands än ett sådant som avses i 2 mom.

12 §

Skattskyldighet för diplomater och anställda vid internationella organisationer

Den som tjänstgör vid en främmande stats diplomatiska eller annan därmed jämförbar beskickning i Finland eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller i Finland vid Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller Internationella atomenergiorganisationen eller vid någon annan betydelsefull internationell organisation eller något annat betydelsefullt internationellt organ, varom finansministeriet på framställning av utrikesministeriet har bestämt att det för viss tid skall jämföras med de ovan angivna organisationerna, medlemmar av hans familj eller enskilda tjänstepersonal är, om de inte är finska medborgare, skyldiga att betala skatt endast

1) för inkomst av fastigheter som är belägna här,

2) för inkomst av näring som bedrivs här,

3) för hyresinkomst av lägenheter som innehas på grund av aktier i ett finskt bostadsaktiebolag eller annat aktiebolag eller på grund av

medlemskap i ett bostadsandelslag eller annat andelslag,

4) för löne- och pensionsinkomst som uppburits här för någon annan befattning än en sådan som avses i detta moment.

Begränsat skattskyldig som inte är finsk medborgare är inte skyldig att betala skatt i Finland för lön eller arvode som han förvärvat på grund av arbete för en mellanstatlig konferens i Finland.

13 §

Skattskyldighet för anställd på finskt fartyg

Den som är anställd på ett finskt fartyg eller luftfartyg och som inte enligt denna lag kan anses vara bosatt i Finland, är skyldig att betala skatt endast för den löneinkomst som han förvärvat på grund av arbete som utförts ombord på fartyget eller på arbetsgivarens order tillfälligt någon annanstans för fartygets räkning, för pensionsinkomst som direkt eller indirekt grundar sig på sådant arbete, liksom även för inkomst som förvärvats här. Med finskt fartyg jämställs sådant utländskt fartyg som en finsk arbetsgivare hyr eller innehar på någon annan grund än hyra och med vilka följer endast en fåtalig besättning eller inte någon besättning alls.

2 kap.

Vissa allmänna stadganden om skattskyldigheten

14 §

Särbeskattning av makar

Makar beskattas vid stats- och kommunalbeskattningen på basis av de inkomster som de förvärvat såsom särskilda skattskyldiga.

Om makarna gemensamt bedriver näringsverksamhet eller jordbruk (*företagarmakar*) skall förvärvsinkomstendelen av den företagsinkomst som avses i 30 § fördelas mellan makarna i förhållande till deras arbetsinsats. Om inte något annat visas anses makarnas arbetsinsats vara lika stor.

Företagsmakarnas kapitalinkomstendelen av företagsinkomsten fördelas mellan makarna i enlighet med andelen de har i den nettoförmögenheten som hänförs till verksamheten. Om inte något annat visas anses makarnas andelar vara lika stora.

På beskattningen av inkomsten av skogsbruk

som makarna bedriver gemensamt skall stadgandena om beskattningssammanslutningar tillämpas.

15 §

Beskattning av beskattningssammanslutningar och deras delägare

Beskattningssammanslutningar är inte särskilda skattskyldiga. För en beskattningssammanslutning skall dock fastställas nettoinkomsten eller den negativa nettoinkomsten av jordbruket och nettoinkomsten eller den negativa nettoinkomsten av annan verksamhet. Den nettoinkomst av skogbruket som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk skall också fastställas särskilt.

De för en beskattningssammanslutning fastställda, ovan nämnda nettoinkomsterna eller de negativa nettoinkomsterna skall fördelas mellan delägarna enligt deras andelar av sammanslutningens nettoinkomster eller negativa nettoinkomster.

Resultatet av jordbruk för delägare i beskattningssammanslutning beräknas genom att från hans andel av jordbrukets nettoinkomster eller negativa inkomster dras av de ränteutgifter som hänför sig till sammanslutningens jordbruk.

16 §

Beskattning av näringsammanslutningar och deras delägare

Näringsammanslutningar är inte särskilda skattskyldiga. För en näringsammanslutning skall dock fastställas resultatet av näringsverksamheten, vilket efter avdrag av tidigare skatteårs förluster skall delas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar de har av sammanslutningens inkomst. Näringsverksamhetens förlust skall dras av från resultatet av sammanslutningens näringsverksamhet under de följande skatteåren.

Om en näringsammanslutning utöver inkomst av näringsverksamhet har jordbruksinkomst och annan inkomst, skall för sammanslutningen särskilt fastställas resultatet av jordbruk och inkomsten av den övriga verksamheten under skatteåret, vilka efter avdrag av de tidigare skatteårs förluster skall delas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar som de har av sammanslutningens inkomst. Jordbruket förlust skall dras av från

resultaten av sammanslutningens jordbruk under de följande skatteåren och förlust av övrig verksamhet från resultatet av den övriga verksamheten.

Vid beräkningen av en näringsammanslutnings inkomst skall inte beaktas sådana dividender, räntor eller vinstandelar vilka sammanslutningen förvärvat i hemlandet och vilka är förknippade med rätt till gottgörelse för bolagsskatt, och inte heller till dessa ansluten gottgörelse för bolagsskatt. Sådana dividender, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som avses ovan skall delas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar de har av sammanslutningens resultat.

17 §

Beskattning av dödsbon och deras delägare

En under skatteåret avlidne persons dödsbo beskattas för detta år såväl för den avlidnes som för boets inkomst. På dödsboet tillämpas då de stadganden i denna lag som skulle ha tillämpats på den avlidne.

Dödsbon beskattas som särskilda skattskyldiga. Ett dödsbo som bedriver affärsverksamhet beskattas dock som en särskild skattskyldig för tre skatteår efter det år då arvlåtaren avled och därefter som en sammanslutning.

Som skattepliktig inkomst för en dödsbo-delägare anses inte den andel han fått av dödsboets inkomst.

Ett dödsbo är inhemskt om arvlåtaren när han avled skall anses ha varit bosatt i Finland i enlighet med denna lag. Dödsbon efter personer som avses i 12 § är dock inte inhemska.

18 §

Beskattning av samfällda förmåner och deras delägare

I 5 § nämnda samfällda förmåner beskattas som särskilda skattskyldiga.

Som skattepliktig inkomst för en samfälld förmåns delägare betraktas inte den andel han fått av den samfällda förmånens inkomst.

Väglag betalar skatt på inkomst till kommun och församling enligt den inkomstskatteprocent som avses i 124 § 3 mom.

19 §

Konkursbons ställning vid beskattningen

Konkursbon är inte särskilda skattskyldiga

och en konkurs ändrar inte heller i övrigt den skattskyldiges ställning vid beskattningen. Den del av skatten som baserar sig på konkursboets näringsverksamhet påförs likväl boet.

3 kap.

Samfund som helt eller delvis är skattefria

20 §

Samfund som är befriade från inkomstskatt

Fria från skatt på inkomst är

1) Finlands Bank, Helsingfors universitet, Oy Yleisradio Ab, Nordiska Investeringsbanken, Nordiska projektexportfonden, Nordiska utvecklingsfonden, Nordiska miljöfinansieringsbolaget, Utvecklingsområdesfonden Ab, Fonden för industriellt utvecklingssamarbete Ab, Finlands Exportkredit Ab, Ekokem Oy Ab, Finlands självständighets jubileumsfond och statens säkerhetsfond,

2) folkpensionsanstalten, kommunala pensionsanstalten, sjuk- och begravningshjälpskassorna, placeringsfonderna, personalfonderna, avgångsbidragsfonderna, de riksomfattande arbetslöshetskassorna, centralkassan för arbetslöshetskassorna, arbetslöshetskassornas stöd-kassa och arbetslöshetskassornas stödstiftelse,

3) aktiebolag som en kommun har bildat för att förvärva, äga och hyra ut bostäder inom kommunen och som uppfyller villkoren i 2 mom.

Aktiebolag som avses i 1 mom. 3 punkten är fria från skatt på inkomst om alla aktier i bolaget sedan bolagets bildande har varit i en kommuns ägo och bolaget inte delar eller har delat ut dividend. Ett villkor för skattefriheten är även att bolaget inte bedriver annan verksamhet än sådan som nämns i 1 mom. 3 punkten samt att bolaget, utöver aktier i bostadsaktiebolag som berättigar till besittning av bostadslägenheter och fastigheter som är reserverade enbart för bostadsbruk, inte äger någon annan egendom än sådan som är nödvändig för dess verksamhet. Vid uthyrning av bostäder skall bolaget iaktta de grunder som kommunen har fastställt för val av hyresgäster.

21 §

Delvis skattefria samfund

Skatt på inkomst skall till kommunen och

församlingen enligt den inkomstskatteprocent som anges i 124 § 3 mom. betalas av

1) staten och dess inrättningar samt Oy Alko Ab,

2) Penningautomatföreningen samt Oy Veikua Ab på inkomst av annan verksamhet än sådan som hänförs till lotteriskattelagen (552/92) och till lagen om förströelseautomater (426/76) samt på inkomst från automat som framställer musik,

3) kommuner, samkommuner, kommunalförbund, landskap, den evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet samt andra religionssamfund och deras församlingar samt pensionsanstalter, pensionsstiftelser eller -kassor som grundats för deras anställda eller motsvarande pensionsanstalter, -stiftelser eller -kassor som får understöd av allmänna medel.

Staten och dess inrättningar skall betala skatt endast för inkomst som avkastas av gårdsbruksenheter och andra därmed jämförbara fastigheter, för inkomst av andra sådana fastigheter som inte används för allmänna ändamål samt för inkomster av industriell och annan rörelse som är jämförlig med privata företag. Staten är dock inte skattskyldig för inkomst som den erhåller från affärs- eller produktionsföretag som huvudsakligen verkar för att tillgodose statliga inrättnings behov eller från fartygs-, flyg- och biltrafik, järnvägar, kanaler, hamnar eller post-, tele- och radioinrättningar.

Landskap, kommuner och kommunalförbund, den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet samt deras församlingar ävensom andra religionssamfund är skattskyldiga på det sätt som avses i 1 mom. endast för inkomst av näringsverksamhet och inkomst av fastigheter eller delar av fastigheter som använts för annat än allmänt eller allmännyttigt ändamål.

Oy Alko Ab skall betala skatt på det sätt som avses i 1 mom. endast för inkomst av sina industrianläggningar och fastigheter samt för inkomst av alkoholutskänkning. Såsom inkomst av tillverkning av i 1 § alkohollagen (459/68) avsedda alkoholhaltiga ämnen och denaturerade alkoholhaltiga ämnen samt från fastighet som hör till en industrianläggning som används vid tillverkning av nämnda ämnen anses 3 procent av tillverkningsvärdet av de alkoholhaltiga ämnen som under skatteåret framställts vid industrianläggningen, minskat med tullavgifterna för råvarorna.

Såsom inkomst av fastighet anses även kapitalinkomst av skogsbruk.

22 §

Allmännyttiga samfund

Ett samfund är allmännyttigt då

1) det verkar enbart och omedelbart för allmän fördel i materiell, andlig, sedlig eller samhällelig bemärkelse,

2) dess verksamhet inte enbart gäller begränsade personkategorier,

3) det inte genom sin verksamhet bereder dem som är delaktiga i samfundet ekonomisk förmån i form av dividend eller vinstandel eller i form av sådan lön eller annan gottgörelse som är större än skäligt.

Som allmännyttiga samfund kan bland annat anses lantbrukscentraler, lantbrukssällskap och lantmannagillen, arbetarföreningar, arbetsmarknadsorganisationer, ungdoms- och idrottsföreningar, med dem jämförbara föreningar som främjar hobby- och fritidsverksamhet baserad på frivilligt medborgararbete, i partiregistret införda partier samt deras medlems-, lokal-, parallell- eller understödsföreningar, liksom även andra samfund vars egentliga syfte är att påverka statens angelägenheter eller att bedriva social verksamhet eller understöda vetenskap eller konst.

23 §

Skattskyldighet för allmännyttiga samfund

Sådana allmännyttiga samfund som avses i 22 § ovan är skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet. Dessutom är de skattskyldiga till kommunen och församlingen för inkomst av fastigheter eller delar av fastigheter som använts för andra än allmänna och allmännyttiga ändamål enligt den inkomstskatteprocent som anges i 124 § 3 mom.

Om befriande av sådana allmännyttiga samfund från inkomstskatt som bedriver samhälligt betydelsefull verksamhet stadgas särskilt.

Som ett allmännyttigt samfunds inkomst av rörelse anses inte

1) inkomst som samfundet för finansiering av sin verksamhet har erhållit genom att anordna lotterier, basarer, idrottstävlingar, dans- och andra nöjeställningar, varuinsamlingar och annan med dem jämförbar verksamhet, inte heller inkomst som erhållits genom

serverings-, försäljnings- och annan sådan verksamhet i samband med ovan nämnda tillställningar,

2) inkomst av medlemsblad och andra publikationer som direkt betjänar samfundets verksamhet,

3) inkomst som förvärvats genom insamling av medel som skett i form av försäljning av adresser, märken, kort, vimplar eller annat liknande,

4) inkomst av försäljning av produkter som i terapi-, hobby- eller undervisningssyfte tillverkats vid sjukhus, anstalter för utvecklingsstörda, straff- och arbetsanstalter, åldringshem, invalidvårdsanstalter eller andra sådana vårdanstalter eller inkomst av tjänster som producerats i ovan nämnt syfte,

5) inkomst av bingospelsverksamhet.

Såsom inkomst av fastighet anses även kapitalinkomst av skogsbruk.

4 kap.

Företagsarrangemang

24 §

Ändringar av verksamhetsformen

Vid beskattningen anses inte en sammanslutning bli upplöst eller en person som bedriver rörelse, utövar yrke eller bedriver jord- eller skogsbruk upphöra med sin verksamhet till den del de tillgångar och skulder som hänför sig till den tidigare verksamheten vid en ändring av verksamhetsformen överförs till samma värde, i följande fall:

1) då en person som bedriver näring eller utövar yrke eller bedriver jord- eller skogsbruk bildar ett öppet bolag som skall fortsätta denna verksamhet och själv blir bolagsman i detta eller ett kommanditbolag, där han blir ansvarig bolagsman eller ett aktiebolag vars aktier han tecknar,

2) då ett öppet bolag eller kommanditbolag bildas för att fortsätta sådan näringsverksamhet eller sådant jord- eller skogsbruk som ett dödsbo har bedrivit och minst en av delägarna i dödsboet blir bolagsman i det öppna bolaget eller ansvarig bolagsman i kommanditbolaget, eller då ett aktiebolag vars aktier tecknas av en eller flera delägare i dödsboet bildas i ovan nämnt syfte,

3) då ett öppet bolag eller kommanditbolag bildas för fortsättande av näringsverksamhet

eller jord- eller skogsbruk som någon annan sammanslutning bedrivit och minst en av delägarna i sammanslutningen blir bolagsman i det öppna bolaget eller ansvarig bolagsman i kommanditbolaget, eller då ett aktiebolag vars aktier tecknas av en eller flera delägare i sammanslutningen bildas i ovan nämnt syfte,

4) då en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag fortsätter det upplösta öppna bolagets eller kommanditbolagets verksamhet som enskild affärsidkare, yrkesutövare eller idkare av jord- eller skogsbruk,

5) då ett öppet bolag ombildas till kommanditbolag eller aktiebolag, eller ett kommanditbolag till öppet bolag eller aktiebolag på det sätt som avses i lagen om öppna bolag och kommanditbolag (389/88), eller

6) i andra fall som kan jämföras med de ovan nämnda situationerna.

De utgifter för den överförda verksamheten som inte har dragits av vid beskattningen skall, efter en sådan ändring av verksamhetsformen som avses ovan, dras av som de skulle ha dragits av om verksamhetsformen inte hade ändrats. Om hur driftsreservering skall räknas som skattepliktig inkomst i det fall att rörelseidkandet eller yrkesutövningen fortsätts i form av ett aktiebolag eller när en sammanslutning ombildas till ett samfund, stadgas i 46 a § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Vid överlåtelse av egendom som hänför sig till den överförda verksamheten räknas ägartiderna från det att egendomen förvärvades före ändringen av verksamhetsformen.

I de fall som avses i 1 mom. 2 och 5 punkten anses de aktier och andelar i det nya bolaget som erhöles vid ändringen av verksamhetsformen och som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha förvärvats vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det bolag eller dödsbo som var verksam innan verksamhetsformen ändrades.

25 §

Överföring av egendom från en annan förvärvskälla

Som anskaffningsutgift för egendom som den skattskyldige har överfört från en annan av sina förvärvskällor anses den del av anskaffningsutgiften som inte har dragits av vid beskattningen eller ett belopp som är högre än

detta och som i den andra förvärvskällan skall betraktas som skattepliktigt överlåtelsepris.

26 §

Privat uttag ur sammanslutning

Då en delägare i en sammanslutning tar ut egendom ur sammanslutningen, anses vid beskattningen av sammanslutningen ett belopp som motsvarar den ursprungliga anskaffningsutgiften eller ett sannolikt överlåtelsepris som är lägre än detta som överlåtelsepris för egendomen. Detta vid beskattningen av sammanslutningen till överlåtelsepriset hänförliga belopp betraktas vid beskattningen av delägaren som en utgift för anskaffning av egendomen.

27 §

Upplösning

Vid beskattningen av ett samfund som upplöses anses ett belopp som motsvarar det sannolika överlåtelsepriset för den egendom som fördelas såsom överlåtelsepris för denna. Vid beskattningen av ett öppet bolag eller kommanditbolag som upplöses anses ett belopp som motsvarar den ursprungliga anskaffningsutgiften eller ett lägre sannolikt överlåtelsepris såsom överlåtelsepris för den egendom som fördelas.

28 §

Fusion

Vinst som uppkommit vid fusion av samfund eller sammanslutningar är inte skattepliktig inkomst och förlust inte avdragbar utgift.

Ett samfund eller en sammanslutning som fusioneras anses inte bli upplöst vid beskattningen. De av det överlåtande samfundets eller den överlåtande sammanslutningens avdragbara utgifter som inte har dragits av vid beskattningen, skall dras av från det övertagande samfundets eller den övertagande sammanslutningens inkomster som om de skulle ha dragits av från det överlåtande samfundets eller den överlåtande sammanslutningens inkomster. Vid överlåtelse av egendom som överförs i samband med en fusion, räknas ägartiderna från tidpunkten då det överlåtande samfundet eller den överlåtande sammanslutningen förvärvade egendomen.

Överlåtande och övertagande samfund och

sammanslutningar behandlas vid beskattningen som särskilda samfund och sammanslutningar tills fusionen har trätt i kraft.

III AVDELNINGEN.

SKATTEPLIKTIG INKOMST OCH AVDRAG FRÅN INKOMSTEN

1 kap.

Allmänna stadganden

29 §

Inkomstbegreppet och inkomstslagen

Skattepliktig inkomst är, med nedan nämnda begränsningar, den skattskyldiges inkomster i pengar eller pengars värde. Den skattskyldige har rätt att från sin inkomst dra av utgifterna för inkomstens förvärvande eller bibehållande (*naturliga avdrag*).

Fysiska personers och dödsboms inkomster indelas i två inkomstslag, nämligen kapitalinkomst och förvärvsinkomst. På samfunds och samfällid förmäns inkomster av annat slag än inkomst av näringsverksamhet och jordbruksinkomst skall i tillämpliga delar tillämpas stadgandena om fastställande av kapitalinkomst.

30 §

Fastställande av den beskattningsbara inkomsten

Den beskattningsbara inkomsten för fysiska personer samt för dödsbon räknas separat i fråga om de olika skattelagarna. Resultatet av näringsverksamhet och jordbruk räknas ut vart för sig och beaktas, efter avdrag av tidigare års fastställda förluster, på det sätt som stadgas nedan vid fastställandet av den skattskyldiges förvärvsinkomst och kapitalinkomst såsom *företagsinkomst som skall fördelas*.

Nettokapitalinkomsten fastställs genom att från kapitalinkomsten görs de naturliga avdragen. *Skatteårets kapitalinkomst* fastställs genom att från nettokapitalinkomsten dras av räntor som hänför sig till annan verksamhet än näringsverksamhet och jordbruk samt den förlust i förvärvskälla som avses i 59 §. *Den beskattningsbara kapitalinkomsten* fastställs genom att från skatteårets kapitalinkomst dras av de för tidigare år fastställda förluster som hänför sig till kapitalinkomstslaget.

Nettoförvärvsinkomsten fastställs genom att

från förvärvsinkomsten görs de naturliga avdragen. *Skatteårets förvärvsinkomst vid statsbeskattningen* fastställs genom att från nettoförvärvsinkomsten görs de avdrag som skall göras vid statsbeskattningen och *skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen* genom att från nettoförvärvsinkomsten görs de avdrag som skall göras vid kommunalbeskattningen. *Den beskattningsbara förvärvsinkomsten vid statsbeskattningen* och *den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen* bestäms genom att från skatteårets förvärvsinkomst vid statsbeskattningen och från skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen dras av de under tidigare år fastställda förluster som hänför sig till förvärvsinkomstslaget.

Ett samfunds och en samfällid förmäns beskattningsbara inkomst av näringsverksamhet, beskattningsbara jordbruksinkomst och beskattningsbara inkomst av annan verksamhet skall räknas ut särskilt genom att från skatteårets inkomst dras av tidigare skatteårs förluster av samma slag. Den beskattningsbara inkomsten för andra samfund än sådana som är delvis skattefria eller allmännyttiga samfund utgörs av summan av de beskattningsbara inkomster som nämns ovan.

31 §

Särskilda stadganden om naturliga avdrag

Utgifter för inkomstens förvärvande är bland annat

1) löner och andra förmåner som betalts till personer som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv,

2) vad en sammanslutning, en samfällid förman eller ett dödsbo har betalt i lön, som kan anses rimlig, till en delägare som arbetat för dess inkomstförvärv,

3) underhåll som enligt 5 § lagen om socialhjälp har betalts till löntagare som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv samt pensioner till dem och deras anhöriga,

4) kostnader för anskaffning av facklitteratur, forskningsmaterial och vetenskaplig litteratur samt andra kostnader för vetenskapligt arbete och utövning av konst, om dessa inte har betalts med stipendier eller understöd som avses i 82 § 1 mom. 1 punkten,

5) skäligen kostnader som direkt föranletts av skötseln av statliga förtroendeuppdrag,

6) medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer och avgifter till arbetslöshetskassor,

7) obligatoriska pensionsförsäkringspremier som lantbruksföretagare betalar till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, olycksfallförsäkringspremier samt premier för grupplivförsäkring, till den del de hänför sig till kapitalinkomst av skogsbruk eller renskötsel.

En förutsättning för att lön som betalats till en familjemedlem som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv skall få avdras är att den ersättning som betalats för arbetet inte är högre än det belopp som hade bort betalas till en anställd främmande person. Löner som betalats till den skattskyldiges make eller hans barn som under skatteåret fyllt högst 14 år är inte avdragbara i något avseende.

Den skattskyldige och en sammanslutning har rätt att avdra fastighetsskatt till den del den hänför sig till inkomstförvärvet.

Avdragbara utgifter vid fastställande av nettoinkomsten är inte utgifterna för förvärv av skattefri inkomst, ej heller den skattskyldiges levnadskostnader, vilka omfattar bland annat bostadshyra och utgifter för skötseln av barn och hemmet.

2 kap.

Skatteplikt för kapitalinkomst

32 §

Kapitalinkomst

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare stadgas nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan sådan inkomst som kan anses ha influtit av egendom. Kapitalinkomst är, med nedan stadgade undantag, bland annat ränta, dividendinkomst från börsbolag, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring, kapitalinkomst av skogsbruk samt överlåtelsevinst. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av dividend som erhållits från annat bolag än börsbolag, den företagsinkomst som skall fördelas, den inkomstandel som delägare i sammanslutning erhållit och resultatet av renskötsel.

Ränteinkomster

33 §

Skatteplikt för räntor

Räntor och annan därmed jämförlig gottgö-

relse för investerat kapital är skattepliktig kapitalinkomst. I lagen om källskatt på ränteinkomst (1341/90) stadgas särskilt om källskatt på depositioners och masskuldebrevslåns räntor.

Skattepliktig inkomst för en fysisk person eller ett inhemskt dödsbo är inte räntorna på depositioner som på konton för mottagande av depositioner från allmänheten har gjorts i en inhemsk depositionsbank, ett utländskt kreditinstituts filial i Finland eller på motsvarande konto i ett andelslags sparkassa. En förutsättning för skattefrihet är att den årliga räntan på kontot är högst 4,5 procent.

Förmåner av privatförsäkring

34 §

Skatteplikt för livförsäkringsersättningar

Försäkringsutbetalningar på grund av livförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar på grund av annan personförsäkring är förvärvsinkomst, enligt vad som stadgas nedan.

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsutbetalning eller flera utbetalningar under en kortare tid än två år efter att den försäkrade har uppnått en viss ålder och om

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet skall tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han som är den försäkrade, eller hans make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller ett adoptivbarn eller fosterbarn.

Avkastningen av en försäkringsutbetalning utgör kapitalinkomst också i det fall att den försäkrades arbetsgivare har tecknat en försäkring som uppfyller de förutsättningar som stadgas i 2 mom.

Som försäkringsutbetalning anses utöver sparsumman även det belopp som erhållits såsom återbäring av försäkringspremier eller genom återköp, ävensom ändringsvärdet, dvs. det värde som räknats försäkringstagaren till godo då försäkringen ombildats till ett annat slag av försäkring.

35 §

Fastställande av en livförsäkrings avkastning

En livförsäkrings avkastning räknas så att

från försäkringsutbetalningen dras av det belopp som sammanlagt betalats i försäkringspremier. Vid fastställandet av försäkringens avkastning beaktas i detta belopp endast premierna för i samma försäkringsavtal ingående sparlivförsäkring och därtill ansluten dödsfallsförsäkring. Om försäkringen har tecknats av den försäkrades arbetsgivare, skall såsom försäkringspremier dras av det belopp betraktas som den försäkrades lön.

36 §

Skattefria försäkringsersättningar

Skattepliktig inkomst är inte

1) försäkringsutbetalningar som med anledning av den försäkrades död betalas såsom engångsersättning till hans make, en arvinge till honom i rätt upp- eller nedstigande led, hans adoptivbarn, fosterbarn eller till hans dödsbo, om de inte erhållits som ersättning för minskning av skattepliktiga inkomster,

2) försäkringsutbetalningar som erhållits för skadade eller annan därmed jämförbar skada på annan egendom än sådan som hör till näringsverksamhet eller jordbruk, om de inte erhållits som ersättning för minskning av skattepliktiga inkomster.

Vissa nyttjanderätter

37 §

Sytning och annan nyttjanderätt

Skattepliktig inkomst är inte förmåner som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för en viss tid eller på livstid (*sytning*), till den del de utges i form av bostadsförmån, naturprodukter eller tjänster. Sytning i form av pengar är skattepliktig kapitalinkomst.

Avkastningen av såsom testamente eller gåva erhållen livstids nyttjanderätt, pension eller av annan förmån som tillkommer någon för den återstående livstiden eller ett visst antal år, är skattepliktig antingen såsom kapitalinkomst eller förvärvsinkomst, i enlighet med stadgandena om dessa.

Kapitalinkomstandel av företagsinkomst

38 §

Kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som skall fördelas

Sådan i 30 § nämnd företagsinkomst som

skall fördelas anses som kapitalinkomst till ett belopp som motsvarar 15 procents årlig avkastning på den nettoförmögenhet som vid utgången av föregående skatteår hänförde sig till näringsverksamheten eller jordbruket. Om den skattskyldige under skatteåret börjat bedriva näringsverksamhet eller jordbruk, räknas kapitalinkomstandelen på basis av den nettoförmögenhet som vid utgången av skatteåret hänför sig till näringsverksamheten eller jordbruket.

Den företagsinkomst som skall fördelas anses oberoende av nettoförmögenheten som kapitalinkomst upp till det belopp som motsvarar överlåtelsevinsterna av sådana av den skattskyldige ägda värdepapper som hör till jordbrukstillgångarna samt fastigheter och värdepapper som ingår i näringsverksamhetens anläggningstillgångar. Med överlåtelsevinst av fastigheter och värdepapper som hör till anläggningstillgångarna avses skillnaden mellan överlåtelsepriset och anskaffningsutgiftens oavskrivna del, till den del den inte har avsatts till en återanskaffningsreservering som avses i 43 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

39 §

Kapitalinkomstandelen av den inkomstandel som tillkommer delägare i beskattningssammanslutningar

En fysisk persons och ett dödsbos andel av en sådan beskattningssammanslutnings nettojordsbruksinkomst, från vilken har dragits av delägarens till sammanslutningens jordbruk hänförliga ränteutgifter och den förlust av sammanslutningen som fastställts för delägarens jordbruk för tidigare skatteår, betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en 15 procents årlig avkastning på delägarens sammanslutningsförmögenhet.

Med en delägarers sammanslutningsförmögenhet avses hans andel av sammanslutningens jordbrukstillgångar vid utgången av föregående skatteår, minskad med den skuld som då hänförde sig till sammanslutningens jordbruk.

En fysisk persons och ett inhemskt dödsbos andel av en beskattningssammanslutnings annan inkomst än jordbruksinkomst betraktas som kapitalinkomst. En andel av sådan nettojordsbruksinkomst som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk betraktas dock som förvärvsinkomst.

40 §

Kapitalinkomstandelen av den inkomstandel som tillkommer delägare i näringsammanslutningar

En fysisk persons och ett dödsbos andel av resultatet av en näringsammanslutnings näringsverksamhet betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en 15 procents årlig avkastning på den andel av den till sammanslutningens näringsverksamhet hörande nettoförmögenheten, som tillkom honom vid utgången av föregående skatteår.

Om näringsammanslutningen har jordbruksinkomst, anses delägarrens andel av sammanslutningens jordbruksinkomst utgöra kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en 15 procents årlig avkastning på den andel av den till sammanslutningens hörande nettoförmögenheten, som tillkom honom vid utgången av föregående skatteår.

När den kapitalinkomstandel fastställs som avses i 2 och 3 mom. skall också beaktas sådana till sammanslutningens näringsverksamhet eller jordbruk anslutna dividender, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt, vilka i enlighet med 16 § 3 mom. har fördelats som inkomst för sammanslutningens delägare.

En fysisk persons och ett inhemskt dödsbos andel av en näringsammanslutnings annan inkomst än inkomst av näringsverksamhet och jordbruksinkomst betraktas som kapitalinkomst.

41 §

Uträkning av nettoförmögenhet

När kapitalinkomstandelen beräknas i enlighet med 38—40 §§ skall nettoförmögenheten räknas samt tillgångarna och skulderna värderas på det sätt som förmögenhetsskattelagen stadgar.

Till jordsbrukstillgångarna räknas varken penningmedel eller fordringar.

Som sammanslutningens tillgångar betraktas inte sammanslutningens tillgodohavanden hos delägare, om den årliga låneränta som uppburits är lägre än Finlands Banks grundränta ökad med en procentenhet.

Om de tillgångar som hör till sammanslutningens näringsverksamhet inbegriper bostad som avses i 48 § som delägaren använt för sig själv eller sin familj, skall värdet av bostaden dras av från delägarrens andel av sammanslut-

ningens tillgångar, när den kapitalinkomstandel beräknas som avses i 1 mom.

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från annat bolag än börsbolag betraktas som kapitalinkomst för mottagaren, upp till ett belopp som motsvarar 15 procent av det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Kapitalinkomstandelen av dividend som betalats på sådana avtalsmarknadsbolags aktier som nämns i värdepappersmarknadslagen (495/89) skall likväl beräknas på aktiernas i förmögenhetsskattelagen angivna gängse värde föregående skatteår.

Hör till bolags tillgångar en bostad som avses i 48 § och som delägare som avses i 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet har använt som bostad för sig och sin familj, skall värdet av bostaden vid fastställandet av kapitalinkomstandelen av dividend från bolaget dras av från värdet av hans aktier.

Inkomst av skogsbruk och renskötsel

43 §

Kapitalinkomst av skogsbruk

Skattepliktig kapitalinkomst är inkomsten av den första överlåtelsen mot vederlag av rätten att avverka stamvirke i den skattskyldiges skog (*rotförsäljning*) och likaså kapitalinkomstandelen av genom leveransförsäljning sålda trävaror, såsom stockar, stolpar, massaved, brännved som skall eller har tillverkats av stamvirke samt flis. Såsom kapitalinkomsten av genom leveransförsäljning förvärvad inkomst anses virkesförsäljningsinkomsten från vilken avdrags värdet av leveransarbetet. Vad som stadgats ovan tillämpas även på inkomst av virkesförsäljning som har förvärvats med stöd av rätt till skogsavverkning som förbehållits vid överlåtelse av fastighet.

Såsom kapitalinkomst av skogsbruk betraktas också försäkringsersättning eller annan ersättning för skog och likaså rotprisvärdet eller det gängse värdet av virke som tagits ut för användning i privathushåll eller som över-

förts till annan inkomstkälla. Vederlagsfri överlåtelse av avverkningsrätt utan överlåtelse av markgrunden anses som skattepliktig, uppskattad enligt rotprisvärdet av uttag för eget bruk.

Värdet av virke som den skattskyldige tagit ut för att uppföra eller reparera andra byggnader eller konstruktioner än sådana som han använder som sin egen bostad eller som han annars använder personligen anses inte som skattepliktig inkomst. Skattepliktig inkomst är inte heller värdet av virke som den skattskyldige tagit ut för eldning eller annan egen förbrukning.

44 §

Inkomst av renskötsel samt dess uträkning

Inkomst av renskötsel är skattepliktig kapitalinkomst, med undantag av värdet av arbete som utförts till förmån för renskötseln.

Som inkomst av renskötsel betraktas renskötselns under det föregående renskötselåret beräknade genomsnittliga nettoavkastning av varje över ett år gammal ren som räknats genom renbeteslagets försorg, med beaktande av de på orten normala kostnaderna för renboskap. Då denna avkastning uppskattas skall de för beskattningen för respektive år fastställda intäktsgrunderna beaktas.

Har inkomsten av renskötsel på grund av skada som drabbat renboskapen nedgått avsevärt mera än på orten i allmänhet, skall detta beaktas i skäligen mån då inkomsten uppskattas.

Överlåtelsevinster

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

Vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom utgör skattepliktig kapitalinkomst enligt vad som stadgas i detta kapitel.

Som överlåtelse betraktas inte utbyte av konvertibla skuldebrev som avses i 5 kap. 1 § lagen om aktiebolag (734/78) mot aktier i bolaget eller utnyttjande av den rätt att teckna aktier som hänför sig till ett däri nämnt optionslån. Vid överlåtelse av en sådan aktie räknas ägartiden från förvärvet av det konvertibla skuldebrevet eller rätten att teckna aktier.

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den oavskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgifterna för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av utgör för annan skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 30 procent och, om den egendom som skall överlätas har förvärvats före år 1989, minst 50 procent av överlåtelsepriset.

Om den överlättna egendomen förvärvats vid utjämning fastställs ägartiden och anskaffningsutgiften från det fång som föregår fångnet vid utjämningen.

När ett öppet bolag eller ett kommanditbolag överlåter egendom som en bolagsman har satt in i bolaget då det grundades eller senare, eller när en bolagsman eller en före detta bolagsman överlåter egendom som han har tagit ut ur bolaget, skall den ägartid som avses i 1 mom. räknas från den tidpunkt då egendomen sattes in i eller togs ut ur bolaget, om det inte är fråga om en sådan ändring av verksamhetsformen som avses i 24 §.

Vid uträkning av den vinst som erhållits vid överlåtelse av en andel i ett öppet bolag eller kommanditbolag skall till överlåtelsevinsten läggas det belopp varmed bolagsmannens privatuttag sammanlagt har överskridit summan av hans årliga vinstandelar och hans investeringar i bolaget.

Om egendom medan den varit i den skattskyldiges besittning har drabbats av skada för vilken han fått ersättning, skall ersättningen fogas till överlåtelsepriset för överlåtelseåret och de fem föregående åren, om inte ersättningen har använts för att förnya eller istandsätta den förstörda eller skadade egendomen eller tillagts kapitalinkomsten av skogsbruk.

Vid uträkning av vinst som erhållits vid överlåtelse av fordon beaktas inte resekostnadsersättningar som arbetsgivaren har betalt.

Om den skattskyldige överlåter skog som avkastat inkomst vilken beskattats såsom nettoinkomst av skogsbruk, skall till överlåtelsepriset fogas rotvärdet av virke som avverkats på fastigheten för att överlätas separat och av den vid fastighetsöverlåtelse förbehållna avverkningsrätten, dock högst för överlåtelseåret och de fem föregående åren, efter avdrag av

den för samma år beskattade nettoinkomsten av skogsbruket.

47 §

Särskilda stadganden om uträkning av anskaffningsutgiften för egendom

Till anskaffningsutgiften för egendom räknas även utgifterna för grundlig förbättring under den skattskyldiges ägartid. Som anskaffningsutgift för egendom som erhållits vederlagsfritt anses beskattningsvärdet vid arvs- och gåvobeskattningen.

Vid uträkning av överlåtelsevinsten för skog skall från anskaffningsutgiften dras av beloppet av skogsavdrag som gjorts med stöd av 55 §.

Anskaffningsutgiften för aktier och andelar som den skattskyldige tidigare ägt skall inte beaktas vid uträkning av anskaffningsutgiften för aktier, andelar, optionslån eller konvertibla skuldebrev som tecknats med stöd av dem.

Till värdeandelssystemet hänförliga andelar av viss egendom anses ha överlåtits i den ordning de förvärvats, om inte den skattskyldige företer annan utredning.

48 §

Skattefria överlåtelsevinster

Vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom är inte skattepliktig inkomst, om den skattskyldige överlåter

1) aktier eller andelar som han har ägt i minst två år och som berättigar till besittning av en lägenhet eller byggnad helt eller delvis, om han under ägartiden utan avbrott i minst två år före överlåtelsen har använt lägenheten eller byggnaden som stadigvarande bostad för sig eller sin familj (*överlåtelsevinst av egen bostad*),

2) hemlösöre som varit i hans egen eller hans familjs användning, till den del de under skatteåret för överlåtelser av sådan egendom erhållna överlåtelsepriserna sammanlagt uppgår till högst 50 000 mark.

Då överlåtelsevinst av egen bostad räknas ut jämföras med byggnaden även byggnadsplatsen till den del dess areal inte överstiger 10 000 kvadratmeter eller, på planlagt område, inte är större än en i planen angiven tomt eller byggnadsplats. Har mindre än hälften av en sådan lägenhet eller byggnad som använts såsom egen bostad använts som stadigvarande bostad för den skattskyldige eller hans familj,

anses av överlåtelsevinsten endast den del som motsvarar denna användning utgöra skattefri inkomst. Har flera skattskyldiga tillsammans ägt sådana aktier eller andelar eller en sådan byggnad, tillämpas på den vinst eller andel därav som tillfallit var och en av dem vad som stadgas ovan.

Stadgandena om överlåtelsevinst av egen bostad tillämpas även på överlåtelse av sådan bostadsrätt som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/90). Ägartiden jämföras härvid med den tid bostadsrättsavtalet har varit i kraft.

Vinst av överlåtelse av fast egendom för sådant skyddsområde som avses i lagen om naturskydd (71/23) är inte skattepliktig inkomst till den del fastigheten byts mot en annan fastighet. Anskaffningstiden för den fasta egendom som vid bytet erhållits som vederlag räknas utgående från anskaffningstiden för den överlåtna egendomen.

49 §

Partiellt skattefria överlåtelsevinster

När det skattepliktiga beloppet av överlåtelsevinst räknas ut skall från överlåtelsepriset dras av minst 80 procent om

1) den skattskyldige överlåter till jordbruk eller skogsbruk, som han bedrivit, hörande fast egendom, andelar i ett öppet bolag eller kommanditbolag, eller aktier eller andelar i ett sådant samfund, vilka berättigar till en minst 10 procents ägarandel i det nämnda bolaget och om förvärvaren antingen själv eller förvärvarens make är den skattskyldiges barn eller dettas bröstarvinge eller hans syskon eller halvsyskon och om egendomen i sammanlagt över 10 år har varit i den skattskyldiges eller i hans och en sådan persons ägo, som han fått den av vederlagsfritt,

2) fast egendom eller en byggnad på annans mark eller varaktigt nyttjanderätt till dessa, som den skattskyldige inte förvärvat i uppenbart spekulationssyfte, har överlåtits genom förfarande enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77) eller något annat därmed jämförbart förfarande,

3) en fastighet frivilligt har överlåtits till ett sådant ändamål för vilket mottagaren har rätt att lösa in egendom av det ifrågavarande slaget eller förvärva varaktigt nyttjanderätt till den genom det ovan nämnda förfarandet,

4) den skattskyldige för uppdämning eller

reglering av ett vattendrag till den kraftverksägare som drar nytta av den nämnda åtgärden frivilligt har överlåtit egendom eller varaktigt nyttjanderätt för ett ändamål för vilket staten har givits inlösningsrätt,

5) fast egendom överlåts till staten, ett landskap, en kommun eller ett kommunalförbund.

Har på överlåtelsen tillämpats 1 mom. 1 punkten och överlåter förvärvaren samma egendom vidare innan fem år har förflutit från hans förvärv, skall vid uträkningen av hans försäljningsvinst från anskaffningsutgiften dras av beloppet av den skattepliktiga överlåtelsevinst som med beaktande av 1 mom. 1 punkten inte har betraktats som hans fångesmans skattepliktiga inkomst.

50 §

Överlåtelseförlust

Förlust som har uppkommit vid överlåtelse av egendom får dras av från vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom under skatteåret eller de tre följande åren, och den skall inte beaktas när underskottet för kapitalinkomstslaget fastställs. Med överlåtelseförlust jämställs förfallen option och sådan värdeminskning på ett värdepapper, som på grund av konkurs eller någon annan därmed jämförbar orsak kan anses vara slutgiltig.

Som avdragbar överlåtelseförlust betraktas inte förlust som härrör från överlåtelse av en egen bostad, sedvanligt hemlösöre eller annan egendom avsedd för personligt bruk.

Övriga kapitalinkomster

51 §

Familje- och arvsrättsliga förvärv

Skattepliktig inkomst är inte, med de undantag som stadgas i 86 §, vad som förvärvats på grund av giftorätt eller i fördel av oskiftat bo, genom arv, såsom bidrag eller gottgörelse som avses i 8 kap. ärvdabalken eller genom testamente eller gåva.

52 §

Vissa ersättningar som baserar sig på immateriella rättigheter

Ersättning som en skattskyldig har fått på

grund av patent, upphovsrätt eller någon annan jämförbar rättighet är skattepliktig kapitalinkomst, om rättigheten har förvärvats genom arv eller testamente eller mot vederlag. I annat fall är den förvärvsinkomst.

53 §

Vissa skattefria kapitalinkomster

Skattepliktig inkomst är inte

1) den förmån som en skattskyldig har haft av en bostad som använts för hans eget eller hans familjs behov och som han förfogat över i egenskap av delägare eller medlem i ett bostadsaktiebolag eller i något annat bostads- eller fastighetssamfund mot en ersättning som är lägre än den gängse hyran,

2) den förmån som aktieägarna eller medlemmarna i ett bostads- eller fastighetssamfund har haft av en lägenhet till vilken de har besittningsrätt med stöd av bolagsordningen eller andelslagets stadgar,

3) den bostadsrättsavgift som ägare av bostadsrättshus erhåller och som bostadsrättshavaren enligt lagen om bostadsrättsbostäder (650/90) skall betala då bostadsrätten grundas,

4) den andel som ett land som är medlem i Nordiska Investeringsbanken får av överskott som banken delar ut,

5) den andel av bolagets vinst som tillfaller ett land som är medlem i Nordiska miljöfinansieringsbolaget,

6) sådant räntestöd från staten, en kommun eller något annat offentligt samfund, som erhållits i form av lägre ränta än den gängse,

3 kap.

Avdrag från kapitalinkomst

54 §

Utgifter för inkomstens förvärvande

En skattskyldig har rätt att från sina förvärvade kapitalinkomster dra av de utgifter han har haft för att förvärva eller bibehålla dem.

55 §

Skogsavdrag

Fysiska personer, dödsbon och av dessa bildade beskattningssammanslutningar samt samfällda förmåner har rätt att före avdragen

som avses i 56 § görs, göra skogsavdrag från den kapitalinkomst av skogsbruk som de förvärvat från en fastighet som skall anses vara en gårdsbruksenhet.

Skogsavdraget utgör högst 40 procent av den kapitalinkomst av skogsbruk som den skattskyldige under skatteåret har förvärvat från skog som berättigar till skogsavdrag. Den skattskyldige har rätt att under sin ägartid göra skogsavdrag för högst 50 procent av anskaffningsutgiften för skogen.

Som anskaffningsutgift för skogen anses den andel som skogen utgör av anskaffningsutgiften för fastigheten. Om äganderätten till fastigheten överläts vidare vederlagsfritt, har den skattskyldige samma rätt att göra skogsavdrag som den föregående ägaren skulle ha haft.

Skogsavdrag görs på yrkande av den skattskyldige och han skall i samband med yrkandet lägga fram utredning om förutsättningarna. Skogsavdraget under ett skatteår skall uppgå till minst 10 000 mark.

56 §

Andra avdrag från kapitalinkomst av skogsbruk

Utgifter som hänför sig till kapitalinkomst av skogsbruk är bland annat

1) i pengar utbetalda löner till dem som arbetat i skogsbruket, pensioner och på arbetsförhållandet baserade understöd till dem och deras anhöriga samt försäkringspremier och andra avgifter för ordnande av de anställdas och deras anhörigas pensions-, sjukersättnings-, invalidersättnings- och andra med dem jämförbara rättigheter, premierna för obligatorisk pensionsförsäkring för den skattskyldige och hans familj, i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81) betalda premier och sådana premier för grupplivförsäkring som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) samt till medlemmar av den skattskyldiges familj utbetalda löner och andra förmåner, med de begränsningar som nämns i 31 §,

2) utgifter för hyggesbränning, inrättande av förnyelseareal, skogsodling, plantvård, stamkvistning och gödsling,

3) anskaffningsutgifter för byggande och underhåll av skogsvägar, för skogsdikning samt för anskaffning av för skogsbruket behövliga maskiner, anläggningar, maskinskjul, raststu-

gor och andra byggnader samt andra nyttigheter,

4) skogsvårdsavgifter, skogsförsäkringspremier, skogsskyddsutgifter samt skogsvårdsföreningars och skogsnämnders förrätningsavgifter,

5) utgifter för skogsbruksplanering och -konsultation samt till skogsbruket hänförliga undersökningar och utvecklingsprojekt.

Den skattskyldige får inte dra av utgifter till den del han erhållit skattefritt understöd eller annan skattefri ersättning för dem. Om avdraget har godkänts vid beskattningen betraktas understödet eller ersättningen som inkomst.

57 §

Donationsavdrag

Ett samfund får enligt vad som närmare bestäms genom förordning från sin inkomst dra av

1) en penningdonation på minst 5 000 mark som för skyddande och bevarande av kulturarvet i Finland har gjorts till finska staten, ett finskt universitet eller en finsk högskola eller till en sådan av skattestyrelsen namngiven finsk förening, anstalt eller stiftelse vars egentliga uppgift är att bevara kulturarvet i Finland,

2) en penningdonation på minst 5 000 och högst 150 000 mark som för främjande av vetenskap eller konst har gjorts till finska staten, ett finskt universitet eller en finsk högskola eller till en sådan av skattestyrelsen namngiven finsk förening, anstalt eller stiftelse vars egentliga uppgift är att understöda vetenskap eller konst.

58 §

Ränteutgifter

En skattskyldig har rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder.

Räntor som har betalats för den tid för vilka de räknats ut är avdragbara endast till den del de hänför sig till skatteåret och därpåföljande år.

En skattskyldig har inte rätt att dra av räntor som har betalats

1) som understöd enligt 7 § 3 mom. lagen om studentstöd (39/84),

2) på lån som beviljats med stöd av 6 § 1 mom. 5 eller 6 punkten lagen om bostadsproduktion.

59 §

Från kapitalinkomster avdragbar förlust av förvärvskälla

På yrkande som av den skattskyldige framställts före beskattningen för skatteåret slutförts kan skatteårets förlust av näringsverksamhet och jordbruk samt en beskattningssammanslutnings delägares förlust av sammanslutningens jordbruk helt eller delvis dras av från de kapitalinkomster som en fysisk person eller ett dödsbo förvärvat under skatteåret.

Förlust av näringsverksamhet eller jordbruk som makar idkar gemensamt skall dras av från kapitalinkomsterna endast om båda makarna yrkar det. Förlusten skall härvid dras av från vardera makens kapitalinkomster enligt de andelar som avses i 14 § 2 mom.

Delägares i beskattningssammanslutning andel av sammanslutningens övriga förlustbringande verksamhet dras av från hans kapitalinkomster.

60 §

Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag

Om summan av en fysisk persons eller ett dödsbos avdragbara utgifter för inkomstens förvärvande, ränteutgifter och från kapitalinkomsterna avdragbara förluster som avses i 59 § överstiger summan av de skattepliktiga kapitalinkomsterna, utgör skillnaden ett sådant underskott i kapitalinkomstslaget på grund av vilket den skattskyldige har rätt att från sin skatt göra de avdrag som nämns i 131 — 134 §§.

Till den del underskottet inte har beaktats som ett avdrag från skatten, skall det fastställas som förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag, som enligt vad som stadgas i 118 § skall dras av från den skattskyldiges kapitalinkomster under de följande åren.

4 kap.

Skatteplikt för förvärvsinkomst

61 §

Förvärvsinkomst

Förvärvsinkomst är annan inkomst än sådan kapitalinkomst som avses i 3 kap.

Skattepliktig förvärvsinkomst är bl.a. på grund av arbetsförhållande erhållen lön och därmed jämförbar inkomst samt i stället för sådan inkomst erhållen förmån eller ersättning.

Skattepliktig förvärvsinkomst är också sådan nettoinkomst av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk.

62 §

Förvärvsinkomstandelen av företagsinkomst och dividend

Av företagsinkomst som skall fördelas, av den inkomstandel som tillkommer en sammanslutnings delägare och av dividend utgör den andel förvärvsinkomst, som inte enligt 38 - 42 §§ är kapitalinkomst.

Förvärvsinkomst är även sådan förtäckt dividend som avses i 57 § beskattningsslagen.

63 §

Värdet av leveransarbete

Skattepliktig förvärvsinkomst är värdet av det arbete som en skattskyldig eller dennes make, den skattskyldiges hemmavarande barn, som före skatteåret fyllt 14 år, och en delägare i ett dödsbo eller i en beskattningssammanslutning eller en medlem av hans familj under skatteåret har utfört genom att i samband med leveransförsäljning eller annan därmed jämförbar försäljning upparbeta eller transportera virke (*leveransarbete*).

Leveransarbetet skall uppskattas i pengar till det belopp som för detta arbete skulle ha betalats i lön till en anställd.

Värdet av leveransarbetet anses likvärd utgöra skattepliktig inkomst endast till den del den virkesmängd som de ovan nämnda personerna har upparbetat eller transporterat sammanlagt överstiger 125 kubikmeter.

Den del av leveransarbetet som är skattepliktig skall fördelas som förvärvsinkomst mellan de personer som avses i 1 mom., i förhållande till deras arbetsinsatser.

Vissa inkomster som hänför sig till löneinkomst eller är jämförbara därmed

64 §

Naturaförmåner

Naturaförmåner som erhållits av arbetsgiva-

ren är skattepliktig förvärvsinkomst och skall uppskattas till gängse värde i enlighet med vad skattestyrelsen årligen närmare bestämmer.

65 §

Inkomst från personalfonder

Från personalfonder erhållna fondandelar och överskott är skattepliktig förvärvsinkomst.

66 §

Aktieemission på grundval av arbetsförhållande

Som förvärvsinkomst betraktas rätten att på grundval av ett arbetsförhållande teckna aktier eller andelar i ett företag till ett lägre pris än det gängse. Förmånen är skattepliktig till den del nedsättningen på aktiens eller andelens pris överstiger 10 procent av aktiens eller andelens gängse pris. Om förmånen inte kan utnyttjas av en majoritet av de anställda, är nedsättningens belopp i sin helhet skattepliktig inkomst.

Det gängse priset på en offentligt noterad aktie eller andel är det genomsnittliga pris som räknats ut för den kalendermånad som föregick emissionsbeslutet. Om det genomsnittliga priset på en offentligt noterad aktie under den kalendermånad som följer efter den första noteringen är lägre än det ovan angivna priset, skall förmånens skatteplikt och dess värde bestämmas på grundval av det lägre värdet.

Som skattepliktig förvärvsinkomst betraktas också rätten att på grundval av ett konvertibelt skuldebrev eller optionsrätt teckna aktier och andelar i arbetsgivarföretaget, till den del det betalda priset är lägre än värdepapperets gängse värde vid emissionen av lånet. Om en i samband med konvertibla skuldebrev eller optionslånearrangemang använd akties eller andels värde inte kan bestämmas utgående från det värde den har den nämnda tidpunkten, bestäms förmånens skatteplikt utgående från tidpunkten då aktien eller andelen tecknades.

67 §

Anställningslån

Såsom skattepliktig förvärvsinkomst betraktas ränteförmåner i samband med lån som erhållits på grundval av anställning, till den del den årliga räntan på lånet är lägre än Finlands Banks grundränta ökad med en procentenhet.

68 §

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier för arbetstagares sparlivförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst för den försäkrade.

Som skattepliktig förvärvsinkomst betraktas också sådana av arbetsgivaren betalda premier för individuell frivillig pensionsförsäkring, av vilka 60 procent enligt 96 § 2 mom. vore avdragbart om den skattskyldige själv hade betalt premierna. Premierna för en sådan försäkring utgör dock inte skattepliktig inkomst för arbetstagaren om de är begränsat avdragbara på det sätt som stadgas i 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

69 §

Sedvanlig personalförmån

Som skattepliktig inkomst betraktas inte, om annat inte följer av det som stadgas ovan, sedvanliga och skäligen förmåner som anställda och personer som uppbär pension för tidigare anställning hos arbetsgivaren erhåller av denne och som utgörs av

1) hälsovård som arbetsgivaren anordnar, dock med undantag av sådana ersättningar för kostnader för hälsovård och sjukdom som arbetsgivaren betalar till arbetstagaren,

2) personalrabatt på de varor och tjänster som arbetsgivaren producerar eller saluför,

3) gåvor på bemarkelsedagar och andra mindre gåvor i annan form än pengar eller därmed jämförbara prestationer,

4) rekreations- eller hobbyverksamhet som arbetsgivaren anordnar,

5) gemensam transport som arbetsgivaren anordnar mellan bostaden och arbetsplatsen.

Som skattepliktig inkomst betraktas inte heller sådana inom branschen sedvanliga och skäligen förmåner som skattskyldiga vilka är anställda hos trafikidkare eller uppbär pension på basis av sådan anställning får av arbetsgivaren i form av fribiljetter eller rabattbiljetter för resor.

70 §

Riksdagsmans kostnadsersättningar och reserätt

Skattepliktig inkomst är inte sådana skäligen ersättningar som betalas för täckande av särskilda kostnader och den ökning av levnads-

konstnaderna som skötseln av ett riksdagsman-naupdrag medför.

Såsom i 1 mom. nämnd skälig ersättning betraktas talmannens anslag som avses i lagen om riksdagsmannaarvode (328/47) och, om inte annat visas, 80 procent av en riksdagsmans konstnadsersättning.

Skattepliktig inkomst är inte rätten till gratis resor i samband med skötseln av riksdagsman-naupdrag.

Resekostnadsersättningar

71 §

Skattefria resekostnadsersättningar

Skattepliktig inkomst är inte kostnadsersättning för resor, dagtraktamenten, måltidsersättningar och logiersättningar som arbetsgivaren har betalt för arbetsresor.

I branscher där arbetstagaren ofta måste byta arbetsställe på grund av att det för branschen typiska arbetet är kortvarigt anses av resekostnadsersättningarna för de dagliga resorna mellan bostaden och det särskilda arbetsstället endast kostnadsersättningen för själva resan vara skattefri inkomst, i det fall att den skattskyldige inte har någon egentlig arbetsplats. Om arbetstagaren emellertid inte har tillfälle att utnyttja av arbetsgivaren ordnad arbetsplatsbespisning på ett särskilt arbetsställe eller i dess omedelbara närhet, anses det, i enlighet med vad skattestyrelsen årligen närmare bestämmer, att dessutom också i resekostnadsersättningarna för dagliga resor mellan bostaden och ett särskilt arbetsställe ingående måltidsersättning skall vara skattefri.

72 §

Arbetsresa

Med arbetsresa avses en resa som en skattskyldig tillfälligt företar till ett särskilt arbetsställe för att utföra arbetsuppgifter.

Inom branscher där arbetstagaren ofta måste byta arbetsställe på grund av att det för branschen typiska arbetet är kortvarigt, skall också de dagliga resorna mellan bostaden och ett särskilt arbetsställe betraktas som arbetsresa, under förutsättning att den skattskyldige inte har någon egentlig arbetsplats.

Som arbetsresa betraktas inte resa mellan den skattskyldiges bostad och den egentliga

arbetsplatsen och inte heller veckosluts- och liknande resor som under pågående arbetskom-mendering har företagits mellan bostaden och det särskilda arbetsstället.

73 §

Grunderna för och beloppet av skattefria ersättningar

Skattestyrelsen meddelar årligen på förhand närmare föreskrifter om grunderna för och beloppen av skattefria ersättningar, efter att ha berett kostnadsersättningsdelegationen tillfälle att bli hörd. Närmare stadganden om delegationen utfärdas genom förordning.

Skattestyrelsen fastställer beloppen av skattefria dagtraktamenten och måltidsersättningar som arbetsgivaren betalar för arbetsresor, utgående från de av statens arbetsmarknadsverk uträknade resekostnadsbeloppen. När inrikesdagtraktamente fastställs skall från summan dras av en 15 procents andel för inbesparade levnadskostnader. Det sålunda uträknade beloppet skall dras av från de sammanlagda resekostnaderna också när utrikesdagtraktamenten fastställs. Skattestyrelsen fastställer, i överensstämmelse med de maximikilometerersättningar som statens arbetsmarknadsverk räknat ut, den skattefria kilometerersättning som skall betalas till en skattskyldig för arbetsresor som denne företagit med fordon som han äger eller besitter.

Sjöarbetsinkomst och därtill anslutna reseersättningar

74 §

Sjöarbetsinkomst

Med sjöarbetsinkomst avses löneinkomst i pengar eller pengars värde för arbete som ombord på ett finskt fartyg med en bruttodräktighet om minst 100 registerton i samband med fartygets trafik utförs i anställning hos en redare eller någon annan därmed jämställbar, av skattestyrelsen fastställd arbetsgivare som sköter fartygets trafik, under förutsättning att

- 1) fartyget används i utrikesfart eller under skatteåret huvudsakligen i kustfart,
- 2) fartyget är underställt sjöfartsstyrelsen och används på havsområden,
- 3) fartyget är underställt Ålands landskapsstyrelse och inte är en färja som sköter trafik längs allmän väg.

Med kustfart avses inrikes trafik utanför

skärgårdsområdet på finska viken, Bottniska viken och Östersjön norr om 57:e breddgraden, dock inte trafik från Viborgska viken till Santio i Virolahti kommun längs den inre farleden, inte heller trafik utanför Fagerö i Sibbo kommun eller utanför Porkala udd eller Hangö udd, om fartyget annars används inom skärgården vid kusten.

Med utrikesfart avses trafik mellan en ort i Finland och en ort i en främmande stat eller trafik utanför området för kustfart.

Med finska fartyg jämställs sådana utländska fartyg som en finsk arbetsgivare förhyr eller innehar på annan grund än hyra och med vilket följer endast en fåtalig besättning eller ingen besättning alls.

Fastställelse som avses i 1 mom. kan sökas av arbetsgivare eller skattskyldiga.

Sjöarbetsinkomst är också

1) annan inkomst enligt sjömanslagen än sådan som avses i 1 mom. och som uppburits hos en arbetsgivare som avses i 1 mom.,

2) ersättning efter fångstens storlek för arbete ombord på ett finskt fiskefartyg.

Som sjöarbetsinkomst betraktas inte inkomst av

1) arbete som medan fartyget ligger i hamn utförs ombord av en person som inte följer med fartyget,

2) arbete som skall anses endast som tillfälligt kontroll-, service- eller lotsningsarbete eller annat därmed jämförbart arbete,

3) arbete på ett fritidsfartyg eller på ett fartyg där endast medlemmar av arbetsgivarens familj arbetar stadigvarande,

4) arbete på fartyg som tillhör staten och som används för försvars- och gränsbevakningssuppgifter.

75 §

Skattefria ersättningar till personer som uppbär sjöarbetsinkomst

Skattepliktig inkomst är inte ersättning som motsvarar en genomsnittlig skäligen ökning av rese- och levnadskostnader och som arbetsgivaren har betalt till en skattskyldig som uppbär sådan sjöarbetsinkomst som avses ovan för resor från bostaden till fartygets ankomst- och avgångshamn och tillbaka. Skattefri inkomst är dock endast ersättningar för resor på grund av semester och kompensationsledighet samt för andra resor vilkas resekostnader arbetsgivaren enligt sjömanslagen är skyldig att ersätta.

Skattestyrelsen meddelar årligen närmare föreskrifter om grunderna för och beloppen av skattefria resekostnadsersättningar.

Inkomster av tjänstgöring utomlands

76 §

Vissa skattefria ersättningar i anslutning till tjänstgöring utomlands

Skattepliktig inkomst är inte

1) ortstillägg till personer som tjänstgör inom utrikesrepresentationen och till andra som är i finska statens anställning och har placerats utomlands samt annan av staten betald ersättning för täckande av särskilda utgifter i samband med utomlands utfört arbete eller på grund av lokala särförhållanden,

2) ortstillägg till personer som står i arbetsförhållande till Finlands Utrikeshandelsförbund r.f. och har placerats utomlands samt annan av Finlands Utrikeshandelsförbund r.f. betald ersättning för täckande av särskilda utgifter i samband med utomlands utfört arbete eller på grund av lokala särförhållanden, till den del ersättningarna inte överstiger motsvarande, till dem som är anställda inom utrikesrepresentationen utgående ortstillägg eller andra ersättningar som avses ovan,

3) löner eller arvoden som Förenta Nationerna eller något av dess fackorgan betalar för sakkunniguppdrag som har utförts utanför Finland.

77 §

Arbetsinkomst utomlands

Skattepliktig inkomst är inte lön som den skattskyldige har uppburit för arbete som han utfört utomlands i anställning hos en och samma arbetsgivare eller i en och samma stat utomlands (*arbetsinkomst utomlands*) om hans utlandsvistelse på grund av detta arbete (*utlandstjänstgöring*) har varat eller kan antas vara minst sex månader utan avbrott. Löneinkomsten är dock skattepliktig om den har betalats av staten, en kommun eller något annat finskt offentligt samfund eller om den uppburits för arbete på ett finskt fartyg eller luftfartyg.

Utlandstjänstgöring anses inte bli avbruten av att den skattskyldige efter det han inlett tjänstgöringen vistas i Finland i medeltal högst

sex dagar per sådan hel månad som hans tjänstgöring kan anses vara eller har varat. En förutsättning är dock att han inte vistas i Finland flera än 60 dagar på förhand av det antal dagar som uträknats på detta sätt och att han efter en sådan vistelse i Finland återvänder till tjänstgöringsstaten för att fortsätta samma utlandstjänstgöring. Utlandstjänstgöringen anses inte heller bli avbruten, om den skattskyldiges vistelse i Finland beror på tvingande, av honom och hans arbetsgivare oberoende, oväntade orsaker och den skattskyldige efter en sådan vistelse i Finland återvänder till tjänstgöringsstaten för att fortsätta utlandstjänstgöringen.

Utlandstjänstgöring som inte längre kan betraktas som oavbruten anses ha upphört den dag då den skattskyldige efter att ha avslutat sin tjänstgöring skulle ha kunnat lämna tjänstgöringsstaten.

Har den skattskyldiges utlandstjänstgöring upphört av vägande, av den skattskyldige och hans arbetsgivare oberoende, oförutsedda orsaker, anses inte arbetsinkomsten utomlands som skattepliktig inkomst på den grunden att utlandstjänstgöringen inte har varat minst sex månader så som det har antagits.

Vissa skadestånd och försäkringsersättningar

78 §

Skatteplikt för skadestånd

Skadestånd och därmed jämförbara ersättningar är inte skattepliktiga, om de inte har erhållits i stället för skattepliktig inkomst eller som ersättning för minskade inkomster eller försämrad utkomst.

79 §

Försäkringsutbetalningar på grund av personförsäkring

Ersättningar på grund av personförsäkring som erhållits i stället för skattepliktig inkomst eller som ersättning för försämrad utkomst är skattepliktiga.

Av engångsersättning som på grund av personförsäkring betalas ut för invaliditet är 50 procent skattepliktig inkomst.

80 §

Skattefria försäkringsersättningar och skadestånd

Skattepliktiga ersättningar är inte

1) ersättningar för sjukvårdskostnader och med dem jämförbara utgifter, om annat inte följer av 78 §,

2) sådan dagpenning, livränta och försörjningspension eller sådana tillägg i anslutning till dem som med stöd av obligatoriskt olycksfallsskadeskydd har utbetalts på grund av försäkringsfall som inträffat före den 1 januari 1982, även då dessa erhållits av arbetsgivaren i form av lön eller förskott, dock inte till den del som det årliga beloppet av livräntan eller försörjningspensionen inte överstiger 20 000 mark,

3) ersättningar på grund av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall som inträffat i krigstjänst eller annars orsakats av en krigsoperation, då de av statens eller ett allmännyttigt samfunds medel betalts i form av en engångsersättning eller fortlöpande ersättning till den skadade eller insjuknade själv eller till hans anhöriga,

4) med försäkringsutbetalning jämförbart ekonomiskt stöd som staten, en kommun eller något annat genom förordning närmare angivet offentligt rättsligt samfund eller en pensionsanstalt betalar till en förmånstagare som avses i 36 § efter att en person som stått i arbets- eller tjänsteförhållande eller i motsvarande anställningsförhållande har avlidit,

5) med stöd av personförsäkring utbetald ersättning för sjukdomskostnader eller annan därmed jämförbar ersättning, om den inte erhållits i stället för skattepliktig förvärvsinkomst eller som ersättning för minskade inkomster eller försämrad utkomst,

6) engångsersättning som har betalts till ägaren av ett sådant skyddsområde som avses i 9 § lagen om naturskydd (71/23) för ekonomiska förluster som åsamkas honom genom de begränsningar i nyttjanderätten till områden som följer av fredningsbeslutet.

81 §

Pensioner med engångspremie

Av en pension som grundar sig på en försäkring som den skattskyldige har betalt på en gång eller som han annars erhållit genom köp, byte eller mot annat vederlag än en fastighet eller genom ett annat med dem jämförbart förvärv mot vederlag, är följande andel skattepliktig förvärvsinkomst:

om pensionstagarens ålder vid skatteårets utgång är under 44 år	60 %
44—52 år	55 %
53—58 ”	50 %
59—63 ”	45 %
64—68 ”	40 %
69—72 ”	35 %
73—76 ”	30 %
77—81 ”	25 %
82—86 ”	20 %
87—91 ”	15 %
92 år eller högre	10 %

Av återbäringen, återköpsvärdet eller ändringsvärdet av premierna för en pensionsförsäkring som har betalats på en gång är försäkringens avkastning skattepliktig inkomst.

Understöd, pris och vinster

82 §

Stipendier, understöd, hederspris och sidoarv

Skattepliktig inkomst är inte

1) stipendier och andra understöd som erhållits för studier eller vetenskaplig forskning eller för konstnärlig verksamhet,

2) pris som utdelats som erkänsla för vetenskapligt, konstnärlig eller allmännyttig verksamhet,

3) pension som staten före den 1 januari 1984 beviljat för sådan verksamhet som avses i 2 punkten eller för annan förtjänstfull verksamhet, eller familjepension som hänför sig till sådan pension.

Stipendier, studiebidrag och andra understöd samt pris som erhållits från andra än staten, en kommun eller något annat offentligt samfund eller från Nordiska rådet är dock skattepliktig inkomst till den del det sammanlagda beloppet av dem samt av stipendier, andra understöd, studiebidrag och pris som erhållits från offentligt samfund och Nordiska rådet efter avdrag av utgifterna för inkomstens förvärvande eller bibehållande under skatteåret överstiger det årliga beloppet av ett statligt konstnärstipendium.

Finansministeriet kan på ansökan besluta att ett ovan angivet pris som erhållits som erkänsla för vetenskaplig, konstnärlig eller allmännyttig verksamhet är skattefri inkomst i sin helhet.

83 §

Pris i konstnärliga tävlingar

Skattepliktig inkomst är inte pris i sådana nationella eller internationella, i konstnärligt hänseende betydelsefulla tävlingar på konstens område som finansministeriet har angivit.

Finansministeriet anger årligen på förhand, på framställning av undervisningsministeriet, de tävlingar som avses i 1 mom.

84 §

Pris i skolelevstävlingar

Skattepliktig inkomst är inte pris i annan form än pengar eller någon därmed jämförbar prestation som en elev i grundskola, gymnasium, kvällsgymnasium, yrkesskola eller någon annan därmed jämförbar läroinrättning har fått vid en tävling i läs- eller övningsämne som har anordnats för eleverna.

85 §

Lotterivinster

Skattepliktig inkomst är inte vinster från lotterier som avses i 2 § lotteriskattelagen. Skattepliktig inkomst är dock vinster som kan anses som skälig ersättning för någon prestation eller som kan betraktas som lön enligt lagen om förskottsutbörd.

86 §

Sidoarv

Skattepliktig inkomst vid kommunalbeskattningen är arv som tillfallit annan än make eller arvinge i rakt upp- eller nedstigande led, bidrag och gottgörelse som avses i 8 kap. ärvdabalken, testamente samt gåva till den del dessa erhållits från samma arvlåtare eller donator och under skatteåret uppgår till ett värde av sammanlagt över 15 000 mark.

Helt eller delvis skattefria förvärvsinkomster

87 §

Republikens presidents arvode

Skattepliktig inkomst är inte arvode, pension och av staten därutöver erhållna bostads- och

andra förmåner för skötseln av republikens presidents ämbetsuppdrag.

88 §

Strejkunderstöd

Skattepliktig inkomst är inte sådant strejkunderstöd om högst 70 mark per dag eller annat därmed jämförbart understöd som med anledning av arbetsstrid erhållits från en arbetsmarknadsorganisation.

89 §

Inkomster av naturprodukter och modersmjölk

Skattepliktig är inte den inkomst som plockaren erhållit vid överlåtelse av vilda bär, svampar och kottar eller sådana vilda växter och växtdelar som insamlas för att användas som människoföda eller läkemedel eller vid tillverkningen av läkemedel, om inkomsten inte skall anses som lön. Skattepliktig är inte heller den ersättning som överlåtaren erhållit för överlåtelse av modersmjölk.

90 §

Underhållsbidrag för barn

Skattepliktig inkomst är inte sådant underhållsbidrag för barn som fastställts genom dom eller avtal i enlighet med lagstiftningen om underhåll för barn eller som annars erhålls för underhåll av barn.

91 §

Periodiskt understöd

Skattepliktigt är inte sådant understöd i form av pengar eller varor som på basis av en frivillig förbindelse eller någon annan förpliktelse på bestämda tider betalas till en tidigare make eller till en make som på grund av söndring i äktenskapet är stadigvarande bosatt på annat håll.

92 §

Skattefria sociala förmåner

Skattepliktig inkomst är inte

- 1) barntillägg, maketillägg och vårdbidrag för pensionstagare enligt folkpensionslagen,
- 2) frontmannapensioner, fronttillägg, extra fronttillägg och extra krigspensioner,
- 3) begravningshjälp,

- 4) moderskapsunderstöd,
- 5) barnbidrag,
- 6) vårdbidrag enligt lagen om vårdbidrag för barn (444/69),
- 7) underhållsstöd enligt lagen om tryggnad av underhåll för barn (122/77),
- 8) värnpliktigs dagspenning, militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (566/48) och hemförlovningspenning enligt lagen om hemförlovningspenning (910/77),
- 9) utbildningsstöd enligt familjepensionslagen (38/69),
- 10) avgångsbidrag och stöd för yrkesinriktad utbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90) och statstjänstemannalagen (755/86),
- 11) ersättningar som arbetstagare med stöd av lagen om arbetsförmedling (246/59) har erhållit av statens medel,
- 12) i lagen om läroavtal (422/67) nämnda ekonomiska fördelar som lärlingar erhåller av statens medel,
- 13) i 17 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) nämnd ersättning för uppehälle och sådana förmåner som nämns i lagens 27 §,
- 14) studiepenning i enlighet med lagen den 14 januari 1972 om studiestöd (28/72), med undantag av i lagens 10 § nämnd ersättning för förlorad förvärvsinkomst som erhållits i form av vuxenstudiepenning samt ränteunderstöd enligt lagens 7 § 3 mom.,
- 15) lagen om bostadsbidrag (408/75) och bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) samt bostadstillägg till studiepenning,
- 16) understöd som av statens och kommunernas medel i enlighet med miljöministeriets beslut i saken beviljas fysisk person för reparation av bostäder,
- 17) förmåner enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87),
- 18) handikappbidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/88),
- 19) andra förmåner som avses i lagen rehabiliteringspenning (611/91) än rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd,
- 20) i enlighet med lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/72) av statens medel erhållen ersättning för kostnader för resa och uppehälle samt för ekonomisk förlust,
- 21) arbets- och brukspenning som betalas till

fånge som avtjänar straff eller är internerad i tvångsinrättning,

22) utkomststöd enligt socialvårdslagen (710/82)

5 kap.

Avdrag från förvärvsinkomsten

Avdrag för inkomstens förvärvande

93 §

Kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen

Som utgifter för inkomstens förvärvande anses även kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, beräknade enligt kostnaderna för anlåtande av det billigaste fortskaffningsmedlet. Sådana kostnader kan dock dras av till ett belopp av högst 16 000 mark och endast till den del de under skatteåret överstiger 2 000 mark.

Anses något annat än ett allmänt fortskaffningsmedel som billigaste fortskaffningsmedel varom stadgas i 1 mom., räknas avdraget ut på det sätt som skattestyrelsen årligen närmare bestämmer med beaktande av den skäligen kostnadsökning som användningen av fortskaffningsmedlet för resor mellan bostaden och arbetsplatsen medför.

Stadgandena i 1 och 2 mom. tillämpas då avdraget räknas ut för kostnaderna för resor som avses i 72 § 3 mom.

94 §

Motorsågs- och skogsarbetaravdrag

Har en skattskyldig använt motorsåg eller röjsåg vid fällning av träd, upparbetning av virke, skogsröjning eller annat med skogsröjning jämförbart arbete, anses som utgift för förvärvande eller bibehållande av löneinkomst av sådant arbete kostnaderna för användningen av sågen till ett belopp om 30 procent eller, om den skattskyldige yrkar på detta, 40 procent av den nämnda löneinkomsten. Har ett arbetslag om två personer använt samma såg, anses dessa kostnader utgöra 20 procent av varderas löneinkomst av arbetet och, om arbetslaget bestått av tre personer, 15 procent av vars och ens löneinkomst av arbetet. På basis av utredning som den skattskyldige företer beaktas som utgifter för löneinkomstens för-

värvande eller bibehållande de verkliga kostnaderna för användningen av motorsåg, om de är större än vad som nämns ovan.

Har en skattskyldig använt häst och körredskap eller traktor vid skogskörslor eller andra körslor, anses som utgift för förvärvande eller bibehållande av löneinkomst kostnaderna för användning av häst och körredskap eller traktor till ett belopp om 60 procent av löneinkomsten av skogskörslor och 50 procent av löneinkomsten av andra körslor. På basis av utredning som den skattskyldige företer beaktas som utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande de verkliga kostnaderna för användning av häst och körredskap eller traktor, om de är större än vad som nämns ovan.

Utgör den löneinkomst som avses i 1 mom. minst en tredjedel av den skattskyldiges inkomster, anses ytterligare 5 procent av löneinkomsten, dock högst 1 400 mark, utgöra utgifter för förvärvande eller bibehållande av denna löneinkomst (*skogsarbetaravdrag*).

95 §

Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin löneinkomst dra av

1) såsom avdrag för inkomstens förvärvande tre procent av löneinkomstens belopp, dock högst 2 100 mark,

2) medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer och avgifter till arbetslöshetskassor,

3) kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, till den del de enligt 93 § är avdragbara,

4) andra än i 2 och 3 punkten nämnda utgifter för förvärvande eller bibehållande av löneinkomst endast till den del deras sammanlagda belopp överstiger avdraget för inkomstens förvärvande.

Den skattskyldige får med undantag av avdraget för inkomstens förvärvande inte dra av utgifter för förvärvande eller bibehållande av sjoärbetsinkomst.

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid stats- och kommunalbeskattningen

96 §

Avdrag för pensionsförsäkringspremie

Den skattskyldige har rätt att från sin

förfärvsinkomst dra av arbetstagares pensionspremie som avses i lagen om arbetstagares pensionsavgift (/), de premier som han betalt för sin och sin makes obligatoriska eller lagstadgade pensionsförsäkring samt premierna för sådant registrerat eller i pensionsfond eller pensionskassa kollektivt ordnat tilläggs-pensionsskydd som ansluter sig till pension.

Dessutom har den skattskyldige rätt att dra av 60 procent av premierna för sådan annan frivillig pensionsförsäkring som han tagit för sig själv eller sin make och av premier som arbetsgivaren betalt och som enligt 68 § räknas som hans inkomst, dock högst 30 000 mark per år. Premierna för pension som betalas på en gång och för folkpensionsförsäkring är inte överhuvudtaget avdragbara. En förutsättning för att premierna för en försäkring som den skattskyldige tagit för sig själv eller sin make skall vara avdragbara är dessutom att de inte har dragits av från inkomsten av näringsverksamhet eller jordbruk.

Utän hinder av 2 mom. är premierna för frivillig pensionsförsäkring helt avdragbara upp till 50 000 mark, om

1) den på försäkringen grundade pensionen börjar betalas ut såsom ålderspension tidigast då det försäkrade har fyllt 58 år,

2) den på försäkringen grundade pensionen tillsammans med de pensioner som grundar sig på den försäkrades övriga obligatoriska och frivilliga pensionsskydd utgör högst 66 procent av dem inkomst på grund av vilken den försäkrades lagstadgade pension skulle räknas i det fall att han blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen togs.

Om pensionen enligt försäkringsavtalet börjar löpa innan pensionstagaren fyllt 65 år, skall den procentandel som avses i 3 mom. 2 punkten minskas med 3,3 procentenheter för varje år varmed pensionsåldern underskrider 65 år.

Premierna för frivillig pensionsförsäkring är på det sätt som stadgas i 2 mom. avdragbara också i det fall att den i 3 mom. 2 punkten eller i 4 mom. angivna procentgränsen överskrids, om

1) den i 2 mom. 2 punkten nämnda inkomst som skall läggas till grund för uträknandet av pensionen uppgår till högst det belopp som anges i 8 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61),

2) den pension som grundar sig på den försäkrades frivilliga försäkring enligt lagen om

pension för företagare (468/69) eller lagen om pension för lantbruksföretagare tillsammans med hans övriga pensioner uppgår till högst det tilläggs-pensionsskydd som social- och hälsovårdsministeriet fastställt med stöd av 11 § 1 mom. i den nämnda lagarna.

Som frivillig pensionsförsäkring anses sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt arbetsoförmågepensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vilken grundad pension är avsedd att betalas i periodiska belopp varje halvår eller under en kortare period under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid eller under minst en tvåårsperiod.

97 §

Avdrag för sjöarbetsinkomst

Vid stats- och kommunalbeskattningen beviljas under de förutsättningar om vilka stadgas nedan sådana allmänt skattskyldiga som uppbär sjöarbetsinkomst enligt 74 § avdrag för sjöarbetsinkomst från nettoförfärvsinkomsten.

Det avdrag för sjöarbetsinkomst som vid statsbeskattningen beviljas utgör 18 procent av det sammanlagda beloppet av sjöarbetsinkomsten, dock högst 39 500 mark.

Det avdrag för sjöarbetsinkomst som vid kommunalbeskattningen beviljas utgör 30 procent av det sammanlagda beloppet av sjöarbetsinkomsten, dock högst 67 500 mark.

Utän hinder av 3 mom. höjs avdraget för sjöarbetsinkomst vid kommunalbeskattningen med 1 000 mark för varje hel kalendermånad under vilken fartyget inte anlöper finsk hamn eller annars rör sig inom finskt territorium, om den skattskyldige då arbetar på fartyget. Vid utgången av en tidsperiod som berättigar till förhöjning beviljas dock förhöjningen även för del av en kalendermånad.

98 §

Avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga

Har en under skatteåret i Finland bosatt persons skattebetalningsförmåga med beaktande av de inkomster och den förmögenhet som står till hans och hans familjs förfogande, av någon särskild orsak, såsom försörjningsplikt, arbetslöshet eller sjukdom, nedgått väsentligt, avdras från nettoförfärvsinkomsten ett skäligt belopp, dock inte mera än 8 000 mark. Avdraget beviljas i hela tusental mark.

På basis av kostnader som enbart beror på sjukdom kan den skattskyldiges skattebetalningsförmåga anses ha blivit väsentligt nedsatt endast om det totala beloppet av den skattskyldiges och hans familjs sjukdomskostnader under skatteåret uppgår till minst 4 000 mark och samtidigt utgör minst 10 procent av den skattskyldiges sammanlagda nettokapitalinkomster och nettoförfärvsinkomster. Som familjemedlemmar betraktas den skattskyldiges make och minderåriga barn.

Avdrag från nettoförfärvsinkomsten vid statsbeskattningen

99 §

Barnavårdsavdrag vid statsbeskattningen

Vid statsbeskattningen har den skattskyldige eller makar tillsammans rätt att från sin nettoförfärvsinkomst dra av 13 200 mark, om den skattskyldige eller makarna under skatteåret har försörjt barn som har fyllt minst 3 år men högst 7 år.

100 §

Pensionsinkomstsvdrag vid statsbeskattningen

Vid statsbeskattningen görs från den skattskyldiges förfärvsinkomst ett pensionsinkomstsvdrag.

Fullt pensionsinkomstsvdrag räknas ut så att från full folkpension, som har multiplicerats med talet 2,22 dras av den minsta beskattningsbara inkomsten enligt den progressiva inkomstskatteskalen, varefter återstoden avrundas till följande fulla belopp av etthundra mark.

Pensionsinkomstsvdraget kan dock inte vara större än pensionsinkomsten. Om den skattskyldiges nettoförfärvsinkomst är större än fullt pensionsinkomstsvdrag, minskas avdraget med 70 procent av det belopp varmed nettoförfärvsinkomsten överstiger det fulla pensionsinkomstsvdraget.

Då fullt pensionsinkomstsvdrag vid statsbeskattningen räknas ut, anses som full folkpension vad som under skatteåret sammanlagt betalats till en ensamstående i form av folkpensionens basdel och tilläggsdel till fullt belopp i den första kommungruppen.

Avdrag från nettoförfärvsinkomsten vid kommunalbeskattningen

101 §

Pensionsinkomstsvdrag vid kommunalbeskattningen

Vid kommunalbeskattningen skall från den skattskyldiges nettoförfärvsinkomst göras ett pensionsinkomstsvdrag.

Fullt pensionsinkomstsvdrag räknas ut så att från full folkpension, som har multiplicerats med 1,37 dras av beloppet av fullt grundavdrag, varefter återstoden avrundas till följande fulla belopp av etthundra mark. Pensionsinkomstsvdraget kan likväl inte vara större än pensionsinkomsten. Om den skattskyldiges nettoförfärvsinkomst är större än fullt pensionsinkomstsvdrag, skall pensionsinkomstsvdraget minskas med 70 procent av den överskjutande delen.

Då fullt pensionsinkomstsvdrag vid kommunalbeskattningen räknas ut, anses som full folkpension vad som under skatteåret sammanlagt har betalats till en ensamstående i form av folkpensionens basdel och tilläggsdel till fullt belopp i den första kommungruppen.

När det fulla pensionsinkomstsvdraget räknas ut för makar, av vilka den ena får folkpension eller familjepension enligt lagen om familjepension och den andra folkpension, ovan nämnd familjepension eller frontmannapension, skall såsom full folkpension betraktas basdelen ökad med 85 procent av den i 2 mom. nämnda tilläggsdelen. Det sistnämnda sammanlagda beloppet anses vid uträkning av pensionsinkomstsvdragets fulla belopp som makens fulla folkpensionsbelopp också i det fall att endast den ena av makarna får ovan nämnd familjepension eller folkpension, som har börjat löpa den 1 september 1991 eller därefter, och den andra maken inte får folkpension, frontmannapension eller sådan familjepension som avses ovan.

Det sammanlagda belopp som avses i 2 mom. betraktas emellertid som folkpensionens belopp när pensionsinkomstsvdraget räknas ut, om tilläggsdelen bestäms i enlighet med den tilläggsdel som betalas till en ensamstående.

102 §

Barnavdrag vid kommunalbeskattningen

En skattskyldig eller makar tillsammans har

rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av 10 500 mark för varje minderårigt barn som han eller de har försörjt under skatteåret.

103 §

Ensamförsörjaravdrag vid kommunalbeskattningen

Från en skattskyldig fysisk persons nettoförvärvsinkomst dras av 12 500 mark om han under skatteåret har försörjt ett minderårigt barn och stadgandena om makar i denna lag inte tillämpas på honom.

104 §

Invalidadrag vid kommunalbeskattningen

Vid kommunalbeskattningen dras från en skattskyldig fysisk persons nettoförvärvsinkomst av 2 600 mark, om han genom sjukdom, lyte eller kroppsskada åsamkats bestående men på grund av vilket hans invaliditetsgrad enligt företedd utredning är 100 procent. Om procenttalet är lägre, dock minst 30 procent, beviljas i avdrag en mot procenttalet svarande del av 2 600 mark. Avdraget beviljas dock högst till beloppet av annan nettoförvärvsinkomst än pensionsinkomst.

Har den skattskyldige under skatteåret fått invalidpension som baserar sig på pensionskydd, anses hans invaliditetsgrad utan särskild utredning vara 100 procent, om full pension har beviljats, och 50 procent om delpension har beviljats, om inte den skattskyldiges invaliditetsgrad på basis av företedd utredning anses vara högre. Den skattskyldige bibehåller sin rätt till invalidavdrag som förutsätts av invalidpensionen även efter det att invalidpensionen har ombildats till ålderspension.

Genom förordning utfärdas närmare stadganden om de grunder enligt vilka invaliditetsgraden skall fastställas samt om den utredning som krävs för erhållande av invalidavdrag.

Invalidadragets storlek bestäms på basis av annan förvärvsinkomst vid statsbeskattningen än pensionsinkomst, efter att avdrag för inkomstens förvärvande har gjorts.

Utan hinder av 1 och 2 mom. får en skattskyldig som år 1982 har haft skattepliktig inkomst, vid kommunalbeskattningen göra invalidavdrag till samma belopp som han hade rätt till vid kommunalbeskattningen för år

1982, om han inte med stöd av gällande stadganden har rätt till större invalidavdrag.

105 §

Studiepenningavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig har fått studiepenning enligt lagen om studiestöd för högskolestuderande (111/92), skall från hans nettoförvärvsinkomst göras studiepenningavdrag vid kommunalbeskattningen. Dess fulla belopp är 13 000 mark, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 50 procent av det belopp varmed beloppet av den skattskyldiges förvärvsinkomst överstiger studiepenningavdragets fulla belopp.

106 §

Grundavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig fysisk person som hela skatteåret varit bosatt i Finland har en nettoförvärvsinkomst som efter de ovan nämnda avdragen inte överstiger 8 800 mark, skall från denna dras av detta inkomstbelopp. Om förvärvsinkomstens belopp efter de nämnda avdragen överstiger fullt grundavdrag, skall avdraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

6 kap.

Särskilda stadganden om avdrag från förvärvsinkomsten

107 §

Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året

En skattskyldig fysisk person som inte hela skatteåret har varit bosatt i Finland får göra pensionsförsäkringspremieavdrag endast om avdraget hänför sig till sådan inkomst eller förmögenhet för vilken här skall betalas skatt.

Rätt till barnavårdsavdrag, pensionsinkomst-avdrag vid statsbeskattningen samt avdrag från förvärvsinkomsterna vid kommunalbeskattningen har endast sådana fysiska personer som största delen av skatteåret har varit bosatta i Finland.

108 §

Avdrag som beviljas dödsbon

Om delägare i ett inhemskt dödsbo är den

avlidnes barn eller fosterbarn som under skatteåret har fått underhåll av boets tillgångar, beviljas boet, om så yrkas, för åren efter den avlidnes dödsår, för barnets vidkommande barnavdrag, barnavårdsavdrag och ensamförsörjaravdrag.

Om den efterlevande maken är delägare i dödsboet, beviljas boet även för dennes vidkommande pensionsförsäkringspremieavdrag, invalidavdrag vid kommunalbeskattningen och invalidavdrag vid statsbeskattningen.

De avdrag som nämns ovan görs från boets inkomst och inkomstskatt endast om den efterlevande maken inte har krävt att de i första hand skall dras av från hans egna inkomster eller egen inkomstskatt, och endast på basis av den del av boets inkomst som i tillämpliga delar med iakttagande av 14 § kan betraktas som den efterlevandes förvärvsinkomst.

Stadgandena om avdrag för den efterlevande maken tillämpas också på en annan delägare i dödsboet, då värdet av det arbete han utfört till förmån för skogsbruk har räknats som inkomst för boet.

109 §

Delning av avdrag mellan makar

Pensionsförsäkringspremieavdrag, barnavårdsavdrag och barnavdrag skall göras från den makes förvärvsinkomst som har yrkat på avdraget. Om avdraget inte kan göras på det sätt som makarna yrkat, skall det i första hand göras från den makes inkomster vars nettoförvärvsinkomst vid statsbeskattningen är större. Det barnavårdsavdrag eller barnavdrag som särskilt beviljas för varje barn får emellertid inte delas så att det görs från båda makarnas inkomst.

IV AVDELNINGEN.

PERIODISERING AV INKOMSTER OCH UTGIFTER

110 §

Allmänt stadgande om periodisering av inkomster

En inkomst anses hänföra sig till det skatteår under vilket den har lyfts eller antecknats på den skattskyldiges konto eller under vilket den skattskyldige annars har kunnat förfoga över den.

Överlåtelsevinst betraktas som det skatteårs inkomst, då köpet eller bytet gjordes eller annan överlåtelse skedde.

111 §

Utgiftsreservering från kapitalinkomst av skogsbruk

Fysiska personer, dödsbon och av sådana bildade beskattningssammanslutningar samt samfällda förmåner får till följande skatteår senarelägga en del av den kapitalinkomst av skogsbruk som de fått från en fastighet som skall betraktas som en gårdsbruksenhet och använda den för att täcka utgifterna för förvärvande av kapitalinkomsten av skogsbruket (*utgiftsreservering*). Någon utgiftsreservering beviljas dock inte om skogen hänför sig till näringsverksamhet. Utgiftsreserveringens maxibelopp är 15 procent av kapitalinkomsten av skogsbruket efter att skogsavdraget har gjorts.

Utgiftsreserveringen skall i Uleåborgs och Lapplands län inkomstföras under de sex följande skatteåren och i övriga delar av landet under de fyra följande skatteåren. Av utgifter som skall dras av som avskrivning får emellertid endast täckas ett belopp som motsvarar den årliga avskrivningen. Om den skattskyldige fått försäkringsersättning eller skadestånd på grund av förstörd skog, får av ersättningen för den ovan nämnda tiden senareläggas det belopp som behövs för förnyelse av den förstörda skogen.

112 §

Periodisering av pensionsinkomst

Om en pensionsinkomst som baserar sig på lagstadgat pensionsskydd och som uppburits under skatteåret, i fråga om minst tre månader hänför sig till tiden före skatteåret, skall pensionsinkomsten på den skattskyldiges yrkande periodiseras som inkomst för det år till vilket pensionen hänför sig. Om en pensionsinkomst av nämnda slag som uppburits på en gång hänför sig till flera år än skatteåret och de två föregående åren, skall den periodiseras som tre lika stora poster på skatteåret och de två föregående åren. Den skatt som på detta sätt uträknats på hela pensionsinkomsten skall debiteras som skatt för det år då inkomsten förvärvats.

Yrkande på periodisering av pensionsinkomst skall framställas inom två månader efter

att beskattningen för det år då pensionen utbetalades har blivit klar. I fråga om verkställda beskattningar skall i tillämpliga delar iaktas det förfarande som avses i 82 § beskattninglagen.

113 §

Allmänt stadgande om periodisering av utgifter

Sådana avdrag från den skattskyldiges inkomst som baserar sig på den skattskyldiges utgifter skall, om annat inte följer av särskilda skäl, göras det skatteår under vilket betalningen har erlagts.

114 §

Periodisering av anskaffningsutgifter

Anskaffningsutgifterna för byggnader, maskiner och inventarier samt patent och andra sådana nyttigheter vilka har använts vid den skattskyldiges inkomstförvärv, skall dras av som årliga avskrivningar varvid i tillämpliga delar iaktas lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

115 §

Periodisering av skogsbruksutgifter

Följande utgifter dras av som årliga avskrivningar om högst 15 procent, vilka bestäms på basis av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften:

- 1) utgifter för byggande av skogsvägar,
- 2) utgifter för dikning av skogsmark.

Anskaffningsutgifterna för till skogsbruket hänförliga maskiner, redskap, anordningar, byggnader, konstruktioner och andra nyttigheter skall dras av genom årliga avskrivningar i enlighet med 8—10 §§ inkomstskattelagen för gårdsbruk.

Utgifter eller utgiftsrester om högst 1 000 mark får avskrivas på en gång.

116 §

Periodisering av bokföringsskyldigas inkomster och utgifter

Inkomst av verksamhet för vilken den skattskyldige är bokföringsskyldig skall periodiseras i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Utgifter som hänför sig till verksamhet för vilken den skattskyldige är bokföringsskyldig

skall periodiseras i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

V AVDELNINGEN. FÖRLUSTUTJÄMNING

117 §

Förlust och förlustavdrag

Fastställd förlust dras av från de följande årens inkomster på det sätt som stadgas i denna avdelning.

Förluster dras av i den ordning de uppkommit.

118 §

Förlust som hänför sig till förvärvsinkomstslag och kapitalinkomstslag

En fysisk persons förlust som hänför sig till förvärvsinkomstslag dras vid statsbeskattningen av från skatteårets förvärvsinkomst och vid kommunalbeskattningen från skatteårets inkomst under de 10 följande skatteåren, i den mån motsvarande inkomster uppkommer.

Med förlust som hänför sig till förvärvsinkomstslag avses det belopp varmed summan av den skattskyldiges avdrag för förvärvsinkomsternas förvärvande eller bibehållande under skatteåret överstiger beloppet av hans skattepliktiga förvärvsinkomster.

Sådan till ett kapitalinkomstslag hänförlig förlust som avses ovan i 60 § skall dras av från de följande 10 skatteårens kapitalinkomst, i den mån kapitalinkomst uppkommer.

119 §

Förlust av näringsverksamhet och jordbruk

Förlust av näringsverksamhet och jordbruk under ett skatteår dras av från näringsverksamhetens och jordbrukets resultat under de 10 följande skatteåren, i den mån resultat uppkommer.

Med förlust av näringsverksamhet avses ett i enlighet med lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet uträknat förlustresultat och med förlust av jordbruk avses ett i enlighet med inkomstskattelagen för gårdsbruk uträknat förlustresultat.

En fysisk persons och ett dödsbos förlust av jordbruk eller näringsverksamhet samt en beskattningssammanslutnings delägars förlust

som hänför sig till jordbrukets förlust från sammanslutningen skall enligt 1 mom. dras av till den del som det inte under förluståret har yrkats att förlusten med stöd av 59 § skall dras av från den skattskyldiges kapitalinkomster.

120 §

Förlust som hänför sig till samfunds, närings-sammanslutningars och samfällda förmånens övriga verksamhet

Annan förlust som hänför sig till samfund, näringsammanslutningar samt samfällda förmåner än förlust av näringsverksamhet och jordbruk skall dras av från inkomsten av den övriga verksamheten inom de 10 följande skatteåren, i den mån inkomst uppkommer.

Med förlust avses det belopp varmed de sammanlagda utgifterna för inkomstens förvärvande eller bibehållande, övriga avdragbara poster samt avdragbara räntor under skatteåret (förluståret) överstiger det sammanlagda beloppet av det skattepliktiga inkomsterna.

121 §

Avslutande av näringsverksamhet och jordbruk

Om den förlust som hänför sig till en fysisk persons eller ett som särskild skattskyldig beskattat dödsbos näringsverksamhet eller jordbruk eller till delägares förlust från beskattningssammanslutning som hänför sig till jordbruk inte kan dras av från näringsverksamhetens eller jordbrukets resultat eller från andelen i nettoinkomsten av sammanslutningens jordbruk, på grund av att denna verksamhet avslutats, skall oavdragna förluster dras av från den skattskyldiges kapitalinkomster. Förlusterna kan dras av från kapitalinkomsterna under de 10 skatteår som följer efter förluståret.

Om makar upphör att bedriva gemensam näringsverksamhet eller gemensamt jordbruk, skall den från näringsverksamheten eller jordbruket oavdragna förlusten i enlighet med 59 § 2 mom. delas mellan makarna och dras av från makarnas kapitalinkomster under de 10 skatteår som följer efter förluståret. Om emellertid någondera eller vardera maken särskilt för sig fortsätter att bedriva näringsverksamhet eller jordbruk, skall på hans andel av den gemensamma verksamhetens förlust tillämpas 119 §.

I de fall som avses i 2 mom. skall förlusterna

delas mellan makarna enligt förhållandena det år då den gemensamma verksamheten avslutades.

122 §

Ägarbystens inverkan på rätten att dra av förluster

Samfunds och näringsammanslutningars förluster får inte dras av om över hälften av dess aktier eller andelar under eller efter förluståret har bytt ägare till följd av något annat förvärv än arv eller testamente eller om över hälften av dess medlemmar har bytts ut.

Utän hinder av 1 mom. kan finansministeriet av särskilda skäl, när det är påkallat med hänsyn till samfundets eller sammanslutningens fortsatta verksamhet, på ansökan bevilja rätt till att dra av förlusten.

123 §

Fusioners inverkan på rätten att dra av förluster

Vid fusion mellan samfund har det övertagande samfundet rätt att från sin beskattningsbara inkomst dra av det överlåtande samfundets förlust på det sätt som 120 § stadgar, om det övertagande samfundet eller dess delägare eller medlemmar eller samfundet och dess delägare eller medlemmar tillsammans från början av förluståret har ägt över hälften av det överlåtande samfundets aktier eller andelar. Ett övertagande andelslag eller en övertagande sparbank har emellertid alltid rätt att dra av sådana till andelsbanken eller sparbanken hänförliga förluster som har uppkommit under de skatteår då fusionen skett eller under de två föregående skatteåren.

VI AVDELNINGEN.

SKATTEN

1 kap.

Statsskatten och samfunds inkomstskatt

Allmänna stadganden

124 §

Fastställande och fördelning av skatten mellan skattetagarna

Fysiska personer och inhemska dödsbon

skall betala skatt till staten för sin beskattningsbara förvärvsinkomst enligt den progressiva inkomstskatteskalen och för sin beskattningsbara kapitalinkomst enligt inkomstskatteprocenten. Övriga skattskyldiga skall betala inkomstskatt för sin beskattningsbara inkomst enligt inkomstskatteprocenten.

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 25. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfälliga förmåner är likaså 25 och den fördelar sig mellan skattetagarna så att

statens andel är 12,96 procentenheter

kommunens andel är 11,20 procentenheter och

församlingens andel är 0,84 procentenheter.

Ovan i 21 § avsedd inkomstskatteprocenten för den inkomst som de partiellt skattefria samfund, väglag och allmännyttiga samfund har uppburit från fastighet är 12,04 och den fördelas mellan kommunen och församlingen på det sätt som anges i 2 mom.

Om den skatteskala som skall tillämpas vid varje års beskattning av förvärvsinkomst stadgas särskilt.

Rätt till den andel av skatten som enligt 2 mom. tillkommer församlingen har församlingar inom den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet.

125 §

Avrundning av skatt

Den inkomstskatt som den skattskyldige skall betala fastställs i hela mark så att överstigande belopp inte beaktas.

Avdrag från skatten

126 §

Invalidavdrag vid statsbeskattningen

Från inkomstskatten för en skattskyldig som största delen av skatteåret har bott i Finland avdras 660 mark, om han genom sjukdom, lyte eller kroppsskada åsamkats bestående men, på grund av vilket hans invaliditetsgrad enligt företedd utredning är 100 procent eller, om procenttalet är lägre, dock minst 30 procent, en mot procenttalet svarande del av 660 mark.

Har den skattskyldige under skatteåret fått invalidpension som baserar sig på obligatoriskt pensionsskydd, anses hans invaliditetsgrad utan särskild utredning vara 100 procent om full

pension har beviljats och 50 procent om delpension har beviljats, såvida inte den skattskyldiges invaliditetsgrad på basis av företedd utredning anses vara högre. Den skattskyldige bibehåller sin rätt till invalidavdrag som förutsätts av invalidpensionen även efter det att invalidpensionen har ombildats till ålderspension. Genom förordning utfärdas närmare stadganden om de grunder enligt vilka invaliditetsgraden skall fastställas samt om den utredning som krävs för erhållande av invalidavdrag.

Om en skattskyldig på vilken stadgandena om makar i denna lag tillämpas inte har påförts inkomstskatt eller om denna inte förslår till invalidavdrag vid statsbeskattningen, görs avdraget eller avdras det oavdragna beloppet från den skattskyldiges makes inkomstskatt.

127 §

Underhållsskyldighetsavdrag vid statsbeskattningen

Från inkomstskatten för en skattskyldig som under skatteåret har betalt underhållsbidrag som fastställts genom avtal eller dom enligt lagstiftningen om underhåll för barn, avdras en åttendedel av det underhållsbidrag som han betalt under skatteåret, dock högst 450 mark per minderårigt barn.

Inkomstutjämning

128 §

Förutsättningar för inkomstutjämning

Har en fysisk person eller ett inhemskt dödsbo under skatteåret haft en förvärvsinkomst om minst 15 000, som skall anses ha inlutit i förskott eller efterskott för två eller flera år och som utgör minst en fjärdedel av det sammanlagda beloppet av hans nettoförvärvsinkomst under skatteåret, skall inkomstutjämning verkställas vid beskattningen av en sådan engångsinkomst, om den skattskyldige yrkar på detta innan beskattningen slutförts.

Som förvärvsinkomst som inlutit under två eller flera år kan bland annat anses

- 1) lön för tidigare år eller pension som erhållits för skatteåret och det föregående året,
- 2) engångsersättning som den skattskyldige fått vid avgång från arbete,

3) inkomst vid överlåtelse av rörelse,
4) inkomster för upphovsrätt eller patent, om det inte är fråga om sådan kapitalinkomst som avses i 52 §,

5) engångsinkomst som en konstnär fått vid försäljning av konstverk som han förfärdigat.

Om en engångsinkomst som avses i 1 mom. ingår i resultatet av näringsverksamhet eller jordbruk, skall som den engångsinkomst som görs till föremål för inkomstutjämning betraktas en lika stor relativ andel av engångsinkomstens totalbelopp som förvärvsinkomstens andel utgör av den skattskyldiges resultat av näringsverksamheten eller jordbruket.

129 §

Verkställande av inkomstutjämning

För inkomstutjämningen skall den i 128 § angivna engångsinkomsten delas med antalet år som inkomsten anses hänföra sig till, dock högst med fem.

Den skatt som utgår på en del av engångsinkomsten skall räknas ut så att en av inkomstdelarna läggs till den skattskyldiges övriga beskattningsbara förvärvsinkomst för skatteåret, varefter från den skatt som uträknats på summan av dessa inkomster dras av skatten på skatteårets övriga beskattningsbara förvärvsinkomst. Skatten på engångsinkomsten räknas ut så att skatten på en del av engångsinkomsten multipliceras med antalet år till vilka inkomsten hänförs sig. Skatten på engångsinkomsten, i samband med inkomstutjämning dock minst 15 procent av engångsinkomsten, skall debiteras som skatt för skatteåret.

2 kap.

Kommunalskatt

130 §

Uträkningsgrunden för kommunalskatten

Fysiska personer och dödsbon skall för sin förvärvsinkomst betala inkomstskatt till kommunen så att varje mark av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen motsvarar ett skatteöre.

Om antalet skatteören som fastställs för en skattskyldig i kommunen understiger ethundra, skall de lämnas odeberade.

Om uttaxeringen per skatteöre stadgas i kommunallagen.

3 kap.

Underskottsgottgörelse

131 §

Beloppet av underskottsgottgörelse

Underskottsgottgörelse är en mot inkomstskatteprocenten svarande andel av det under skatteåret uppkomna, i 60 § angivna underskottet i fråga om ett kapitalinkomstslag, dock högst 8 000 mark. Detta maximibelopp skall ökas med 2 000 mark, om den skattskyldige eller makarna tillsammans försörjer ett minderårigt barn, och med 4 000 mark om antalet sådana barn är två eller flera. Skall stadgandena om makar tillämpas på en skattskyldig höjs maximibeloppet av den makes underskottsgottgörelse, vars på förvärvsinkomsterna fastställda inkomstskattebelopp är större, om inte makarna yrkat annorlunda.

Om den mot inkomstskatteprocenten svarande andelen av ett under samma skatteår uppkommet underskott i fråga om ett sådant kapitalinkomstslag som avses i 60 § överstiger maximibeloppet av den underskottsgottgörelse som avses i 1 mom., skall maximibeloppet av den skattskyldiges underskottsgottgörelse ökas med det belopp varmed den skattskyldiges makes underskottsgottgörelse underskrider maximibeloppet av hans underskottsgottgörelse.

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från skattskyldigs statskatt

Underskottsgottgörelsen skall dras av från den inkomstskatt som på den skattskyldiges förvärvsinkomst skall betalas till staten, efter det att från skatten har dragits av invalidavdraget vid statsbeskattningen och underhållsskyldighetsavdraget vid statsbeskattningen. Det belopp som dras av enbart från statens inkomstskatt utgör dock högst tre fjärdedelar av underskottsgottgörelsens belopp.

133 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från skattskyldigs olika skatter

Den del av underskottsgottgörelsen som inte har dragits av enligt 132 § skall dras av från den skattskyldiges inkomstskatt till staten, kommunalskatt, från den försäkrades folkpensions- och sjukförsäkringspremie och från kyr-

koskatten. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § gjorts fördelas mellan respektive skatter i förhållande till dessas belopp.

134 §

Överföring av underskottsgottgörelse på make

Har en skattskyldig, på vilken tillämpas denna lags stadganden om makar, inte för sin beskattningsbara förvärvsinkomst påförts inkomstskatt som skall betalas till staten eller andra sådana skatter som avses i 124 §, eller förslår dessa inte till avdrag av underskottsgottgörelsen, skall gottgörelsen eller det oavdragna beloppet av den dras av från den skatt som av den skattskyldiges makes beskattningsbara förvärvsinkomst tillfaller staten och från de övriga skatter som avses i 124 §, som om gottgörelsebeloppet hade dragits av från de skatter som påförts den skattskyldige.

4 kap.

Särskilda stadganden

135 §

Skatteavtal

Regeringen har rätt att för att undanröja eller lindra internationell dubbelbeskattning under förutsättning av ömsesidighet ingå avtal med en främmande stat om fördelning av beskattningsrätten mellan nämnda stat och Finland i fråga om viss inkomst eller om att skattskyldig helt eller delvis befrias från att betala skatt i Finland. Beskattning enligt ett sådant avtal anses ha skett enligt denna lag.

Har Finlands beskattningsrätt begränsats genom ett avtal för att undvika internationell dubbelbeskattning eller genom annat internationellt avtal, eller har Finland helt avstått från att använda sin beskattningsrätt i fråga om viss inkomst, tillämpas, i den mån detta enligt avtalet är tillåtet, vid beskattningen av den skattskyldige här den skattesats som hade bort tillämpas om hans beskattningsbara inkomst hade fastställts utan att bestämmelserna i avtalet hade beaktats.

Den skattskyldige får inte dra av utgifter för förvärvande eller bibehållande av inkomst som enligt ett avtal som avses i 1 mom. eller i 135 § är befriad från skatt i Finland även om de annars hade fått dras av enligt lagen om

beskattning av inkomst av näringsverksamhet, inkomstskattelagen för gårdsbruk eller denna lag.

Leder ett avtal som avses i 1 mom. till att från den skatt som skall fastställas i Finland skall utländsk skatt avräknas från den skatt som betalas här för samma inkomst det belopp som visas ha blivit betalt i den främmande staten. Härvis anses även det belopp, som en finsk myndighet har överfört eller överfört till en behörig myndighet i den andra staten för att användas till avkortning av den skattskyldiges skatt, såsom betalt i den främmande staten. Avräkningen får dock inte överstiga ett belopp som motsvarar en lika stor del av skatten här som det i den främmande staten erhållna inkomstbeloppet utgör av den skattskyldiges nettoinkomst.

136 §

Beskattningens övre gräns

Överstiger den statsskatt som skall betalas på en under skatteåret i Finland bosatt fysisk persons eller ett inhemskt dödsbos under skatteåret beskattningsbara kapital- och förvärvsinkomst och förmögenhet, samt den på grundval av förvärvsinkomsten påförda kommunalskatten, kyrkoskatten, folkpensionspremien och sjukförsäkringspremien sammanlagt 70 procent av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges vid statsbeskattningen fastställda beskattningsbara kapital- och förvärvsinkomst, skall den överskjutande delen av statsskatten inte påföras den skattskyldige.

Skatteförhöjning som har påförts en skattskyldig med stöd av 77 § beskattningsslagen skall emellertid med avvikelser från 1 mom. debiteras i sin helhet och den skall inte beaktas vid uträkningen av skatternas och avgifternas maximibelopp.

Vid beskattningen av makar beror det på deras sammanlagda inkomster och skatter om skatt inte skall påföras dem då 1 mom. tillämpas.

137 §

Närmare stadganden och bestämmelser

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

VII AVDELNINGEN.

IKRAFTTRÄDELSE- OCH ÖVERGÅNGS-
STADGANDEN

138 §

Lagens ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 19 . Den skall första gången tillämpas vid beskattningen för 1993.

Lagen den 29 december 1988 om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88), lagen den 23 december 1988 om Oy Alko Ab:s skattskyldighet vid kommunalbeskattningen (1107/88) och lagen den 24 juni 1968 om förlustutjämnning vid inkomstbeskattningen (362/68) upphävs.

139 §

Räntor som avses i lagen om källskatt på ränteinkomst

Sådana i lagen om källskatt på ränteinkomst angivna räntor som har influiter före år 1996, är inte skattepliktig inkomst enligt denna lag.

140 §

Övergångsskede för skogsbeskattningen

Vid beskattningarna för 1993—2005 skall såsom fysisk persons, dödsbos och av dessa bildad beskattningssammanslutnings skattepliktiga förvärvsinkomst betraktas den i enlighet med inkomstskattelagen för gårdsbruk uträknade nettoinkomsten av skogsbruket, såvida den skattskyldige innan beskattningen för 1993 har slutförts yrkar på detta. På den skattskyldiges skogsbruksinkomst skall under de nämnda åren inte tillämpas denna lags stadganden om beskattning av kapitalinkomst av skogsbruk. Om skogsägandet är fördelat mellan flera skattskyldiga, skall beskattning av skogsbrukets nettoinkomst tillämpas endast om de gemensamt yrkar på det.

Om skogen har bytt ägare under år 1993 får yrkande som nämns i 1 mom. framställas av den skattskyldige som ägde skogen den 31 december 1993. Den föregående ägaren beskattas för skogen han sålt såsom den nye ägaren.

I det fall att skog som skall beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk åren 1994—2005 överläts mot vederlag till en person som inte äger skog från tidigare, skall den nye ägaren beskattas för kapitalinkomst av skogs-

bruk enligt denna lag. Har skogen erhållits genom arv, gåva eller testamente eller genom något annat vederlagsfritt fång den 1 januari 1994 eller därefter skall en fysisk person, ett dödsbo och en av dessa bildad beskattningssammanslutning beskattas i enlighet med inkomstskattelagen för gårdsbruk i det fall att denna har tillämpats på den tidigare ägarens beskattning. Om en skattskyldig som äger skog blir ägare till en tilläggsareal, skall på beskattningen av hela skogen dock tillämpas samma stadganden som på den tidigare ägda skogen.

Skogsavdrag beviljas endast från sådan kapitalinkomst av skogsbruk som härrör från skog som har förvärvats mot vederlag efter att denna lag trätt i kraft.

En skattskyldig som beskattas för kapitalinkomst av skogsbruk i enlighet med denna lag, får enligt 115 § dra av de oavskrivna anskaffningsutgifterna för byggande av skogsväg och för skogsdikning som har slutförts år 1991 eller därefter.

Såsom en enligt denna lag för kapitalinkomst av skogsbruk beskattad skattskyldigs anskaffningsutgift för sådana före denna lags ikraftträdande inom skogsbruk använda maskiner, redskap, byggnader och övriga nyttigheter, som inte har kunnat hänföras till jordbruk eller näringsverksamhet, anses deras gängse värde för det år denna lag träder i kraft.

Skattepliktig kapitalinkomst av skogsbruk vid beskattningen för år 1993 är inte inkomst som före den 1 april 1993 har erhållits för virke som har sålts med ett köpebrev som uppgjorts före denna lags ikraftträdande.

141 §

Överlåtelseavtal som ingåtts före år 1993

Vid beskattningen av vinster på köp och överlåtelser som skett före denna lags ikraftträdande skall tillämpas de stadganden om tillfällig försäljningsvinst och vinst av egenomsöverlåtelse som gällde före denna lag.

142 §

Övergångsperiod för resekostnadsersättningar

Med avvikelse från vad 73 § stadgar skall vid fastställande av inrikes dagtraktamente, från de sammanlagda resekostnader som statens arbetsmarknadsverk räknat ut, såsom andelen inbesparade levnadskostnader dras av 5 procent vid beskattningen för 1993, 7,5 procent vid

beskattningen för 1994, 10 procent vidbeskattningen 1995 och 12,5 procent vid beskattningen för 1996.

143 §

Tillämpning av vissa ikraftträdelse- och övergångsstadganden i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet

På skatteplikten för och uträkning av det skattepliktiga beloppet av en försäkringsutbetalning som grundar sig på en försäkring som tagits före år 1989 eller ett försäkringsfall som inträffat före år 1989 skall tillämpas 163 och 163 a §§ i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde före denna lag. En efter denna lags ikraftträdande erhållen skattepliktig försäkringsutbetalning som grundar sig på en sådan försäkring, utgör sådan kapitalinkomst eller förvärvsinkomst som avses i denna lag.

Utan hinder av 163 § 1 mom. lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är också avkastningen av en livförsäkring som varit i kraft minst 5 år i sin helhet skattepliktig kapitalinkomst.

Vad som stadgas i 164 och 166 § i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde före denna lag skall tillämpas på inkomster som avses i de nämnda lagrummen också i det fall att de erhållits efter denna lags ikraftträdande.

En skattskyldig har enligt 167 § i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde innan denna lag trädde i kraft rätt till invalidavdrag på basis av en invaliditetsgrad som är lägre än 30 procent.

144 §

Ränteavdrag under övergångsperioden

Om en skattskyldig i slutet av år 1992 haft skuld för anskaffning eller grundlig förbättring av sin egen eller sin familjs bostad eller för anskaffning av boenderätt eller studielån med statsborgen (*bostads- eller studieskuld*) och om hans vid statsbeskattningen beskattningsbara förvärvsinkomst för år 1993 överstiger 60 000 mark, skall från den skatt som fastställs för hans förvärvsinkomst göras ett extra ränteavdrag år 1993—1997.

Det fulla beloppet av ett extra ränteavdrag är följande procentuella andel av de vid beskattningen för år 1992 uppgivna avdragbara

räntorna på bostadsskulden, upp till ett räntebelopp av 30 000 mark och för makar upp till 45 000 mark:

avdragsår	andel av räntorna
1993	12,5 procent
1994	10,0 procent
1995	7,5 procent
1996	5,0 procent
1997	2,5 procent

Extra ränteavdrag beviljas till fullt belopp om den skattskyldiges vid statsbeskattningen för 1993 beskattningsbara förvärvsinkomst uppgår till minst 160 000 mark. Om förvärvsinkomsten är mindre utgör avdraget en procent av varje begynnande tusental mark av dess fulla belopp, varmed den skattskyldiges vid statsbeskattningen beskattningsbara inkomst överstiger 60 000 mark.

Har på den skattskyldige tillämpats vad denna lag stadgar om makar, skall avdraget beviljas den av makarna som för år 1992 har deklarerat ett högre belopp bostads- och studielåneräntor, om inte makarna yrkar annorlunda. Om de räntor de deklarerat är lika stora beviljas avdraget den av makarna vars skatt på förvärvsinkomst är större. Makarna kan emellertid före beskattningen för 1993 verkställts på yrkan välja vilkendera maken som skall beviljas avdraget. Om makarnas sammanlagda bostads- och studielåneräntor år 1992 översteg 45 000 mark, skall det extra ränteavdragets fulla belopp minskas med 25 procent av det överskjutande ränteloppet.

Extra ränteavdrag beviljas inte på basis av räntor som har betalats före den tid för vilken de räknats. Oberoende av det deklarerade räntebeloppet anses bostads- och studielåneräntorna uppgå till minst 8 procent av det bostads- och studielånebelopp som den skattskyldige eller makarna hade vid utgången av år 1992.

Extra ränteavdrag skall dras av från den skattskyldiges skatter i enlighet med vederbörande stadganden om underskottsgottgörelse.

145 §

Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

Vid kommunalbeskattningen för 1993 skall från den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst

före grundavdraget dras av 10 procent av den del som överstiger 20 000 mark av hans förvärvsinkomst, till vilken pensionsinkomst inte räknas. Avdragets maximibelopp är dock 2 000 mark. Om den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 60 000 mark, minskar avdraget med 10 procent för den del av nettoförvärvsinkomsten som överstiger 60 000 mark.

146 §

Bostadsavdrag under övergångsperioden

Om en skattskyldig före 1993 har beviljats sådant bostadsavdrag som avses i 146 a eller 167 a §§ i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88) som gällde före denna lag och om dess belopp uträknat för skatteåret och multiplicerat med talet fyra vore större än beloppet av de avdragbara räntor som han deklarerat, skall såsom avdrag från kapitalinkomsterna enligt 58 §, i stället för ränteutgifterna, beaktas bostadsavdragets belopp multiplicerat med talet fyra.

Bostadsavdragets fulla belopp, på vilket skatteårets avdrag räknas ut, anses vara 8 000 mark vid beskattningen för 1993. Barnaförhöjningarna tas i beaktande till de belopp som tillämpas vid beskattningen för år 1992.

147 §

Övergångsperiod för räntor i samband med förvärvsverksamhet

Maximibeloppet av underskottsgottgörelse som skall beviljas en skattskyldig skall höjas på det sätt 2 mom. stadgar vid beskattningarna för 1993—1997, om den skattskyldige vid beskattningen för 1992 haft skuld som hänfört sig till annan förvärvsverksamhet än näringsverksamhet eller gårdsbruk (*räntor i samband med förvärvsverksamhet*), för vars räntor den skattskyldige har beviljats ränteavdrag med stöd av 87 § i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde före denna lag och om beloppet av dessa räntor har överstigit hans nettokapitalinkomst under skatteåret.

Maximibeloppet av underskottsgottgörelse skall höjas med följande procentuella andel av det belopp varmed de i 1 mom. nämnda räntornas belopp överstiger skatteårets nettokapitalinkomst:

Skatteår	Förhöjningsprocent för underskottsgottgörelsen
1993	20 %
1994	16 %
1995	12 %
1996	8 %
1997	4 %

Underskottsgottgörelsens maximibelopp höjs inte på grund av sådana räntor som hänför sig till tiden efter skatteåret. Oberoende av det deklarerade räntebeloppet skall såsom räntor på skuld som hänför sig till förvärvsverksamhet anses högst 15 procent av den skuld för förvärvsverksamhet som den skattskyldige hade i slutet av år 1992.

Om underskottsgottgörelsens maximibelopp har höjts på det sätt som avses i 131 § 2 mom., skall förhöjningen av underskottsgottgörelsens maximibelopp på basis av räntorna för skuld som hänför sig till förvärvsverksamheten göras på den i enlighet med det nämnda stadgandet förhöjda underskottsgottgörelsens maximibelopp.

148 §

Bolagsmannaavdrag under övergångsperioden

En skattskyldig, som år 1992 varit och fortfarande är bolagsman i ett sådant öppet bolag eller kommanditbolag, vars resultat i enlighet med 35 § 2 mom. i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde före denna lag har fördelats så att hälften beskattas som inkomst för bolaget och hälften som inkomst för bolagsmännen, skall vid beskattningarna för 1993 — 1998 beviljas bolagsmannaavdrag från förvärvsinkomsten.

Bolagsmannaavdragets fulla belopp utgör följande procentuella andel av det sammanlagda beloppet av de inkomstandelar som en bolagsman får från sådana öppna bolag och kommanditbolag som avses i 1 mom., upp till 200 000 mark:

Skatteår	Avdragbar procentuell andel
1993	15 %
1994	15 %
1995	12 %
1996	9 %
1997	6 %
1998	3 %

Bolagsmannaavdraget skall minskas med hälften av de kapitalinkomstandelar som ingår i den skattskyldiges sammanlagda i 2 mom. avsedda inkomstandelar.

149 §

Fastställande av kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som hänförs till skatteår 1993

Med avvikande från vad som i 38—40 §§ stadgas om företagsinkomst skall kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som hänförs till skatteåret 1993 fastställas på basis av de nettotillgångar som vid utgången av skatteåret 1993 hänförs till näringsverksamhet eller jordbruk eller till en sammanslutnings näringsverksamhet eller jordbruk.

150 §

Avdrag av förluster som hänförs till skatteår före 1993

När förluster som fastställts för skatteår före skatteåret 1993 dras av från inkomsterna för skatteåret 1993 och därpåföljande skatteår, skall utöver 117—123 §§ tillämpas vad denna paragraf, och 151—153 §§ stadgar. Förlusterna skall dras av i den ordning de uppkommit och i den mån inkomst uppkommer.

Förluster som har fastställts före år 1993 skall inte dras av för en längre tid än de skulle ha kunnat dras av enligt de stadganden som gällde före denna lag.

151 §

Fysiska personers och dödsboms förluster för skatteår före 1993

Fysiska personers och dödsboms vid statsbeskattningen fastställda förluster från skatteår före skatteåret 1993 skall dras av från skatteårets vid statsbeskattningen fastställda förvärvsinkomst och den överskjutande delen skall dras från kapitalinkomsten. Den förlust som vid statsbeskattningen har fastställts för gårdsbruk skall emellertid först dras av högst till det belopp som motsvarar det sammanlagda beloppet av den företagsinkomst av jordbruket som skall delas och kapitalinkomsten av skogsbruket efter att skogsavdrag, utgiftsreservering och utgifter för förvärvande av skogsinkomst har dragits av eller den nettoinkomst av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk samt värdet av skattepliktigt leveransarbete.

Fysiska personers och dödsboms vid kommunalbeskattningen fastställda förluster från skatteår före skatteåret 1993 skall vid kommunalbeskattningen dras av från skatteårets inkomst. Förluster vid en annan fastighetsinkomstkälla än en gårdsbruksenhet kan emellertid inte dras av. Av förlust vid en rörelseinkomstkälla och en yrkesinkomstkälla dras av högst ett belopp som motsvarar förvärvsinkomstandelen av den näringsinkomst som ingår i skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen. Förlust som hänförs till gårdsbruk dras av högst till den sammanlagda beloppet av den i skatteårets inkomst vid kommunalbeskattningen ingående förvärvsinkomstandelen av jordbruket och den nettoinkomst av skogsbruk som avses i 11 § inkomstskattelagen för gårdsbruk samt värdet av skattepliktigt leveransarbete.

När den företagsinkomst som skall fördelas räknas ut skall från näringsverksamhetens och jordbrukets resultat inte dras av de förluster som skall dras av med stöd av 1 och 2 mom.

152 §

Samfunds, näringsammanslutningars och samfällda förmånens förluster från skatteår före 1993

Hälften av ett samfunds, en näringsammanslutnings och en samfälld förmåns för varje skatteår före 1993 vid stats- och kommunalbeskattningen fastställda sammanlagda förluster skall fördelas för att dras av från inkomsten vid

- 1) näringsverksamhetens förvärvskälla,
- 2) den personliga förvärvskällan och
- 3) jordbrukets förvärvskälla

i det förhållande som samfundets, näringsammanslutningens och den samfällda förmånens vid kommunalbeskattningen under förluståret fastställda

1) sammanlagda förluster vid rörelse- och yrkesförvärvskällorna,

2) förlust vid den personliga förvärvskällan och de sammanlagda förlusterna vid andra fastighetsförvärvskällor än gårdsbruk samt

3) sammanlagda förluster vid gårdsbrukets förvärvskällor står till varandra.

Om ett samfund, en näringsammanslutning eller en samfälld förmån inte har någon förvärvskälla som hänförs till jordbruk, skall hälften av de för varje skatteår före skatteåret 1993 vid stats- och kommunalbeskattningen

fastställda sammanlagda förlusterna fördelas för att dras av från den skattskyldiges

1) inkomst av näringsverksamhetens förvärvskälla och

2) inkomst av den personliga förvärvskällan, i det förhållande som den skattskyldiges vid kommunalbeskattningen under förluståret fastställa

1) sammanlagda förluster vid rörelse- och yrkeförvärvskällorna och

2) förlust vid den personliga förvärvskällan samt de sammanlagda förlusterna vid fastighetsförvärvskällorna står till varandra.

Såsom delvis skattefria samfunds förluster avdras för varje skatteår fastställda förluster. Allmännyttiga samfunds för skatteår före 1993 fastställda förluster vid fastighetsförvärvskällor avdras från inkomst av fastigheter och hälften av rörelseförvärvskällans vid stats- och kommunalbeskattningen sammanlagda förluster avdras från inkomst av näring.

153 §

Beskattningsammanslutningars förluster från skatteår före skatteåret 1993

En beskattningsammanslutnings förluster som fastställts för skatteår före skatteåret 1993 skall på det sätt som nämns i 2 mom. dras av från sammanslutningens nettoinkomst innan inkomsten fördelas mellan delägarna.

Hälften av sammanslutningens för varje skatteår före 1993 vid stats- och kommunalbeskattningen fastställda sammanlagda förluster skall fördelas för att dras av från inkomsten vid

- 1) den personliga förvärvskällan och
- 2) jordbrukets förvärvskälla,

i det förhållande som sammanslutningens vid kommunalbeskattningen fastställda

1) förlust vid den personliga förvärvskällan och de sammanlagda förlusterna vid andra fastighetsförvärvskällor än gårdsbrukets förvärvskällor samt

2) sammanlagda förluster vid gårdsbrukets förvärvskällor står till varandra.

Om en beskattningsammanslutning inte har någon förvärvskälla som hänför sig till jordbruk, skall hälften av de fastställda sammanlagda förlusterna fördelas för att dras av från inkomsten av den personliga förvärvskällan.

154 §

Tillämpning av stadganden som gäller enbart statsbeskattning respektive kommunalbeskattning

Om det i annan lagstiftning nämns belopp som skall betraktas som skattepliktig inkomst eller läggas till grund för beskattning, utgifter som är avdragbara vid beskattningen eller avdrag som skall göras vid beskattningen och som gäller enbart statsbeskattningen eller enbart kommunalbeskattningen, skall de vid beskattningen av samfund, näringsammanslutningar, samfälliga förmåner och inkomst av näring anses avse hälften av det angivna beloppet.

155 §

Tillämpning av hänvisningstadgandena annanstans i lagen

Om det i annan lagstiftning hänvisas till lagar som har upphävts genom denna lag, skall hänvisningen anses åsyfta motsvarande lagrum antingen i denna lag eller i förmögenhetsskatte-
telagen.

2.

Lag**om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 augusti 1976 om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund (680/76)
6 § 2 mom.,

sådan det lyder i lag av den 22 december 1989 (1193/89), samt

ändras 1 §,

sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 22 december 1989, som följer:

1 §

Inkomst som enligt inkomsskattelagen (/) är skattepliktig för ett allmännyttigt samfund som bedriver samhälligt betydelsefull verksamhet kan i enlighet med denna lag anses vara helt eller delvis skattefri vid inkomstbeskattningen. Inkomst av fastighet kan dock anses vara skattefri endast i de fall som avses i 2 mom.

Har fastighet använts huvudsakligen för allmänt eller allmännyttigt ändamål, kan inkomst av fastigheten anses vara skattefri även till den del fastigheten använts till annat än allmänt eller allmännyttigt ändamål.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Helsingfors den 25 september 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Finansminister *Iiro Viinanen*

Lag

om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 augusti 1976 om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund (680/76)

6 § 2 mom.,

sådant det lyder i lag av den 22 december 1989 (1193/89), samt

ändras 1 §,

sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 22 december 1989, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Inkomst som enligt lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är skattepliktig för ett allmännyttigt samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet kan i enlighet med denna lag anses vara helt eller delvis skattefri vid stats- och kommunalbeskattningen. Inkomst av fastighet kan dock anses vara skattefri endast i de fall som avses i 2 mom.

Har fastighet använts huvudsakligen för allmänt eller allmännyttigt ändamål, kan inkomst av fastigheten anses vara skattefri även till den del fastigheten använts till annat än allmänt eller allmännyttigt ändamål.

Föreslagen lydelse

1 §

Inkomst som enligt *inkomstskattelagen* (/) är skattepliktig för ett allmännyttigt samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet kan i enlighet med denna lag anses vara helt eller delvis skattefri vid *inkomstbeskattningen*. Inkomst av fastighet kan dock anses vara skattefri endast i de fall som avses i 2 mom.

Har fastighet använts huvudsakligen för allmänt eller allmännyttigt ändamål, kan inkomst av fastigheten anses vara skattefri även till den del fastigheten använts till annat än allmänt eller allmännyttigt ändamål.

6 §

 Innan en ansökan avgörs skall kommunstyrelsen i det sökande samfundets hemkommun beredas tillfälle att inom utsatt tid avge utlåtande om ansökningen. Sker en väsentlig del av samfundets verksamhet i någon annan kommun än hemkommunen, kan även kommunstyrelsen i denna kommun beredas tillfälle att avge utlåtande.

 (2 mom. upphävs)

 Denna lag träder i kraft den
 199 .

Förordning om skatt på inkomst

På föredragning av finansministern stadgas med stöd av inkomstskattelagen av den 199 (/):

1 §

För avdragande av donationer som avses i 57 § lagen om skatt på inkomst, skall den skattskyldige till sin deklaration foga behörig utredning över donationer som har gjorts under skatteåret.

2 §

Skattestyrelsen namnger på ansökan de donationstagare som avses i 57 § lagen om skatt på inkomst för högst fem år i sänder. Villkor som gäller anmälningsskyldighet kan ingå i namngivningsbeslutet.

Innan beslut om namngivning fattas, skall skattestyrelsen inhämta utlåtande av den nämnd för utlåtanden om donationers skattefrihet som nämns i 4 §.

3 §

Skattestyrelsen kan återkalla det beslut som avses i 2 § om en namngiven donationstagare inte uppgyller de villkor som uppställs i beslutet eller om donationstagarens egentliga ändamål inte längre är att bevara kulturtraditionen i Finland eller att stödja konst eller vetenskap.

Innan ett beslut om namngivning återkallas, skall skattestyrelsen inhämta utlåtande av nämnden för utlåtanden om donationers skattefrihet. Donationstageren skall beredas tillfälle att bli hörd i saken.

4 §

Nämnden för utlåtanden om donationers

skattefrihet består av en ordförande och fyra andra medlemmar. Nämndens ordförande skall förordnas bland finansministeriets tjänstemän. Av medlemmarna skall en förordnas bland undervisningsministeriets tjänstemän och till övriga medlemmar en bland de personer som föreslås av Finlands Akademi, en som föreslås av centralkommissionen för konst samt en som föreslås av museiverket. En av nämndens medlemmar kan vara vice ordförande.

Den av finansministeriet tillsatta kostnadsersättningsdelegationen består av en ordförande och elva andra medlemmar. Delegationens ordförande skall förordnas bland finansministeriets tjänstemän. Medlemmarna förordnas bland de personer som föreslås av Akava r.f., Kyrkans avtalsdelegation, Kommunala arbetsmarkandsverket, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC r.f., Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFS r.f., Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund FTFC r.f., Arbetgivarnas i Finland Centralförbund, Statens Arbetsmarknadsverk och Avtalsdelegationen för privata statsunderstödda institutioner samt skattestyrelsen så, att en person förordnas från varje organisation eller delegation och centralt ämbetsverk. Delegationens verksamhetsperiod är tre år.

5 §

För att erhålla invalidavdrag skall den skattskyldige vid beskattningen inlämna ett läkarintyg över sin sjukdom, sitt lyte eller sin kroppss-

skada, i vilket hans bestående invaliditetsgrad är angiven enligt grunder som godkänts av medicinalstyrelsen. Om den bestående invaliditetsgraden har fastställts enligt olycksfallsverkets bedömningsgrunder, kan invalidavdrag beviljas på basis av olycksfallsverkets beslut.

6 §

Som ett i 80 § 4 punkten lagen om skatt på inkomst avsett offentligrättsligt samfund anses, förutom staten och dess inrättningar samt kommun, även sammanslutning av kommuner och kommunalförbund, landskap, den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosam-

fundet samt dessas församling, församlingsförbund och annan sammanslutning av församlingar samt kyrkans centralfond, Finalands Bank och folkpensionsanstalten. Som en i nämnda lagrum avsedd pensionsinrättning anses kommunala pensionsanstalten och den ortodoxa kyrkans pensionskassa.

7 §

Denna förordning träder i kraft den 199 .

Förordningen tillämpas för första gången vid beskattningen för år 1993.
